NEMZETI KÖZSZOLGÁLATI EGYETEM
NEMESKÜRTY ISTVÁN TANÁRKÉPZŐ KAR

Nyilvántartási szám:
számú példány

A történelemtanár osztatlan szak ajánlott tanterve

Alkalmazandó:
a 2025/2026 tanévtől felmenő rendszerben

Szenátusi döntés	**Fenntartói döntés**
Elfogadta a Szenátus 79/2025. (VI. 25.) számú határozatával.	Jóváhagyta a Fenntartó 79/2025. (VI. 25.) számú határozatával.

Budapest, 2025

A szakfelelős: Prof. Dr. Simándi Irén, PhD, egyetemi tanár

A szakirányok/specializációk felelősei

Az ajánlott tanterv jogi hátterét az alábbi főbb jogszabályok és egyetemi szabályzatok képezik:

1. A nemzeti felsőoktatásról szóló 2011. évi CCIV. törvény;
2. A Nemzeti Közszolgálati Egyetemről, valamint a közigazgatási, rendészeti és katonai felsőoktatásról szóló 2011. évi CXXXII törvény;
3. A nemzeti felsőoktatásról szóló 2011. évi CCIV. törvény egyes rendelkezéseinek végrehajtásáról szóló 87/2015. (IV. 9.) Korm. rendelet;
4. A Nemzeti Közszolgálati Egyetemről, valamint a közigazgatási, rendészeti és katonai felsőoktatásról szóló 2011. évi CXXXII. törvény egyes rendelkezéseinek végrehajtásáról szóló 363/2011. (XII.30.) Korm. rendelet;
5. A felsőoktatásban szerezhető képesítések jegyzékéről és az új képzések létesítéséről szóló 65/2021. (XII. 29.) ITM rendelet, valamint a felsőoktatási szakképzések, az alap- és mesterképzések képzési és kimeneti követelményeiről szóló vonatkozó miniszteri közlemény;*
6. Az államtudományi képzési terület képzéseiről szóló 534/2023. (XII. 5.) Korm. rendelet (államtudományi képzési területhez tartozó képzés esetén); **
7. A Nemzeti Közszolgálati Egyetem Tanulmányi és Vizsgaszabályzata;
8. A képzésekkel kapcsolatos eljárásrendről szóló rektori utasítás.

A képzés hitelesítő adatai

Kari Tanács határozatának száma:	39/2025. (VI. 23.)
Szenátusi határozat száma:	79/2025. (VI. 25.)
Fenntartói határozat száma:	79/2025. (VI. 25.)
MAB kód:	-
MAB határozat száma:	-
OH nyilvántartásba vételi szám:	FNYF/1631-6/2024.
A képzés FIR kódja:	OTKBTOR
A meghirdetés első tanéve:	2025/2026

*nem államtudományi képzési területhez tartozó képzés esetén
**államtudományi képzési területhez tartozó képzés esetén

Tartalomjegyzék

1. A szak megnevezése 5
2. Képzési terület, az NKE tv. 3. §-ában meghatározott felsőoktatási terület 5
3. A szak szakirányai/specializációi 5
4. Végzettségi szint 5
5. A szakon szerezhető szakképzettség oklevélben szereplő megnevezése 5
6. A képzés célja és az elsajátítandó szakmai kompetenciák 5
7. A képzés időtényezői 14
8. A képzés felépítése 14
9. A tanóra-, kredit- és vizsgaterv 14
10. Az előtanulmányi rend 15
11. Az ismeretek ellenőrzési rendszere 15
12. A záróvizsga 15
13. A szakdolgozat/diplomamunka 16
14. Az oklevél 16
15. A szakmai gyakorlat 16
16. A külföldi részképzés céljából nemzetközi hallgatói mobilitásra felhasználható időszak (mobilitási ablak) 16
17. További szakspecifikus követelmények 16
A tantárgyi programok listája 18
TANTÁRGYI PROGRAMOK 20
1. számú melléklet: Tanóra-, kredit- és vizsgaterv 280
2. számú melléklet: Előtanulmányi rend 281

1. A szak megnevezése
történelemtanár

2. Képzési terület, az NKE tv. 3. §-ában meghatározott felsőoktatási terület
pedagógusképzés

3. A szak szakirányai/specializációi

4. Végzettségi szint
mesterfokozat (magister, master of arts, rövidítve: MA)

5. A szakon szerezhető szakképzettség oklevélben szereplő megnevezése
okleveles történelemtanár

6. A képzés célja és az elsajátítandó szakmai kompetenciák
A képzés célja: az alapfokú nevelés-oktatás ötödik évfolyamon kezdődő és a nyolcadik évfolyam végéig tartó felső tagozatán, a középfokú nevelés-oktatás szakaszában, az iskolai nevelés-oktatás szakképesítés megszerzésére felkészítő szakaszában a szakképzésben a történelem tantárgy tanítására, az érettségire való felkészítésre, az iskola pedagógiai feladatainak ellátására, a pedagógiai kutatási, tervezési és fejlesztési feladatok végzésére képes tanárok gyakorlatorientált képzése, továbbá a tanulmányok doktori képzésben való folytatására történő felkészítése.
Az elsajátítandó szakmai kompetenciák
A tanárképzés rendszeréről, a szakosodás rendjéről és a tanárszakok jegyzékéről szóló 283/2012. (X. 4.) Korm. rendelet (továbbiakban Korm. rendelet) 3. § (1) bekezdés b) és c) pontja tekintetében A tanári felkészítés általános követelményeiben meghatározott tanári tudás, képességek, attitűd (viszonyulás).
A Korm. rendelet 3. § (1) bekezdés a) pontja tekintetében
A történelem szakos tanár speciális kompetenciái A tanári felkészítés általános követelményeiben meghatározott tudáson, képességeken, attitűdön (viszonyuláson) felül:
Szakmai feladatok, szaktudományos, szaktárgyi, tantervi tudás területén
a) tudása
Ismeri a magyar, az európai, valamint az egyetemes történelem történelmi korszakait.
Ismeri a történettudomány alapvető szakkifejezéseit.
Ismeri a magyar és az egyetemes/világtörténelem kölcsönhatásait.
Ismeri a történelem tér- és idődimenzióinak jellemző változásait.
Ismeri a történelemtudomány speciális forrásait és alapvető kutatási, valamint interpretációs módszereit.
Ismeri a nemzeti, népi kultúránk értékeit, hagyományait.
A tágan értelmezett történettudomány legalább egy részterületén elmélyült ismeretekkel rendelkezik.
Ismeri a történeti tudás, a történeti ismeretek megszerzésének, feldolgozásának sajátosságait, a történelem jellemző forrásfajtáit, elsajátítja a történeti források és a tudományos feldolgozások, módszerek közötti különbségtételt.
Megismeri és tudatosan használja a történelmi forrásokat tartalmazó internetes portálokat, hang- és filmarchívumokat és adatbázisokat.
Ismeri a magyar és európai identitás szakterületileg legfontosabb kulturális objektumait, szövegeit, kontextusait, valamint legalább egy Európán kívüli kultúra legfontosabb vonásait.
Ismeri a latin nyelv alapjait.

Ismeri a mai magyar állam intézményeit, a választási rendszert, az alapvető állampolgári kötelességeket és jogokat, a közösségi együttélés normáit, kiforrott elképzeléssel rendelkezik a nemzeti értékek és érdekek jelentőségéről.
Rendelkezik a történelem és állampolgári ismeretek tantárgy tanításának a Nemzeti alaptantervben és a kerettantervekben meghatározott ismeretanyagához szükséges korszerű ismeretekkel.
b) képességei
El tud helyezni térben és időben eseményeket, folyamatokat, jelenségeket, személyeket.
Felkészült a történelem diszciplína területén az önálló ismeretszerzésre, a szakirodalom kritikus értelmezésére, továbbá a legújabb kutatási eredmények nyomon követésére és felhasználására.
Birtokában van a tudományos kutatás módszereinek, eljárásainak, segédeszközeinek, képes a számítástechnika, az informatika használatára tárgyában.
Fel tudja tárni események, folyamatok, cselekedetek mozgatórugóit és következményeit, felismeri az ok-okozati összefüggéseket.
Képes a történelmi és jelenkori folyamatoknak a magyar nemzeti érdekek tükrében való értelmezésére.
Áttekintő és tudományosan alapozott ismeretekkel rendelkezik a magyar, valamint az egyetemes történelem egyes korszakairól, illetve ezek egyes tematikus részterületeiről.
Képes átlátni a Kárpát-medence népeinek történetét, a multietnikus, multikulturális közösség alakulását a térségben, az őskortól napjainkig.
Képes a történelem diszciplína területén folytatott önálló ismeretszerzésre, a történeti szakirodalom és a történeti források értelmezésére, elemzésére, interpretációjára továbbá a legújabb kutatási eredmények nyomon követésére és felhasználására.
Képes a történelem tér- és idődimenzióiban való eligazodásra, a történelmi fogalmak térbeli és időbeli változásainak értelmezésére.
Birtokában van a tudományos kutatás módszereinek, eljárásainak, segédeszközeinek, képes a számítástechnika, az informatika használatára.
Képes saját történelmi narratíva kialakítására, a reflexív, tudatos formálására, illetve az eltérő nézőpontból fakadó értelmezés és értékelés különbségeinek felismerésére. Képes történelmi források kritikus elemzésére, értelmezésére, feldolgozására, interpretációjára a történelem tér és idő dimenzióiban való eligazodásra, történelmi és társadalomismereti fogalmak szakszerű használatára, a fogalmak térbeli és időbeli változásainak értelmezésére.
Képes kiemelni egy adott témához tartozó lényeges ismereteket.
Képes az adott szempontból lényeges és lényegtelen jelenségek megkülönböztetésére, az oksági viszonyok, az okok és következmények rendszerében való eligazodásra, a döntési lehetőségek, az indítékok, az egyén, valamint a csoport történelemformáló szerepének felismerésére.
Képes a véleményét és értékelését logikus és tényeket tartalmazó érvekkel alátámasztani.
Képes a múlt és a jelen társadalmi, gazdasági, politikai és kulturális folyamatairól és jelenségeiről árnyalt, megalapozott véleményt alkotni.
c) attitűdje (viszonyulása)
A történelmi ismeretek, fogalmak elsajátításával, valamint a történelmi források és interpretációk mérlegelésével, hipotézisek alkotásával fejleszti a tanulók elemző, problémamegoldó gondolkodását, a gyakorlati példák megfelelő beemelése alkalmazásával.
Árnyalt, megalapozott véleményt alkot a múlt és a jelen társadalmi, gazdasági, politikai és kulturális folyamatairól és jelenségeiről.
A történelmi ismereteken alapuló szilárd identitással rendelkezik.

Pedagógiai folyamatok, tevékenységek tervezése és a megvalósításukhoz kapcsolódó önreflexiók területén
a) tudása
Ismeri a Nemzeti alaptanterv és az arra épülő kerettantervek szerinti történelem szaktárgyi követelményeket, az iskolai nevelő-oktató munka tartalmi szabályozását. Ismeri az ehhez szükséges tankönyveket, taneszközöket, segédanyagokat, oktatástechnikai eszközöket.
Ismeri a történelem tanításához kapcsolódó jogszabályi hátteret, tanterveket, vizsgakövetelményeket, a tananyag-kiválasztás és -rendszerezés szempontjait.
Ismeri a történelem tanításának céljait, feladatait, a társadalomban betöltött szerepét a múltban és a jelenben.
Ismeri a történelem és állampolgári ismeretek tanításának korszerű munkaformáit és eszközeit, az infokommunikációs technológia felhasználásának lehetőségeit.
b) képességei
Felkészült a kollektív munkában történő helyi tanterv készítésére, önállóan éves tematikus tervezésre, óraterv készítésére, valamint az oktatástechnikai eszközök használatára.
c) attitűdje (viszonyulása)
Tervezési folyamatában figyelembe veszi az adott csoport sajátosságait, motivációját, történelem iránti érdeklődését.
Felismeri a történelemoktatás identitásképző szerepét és jelentőségét.
A tanulás segítése területén
a) tudása
Ismeri a történelem megértéséhez és kreatív alkalmazásához szükséges gondolkodásmód kialakulásában, illetve kialakításában szerepet játszó pszichológiai tényezőket.
Ismeri a gyakorlatorientált tanítás előnyeit és módszereit a történelemoktatás hatékonyságának növelése érdekében és képes ezek alkalmazására.
Szakszerű útmutatást tud adni a tanulók önálló ismeretszerzéséhez, önszabályozó tanulásukhoz.
b) képességei
Képes a motivációt, tanulói aktivitást biztosító, a tanulók gondolkodási, problémamegoldási és együttműködési képességeinek fejlesztését segítő módszerek megválasztására, alkalmazására.
Felismeri az egyes tanulók közti különbséget, hatékony csoport- vagy kooperatív munkájának a lehetőségét.
Felkészült a történelem tanulásában kiemelkedő eredményeket elérő tanulók motiválására, segítésére, a tehetséggondozásra.
c) attitűdje (viszonyulása)
Szem előtt tartja a tanulók adottságait és igényeit, törekszik a lehetőségek maximális kihasználására, valamint a feltételek, körülmények javítására.
Támogatja a tanulók önálló gondolatait a történelmi problémák megoldásában.
A tanuló személyiségének fejlesztése, az egyéni bánásmód érvényesülése, a hátrányos helyzetű, sajátos nevelési igényű vagy beilleszkedési, tanulási, magatartási nehézséggel küzdő gyermek, tanuló többi gyermekkel, tanulóval együtt történő sikeres neveléséhez, oktatásához szükséges megfelelő módszertani felkészültség területén
a) tudása
Ismeri és felelősséggel kezeli a történelem szerepét a tanulók személyiségfejlődésében.
Ismeri a történelem tantárgyban megjelenő fogalmak kialakulásának életkori sajátosságait.
Ismeri a történelem tanítása során fejlesztendő kompetenciákat.
b) képességei

Képes elsajátíttatni azokat az ismereteket, amelyek megalapozzák az otthon, a lakóhely, a szülőföld, a haza és népei megismerését, megbecsülését.
Képes kialakítani a közösséghez tartozás, a hazaszeretet érzését.
Képes az egyéni képességek (tehetséges vagy sajátos nevelési igényű, illetve beilleszkedési, tanulási, magatartási nehézséggel küzdő tanulók) felismerésére és differenciált fejlesztésére. Rendelkezik a kiemelkedő képességek korai felismerésének képességével.
c) attitűdje (viszonyulása)
Az együttnevelés keretei között is módot talál a gyermekek, a tanulók esetében az egyéni fejlődés lehetőségeinek megteremtésére a történelem tanulásában.
Cselekvő állampolgári magatartás, törvénytisztelet, az együttélés szabályainak betartása, az emberi méltóság és az emberi jogok tisztelete, erőszakmentesség és méltányosság, a nemzeti értékek tisztelete, megbecsülése jellemzi.
Elismeri a magyar és európai identitás, a magyar és az európai kultúra értékeit.
Fontosnak tekinti a helyi értékek megőrzését, valamint az anyaország feladatait a határon kívül élő magyarság identitásának megőrzésében.
Felismeri és elfogadja a demokrácia értékeit, az aktív állampolgárság jelentőségét.
Tiszteli a személyiségi és az emberi jogokat.
A tanulói csoportok, közösségek alakulásának segítése, fejlesztése, esélyteremtés, nyitottság a különböző társadalmi-kulturális sokféleségre, integrációs tevékenység, osztályfőnöki tevékenység területén
a) tudása
Felkészült a történelmi tanulmányi versenyek tervezésére, szervezésére, kivitelezésére.
Felkészült a történelem kiegészítő ismereteit közvetítő történelem szakkör és önképzőkör, szaktanterem működtetésére.
Ismerjen és alkalmazzon olyan tanórán kívüli tevékenységeket, melyek segítségével indirekt módon fejleszthető a történelmi gondolkodás.
b) képességei
A gyermekeket, tanulókat egymás elfogadására, tiszteletére, kölcsönös segítésére, előítélet-mentességre neveli, különös tekintettel a többi gyermek, tanuló történelmi felkészültségére vonatkozóan.
Képes oktatását úgy szervezni, hogy az általa közvetített értékrend erősítse a nemzettudatot, a lokálpatriotizmust és hazafiságot.
Képes a közösségszervezésben központi szerep betöltésére.
c) attitűdje (viszonyulása)
Elkötelezett aziránt, hogy a történelmi ismereteket kisebb-nagyobb közösségekben ismeretterjesztő szinten bemutassa, népszerűsítse, magyarázza, az élethosszig tartó tanulásra motiváló módon terjessze.
Elkötelezett a tanulóközpontú és együttműködésen alapuló, gyakorlatorientált tanítási-tanulási módszerek alkalmazása mellett.
Pedagógiai folyamatok és a tanulók személyiségfejlődésének folyamatos értékelése, elemzése területén
a) tudása
Ismeri és alkalmazza a tudásellenőrzés, a képességmérés legkorszerűbb eredményeit, a történelmi értékelésben alkalmazható hagyományos és digitális eszközeit.
Ismeri a történelem tanítása során használható feladatbankokat és feladatgyűjteményeket.
Ismeri az érvényes érettségi vizsgakövetelményeket.
Ismeri a történelem kompetenciamérés feladattípusait és értékelési rendszerét.
b) képességei

Az értékelés céljának, tárgyának és formájának megfelelő tudásmérő teszteket, feladatsorokat állít össze, illetve alkalmaz.
c) attitűdje (viszonyulása)
Formális és informális értékelései pozitív visszacsatolást adjanak tanulók számára, motiváló hatásúak.
A környezeti nevelésben mutatott jártasság, a fenntarthatóság értékrendjének hiteles képviselete és a környezettudatossághoz kapcsolódó attitűdök (viszonyulások) átadásának módja területén
a) tudása
Ismeri azokat a gazdasági és társadalmi folyamatokat, amelyek változásokat, válságokat idézhetnek elő, és azok megjelenési lehetőségeit a történelem tanítása során.
b) képességei
Képes olyan történelmi feladatokat készíteni, amelyek a fenntarthatósággal, környezettudatossággal kapcsolatosak.
c) attitűdje (viszonyulása)
Hitelesen képviseli a fenntarthatóság értékrendjét a történelem tanítása során.
Kommunikáció és szakmai együttműködés, problémamegoldás területén
a) tudása
Ismeri a történelem tanításával foglalkozó helyi, regionális és országos szakmai közösségeket, digitális platformokat, azok céljait, törekvéseit és munkájuk főbb eredményeit.
b) képességei
A történelemtanítás sajátos igényeit, a tantárgyak közötti koncentráció lehetőségeit kihasználva képes együttműködni kollégáival.
c) attitűdje (viszonyulása)
Nyitott az iskolán kívüli nevelés lehetőségei iránt és kapcsolatot tart más szereplőkkel (múzeumok, levéltárak, közművelődési intézmények, szakmai és pedagógiai szervezetek).
Elkötelezettség és szakmai felelősségvállalás a szakmai fejlődésért területén
a) tudása
Tisztában van a történelem tanításának etikai kérdéseivel, a történelemoktatás identitásképző erejével.
b) képességei
Képes a folyamatos önművelésre.
Eligazodik a média által közvetített aktuális politikai és gazdasági információk világában, amelyek értékelése során a nemzeti érdekek elsődlegességét veszi figyelembe.
c) attitűdje (viszonyulása)
Elkötelezett történeti tudásának folyamatos fejlesztése mellett.
Nyitott a történettudomány aktuális eredményeinek és a történelemtanítás módszertani újításainak adaptálására.
A szakképzettséghez vezető szakterületek és sajátos szakmódszertani tantárgy-pedagógiai ismeretek
Szaktudományi és -módszertani felkészítés: 95–100 kredit
A szakterületi ismeretek együttes tartalmának le kell fednie a Nemzeti alaptanterv alapján a kerettanterv szerint közvetítendő műveltség fő területeit és tartalmait, a tantárgynál a nevelési-oktatási szakaszhoz, valamint az érettségi vizsgakövetelményhez megadott témakörök ismereteit.
Szakmai alapozó ismeretek: 8–15 kredit
bevezetés a történettudományba;
közgyűjteményi alapismeretek;
történeti demográfiai alapismeretek;

történeti segédtudományok;
forrásismeret: az egyes korszakokhoz és forrástípusokhoz kapcsolódó segédtudományi ismeretek, írásos és képi források elemzése és feldolgozása, statisztikákból, diagramokból, térképekről, nyomtatott és digitális felületekről nyerhető információk értékelése, forráskritika
a latin nyelv alapjai.
A szaktudomány szakmai törzsanyagának ismeretkörei: 88–95 kredit
alapos szakmai ismeretek a magyar és az egyetemes történelem nagy korszakairól (őskor, ókor, középkor, koraújkor, újkor, jelenkor),
alapos szakmai ismeretek a magyar történelem legfontosabb eseményeiről, jelenségeiről, folyamatairól és fordulópontjairól (nemzeti ünnepek és emléknapok) a magyar őstörténettől napjainkig;
áttekintő, horizontális igényű, szintetizáló, tudományosan megalapozott ismeretek Európa és az Európán kívüli világ politikatörténetéről, társadalomtörténetéről, művelődéstörténetéről, gazdaságtörténetéről;
történeti földrajz;
a magyarság és a Kárpát-medence népeinek története napjainkig, együttélés a Kárpát-medencében
történeti ökológia;
egyház- és vallástörténet;
helytörténet;
életmód- és művelődéstörténet;
hadtörténet;
állampolgári ismeretek;
a megújuló történelemtanítás kiemelt területeinek és az érettségi követelményekben meghatározott tartalmi követelményeknek megfelelő ismeretek;
a Nemzeti alaptantervre épülő kerettantervek szerinti történelem és állampolgári ismeretek tantárgyak szerkezetének, tartalmának, a tantárgyak oktatási, fejlesztési céljainak ismerete, alkalmazási lehetőségek a megfelelő korosztályban.
áttekintő, horizontális igényű, szintetizáló, tudományosan megalapozott ismeretek az egyetemes és a magyar történelem korszakairól, illetve az öt kontinens múltjáról, a történettudomány különböző ágainak tükrében;
Ismeri az ókori görög és római politikai struktúrák főbb jellemzőit és változásait, az ókori és ókori keleti civilizációk kulturális örökségét (írásbeliség, művészetek, tudományok, gazdaság, jog), különös tekintettel a vallási hagyományokra.
Ismeri a középkori Európa és Európán kívüli világ történetét.
Tisztában van az öt világvallás alapvető tanításaival.
Ismeri a honfoglalás és a 10. század magyar történelmének témakörét felölelő kérdéseket és hipotéziseket.
Tisztában van az ókori és a középkori Európa történetének gazdaság- és társadalomtörténeti alapfogalmaival, a társadalmi rétegzettségével, gazdasági és kereskedelmi újításaival.
Tisztában van a művészettörténeti korszakokkal és főbb jellemzőivel, elemezni tudja a világi és egyházi kultúra eltérő aspektusait, ismeri és érti a középkori egyháztörténet legfontosabb eseményeit
Ismeri a középkori Magyarország virágkorának legfontosabb csomópontjait, értelmezni tudja a korszak diplomáciai és katonai kihívásait. Tisztában van a korszak hadászati változásaival.
Felismeri a nagy földrajzi felfedezések jelentőségét, és értelmezni tudja az ebből következő gazdasági, kereskedelmi átalakulásokat.

Ismeri a kora újkori Európa és Európán kívüli világ történetét, tisztában van a reformáció alapvető tételeivel és a világra gyakorolt hatásukkal, kontextusba tudja helyezni a katolikus megújulás jelentőségét.
Tisztában van a kora újkori függetlenségi mozgalmak és a török kiűzésének jelentőségével.
Tisztában van a kora-újkori és újkori művelődés- és eszmetörténeti fogalmakkal.
Képes a különböző segédtudományok eredményeit hasznosítva komplex képet kialakítani a magyarság eredetéről, vándorlásáról.
Képes kiemelt figyelmet fordítani a Kárpát-medence népeinek történetére, a magyarság középkori történetére, az államalapítás, a középkori magyar állam megszilárdulásán és válságain keresztül.
A magyar történelem 16-17. század eseménytörténetén keresztül képes hangsúlyt fektetni a hazafiságra, a nemzettudat megerősítésére.
Képes értelmezni és kontextusba helyezni Magyarország helyzetét az Habsburg Birodalomban.
Különbséget tud tenni a különböző államformák között.
Felismeri a felvilágosodás eszmerendszerének jelentőségét, az európai világkép megváltozásának politikai, tudományos és vallási következményeit.
Hangsúlyozza a 16-17. századi Erdélyben egyedülálló vallásszabadságot, a Fejedelemség különleges helyzetét a magyar kultúra és államiság megőrzésében.
Ismeri és képes elemezni az újkorban kibontakozó politikai, gazdasági, társadalmi, világnézeti folyamatokat, a megjelenő új eszméket, az úgynevezett ipari forradalom első hullámának jellemzőit, hatásait és az urbanizáció folyamatát. Tisztában van a témakörhöz kapcsolódó legfontosabb forrásokkal és elemzésük szakszerű módjával.
Ismeri a reformkor fő kérdéseit (a magyar nyelv ügye, a jobbágykérdés, a polgári alkotmányosság kérdése), Széchenyi és Kossuth programját és vitáját, valamint a rendi országgyűlés és a megyerendszer reformkori működését, ismeri és képes alkalmazni a korszak legfontosabb forrásait.
Ismeri a pesti forradalom eseményeit és az áprilisi törvények tartalmát. Tisztában van az 1848-1849-es szabadságharc eseményeivel és az azt követő megtorlással. Rendelkezik a témakör tanításához szükséges kronológiai és topográfiai ismeretekkel, kompetenciákkal.
Ismeri az ipari forradalom második hullámának jellemzőit, gazdasági és társadalmi hátterét a világban és Magyarországon, valamint a gazdasági kiegyezés és állami gazdaságpolitika részleteit a dualista Magyarországon, Pest-Buda/Budapest fejlődésének folyamatát a reformkortól az első világháborúig, képes megfelelő IKT-támogatással szemléltetni a történelmi folyamatokat. Látja a modernizációs folyamat környezeti hatásait, tisztában van a környezeti nevelés és a fenntarthatóság témakörének lehetséges kapcsolódási pontjaival.
Ismeri és források segítségével be tudja mutatni a szocializmus eszméjét (marxizmus) és a munkásmozgalom irányzatait: szociáldemokrácia, kommunizmus, keresztényszocializmus.
Ismeri a polgári nemzetállam jellemzőit, az alkotmányosság és jogegyenlőség jellemzőit elsősorban Németország, az Amerikai Egyesült Államok és Magyarország példáján.
Tisztában van a gyarmatosítás okaival és céljaival. Képes az összefüggések feltárására.
Ismeri a kiegyezés okait, tartalmát, a dualizmus kori Magyarország pártrendszerét, a zsidóság és a németség polgárosodásban betöltött szerepét.
Tisztában van a dualizmus kori Magyarország etnikai viszonyaival, a nemzetiségek törekvéseivel, megfelelő képi és szöveges források segítségével szemléltetni tudja az információkat.
Ismeri és értelmezni tudja a hagyományos, ipari, posztindusztriális társadalmak létrejöttét és jellemzőit.

Ismeri és IKT-eszközökkel szemléltetni tudja az I. világháború előzményeit, jellemzőit és eseményeit.
Ismeri Magyarország 1918-1920 közötti politikai változásait, valamint az oroszországi bolsevik hatalomátvétel részleteit.
Ismeri és képes elemezni a Párizs környéki békék tartalmát, különös tekintettel a trianoni békediktátumra.
Ismeri a két világháború közötti nagyhatalmak történetét, különösen a nemzetiszocialista Németország, a kommunista Szovjetunió, a fasiszta állam és ideológia jellemzőit, valamint a világgazdasági válság folyamatát és USA-beli kezelését.
Ismeri az 1920-as évek Magyarországán végbemenő politikai és gazdasági konszolidáció részleteit, valamint a világgazdasági válság magyarországi hatását, kezelését és következményeit az 1930-as években. Tisztában van a korszak kulturális életének, életmódjának jellemzőivel. A források segítségével képes bemutatni az összefüggéseket.
Ismeri a második világháború kitörésének részleteit, a hadviselő feleket, a világháború jellemzőit és eseményeit, Magyarország háborúba sodródásának és háborús részvételének körülményeit.
Tisztában van a holokauszt részleteivel, a Szovjetunióba történő deportálásokkal és a határon túli magyarság 1944 és 1946 közötti tragédiáival. A rendelkezésre álló források célszerű felhasználásával képes nevelési célokat megfogalmazni és megvalósítani.
Ismeri a szovjet-amerikai szembenállás részleteit, európai és globális hatásait, az ennek nyomán kialakuló konfliktusokat, és ezek elemzését a mérlegelő gondolkodás fejlesztésére tudja használni.
Ismeri a Szovjetunió felbomlásának és az európai rendszerváltásoknak a részleteit.
Ismeri a Rákosi-diktatúra legfontosabb jellemzőit (a pártállam, a terror, egyházüldözés, koncepciós perek, államosítás és kollektivizálás, erőltetett iparosítás, propaganda és mindennapok). Tisztában van a magyarországi szovjetizálás lépéseivel.
Ismeri az 1956-os forradalom okait, céljait, a kormánypolitika változásait, a szabadságharc leverését, a megtorlást, valamint a forradalom nemzetközi hátterét. Képes a tanulók személyiségének fejlesztésére a témakörhöz kapcsolódóan.
Ismeri a Kádár-kori pártállam, a téeszesítés, a tervgazdaság, a kultúrpolitika sajátosságait. Tisztában van a pártállam válságának jellemzőivel, az ellenzék megszerveződésének folyamatával és irányzataival.
Ismeri a rendszerváltoztatás (1989-1991) folyamatát és sajátosságait.
Ismeri az európai integráció főbb állomásait és kérdéseit, valamint az Európai Unió főbb szerveit és azok működését.
Ismeri az 1945-től napjainkig bekövetkező demográfiai változások, népmozgások irányait a világban és Magyarországon. Tisztában van a világgazdaság ezredfordulón bekövetkező átalakulásával és kulturális hatásaival és a témakör tanításának lehetőségeivel.
Ismeri Magyarország helyzetét a nyugati integrációban (NATO, EU) és a közép-európai együttműködésben.
Ismeri az Alaptörvényt, a hatalmi ágakat és intézményeiket, az önkormányzatok működését és a választási rendszert. A szakmai fejlődés iránti elkötelezettség mentén folyamatosan figyelemmel kíséri a témakör aktualitásait.
Ismeri a határon túli magyarok helyzetét napjainkban. Tisztában van a politikai rendszerek 20. századi változásaival és azok magyar kisebbségekre és magyarországi nemzetiségekre gyakorolt hatásaival. Ismeri a magyarországi nemzetiségek és a cigányság helyzetét napjainkban.
A Nemzeti alaptantervre épülő kerettantervek szerinti történelem és állampolgári ismeretek tantárgyak szerkezetének, tartalmának, a tantárgyak oktatási, fejlesztési céljainak ismerete, alkalmazási lehetőségek a megfelelő korosztályban, figyelmet fordítva

a megújuló történelemtanítás irányvonalainak és az érettségi követelményekben meghatározott területeknek.
Egyéb speciális szakmai ismeretek: 5 kredit
A szabadon választható tárgyak kerete ad lehetőséget további szaktudományos ismereteket tartalmazó kurzusok felajánlására.
Szakmódszertani gyakorlat: 10 kredit:
A szakmódszertani ismeretek közvetítése során a szakképzett tanárt arra kell felkészíteni, hogy az alapfokú nevelés-oktatás 5-8. és a középfokú nevelés-oktatás 9-12. évfolyamain egyaránt képes legyen magas színvonalon ellátni a nevelés-oktatás feladatait.
Ismeri a kerettantervekben megfogalmazott értelmező és tartalmi kulcsfogalmak jelentését.
Ismeri a kerettanterv által meghatározott témakörök fogalmait, kronológiai és lexikális adatait, illetve azok jelentését, történelmi kontextusát.
A szakmódszertani gyakorlat tartalmi elemei:
a hatályos Nat-hoz kapcsolódó, állami tankönyvjegyzékben szereplő tankönyvek, feladat- és szöveggyűjtemények ismerete, a tananyag elrendezésének lehetőségei,
a portfólió használata, feltöltendő dokumentumok,
a gyakorlatorientált tanítás céljai és megvalósítása,
a tanár közösségépítő szerepe és a kapcsolódó módszerek,
tantárgytörténet, kapcsolat más tudományokkal,
kutatási módszerek,
a tantárgy tanításának nemzetközi gyakorlata,
a köznevelést tartalmilag szabályzó dokumentumok ismerete (Nemzeti alaptanterv, kerettantervek, helyi tantervek),
a tantárgy didaktikai céljai, feladatai,
a tantárgy követelményrendszere, feladatai, kompetenciái,
az oktatási tér, a tanítási folyamat szaktárgyi jellegzetességei,
tárgyi eszközök, segédanyagok, információforrások,
adat- és tudásbázisok felhasználása,
munkaszervezési formák, módszerek megismerése,
alapfogalmi rendszerek,
a köznevelést szabályzó dokumentumok (Nemzeti alaptanterv, kerettantervek, helyi tantervek) a szaktárgyra adaptálva,
tudáselemek, munkaformák, új módszerek, eszközök, képességfejlesztési és nevelési célok szaktárgyi jellegzetességei,
tanulói differenciálás,
óratípusok tervezési folyamata,
az óramegfigyelés, önreflexió szakmai alapjai,
tankönyvek, feladatgyűjtemények ismerete, tananyag elrendezés,
motivációs stratégiák,
tanítást és tanulást segítő tárgyi eszközök alkalmazási lehetőségei,
a korszerű oktatástechnikai innovációk ismerete,
mikrotanítások bemutatása, elemzése, értékelése,
a látogatott tanórákon szerzett tapasztalatok elemzése,
a együttműködési térrel, oktatástechnikai innovációval, mesterséges intelligenciával kapcsolatos gyakorlat a szaknak megfelelően,
teljesítménymérés pedagógiai elveinek szaktárgyi alkalmazása, mérés-értékelés
szakspecifikus elemek (pl.: labor, játékosítás, drámapedagógia, kutatásalapú tanulás)
a mesterséges intelligencia megfelelő és biztonságos szaktárgyi használata,
együttműködési platformok ismerete,

okostelefon megfelelő alkalmazása,
egyetemi fejlesztésű együttműködési tér használata,
a látogatott tanórák IKT vonatkozásinak elemzése,
infokommunikációs eszközök a történelemtanításban,
a szaktárgy tanításának gyakorlata,
feladat- és problémamagoldás szerepe,
óratervek készítése,
differenciálás tervezése és megvalósítása a tanórán,
problémamegoldási képességek fejlesztésének lehetőségei,
teljesítménymérés pedagógiai elveinek szaktárgyi alkalmazása, mérés-értékelés,
tehetséggondozás, felzárkóztatás módszerei,
a szakhoz kapcsolódó tanórán kívüli tevékenységek, terepgyakorlatok,
kritikus internethasználat (kiberbiztonság, tartalomszűrés, szerzői jog),
érettségire való felkészítés.

7. A képzés időtényezői

10 félév

A képzési idő részletezése:

A fokozat megszerzéséhez összegyűjtendő kreditek száma	110 kredit
Összes hallgatói tanulmányi munkaóra	3300
Hallgatói munkamennyiség kreditben egy tanulmányi félévben (átlagos kreditszám):	11
Egy tanulmányi félévben a tanórák száma nappali munkarendben	átlagosan 103,6 tanóra
A heti tanórák jellemző száma nappali munkarendben	átlagosan 7,4 tanóra, ebből a kredithez rendelt tanórák száma átlagosan: 9,4 tanóra
Egy tanulmányi félévben a tanórák száma levelező munkarendben	átlagosan 0 tanóra
Szakmai gyakorlat időtartama:	A tanári felkészítés közös tárgyainak ajánlott tantervében rögzítve.

8. A képzés felépítése

8.1. A szakdolgozat vagy diplomamunka elkészítéséhez rendelt kreditek száma:

A tanári felkészítés közös tárgyainak ajánlott tantervében rögzítve. kredit

8.2. Szakmai gyakorlati képzéshez rendelt kreditek száma:

A tanári felkészítés közös tárgyainak ajánlott tantervében rögzítve.

8.3. A szakirány elvégzésével összegyűjtendő kreditek minimális száma:

-

9. A tanóra-, kredit- és vizsgaterv

A tanóra-, kredit- és vizsgaterv tartalmazza oktatási időszakonkénti bontásban az összes tantárgy (kritériumkövetelmény – a továbbiakban együtt: tantárgy) vonatkozásában
a) a tantárgyak Neptun-kódját,

b) a tantárgyak jellegét (kötelező, kötelezően választható, szabadon választható, kritériumkövetelmény),
c) a meghirdetés féléveit,
d) a tantárgyak heti és félévi vagy félévi óraszámát a tanóra típusa szerinti bontásban,
e) a tantárgyakhoz rendelt krediteket,
f) a hallgatói teljesítmény értékelésének módját (számonkérés);
g) a tantárgyfelelős szervezeti egységet és a tantárgyfelelős személyét.
A tanóratípusok rövidítései:
- előadás: EA
- szeminárium: SZ
- gyakorlat: GY
- e-szeminárium: ESZ
- további szükséges rövidítések
A tanóra-, kredit- és vizsgatervet az 1. számú melléklet tartalmazza.

10. Az előtanulmányi rend

A tanterv határozza meg, hogy az egyes tantárgyak felvételéhez milyen más tantárgyak előzetes vagy egyidejű teljesítése szükséges (előtanulmányi rend).
Az előtanulmányi rendet a 2. számú melléklet tartalmazza.

11. Az ismeretek ellenőrzési rendszere

A tananyag ismeretének ellenőrzése és értékelése történhet:
a) szorgalmi időszakban a tanórán tett írásbeli vagy szóbeli számonkéréssel, írásbeli (zárthelyi) dolgozattal, otthoni munkával készített feladat értékelésével vagy gyakorlati feladat-végrehajtás értékelésével félévközi jegy formájában;
b) a vizsgaidőszakban tett vizsgával;
c) a félévközi követelmények és a vizsga alapján együttesen.
Kredittel nem rendelkező kritériumkövetelmény esetén annak teljesítésének feltétele önmagában az aláírás is lehet.
A hallgató tanulmányait záróvizsgával fejezi be. A záróvizsga az oklevél megszerzéséhez szükséges ismeretek, készségek és képességek ellenőrzése és értékelése, amelynek során a hallgatónak arról is tanúságot kell tennie, hogy a tanult ismereteket alkalmazni tudja.
Az értékeléstípusok rövidítései:
- évközi értékelés: ÉÉ / évközi értékelés (((záróvizsga tárgy((ÉÉ(Z)))
- gyakorlati jegy: GYJ / gyakorlati jegy (((záróvizsga tárgy((GYJ(Z)))
- kollokvium: K / kollokvium (((záróvizsga tárgy((K(Z)))
- beszámoló: B
- projektfeladat: PF
- alapvizsga: AV
- szigorlat: SZG
- komplex vizsga: KV
- záróvizsga: ZV
Az ismeretek ellenőrzésének rendjét részletesen a vonatkozó jogszabályokban, valamint a Tanulmányi és Vizsgaszabályzatban meghatározottak alapján:
- a jelen ajánlott tanterv részét képező tantárgyi programok, valamint
- a záróvizsga tekintetében a jelen fejezet 12. pontja határozzák meg.

12. A záróvizsga

12.1. A záróvizsgára bocsátás feltételei

A tanári felkészítés közös tárgyainak ajánlott tantervében rögzítve.

12.2. A záróvizsga részei
A tanári felkészítés közös tárgyainak ajánlott tantervében rögzítve.

12.3 A záróvizsga eredménye
A tanári felkészítés közös tárgyainak ajánlott tantervében rögzítve.

13. A szakdolgozat/diplomamunka
A tanári felkészítés közös tárgyainak ajánlott tantervében rögzítve.

14. Az oklevél
14.1. Az oklevél kiadásának feltétele
A tanári felkészítés közös tárgyainak ajánlott tantervében rögzítve.

14.2. Az oklevél minősítésének megállapítása
A tanári felkészítés közös tárgyainak ajánlott tantervében rögzítve.

15. A szakmai gyakorlat
A tanári felkészítés közös tárgyainak ajánlott tantervében rögzítve.

16. A külföldi részképzés céljából nemzetközi hallgatói mobilitásra felhasználható időszak (mobilitási ablak)
Az Erasmus+ program lehetőséged ad az alapképzésben résztvevő hallgatóknak, hogy tanulmányi mobilitási, illetve szakmai gyakorlati ösztöndíjban részesüljenek.

A tanulmányi mobilitás lehetővé teszi, hogy a pályázatot elnyert hallgatók egy félévet az Egyetem valamely partnerintézményénél töltsenek, és az ott megszerzett krediteket beszámíttassák itthoni tanulmányaikba. Az ún. csereprogram révén a hallgatók tandíjmentesen tanulhatnak az adott intézményben.

A pályázók az EU országaiba, illetve Izlandra, Liechtenstein, Norvégiába, illetve Törökországba, Szerbiába és Észak-Macedóniába utazhatnak, azokba az intézményekbe, amelyekkel az Egyetem intézményközi szerződést kötött. A választható Egyetemek listája az egyetem honlapján elérhető. A nemzetközi kreditmobilitás (Európán kívüli országok) keretein belül az Egyetem tanévenként és pályázati ciklusonként változó térségbeli partnerintézményekkel biztosít kapcsolatokat.

A Kar ösztönzi a hallgatókat a nemzetközi mobilitásban történő részvételre. A külföldi tanulmányokat folytató hallgatók részére kedvezményes tanulmányi rendet biztosít, valamint a Kari Kreditátviteli és Validációs Bizottság széles körben fogadja be a külföldön teljesített tárgyakat a kötelező, vagy a szabadon választható tárgyak körébe.

A képzés felépítéséből eredően a 2. és a 3. szemeszter lehet alkalmas külföldi tanulmányok folytatására.

17. További szakspecifikus követelmények
17.1. Specializációválasztás feltételei
-

17.2. Szigorlat/alapvizsga/komplex vizsga
TTTTT113 - Történelem szigorlat az ókortól 1790-ig (4. szemeszter) tárgyai:
- TTTTT104 - Ókori politika, gazdaság és társadalom

- TTTTT108 - Magyar őstörténet és az Árpád-kor
- TTTTT102 - Egyetemes középkor
- TTTTT106 - A Magyar Királyság fénykora (1301–1526)
- TTTTT111 - Kora újkori és újkori egyetemes történelem (1492–1848)
- TTTTT116 - Kora újkori magyar történelem (1526–1790)

TTTTT128 - Történelem szigorlat 1790-től jelenkorig (8. szemeszter) tárgyai:
- TTTTT115 - A „nevezetes tollvonástól" Aradig (magyar történelem 1790–1849)
- TTTTT119 - Az imperializmus kora (1848–1914)
- TTTTT120 - Önkényuralom és dualizmus (magyar történelem 1849–1914)
- TTTTT122 - Az első világháború és a két háború közötti korszak (Egyetemes történelem 1914–1939)
- TTTTT123 - Magyarország a nagy háborúban és a Horthy-korszakban (1914–1939)
- TTTTT125 - A hidegháború kora (1945–1991)
- TTTTT126 - A második világháború magyar és egyetemes története
- TTTTT130 - Második világháború utáni magyar történelem (1945–2011)
- TTTTT132 - A globális világ és jelenkori kihívások

17.3. Kritériumkövetelmények

A tanári felkészítés közös tárgyainak ajánlott tantervében rögzítve.

17.4. A mesterképzésbe történő felvételkor hiányzó kreditek megszerzésének feltételei

-

17.5. A képzésben alkalmazott sajátos oktatási-tanulási, tanulás-támogatási eszköztár, módszertan, eljárások

A tanári felkészítés közös tárgyainak ajánlott tantervében rögzítve.

Budapest,

Prof. Dr. Simándi Irén, PhD, egyetemi tanár

A tantárgyi programok listája

I. Törzsanyag

TTTTT103	Történeti források, történeti kutatás, historiográfia
TTTTT104	Ókori politika, gazdaság és társadalom
TTTTT102	Egyetemes középkor
TTTTT101	Az ókor és az egyetemes középkor tanítása – a történelemtanítás elmélete
TTTTT109	A latin nyelv alapjai
TTTTT108	Magyar őstörténet és az Árpád-kor
TTTTT106	A Magyar Királyság fénykora (1301–1526)
TTTTT107	Középkori magyar történelem
TTTTT105	A magyar középkor tanítása – a történelemtanítás gyakorlata
TTTTT112	Ókori és középkori vallás- és kultúrtörténet
TTTTT111	Kora újkori és újkori egyetemes történelem (1492–1848)
TTTTT110	A kora újkor tanítása – a történelemtanítás szakmódszertana 1.
TTTTT116	Kora újkori magyar történelem (1526–1790)
TTTTT115	A „nevezetes tollvonástól” Aradig (magyar történelem 1790–1849)
TTTTT114	Kora újkori és újkori magyar történelem tanítása (1526–1849) – a történelemtanítás szakmódszertana 2.
TTTTT119	Az imperializmus kora (1848–1914)
TTTTT120	Önkényuralom és dualizmus (magyar történelem 1849–1914)
TTTTT118	Az imperializmus korának (egyetemes és magyar történelem 1848–1914) tanítása – a történelemtanítás szakmódszertana 3.
TTTTT122	Az első világháború és a két háború közötti korszak (Egyetemes történelem 1914–1939)
TTTTT123	Magyarország a nagy háborúban és a Horthy-korszakban (1914–1939)
TTTTT121	Az első világháború és a két háború közötti korszak (egyetemes és magyar történelem 1914–1939) - a történelemtanítás szakmódszertana 4.
TTTTT126	A második világháború magyar és egyetemes története
TTTTT125	A hidegháború kora (1945–1991)
TTTTT127	Újkori és jelenkori eszme- és vallástörténet
TTTTT124	A második világháború és a hidegháború - a történelemtanítás szakmódszertana 5.
TTTTT117	Komplex magyar történelmi terepgyakorlat 1.
TTTTT130	Második világháború utáni magyar történelem (1945–2011)
TTTTT133	Komplex magyar történelmi terepgyakorlat 2.

TTTTT131 Állampolgári ismeretek

TTTTT129 Második világháború utáni magyar történelem (1945 – 2011) és állampolgári ismeretek a köznevelésben

TTTTT132 A globális világ és jelenkori kihívások

II. Szakdolgozat/Diplomamunka

A tanári felkészítés közös tárgyainak ajánlott tantervében rögzítve.

III. Szakmai gyakorlat

A tanári felkészítés közös tárgyainak ajánlott tantervében rögzítve.

IV. Szabadon választható tantárgyak

Külön lista szerint.

V. Kritériumkövetelmények

A tanári felkészítés közös tárgyainak ajánlott tantervében rögzítve.

VI. Kötelezően választható tantárgyak

-

TANTÁRGYI PROGRAMOK

TANTÁRGYI PROGRAM

1. **A tantárgy kódja: TTTTT101**
2. **A tantárgy megnevezése (magyarul):** Az ókor és az egyetemes középkor tanítása – a történelemtanítás elmélete
3. **A tantárgy megnevezése (angolul):** Teaching antiquity and the universal Middle Ages - the theory of history teaching
4. **Kreditérték és képzési karakter:**
   - **4.1.** 2 kredit
   - **4.2.** a tantárgy elméleti vagy gyakorlati jellegének mértéke: 0% elmélet, 100% gyakorlat
5. **A szak(ok), szakirányok/specializációk megnevezése (ahol oktatják):**

   5.1. történelemtanár;

6. **Az oktatásért felelős oktatási szervezeti egység megnevezése:** Történelem és Társadalom Tanszék
7. **A tantárgyfelelős oktató neve, beosztása, tudományos fokozata:** Dr. Kovács Örs László, PhD, közszolgálati egyetemi docens
8. **A tanórák száma és típusa**

   8.1. össz óraszám/félév:

   8.1.1. nappali munkarend: 28 (0 EA + 28 GY)

   8.1.2. levelező munkarend: 0 (0 EA + 0 GY)

   8.2. heti óraszám - nappali munkarend: 2

   8.3. Az ismeret átadásában alkalmazandó további sajátos módok, jellemzők: - Iskolai gyakorlat is részét képezi a kurzusnak.

9. **A tantárgy szakmai tartalma (magyarul):**

   A félév során a leendő tanárok bevezetést kapnak a tanári szakma bizonyos részterületeire, mint a NAT, a történelem kerettantervek, a tankönyvek, az érettségi vizsga. Ezek összefüggéseit, tanításra gyakorolt hatásait elemezzük. Bevezetést nyernek a történelemtanítás módszertanába, elméletben megismernek számtalan oktatási módszert. Megkezdik ismerkedésüket a tanulók mérésével, értékelésével, a számonkérések különböző formáival. Majd részletesen feldolgozzuk az iskolai tananyag ókorral és egyetemes középkorral foglalkozó fejezeteit, mikrotanításokon keresztül módszereket próbálunk ki. A hallgatóknak kidolgozott óravázlatokat és egy általuk összeállított témazárót kell beadniuk, valamint legalább egy mikrotanítást megtartaniuk, hogy a félévet teljesítsék. A félév során a csoport egy alkalommal iskolalátogatáson vesz részt külső helyszínen.

   A tantárgy szakmai tartalma (angolul) (Course description):

During the semester, prospective teachers will be introduced to certain aspects of the teaching profession, such as NAT, the history framework, textbooks and the school-leaving examination. Their interrelations and impact on teaching will be analysed. They will be introduced to the methodology of history teaching, and they will learn about a number of teaching methods in theory. They begin to become familiar with the measurement and assessment of pupils, and the different forms of assessment. They will then study in detail the chapters of the school curriculum dealing with antiquity and the Middle Ages, trying out methods through micro-teaching. Students will be required to hand in elaborated lesson plans and a self-assessed topic outline, and to take at least one micro-teaching to complete the semester. During the semester, the group will make one school visit to an external site.

10. Elérendő kompetenciák (magyarul):

Tudása:

Tanári kompetenciák:

Ismeri a szaktárgy tantervét, a benne megfogalmazott tanulási eredményeket és vizsgakövetelményeket, valamint a tantárgy tanulásának sajátosságait, megismerési módszereit, tananyagstruktúráját, illetve belső logikáját. Ismeri a szaktárgy tanítása-tanulása során felhasználható információforrásokat, az azokról való tájékozódás lehetőségeit, a tankönyveket, a papíralapú és online taneszközöket, tanulásszervezési módokat, fontosabb módszereket, tanítási és tanulási stratégiákat. Tisztában van az ismeretforrások jogi, technikai-szervezési szabályaival és konstruktív felhasználási megoldásaival. A szakképzett tanár ismeri a pedagógiai tevékenységet meghatározó dokumentumokat, a Nemzeti alaptantervet és a kerettanterveket, azok szaktárgyi tartalmait, átlátja ezek szerepét és jelentőségét az oktatás tartalmi szabályozásában. Ismeri a szaktárgy tanításának jogszabályi hátterét, tantervi és vizsgakövetelményeit. Ismeri a tananyag-kiválasztás és -rendszerezés folyamatát meghatározó szaktudományos, tanuláselméleti, módszertani és lélektani kritériumokat. Ismeri és érti a nevelés-oktatás és az értékközvetítés összefüggéseit. Tisztában van a köznevelésnek és a szakképzésnek a társadalom fejlődésében betöltött szerepével, a nemzet közösségének kohéziójára gyakorolt hatásával. Ismeri a legalapvetőbb tanulási-tanítási stratégiákat, ismeri a tanulási környezetek jellemzőit. Nevelési gyakorlatát jól megalapozó ismeretekkel rendelkezik a szocializáció minden színteréről és a perszonalizáció folyamatát meghatározó tényezőkről. Ismeri a magyar nemzeti és az európai kultúra alapjait. Tájékozott a szülőkkel és a pedagógiai munkát segítő szakemberekkel, szakmai intézményekkel való együttműködés módjairól és hatásairól. Ismeri a pedagógusszakma jogi és etikai szabályait, normáit. Tájékozott a szakterületéhez és tanári hivatásához kötődő információs forrásokkal, szervezetekkel kapcsolatban. A szakképzett tanár ismeri a pedagógusszerep betöltéséhez és a szakmai fejlődéséhez szükséges neveléstudományi, szociológiai, pszichológiai kutatási eredményekkel igazolt tudás forrásait. Ismeri a szakmódszertan hazai és nemzetközi eredményeit, szakirodalmát, aktuális kérdéseit. Ismeri az adott szakterület társadalomban betöltött szerepét, a szaktárgy tanításának céljait, feladatait a tanulók személyiségfejlődésének és gondolkodásfejlesztésének segítésében.

Történelemtanári kompetenciák:

Ismeri a Nemzeti alaptanterv és az arra épülő kerettantervek szerinti történelem szaktárgyi követelményeket, az iskolai nevelő-oktató munka tartalmi szabályozását. Ismeri az ehhez szükséges tankönyveket, taneszközöket, segédanyagokat, oktatástechnikai eszközöket. Ismeri a történettudomány alapvető szakkifejezéseit.

Ismeri a latin nyelv alapjait. Ismeri a történelem tér- és idődimenzióinak jellemző változásait. Ismeri a történelem tanításához kapcsolódó jogszabályi hátteret, tanterveket, vizsgakövetelményeket, a tananyag-kiválasztás és -rendszerezés szempontjait. Ismeri a gyakorlatorientált tanítás előnyeit és módszereit a történelemoktatás hatékonyságának növelése érdekében és képes ezek alkalmazására.

-

Képességei:

Tanári kompetenciák:

Képes a szaktárgyának megfelelő tudományterületeken a fogalmak, elméletek és tények közötti összefüggések megteremtésére, közvetítésére. Képes a tanulók előzetes tudására építeni, az esetleges megértési nehézségeket leküzdeni. Felismeri a más szaktárgyakhoz, a Nemzeti alaptanterv műveltségterületeihez való kapcsolódás lehetőségeit, és nevelő-oktató munkája során képes felhasználni és azokat elkötelezetten átadni a tanulóknak. A szakképzett tanár képes a Nemzeti alaptanterv és a kerettantervek tartalmát árnyaltan és szakszerűen értelmezni, az ezekben megfogalmazott elveket a saját gyakorlatában alkotó módon felhasználni. Képes a szaktárgy tanórai és tanórán kívüli tanulásának tervezésére a tanári képesítésének megfelelő korosztály, valamint a felnőttoktatás keretében is. A szakképzett tanár képes a tanulási-tanítási céloknak megfelelő oktatási stratégiákhoz a motivációt, a differenciálást, a tanulói aktivitást biztosító, a tanulók gondolkodási, problémamegoldási és együttműködési képességének fejlesztését segítő módszerek, szervezési formák adekvát alkalmazására. Képes olyan tanulási környezet kialakítására, amelyben a tanulók értékesnek és kompetensnek érezhetik magukat, és amelyben megtanulják tisztelni az eltérő kulturális közegekből érkező társaikat. Képes az iskolai és osztálytermi, továbbá a különböző tanulási környezetben megvalósuló toleráns, esélyteremtő légkör megteremtésére. Képes a tanulókat helyi, regionális, nemzeti és egyetemes emberi értékek elfogadására nevelni. Tájékozott a szülőkkel és a pedagógiai munkát segítő szakemberekkel, szakmai intézményekkel való együttműködés módjairól és hatásairól. Ismeri a pedagógusszakma jogi és etikai szabályait, normáit. Tájékozott a szakterületéhez és tanári hivatásához kötődő információs forrásokkal, szervezetekkel kapcsolatban. A szakképzett tanár képes saját, tudományosan megalapozott pedagógiai nézeteinek megfogalmazására. Döntéseiben képes a szakmai önreflexióra és önkorrekcióra. Képes az országos, illetve a helyi mérési eredmények szakszerű értelmezésére, le tudja vonni ezekből a megfelelő következtetéseket, képes munkáját a kapott eredmények tükrében felülvizsgálni és az esetleges hibákat javítani.

Történelemtanári kompetenciák:

El tud helyezni térben és időben eseményeket, folyamatokat, jelenségeket, személyeket. Képes átlátni a Kárpát-medence népeinek történetét, a multietnikus, multikulturális közösség alakulását a térségben, az őskortól napjainkig. Fel tudja tárni események, folyamatok, cselekedetek mozgatórugóit és következményeit, felismeri az ok-okozati összefüggéseket. Felkészült a kollektív munkában történő helyi tanterv készítésére, önállóan éves tematikus tervezésre, óraterv készítésére, valamint az oktatástechnikai eszközök használatára. Képes a történelem diszciplína területén folytatott önálló ismeretszerzésre, a történeti szakirodalom és a történeti források értelmezésére, elemzésére, interpretációjára továbbá a legújabb kutatási eredmények

nyomon követésére és felhasználására. Képes kiemelni egy adott témához tartozó lényeges ismereteket. A gyermekeket, tanulókat egymás elfogadására, tiszteletére, kölcsönös segítésére, előítélet-mentességre neveli, különös tekintettel a többi gyermek, tanuló történelmi felkészültségére vonatkozóan. Az értékelés céljának, tárgyának és formájának megfelelő tudásmérő teszteket, feladatsorokat állít össze, illetve alkalmaz.

-

Attitűdje:

Tanári kompetenciák:

A szakképzett tanár elkötelezett a tanulók tudásának, tanulási képességeinek és szociális készségeinek folyamatos fejlesztése iránt. A szakképzett tanár alapvető fontosságúnak tartja a tanulás kompetenciáinak fejlesztését, valamint alakuljon ki benne az ismeretátadás felelősségének tudata. Nagy hangsúlyt fektet a tanulás és tanítás folyamatainak tudatosítására, a hatékony tanuláshoz szükséges tudás és képességek megszerzésére, különös tekintettel az egész életen át tartó tanulásra. Fontosnak tartja a tanulókkal való együttműködés, társas megértés megvalósítását a tanulási folyamat hatékonyságának érdekében, továbbá figyelembe veszi a tanulók sajátos igényeit, ötleteit, kezdeményezéseit az optimális tanulási környezet, tanulási légkör szempontjából. A szakképzett tanár elkötelezett a nemzeti és egyetemes értékek iránt, szociális érzékenység, segítőkészség jellemzi. Törekszik úgy nevelni, hogy tanítványai mások véleményét és értékeit tiszteljék. Célul tűzi ki az ismereteken alapuló, mérlegelő gondolkodás képességének kialakítását a tanulókban. Törekszik az objektív értékelés követelményének betartására, és tiszteletben tartja az értékelés etikai normáit. Elkötelezett a tanulást támogató értékelés mellett, törekszik olyan értékelési rendszer kialakítására, amelyben érvényesülhetnek a méltányosság szempontjai is. Rávilágít a személyes felelősségvállalás fontosságára, és személyes példaadással is törekszik megerősíteni a tanulókat abban, hogy saját viselkedésükkel és cselekedeteikkel járuljanak hozzá egy fenntartható jövő kialakításához. Elkötelezett a tanártársaival való aktív együttműködés iránt. Igényli a pedagógiai munkájával kapcsolatos rendszeres visszajelzéseket, nyitott azok befogadására. Törekszik önismeretének, saját személyiségének fejlesztésére, testi-lelki egészségének megőrzésére. Kész a folyamatos szaktudományi, szakmódszertani és neveléstudományi megújulásra. Kész részt vállalni a szaktárggyal kapcsolatos fejlesztési, innovációs tevékenységben. A szakmáját és a szaktárgyainak megfelelő tudományterületeket megalapozó nézeteket felelősséggel vállalja.

Történelemtanári kompetenciák:

Elkötelezett a tanulóközpontú és együttműködésen alapuló, gyakorlatorientált tanítási-tanulási módszerek alkalmazása mellett. Tervezési folyamatában figyelembe veszi az adott csoport sajátosságait, motivációját, történelem iránti érdeklődését. Elkötelezett történeti tudásának folyamatos fejlesztése mellett. A történelmi ismeretek, fogalmak elsajátításával, valamint a történelmi források és interpretációk mérlegelésével, hipotézisek alkotásával fejleszti a tanulók elemző, problémamegoldó gondolkodását, a gyakorlati példák megfelelő beemelése alkalmazásával. Felismeri és elfogadja a demokrácia értékeit, az aktív állampolgárság jelentőségét.

-

Autonómiája és felelőssége:

-

-

Elérendő kompetenciák (angolul) (Competences – English):

Knowledge:

Teaching competences:

Knows the curriculum of the subject, the learning outcomes and examination requirements formulated in it, as well as the characteristics of learning the subject, its cognitive methods, the structure of the teaching material, and its internal logic. Familiar with the information sources that can be used in teaching and learning the subject, the possibilities for obtaining information about them, textbooks, paper-based and online teaching tools, learning organisation methods, important teaching methods, and teaching and learning strategies. Aware of the legal, technical-organisational rules and constructive use of information sources. Aware of the range of reliable and trustworthy information sources necessary for planning and the critical criteria needed for selecting and evaluating them. Knows the legal background, curriculum, and examination requirements for teaching the subject. Familiar with the scientific, learning theory, methodological, and psychological criteria that determine the process of selecting and organising teaching material. Understands the relationships between education, teaching, and value transmission. Aware of the role of public education and vocational training in the development of society and their impact on the cohesion of the national community. Possesses the knowledge necessary to create the physical, emotional, social, and learning conditions of the learning environment. Possesses well-founded knowledge about all venues of socialisation and the factors determining the process of personalisation. Knows the foundations of Hungarian national and European culture. Informed about the methods and effects of cooperation with parents, professionals supporting pedagogical work, and professional institutions. Knows the legal and ethical rules and norms of the teaching profession. Informed about the information sources and organisations related to his/her field and teaching profession. Familiar with the sources of knowledge validated by educational, sociological, and psychological research results necessary for fulfilling the teacher role and professional development. Familiar with the documents defining pedagogical activities, the National Core Curriculum, and the framework curricula, including their subject-specific contents, and understands their role and significance in regulating the content of education. Familiar with the national and international achievements, literature, and current issues of subject methodology. Understands the role of the subject area in society, and the objectives and tasks of teaching the subject in supporting students' personality development and cognitive development.

History teaching competences:

Knows the subject-specific requirements for history according to the National Core Curriculum and the related framework curricula, and the content regulation of educational work. Knows the necessary textbooks, teaching aids, supplementary materials, and educational technology tools. Knows the fundamental terminology of historiography. Knows the basics of the Latin language. Knows the characteristic changes in the spatial and temporal dimensions of history. Knows the legal background, curricula, examination requirements, and criteria for selecting and organising teaching materials related to teaching history. Knows the advantages and methods of practice-oriented teaching to increase the effectiveness of history

education and is capable of applying them.

-

Capabilities:

Teaching competences:

Capable of establishing and conveying the relationships between concepts, theories, and facts in the relevant scientific fields of his/her subject. Recognises the possibilities for connecting to other subjects and the knowledge areas of the National Core Curriculum, and capable of utilising them in his/her educational and teaching work. Capable of interpreting the content of the National Core Curriculum and the framework curricula in a nuanced and professional manner, and creatively applying the principles formulated in them in his/her practice. Capable of planning the in-class and extracurricular learning of his/her subject for the age group corresponding to his/her teaching qualification, as well as within the framework of adult education. Capable of adequately applying methods and organisational forms that ensure motivation, differentiation, student activity, and the development of students' thinking, problem-solving, and cooperation skills, in line with the educational strategies appropriate to the learning-teaching goals. Capable of creating a learning environment in which students feel valued and competent, and learn to respect peers from different cultural backgrounds. Capable of creating a tolerant and inclusive atmosphere in school and classroom settings, as well as in different learning environments. Capable of educating students to accept local, regional, national, and universal human values. Capable of formulating his/her own scientifically grounded pedagogical views. Capable of professional self-reflection and self-correction in his/her decisions. Capable of searching for and using appropriate literature for problems arising in his/her pedagogical work. Capable of professionally interpreting national and local assessment results, drawing appropriate conclusions from them, reviewing his/her work in light of the results, and correcting any mistakes. Recognises the possibilities for connecting to other subjects and the knowledge areas of the National Core Curriculum, capable of utilising them and conveying them to students with commitment in his/her educational and teaching work.

History teaching competences:

Capable of placing events, processes, phenomena, and individuals in spatial and temporal context. Capable of understanding the history of the peoples of the Carpathian Basin, the development of multi-ethnic, multicultural communities in the region, from prehistoric times to the present. Capable of uncovering the motivations and consequences of events, processes, and actions, and recognising cause-and-effect relationships. Prepared to participate in collective work for creating local curricula, independently preparing annual thematic plans, lesson plans, and using teaching aids. Capable of the independent acquisition of knowledge in the field of history, interpreting, analysing, and interpreting historical literature and sources, and tracking and utilising the latest research results. Capable of highlighting the essential knowledge related to a given topic. Educates children and students to accept, respect, and help each other, and to be free from prejudice, with particular attention to the historical preparedness of other children and students. Prepares and applies knowledge assessment tests and task sets appropriate to the purpose, subject, and form of evaluation.

-

Attitude:

Teaching competences:

Committed to the continuous development of students' knowledge, learning abilities, and social skills. Considers the development of learning competences to be of fundamental importance, and develops an awareness of the responsibility involved in the transmission of knowledge. Places great emphasis on raising awareness of the processes of learning and teaching, acquiring the knowledge and skills necessary for effective learning, with particular attention to lifelong learning. Considers cooperation and social understanding with students important for the effectiveness of the learning process, and takes into account students' specific needs, ideas, and initiatives for an optimal learning environment and atmosphere. Committed to national and universal values, characterised by social sensitivity and helpfulness. Strives to educate students to respect others' opinions and values. Aims to develop the ability for knowledge-based, deliberative thinking in students. Strives to adhere to the requirement of objective evaluation and respects the ethical norms of evaluation. Committed to assessment that supports learning, and strives to create an evaluation system in which the principles of fairness can also prevail. Highlights the importance of personal responsibility and strives to reinforce students' understanding that their behaviour and actions contribute to creating a sustainable future through personal example. Committed to active cooperation with fellow teachers. Seeks regular feedback on his/her pedagogical work and is open to receiving it. Strives for self-awareness, personal development, and maintaining physical and mental health. Ready for continuous renewal in subject-specific, methodological, and educational sciences. Ready to participate in development and innovation activities related to his/her subject. Responsibly undertakes the views that underpin his/her profession and the relevant scientific fields.

History teaching competences:

Committed to applying student-centred and cooperative, practice-oriented teaching and learning methods. Considers the characteristics, motivation, and interest in history of the given group in the planning process. Committed to the continuous development of historical knowledge. Develops students' analytical and problem-solving thinking through the acquisition of historical knowledge and concepts, the consideration of historical sources and interpretations, and the formulation of hypotheses, using appropriate practical examples. Recognises and accepts the values of democracy and the significance of active citizenship.

-

Autonomy and responsibility:

-

-

11. Előtanulmányi követelmények:

12. A tantárgy tananyagának leírása, tematika. Description of the subject, curriculum (magyarul, angolul - English):

12.1. Bevezetés – NAT, KET, ÉVK áttekintése, áttekintése, félévi feladatok megbeszélése (Introduction - review of NAT, KET, EYFS, overview, discussion of termly tasks)

12.2. Történelem tanításának módszerei II. (Methods of teaching History II.)

12.3. Történelem tanításának módszerei II. (Methods of teaching History II.)

12.4. Tankönyvek (Textbooks)

12.5. Mérés, értékelés tanítása I. (Teaching measurement, and evaluation)

12.6. Iskolalátogatás School visits (School visits)

12.7. Zárthelyi dolgozat (max. 30 perc) - Ókori kelet, mikrotanítás (written test max. 30 min. - Ancient East, microteaching)

12.8. Ókori kelet története és kultúrája (Studies in the History and Culture of the Ancient Near East)

12.9. Ókori görög civilizáció, mikrotanítás (Ancient Greek civilisation, microteaching)

12.10. Ókori római civilizáció, mikrotanítás (Ancient Roman civilisation - microteaching)

12.11. Monoteista vallások I., mikrotanítás (Monotheistic religions I., microteaching)

12.12. Monoteista vallások II., mikrotanítás (Monotheistic religions II., microteaching)

12.13. Középkor társadalma, mikrotanítás (Medieval society, microteaching)

12.14. Középkori egyház és kultúra (Medieval church and culture)

13. **A tantárgy meghirdetésének gyakorisága/a tantervben történő félévi elhelyezkedése:** 1. félév/ősz;

14. **A tanórákon való részvétel követelményei, az elfogadható hiányzások mértéke, a távolmaradás pótlásának lehetősége:**

A 25%-os hiányzáson túli indokolt és igazolt távollét (pl. egészségügyi ok, szolgálatteljesítés) esetén a hallgató az oktatóval egyeztetett formában és határidővel pótolhatja a mulasztást. A hallgató köteles továbbá a gyakorlat anyagát beszerezni, abból önállóan felkészülni. A fentiekben meghatározottnál több hiányzás esetén a hallgató nem kaphat aláírást, a kurzus ebben az esetben nem teljesítettnek minősül. Kedvezményes tanrenden lévő hallgatónak – az NKE Tanulmányi és Vizsgaszabályzatában az e tanulmányi rendre vonatkozóan rögzített szabályok betartása mellett – a kurzus oktatójával egyeztetett formában elkészítendő feladatot szükséges teljesítenie a szorgalmi időszak végét megelőző utolsó munkanapig. A hallgatónak a kedvezményes tanulmányi rendet engedélyező határozat kézhezvételétől számított 10 munkanapon belül szükséges felvennie a kapcsolatot a kurzus oktatójával az elkészítendő feladat teljesítési feltételeinek egyeztetése érdekében.

15. **Félévközi feladatok, ismeretek ellenőrzésének rendje:**

A tanulmányi munka alapja a gyakorlati órákon való figyelmes és aktív részvétel. Minden hallgatónak a félév során egy mikrotanítást kell tartania a félév elején vállalt témából, és a szorgalmi időszak végére az adott félév tananyagából óravázlatokat, témazárót tartalmazó beadandó anyagot kell írnia. A gyakorlati jegy a mikrotanítás, a beadandó feladat és a zárthelyi dolgozat együttes értékeléséből áll össze. A zárthelyi dolgozat pótlása, vagy javítása legkésőbb a vizsgaidőszak első hetének végéig egy alkalommal kísérelhető meg.

16. Az értékelés, az aláírás és a kreditek megszerzésének pontos feltételei:

16.1. Az aláírás megszerzésének feltételei:

Az aláírás megszerzésének feltétele a 14. pontban meghatározott arányú részvétel a foglalkozásokon, valamint a 15. pontban meghatározott félévközi feladatok legalább elégséges szintű teljesítése.

16.2. Az értékelés:

Gyakorlati jegy, melyen ötfokozatú érdemjegyet kapnak a hallgatók. A gyakorlati jegy a megírt zárthelyi dolgozat, a mikrotanítás és leadott feladatok százalékos átlaga. A gyakorlati teljesítmény értékelése az órai aktivitás (10%, vagy pontszám, vagy érdemjegy 1-től 5-ig), a mikrotanítás (25 %, vagy pontszám vagy érdemjegy 1-től 5-ig), a beadandó feladat (40%, vagy pontszám, vagy érdemjegy 1-től 5-ig) és a zárthelyi dolgozat (25 %, vagy pontszám, vagy érdemjegy 1-től 5-ig) együttes értékeléséből áll össze. A zárthelyi dolgozat értékelése ötfokozatú skálán a következőképpen történik: 50%-ig: elégtelen, 51%-tól elégséges, 65%-tól közepes, 80%-tól jó, 90%-tól jeles. Bármely elem elégtelen teljesítése esetén a hallgató elégtelen érdemjegyben részesül a gyakorlaton.

16.3. A kreditek megszerzésének feltételei:

A kreditek megszerzésének feltétele az aláírás megszerzése és legalább elégséges gyakorlati jegy (GYJ).

17. Irodalomjegyzék:

17.1. Kötelező irodalom:

1. Borhegyi Péter, dr. Szabados György: Történelem 5., Oktatási Hivatal, Budapest 2020. ISBN: 9786156178213;

2. Borhegyi Péter, dr. Szabados György: Történelem 9., Oktatási Hivatal, Budapest 2020. ISBN: 786156178220;

3. dr. Gróf Péter, dr. Szabados György: Történelem 5., Oktatási Hivatal, Budapest 2020. ISBN: 9786156178374;

4. Kovács Örs szerk: (Boronkai SZ.-Gianone A.-Kormos Z. -Rubovszky P.-Tamásiné Makay M.): Történelem 9., Szent István Társulat, Budapest 2021. ISBN: 9789632779201;

5. Száray Miklós: Történelem 9., Oktatási Hivatal, Budapest 2020. ISBN: 9786156178381;

17.2. Ajánlott irodalom:

1. Bakó Balázs Dr. Simon Katalin (konzulensek): Kooperatív tanulás – Segédlet a kompetencia alapú pedagógus-képzés módszertani megújulásához , ELTE Savaria Egyetemi Központ, Szombathely 2010.

2. Bencéné Fekete Andrea – Schlichter Takács Anett (szerkesztők): Módszertani eszköztár a felsőoktatásban tanító oktatók számára , MATE Press, Gödöllő 2022. ISBN: 978-963-623-017-3;

3. Hanák Zsuzsanna (szerk.): A kooperatív módszertan elméleti és gyakorlati alapjai, Eszterházy Károly Főiskola, Eger 2007.

4. Kagan, Spencer: Kooperatív tanulás, Ökonet, Budapest 2021. ISBN:

9789638662354;

5. Oroszlányi Péter: Tanulásmódszertan. Tanácsok, módszerek, gyakorlatok a tanulási képesség fejlesztéséhez középiskolásoknak. , Metódus-Tan, Budapest 2007. ISBN: 978-963-216-623-0;

Budapest, 2025.

Dr. Kovács Örs László, PhD
közszolgálati egyetemi docens
sk.

TANTÁRGYI PROGRAM

1. **A tantárgy kódja: TTTTT102**
2. **A tantárgy megnevezése (magyarul):** Egyetemes középkor
3. **A tantárgy megnevezése (angolul):** The History of Middle Ages
4. **Kreditérték és képzési karakter:**
   - **4.1.** 3 kredit
   - **4.2.** a tantárgy elméleti vagy gyakorlati jellegének mértéke: 100% elmélet, 0% gyakorlat
5. **A szak(ok), szakirányok/specializációk megnevezése (ahol oktatják):**

   5.1. történelemtanár;

6. **Az oktatásért felelős oktatási szervezeti egység megnevezése:** Történelem és Társadalom Tanszék
7. **A tantárgyfelelős oktató neve, beosztása, tudományos fokozata:** Kálnoki-Gyöngyössy Márton, DSc., habil., egyetemi docens
8. **A tanórák száma és típusa**
   - **8.1.** össz óraszám/félév:
   - 8.1.1. nappali munkarend: 28 (28 EA + 0 GY)
   - 8.1.2. levelező munkarend: 0 (0 EA + 0 GY)
   - **8.2.** heti óraszám - nappali munkarend: 2
   - **8.3.** Az ismeret átadásában alkalmazandó további sajátos módok, jellemzők: -
9. **A tantárgy szakmai tartalma (magyarul):**

   A kurzus célja a középkori egyetemes történelem főbb eseményeinek, jelenségeinek és folyamatainak értékelő bemutatása, megismertetése. Az előadások során többek között kiemelt hangsúlyt kapnak a barbár népek (különösen is a hunok) és a hanyatló Római Birodalom viszonya, a népvándorlás főbb eseményei, a Bizánci Birodalom létrejötte és az Iszlám előretörése. Szintén kiemelt tematika a középkor társadalmi rendje: a parasztság, az egyházi és a nemesi rend, valamint a polgárok világa. A félév során különös figyelmet kell szentelni a korabeli európai nagyhatalmaknak (a Német-Római Birodalomnak, Franciaországnak és Angliának, valamint a pápaság szerepének), továbbá a korabeli kereskedelem és kultúra jelenségeinek.

   A tantárgy szakmai tartalma (angolul) (Course description):

   The aim of the course is to provide an evaluative introduction to the main events, phenomena and processes of the universal history of the Middle Ages. During the lectures, the relationship between the barbarians (especially the Huns) and the declining Roman Empire, the main events of the migration, the birth of the Byzantine

Empire and the advance of Islam will be emphasized. The social order of the Middle Ages is also a prominent theme: the peasantry, the ecclesiastical and noble order, and the world of citizens. During the semester, special attention must be paid to the European powers of the time (the Holy Roman Empire of the German Nation, France and England, as well as the role of the papacy), as well as to the phenomena of trade and culture of the time.

10. Elérendő kompetenciák (magyarul):

Tudása:

A szakképzett tanár birtokában van a szaktárgy tanításához szükséges szaktudományi, szakmódszertani, tanítás- és tanuláselméleti, valamint tantervi tudásnak. Rendelkezik szaktárgya tudományos ismeretrendszerével, az információszerzéshez, az információk feldolgozásához, értelmezéséhez és elrendezéséhez szükséges alapvető (szövegértési, logikai, informatikai) felkészültséggel. Ismeri az általa tanított szakterület (tanulási/műveltségi terület, művészeti terület) ismeretelméleti alapjait, megismerési sajátosságait, logikáját és terminológiáját, valamint kapcsolatát más tudományokkal, tantárgyakkal, tanulási területekkel. Ismeri a magyar és az európai történelem történelmi korszakait. Ismeri a történettudomány alapvető szakkifejezéseit. Ismeri a magyar és az egyetemes/világtörténelem kölcsönhatásait. Ismeri a történelem tér- és idődimenzióinak jellemző változásait. Ismeri a történelemtudomány speciális forrásait és alapvető kutatási, valamint interpretációs módszereit. Ismeri a nemzeti, népi kultúránk értékeit, hagyományait. A tágan értelmezett történettudomány legalább egy részterületén elmélyült ismeretekkel rendelkezik. Ismeri a történeti tudás, a történeti ismeretek megszerzésének, feldolgozásának sajátosságait, a történelem jellemző forrásfajtáit, elsajátítja a történeti források és a tudományos feldolgozások, módszerek közötti különbségtételt. Megismeri és tudatosan használja a történelmi forrásokat tartalmazó internetes portálokat, hang- és filmarchívumokat és adatbázisokat. Ismeri a magyar és európai identitás szakterületileg legfontosabb kulturális objektumait, szövegeit, kontextusait, valamint legalább egy Európán kívüli kultúra legfontosabb vonásait.

-

Képességei:

Képes a szaktárgyának megfelelő tudományterületeken a fogalmak, elméletek és tények közötti összefüggések megteremtésére, közvetítésére. Képes szaktudományi, szakmódszertani, szaktárgyi, tanuláselméleti és tantervi tudásának hatékony integrálására. Képes a szaktárgya tanítása során felhasználható nyomtatott és digitális taneszközöket, az iskolán belüli és kívüli tanulási forrásokat kritikusan értékelni, valamint az aktuális pedagógiai céloknak megfelelően használni, különös tekintettel az információs és kommunikációs technológiákra. El tud helyezni térben és időben eseményeket, folyamatokat, jelenségeket, személyeket. Felkészült a történelem diszciplína területén az önálló ismeretszerzésre, a szakirodalom kritikus értelmezésére, továbbá a legújabb kutatási eredmények nyomon követésére és felhasználására. Birtokában van a tudományos kutatás módszereinek, eljárásainak, segédeszközeinek, képes a számítástechnika, az informatika használatára tárgyában. Fel tudja tárni események, folyamatok, cselekedetek mozgatórugóit és következményeit, felismeri az ok-okozati összefüggéseket. Áttekintő, és tudományosan alapozott ismeretekkel rendelkezik a magyar, valamint az egyetemes történelem egyes korszakairól, illetve ezek egyes tematikus részterületeiről. Képes átlátni a Kárpát-medence népeinek történetét, a multietnikus, multikulturális közösség alakulását a térségben, az őskortól

napjainkig. Képes a történelem diszciplína területén folytatott önálló ismeretszerzésre, a történeti szakirodalom és a történeti források értelmezésére, elemzésére, interpretációjára továbbá a legújabb kutatási eredmények nyomon követésére és felhasználására. Képes a történelem tér- és idődimenzióiban való eligazodásra, a történelmi fogalmak térbeli és időbeli változásainak értelmezésére. Birtokában van a tudományos kutatás módszereinek, eljárásainak, segédeszközeinek, képes a számítástechnika, az informatika használatára. Képes saját történelmi narratíva kialakítására, a reflexív, tudatos formálására, illetve az eltérő nézőpontból fakadó értelmezés és értékelés különbségeinek felismerésére. Képes történelmi források kritikus elemzésére, értelmezésére, feldolgozására, interpretációjára a történelem tér és idő dimenzióiban való eligazodásra, történelmi és társadalomismereti fogalmak szakszerű használatára, a fogalmak térbeli és időbeli változásainak értelmezésére. Képes kiemelni egy adott témához tartozó lényeges ismereteket. Képes az adott szempontból lényeges és lényegtelen jelenségek megkülönböztetésére, az oksági viszonyok, az okok és következmények rendszerében való eligazodásra, a döntési lehetőségek, az indítékok, az egyén, valamint a csoport történelemformáló szerepének felismerésére. Képes a véleményét és értékelését logikus és tényeket tartalmazó érvekkel alátámasztani. Képes a múlt és a jelen társadalmi, gazdasági, politikai és kulturális folyamatairól és jelenségeiről árnyalt, megalapozott véleményt alkotni.

-

Attitűdje:

Reálisan ítéli meg szaktárgya oktatásban és nevelésben elfoglalt helyét, kiaknázza a benne rejlő nevelési lehetőségeket. Tudatosan él a transzferhatás kihasználásának lehetőségeivel. Tervezőmunkája során a legkorszerűbb elméleti és gyakorlati tudásra épít, és a kimeneti célokhoz alkalmazkodva határozza meg a tanítási-tanulási folyamatot, az alkalmazható módszereket, az optimális munkaformákat és a felhasználható segédeszközöket. A történelmi ismeretek, fogalmak elsajátításával, valamint a történelmi források és interpretációk mérlegelésével, hipotézisek alkotásával fejleszti a tanulók elemző, problémamegoldó gondolkodását. Árnyalt, megalapozott véleményt alkot a múlt és a jelen társadalmi, gazdasági, politikai és kulturális folyamatairól és jelenségeiről.

-

Autonómiája és felelőssége:

-

-

Elérendő kompetenciák (angolul) (Competences – English):

Knowledge:

Possesses the subject-specific, methodological, teaching and learning theory, and curriculum knowledge necessary for teaching the subject. Familiar with the scientific knowledge base of his/her subject, and the basic (reading comprehension, logical, IT) skills necessary for acquiring, processing, interpreting, and organising information. Knows the epistemological foundations, cognitive characteristics, logic, and terminology of the subject area (learning/knowledge area, artistic area) he/she teaches, as well as its relationship with other sciences, subjects, and learning areas. Knows the historical periods of Hungarian, European, and universal history. Knows the

fundamental terminology of historiography. Knows the interactions between Hungarian and universal/world history. Knows the characteristic changes in the spatial and temporal dimensions of history. Knows the specialised sources of historiography and its basic research and interpretative methods. Knows the values and traditions of our national and folk culture. Possesses in-depth knowledge in at least one subfield of broadly interpreted historiography. Knows the characteristics of acquiring and processing historical knowledge, the typical types of historical sources, and distinguishes between historical sources and academic interpretations and methods. Knows and consciously uses internet portals, audio and film archives, and databases containing historical sources. Knows the most important cultural objects, texts, and contexts of Hungarian and European identity, as well as the main features of at least one non-European culture.

-

Capabilities:

Capable of establishing and conveying the relationships between concepts, theories, and facts in the relevant scientific fields of his/her subject. Capable of effectively integrating his/her knowledge of the discipline, methodology, subject area, learning theory, and the curriculum. Capable of critically evaluating and using printed and digital teaching tools, as well as in-school and out-of-school learning resources, with particular attention to information and communication technologies, in line with current pedagogical goals.Capable of placing events, processes, phenomena, and individuals in spatial and temporal context. Prepared to independently acquire knowledge in the field of history, to critically interpret academic literature, and to track and utilise the latest research results. Possesses the methods, procedures, and tools of scientific research, and capable of using computers and information technology in his/her field. Capable of uncovering the motivations and consequences of events, processes, and actions, and recognising cause-and-effect relationships. Possesses comprehensive and academically grounded knowledge of certain periods of Hungarian and universal history, as well as their thematic subfields. Capable of understanding the history of the peoples of the Carpathian Basin, the development of multi-ethnic, multicultural communities in the region, from prehistoric times. Capable of the independent acquisition of knowledge in the field of history, interpreting, analysing, and interpreting historical literature and sources, and tracking and utilising the latest research results. Capable of navigating the spatial and temporal dimensions of history, and interpreting the spatial and temporal changes of historical concepts. Possesses the methods, procedures, and tools of academic research, and capable of using computers and information technology. Capable of creating his/her own historical narrative, consciously and reflectively shaping it, and recognising the differences in interpretation and evaluation arising from different perspectives. Capable of critically analysing, interpreting, processing, and interpreting historical sources, navigating the spatial and temporal dimensions of history, using historical and social science concepts correctly, and interpreting the spatial and temporal changes of concepts. Capable of highlighting the essential knowledge related to a given topic. Capable of distinguishing between relevant and irrelevant phenomena from a given perspective, navigating the system of causal relationships, recognising decision-making options, motivations, and the history-shaping roles of individuals and groups. Capable of supporting his/her opinions and evaluations with logical and fact-based arguments. Capable of forming nuanced,

well-founded opinions about the social, economic, political, and cultural processes and phenomena of the past and present.

-

Attitude:

Realistically assesses the place of his/her subject in education and teaching, and exploits the educational opportunities inherent in it. Consciously utilises the possibilities of transfer effects. Bases his/her planning work on the most up-to-date theoretical and practical knowledge, and defines the teaching-learning process, applicable methods, optimal work forms, and usable aids in accordance with the output goals. Develops students' analytical and problem-solving thinking through the acquisition of historical knowledge and concepts, the consideration of historical sources and interpretations, and the formulation of hypotheses, using appropriate practical examples. Forms nuanced, well-founded opinions about the social, economic, political, and cultural processes and phenomena of the past and present.

-

Autonomy and responsibility:

-

-

11. Előtanulmányi követelmények:

12. A tantárgy tananyagának leírása, tematika. Description of the subject, curriculum (magyarul, angolul - English):

12.1. Barbár királyságok születése a Nyugat-Római Birodalom romjain (The birth of barbarian kingdoms on the ruins of the Roman Empire)

12.2. Bizánc (Byzantium)

12.3. Az Iszlám előretörése (The advance of Islam)

12.4. Karoling-kor (The Carolingian age)

12.5. A feudalizmus kialakulása: pápaság, császárság, nemesség; földbirtokosok és jobbágyok (The development of feudalism: papacy, emperorship, nobility; landowners and serfs)

12.6. Invesztitúraharc (Investiture controversy)

12.7. Keresztes hadjáratok (Crusades)

12.8. A polgárság létrejötte: kereskedelem és városok (The formation of citizenship: trade and cities)

12.9. A nyugat-európai államok kezdetei: Anglia, Franciaország és a Német-római Császárság (The beginnings of Western European states: England, France and the Holy Roman Empire of the German Nation)

12.10. Kelet-Európa államai a középkorban (States of Eastern Europe in the Middle Ages)

12.11. A pápaság hegemóniája és viszálya Franciaországgal a 13. században (The hegemony of the papacy and its conflict with France in the 13th century)

12.12. Az avignoni fogság, a nagy nyugati egyházszakadás és a százéves háború

(Avignon papcy, the Western Schism and the Hundred Years' War)

12.13. Reneszánsz és humanizmus (Renaissance and Humanism)

12.14. Európa államai a középkor végén (The states of Europe at the end of the Middle Ages)

13. A tantárgy meghirdetésének gyakorisága/a tantervben történő félévi elhelyezkedése: 1. félév/ősz;

14. A tanórákon való részvétel követelményei, az elfogadható hiányzások mértéke, a távolmaradás pótlásának lehetősége:

A hallgató legfeljebb három alkalomról hiányozhat.

Tartós, indokolt távollét (pl.: orvosi, szolgálati stb.): a hallgató a pótlást házi dolgozat formájában teljesíti az oktatóval egyeztetett témakörben és határidőre.

Egyéni tanrenden lévő hallgató: a hallgatónak a kurzus oktatójával egyeztetett formában otthoni munkával elkészítendő feladatot szükséges teljesítenie a szorgalmi időszak végét megelőző utolsó munkanapig. A hallgatónak a kedvezményes tanulmányi rendet engedélyező határozat kézhezvételétől számított 10 munkanapon belül szükséges felvennie a kapcsolatot a kurzus oktatójával az otthoni munkával elkészítendő feladat teljesítési feltételeinek egyeztetése érdekében.

15. Félévközi feladatok, ismeretek ellenőrzésének rendje:

A tanulmányi munka alapja az órákon való figyelmes és aktív részvétel. Az órán a kötelező szakirodalom vonatkozó részének elolvasása rendszeresen ellenőrzésre kerül, aki nem képes szóban, óráról órára, ismeretterjesztő szinten bemutatni az adott témát, attól az aláírás megtagadható.

16. Az értékelés, az aláírás és a kreditek megszerzésének pontos feltételei:

16.1. Az aláírás megszerzésének feltételei:

Az órán a kötelező szakirodalom vonatkozó részének elolvasása rendszeresen ellenőrzésre kerül, aki nem képes szóban, óráról órára, ismeretterjesztő szinten bemutatni az adott témát, attól az aláírás megtagadható.

16.2. Az értékelés:

Az értékelés szóbeli vizsga keretében történik. A szóbeli beszámoló első részén a vizsgázó szabadon beszélhet egy általa választott témakörről (1–14. közül) a szakirodalom alapján. A vizsga második részében a vizsgáztató bármelyik témakörből kérdezhet, és a vizsgázónak az órán elhangzottak és a kötelező szakirodalom alapján kell arról beszélnie.

16.3. A kreditek megszerzésének feltételei:

A kreditek megszerzésének feltétele az aláírás megszerzése és legalább elégséges kollokvium.

17. Irodalomjegyzék:

17.1. Kötelező irodalom:

1. Barta János: Egyetemes történelem – 21. századi enciklopédia, Pannonica, Budapest 2004. ISBN: 963-9252-93-X;

2. Geary, Patrick J.: A nemzetek mítosza. Európa népeinek születése a középkorban., Atlantisz Könyvkiadó, Budapest 2023. ISBN: 9789639777736;

3. Pósán László: A középkori Európa., Tóth Könyvkereskedés és Kiadó Kft., Debrecen 2010. ISBN: 9789635967483;

4. Spufford, Peter: Hatalom és haszon. Kereskedők a középkori Európában., Scolar Kiadó, Budapest 2007. ISBN: 9789632440064;

5. Sz. Jónás Ilona: Középkori egyetemes történeti szöveggyűjtemény. Európa és a Közel-Kelet IV–XV. század., Osiris Kiadó, Budapest 1999. ISBN: 9633795494;

17.2. Ajánlott irodalom:

1. Duby, Georges: A katedrálisok kora. Művészet és társadalom 980–1420., Corvina Kiadó, Budapest 1988. ISBN: 9631344487;

2. Endrei Walter: A középkor technikai forradalma., Magvető Kiadó, Budapest 1978. ISBN: 9632706412;

3. Huizinga, Johann: A középkor alkonya., Európa Kiadó, Budapest 1996. ISBN: 9630761041;

4. Le Goff, Jacques: Az értelmiség a középkorban., Osiris Kiadó, Budapest 2000. ISBN: 9633797365;

5. Schramm, Gottfried: Korai román történelem. Nyolc tézis a délkelet-európai latin kontinuitás helyének meghatározásához., Csokonai Kiadó, Budapest 1997. ISBN: 963260105x;

Budapest, 2025.

Kálnoki-Gyöngyössy Márton, DSc., habil.
egyetemi docens
sk.

TANTÁRGYI PROGRAM

1. **A tantárgy kódja: TTTTT103**
2. **A tantárgy megnevezése (magyarul):** Történeti források, történeti kutatás, historiográfia
3. **A tantárgy megnevezése (angolul):** Historical sources, historical research, historiography
4. **Kreditérték és képzési karakter:**
   - **4.1.** 3 kredit
   - **4.2.** a tantárgy elméleti vagy gyakorlati jellegének mértéke: 0% elmélet, 100% gyakorlat
5. **A szak(ok), szakirányok/specializációk megnevezése (ahol oktatják):**

   5.1. történelemtanár;

6. **Az oktatásért felelős oktatási szervezeti egység megnevezése:** Történelem és Társadalom Tanszék
7. **A tantárgyfelelős oktató neve, beosztása, tudományos fokozata:** Prof. Dr. Simándi Irén, PhD, egyetemi tanár
8. **A tanórák száma és típusa**

   8.1. össz óraszám/félév:

   8.1.1. nappali munkarend: 28 (0 EA + 28 GY)

   8.1.2. levelező munkarend: 0 (0 EA + 0 GY)

   8.2. heti óraszám - nappali munkarend: 2

   8.3. Az ismeret átadásában alkalmazandó további sajátos módok, jellemzők: -

9. **A tantárgy szakmai tartalma (magyarul):**

   A kurzus során a hallgatók megismerkednek a történeti források fajtáival, a történettudományban történő felhasználásukkal, a források lelőhelyeivel, adatbázisaival. A tantárgy elméleti és gyakorlati ismereteket ad a történeti tanulmányok elsajátításához, metodológiai ismereteket közvetít a tudományos kutatáshoz. Segítséget nyújt az adatgyűjtés folyamatának elvégzéséhez. A szemináriumi foglalkozás keretében megismerik a tantárgyi programban leírt témakörök írott forrásait, lássák az ok -okozati összefüggéseket és ezeket képesek legyenek megfogalmazni is. A szeminárium keretében fejleszteni kell a hallgatók írásbeli és szóbeli képességeit. A hallgatóknak meg kell ismerni és elsajátítani az önálló kutatás lépéseit, a források elemzését a forráskritika figyelembevételével.

   A tantárgy szakmai tartalma (angolul) (Course description):

   During the course, students will learn about the types of historical sources, their use

in historical studies, the locations and databases of the sources. The subject provides theoretical and practical knowledge for the acquisition of historical studies, and imparts methodological knowledge for scientific research. It provides assistance in completing the data collection process. As part of the seminar session, they will get to know the written sources of the topics described in the subject program, see the cause-and-effect relationships and be able to formulate them. Within the framework of the seminar, the written and oral skills of the students must be developed. Students must learn and master the steps of independent research, the analysis of sources taking into account source criticism.

10. Elérendő kompetenciák (magyarul):

Tudása:

Tanári kompetenciák: A szakképzett tanár birtokában van a szaktárgy tanításához szükséges szaktudományi, szakmódszertani, tanítás- és tanuláselméleti, valamint tantervi tudásnak. Rendelkezik szaktárgya tudományos ismeretrendszerével, az információszerzéshez, az információk feldolgozásához, értelmezéséhez és elrendezéséhez szükséges alapvető (szövegértési, logikai, informatikai) felkészültséggel. Ismeri az általa tanított szakterület (tanulási/műveltségi terület, művészeti terület) ismeretelméleti alapjait, megismerési sajátosságait, logikáját és terminológiáját, valamint kapcsolatát más tudományokkal, tantárgyakkal, tanulási területekkel. Ismeri a digitális technológiai alapú kommunikációs csatornákat, alkalmazásokat, tisztában van ezek funkcióival és veszélyeivel. Tisztában van az ismeretforrások jogi, technikai-szervezési szabályaival és konstruktív felhasználási megoldásaival.

Történelemtanári kompetenciák: Ismeri a magyar, az európai, valamint az egyetemes történelem történelmi korszakait. Ismeri a történettudomány alapvető szakkifejezéseit. Ismeri a magyar és az egyetemes/világtörténelem kölcsönhatásait. Ismeri a történelemtudomány speciális forrásait és alapvető kutatási, valamint interpretációs módszereit. Ismeri a történeti tudás, a történeti ismeretek megszerzésének, feldolgozásának sajátosságait, a történelem jellemző forrásfajtáit, elsajátítja a történeti források és a tudományos feldolgozások, módszerek közötti különbségtételt. Megismeri és tudatosan használja a történelmi forrásokat tartalmazó internetes portálokat, hang- és filmarchívumokat és adatbázisokat. Ismeri a latin nyelv alapjait. Ismeri a Nemzeti alaptanterv és az arra épülő kerettantervek szerinti történelem szaktárgyi követelményeket, az iskolai nevelő-oktató munka tartalmi szabályozását. Ismeri az ehhez szükséges tankönyveket, taneszközöket, segédanyagokat, oktatástechnikai eszközöket. Ismeri a történelem tanításához kapcsolódó jogszabályi hátteret, tanterveket, vizsgakövetelményeket, a tananyag-kiválasztás és -rendszerezés szempontjait. Ismeri és felelősséggel kezeli a történelem szerepét a tanulók személyiségfejlődésében. Ismeri a történelem tanítása során fejlesztendő kompetenciákat. Ismeri az érvényes érettségi vizsgakövetelményeket. Ismeri azokat a gazdasági és társadalmi folyamatokat, amelyek változásokat, válságokat idézhetnek elő, és azok megjelenési lehetőségeit a történelem tanítása során.

-

Képességei:

Tanári kompetenciák: Képes szaktudományi, szakmódszertani, szaktárgyi, tanuláselméleti és tantervi tudásának hatékony integrálására. Képes a szaktárgyának

megfelelő tudományterületeken a fogalmak, elméletek és tények közötti összefüggések megteremtésére, közvetítésére. Képes átlátni a tudáshoz és az információkhoz való hozzáférés hagyományos és digitális lehetőségeit az alkotó információhasználatra. Képes a fenntarthatóságra nevelés gyakorlatában a megfelelő nevelési módszerek kiválasztására, adaptív alkalmazására és hatékony nevelési gyakorlatok folytatására. Képes a tanulók életkori szintjén a fenntartható és nem fenntartható rendszerek, cselekvések és attitűdök (viszonyulások) bemutatására, megértetésére. Képes kommunikálni online platformokon keresztül is. A szakképzett tanár pedagógiai helyzetekben képes a mérlegelésre, együttműködésre, kölcsönösségre, asszertivitásra, támogató kommunikációra.

Történelemtanári kompetenciák: Képes a szaktárgyának megfelelő tudományterületeken a fogalmak, elméletek és tények közötti összefüggések megteremtésére, közvetítésére. Képes a különböző nevelési és oktatási céloknak megfelelő stratégiák, a motivációt, differenciálást, tanulói aktivitást biztosító, a tanulók gondolkodási, problémamegoldási és együttműködési képességének fejlesztését segítő módszerek, szervezési formák kiválasztására és megvalósítására; a hagyományos és az információs és kommunikációs technikákra épülő eszközök, digitális tananyagok hatékony és szakszerű alkalmazására. Képes a szaktárgya tanítása során felhasználható nyomtatott és digitális taneszközöket, az iskolán belüli és kívüli tanulási forrásokat kritikusan értékelni, valamint az aktuális pedagógiai céloknak megfelelően használni, különös tekintettel az információs és kommunikációs technológiákra. Felkészült a történelem diszciplína területén az önálló ismeretszerzésre, a szakirodalom kritikus értelmezésére, továbbá a legújabb kutatási eredmények nyomon követésére és felhasználására. Birtokában van a tudományos kutatás módszereinek, eljárásainak, segédeszközeinek, képes a számítástechnika, az informatika használatára tárgyában. Képes a történelem diszciplína területén folytatott önálló ismeretszerzésre, a történeti szakirodalom és a történeti források értelmezésére, elemzésére, interpretációjára továbbá a legújabb kutatási eredmények nyomon követésére és felhasználására. Képes saját történelmi narratíva kialakítására, a reflexív, tudatos formálására, illetve az eltérő nézőpontból fakadó értelmezés és értékelés különbségeinek felismerésére. Képes történelmi források kritikus elemzésére, értelmezésére, feldolgozására, interpretációjára a történelem tér és idő dimenzióiban való eligazodásra, történelmi és társadalomismereti fogalmak szakszerű használatára, a fogalmak térbeli és időbeli változásainak értelmezésére. Eligazodik a média által közvetített aktuális politikai és gazdasági információk világában, amelyek értékelése során a nemzeti érdekek elsődlegességét veszi figyelembe.

-

Attitűdje:

Tanári kompetenciák: Reálisan ítéli meg szaktárgya oktatásban és nevelésben elfoglalt helyét, kiaknázza a benne rejlő nevelési lehetőségeket. A szakképzett tanár szakterületének megfelelő szintetizált tudása birtokában törekszik beépíteni a környezeti nevelés és a fenntarthatóságra nevelés értékeit, célkitűzéseit és alapelveit mindennapi pedagógiai tevékenységébe. Végig gondolja és képviseli az adott szakterület etikai kérdéseit. A szakképzett tanár jelentős mértékű önállósággal rendelkezik szakmája átfogó és speciális kérdéseinek felvetésében, átgondolásában, tudományos források alapján megfelelő válaszok kidolgozásában, szakmai nézetek képviseletében, indoklásában. A szakmáját és a szaktárgyainak megfelelő tudományterületeket megalapozó nézeteket felelősséggel vállalja.

Történelemtanári kompetenciák: Nyitott a megismerés, illetve a tapasztalatszerzés iránt, törekszik a tanulók megismerési és alkotási vágyának, önművelési igényének a felébresztésére és fenntartására. A szakképzett tanár jelentős mértékű önállósággal rendelkezik szakmája átfogó és speciális kérdéseinek felvetésében, átgondolásában, tudományos források alapján megfelelő válaszok kidolgozásában, szakmai nézetek képviseletében, indoklásában. A szakmáját és a szaktárgyainak megfelelő tudományterületeket megalapozó nézeteket felelősséggel vállalja. A történelmi ismeretek, fogalmak elsajátításával, valamint a történelmi források és interpretációk mérlegelésével, hipotézisek alkotásával fejleszti a tanulók elemző, problémamegoldó gondolkodását, a gyakorlati példák megfelelő beemelése alkalmazásával. Elkötelezett aziránt, hogy a történelmi ismereteket kisebb-nagyobb közösségekben ismeretterjesztő szinten bemutassa, népszerűsítse, magyarázza, az élethosszig tartó tanulásra motiváló módon terjessze. Nyitott az iskolán kívüli nevelés lehetőségei iránt és kapcsolatot tart más szereplőkkel (múzeumok, levéltárak, közművelődési intézmények, szakmai és pedagógiai szervezetek). Elkötelezett történeti tudásának folyamatos fejlesztése mellett. Nyitott a történettudomány aktuális eredményeinek és a történelemtanítás módszertani újításainak adaptálására.

-

Autonómiája és felelőssége:

-

-

Elérendő kompetenciák (angolul) (Competences – English):

Knowledge:

Teaching competences: Possesses the subject-specific, methodological, teaching and learning theory, and curriculum knowledge necessary for teaching the subject. Familiar with the scientific knowledge base of his/her subject, and the basic (reading comprehension, logical, IT) skills necessary for acquiring, processing, interpreting, and organising information. Knows the epistemological foundations, cognitive characteristics, logic, and terminology of the subject area (learning/knowledge area, artistic area) he/she teaches, as well as its relationship with other sciences, subjects, and learning areas. Knows the digital technology-based communication channels and applications, and understands their functions and dangers. Aware of the legal, technical-organisational rules and constructive use of information sources.

History teaching competences: Knows the historical periods of Hungarian, European, and universal history. Knows the fundamental terminology of historiography. Knows the specialised sources of historiography and its basic research and interpretative methods. Knows the characteristics of acquiring and processing historical knowledge, the typical types of historical sources, and distinguishes between historical sources and academic interpretations and methods. Knows and consciously uses internet portals, audio and film archives, and databases containing historical sources. Knows the basics of the Latin language. Knows the subject-specific requirements for history according to the National Core Curriculum and the related framework curricula, and the content regulation of educational work. Knows the necessary textbooks, teaching aids, supplementary materials, and educational technology tools. Knows the legal background, curricula, examination requirements, and criteria for selecting and organising teaching materials related to teaching history. Knows and responsibly

handles the role of history in students' personality development. Knows the competences to be developed during the teaching of history. Knows the current school-leaving examination requirements. Knows the economic and social processes that can cause changes and crises, and their potential manifestations in the teaching of history.

-

Capabilities:

Teaching competences: Capable of effectively integrating his/her knowledge of the discipline, methodology, subject area, learning theory, and the curriculum. Capable of establishing and conveying the relationships between concepts, theories, and facts in the relevant scientific fields of his/her subject. Capable of understanding the traditional and digital possibilities for accessing knowledge and information for creative information use. Capable of selecting, adaptively applying, and effectively practising appropriate educational methods in the practice of education for sustainability. Capable of presenting and explaining sustainable and unsustainable systems, actions, and attitudes at the students' age level. Capable of communicating through online platforms as well. Capable of weighing options, cooperating, reciprocating, being assertive, and providing supportive communication in pedagogical situations.

History teaching competences: Capable of establishing and conveying the relationships between concepts, theories, and facts in the relevant scientific fields of his/her subject. Capable of selecting and implementing strategies appropriate to various educational and teaching goals, methods that ensure motivation, differentiation, student activity, and the development of students' thinking, problem-solving, and cooperation skills; and effectively and professionally applying tools based on traditional and information and communication technologies, as well as digital teaching materials. Capable of critically evaluating and using printed and digital teaching tools, as well as in-school and out-of-school learning resources, with particular attention to information and communication technologies, in line with current pedagogical goals. Prepared to independently acquire knowledge in the field of history, to critically interpret academic literature, and to track and utilise the latest research results. Possesses the methods, procedures, and tools of scientific research, and capable of using computers and information technology in his/her field. Capable of the independent acquisition of knowledge in the field of history, interpreting, analysing, and interpreting historical literature and sources, and tracking and utilising the latest research results. Capable of creating his/her own historical narrative, consciously and reflectively shaping it, and recognising the differences in interpretation and evaluation arising from different perspectives. Capable of critically analysing, interpreting, processing, and interpreting historical sources, navigating the spatial and temporal dimensions of history, using historical and social science concepts correctly, and interpreting the spatial and temporal changes of concepts. Navigates the world of current political and economic information conveyed by the media, considering the primacy of national interests in his/her evaluations.

-

Attitude:

Teaching competences: Realistically assesses the place of his/her subject in education and teaching, and exploits the educational opportunities inherent in it. Committed to the continuous development of students' knowledge, learning abilities, and social skills. Possesses significant independence in raising and considering comprehensive and

specific questions of his/her profession, developing appropriate answers based on scientific sources, and representing and justifying professional views. Possesses synthesised knowledge appropriate to his/her field and strives to incorporate the values, goals, and principles of environmental education and education for sustainability into everyday pedagogical activities. Responsibly undertakes the views that underpin his/her profession and the relevant scientific fields.

History teaching competences: Open to learning and gaining experience, and strives to awaken and maintain students' desire for knowledge, creativity, and self-improvement. Possesses significant independence in raising and considering comprehensive and specific questions of his/her profession, developing appropriate answers based on scientific sources, and representing and justifying professional views. Develops students' analytical and problem-solving thinking through the acquisition of historical knowledge and concepts, the consideration of historical sources and interpretations, and the formulation of hypotheses, using appropriate practical examples. Responsibly undertakes the views that underpin his/her profession and the relevant scientific fields. Develops students' analytical and problem-solving thinking through the acquisition of historical knowledge and concepts, the consideration of historical sources and interpretations, and the formulation of hypotheses, using appropriate practical examples. Committed to presenting, popularising, and explaining historical knowledge at an educational level in small and large communities, and promoting it in a way that motivates lifelong learning. Open to the possibilities of extracurricular education and maintains connections with other entities (museums, archives, public cultural institutions, professional and pedagogical organisations). Committed to the continuous development of historical knowledge. Open to adapting current results of historiography and methodological innovations in history teaching.

-

Autonomy and responsibility:

-

-

11. Előtanulmányi követelmények:

12. A tantárgy tananyagának leírása, tematika. Description of the subject, curriculum (magyarul, angolul - English):

12.1. A kurzus célkitűzésének áttekintése. A tantárgy szakirodalmának, forrásainak megismerése. A történelem. A történelemtudomány. A történettudomány rendszere. (Course objective overview. Getting to know the literature and sources of the subject. The history. The science of history. The system of historical science.)

12.2. A történettudományi kutatás intézményei. A források lelőhelyei. Könyvtár, levéltár, múzeum. A felsőoktatási intézmények. Kutatóintézetek. Elsődleges források, másodlagos források. (Institutions of historical research. Locations of springs. Library, archive, museum. Higher education institutions. Research institutes. Primary sources, secondary sources.)

12.3. A történettudományi szakirodalom. Lexikonok, enciklopédiák, atlaszok, kronológia, genalógiák. Könyvtári, levéltári adatbázisok. Internetes források. (The historical literature. Lexicons, encyclopedias, atlases, chronology, genealogies. Library and archival databases. Internet resources.)

12.4. A történettudományi szakirodalom megismerése. Életrajz, emlékirat, napló, visszaemlékezés. Ikonográfia, statisztika. Monográfia, szöveggyűjtemény, chestomathiák. Bibliográfiák, Nemzeti bibliográfia, történeti szakbibliográfiák, folyóiratok, repertóriumok. (Acquaintance with historical literature. Biography, memoir, diary, recollection. Iconography, statistics. Monograph, text collection, chestomathies. Bibliographies, National bibliography, specialized historical bibliographies, journals, repertoires.)

12.5. A historiográfia fogalma. A történetíró felelőssége. A görög és római történetírás. Ókeresztény és középkori egyházi történetírás. (The concept of historiography. The responsibility of the historian. Greek and Roman historiography. Early Christian and medieval church historiography.)

12.6. A középkori történetírás műfajai. A bizánci történetírás. A magyar történetírás a középkor végéig. (Genres of medieval historiography. Byzantine historiography. Hungarian historiography until the end of the Middle Ages.)

12.7. A reneszánsz szemléletváltása. A protestáns történetszemlélet. A felvilágosodás történetszemlélete, a romantikus történetírás. (The change of attitude of the Renaissance. The Protestant view of history. The historiography of the Enlightenment, romantic historiography.)

12.8. A korszak magyar történetírása. A pozitivista történetírás. A XIX. századi német történetírás. Magyar történetírás a dualizmus korában. (Hungarian historiography of the period. Positivist historiography. The XIX century German historiography. Hungarian historiography in the age of dualism.)

12.9. Az egyetemes történettudomány főbb irányzatai a XX. században. A történetírás Kelet-Európában. (The main trends of universal historiography in the XX. century. Historiography in Eastern Europe.)

12.10. A történetírás a két világháború között. (Historiography between the two world wars.)

12.11. A történettudomány átalakulása a II. világháború után. (The transformation of historiography after World War II.)

12.12. A történetírás új útjai a 21. század elején. (New ways of writing history in the early 21st century.)

12.13. A kutatómunka gyakorlata. Az irodalomkutatás technikája. A referátumkészítés és a dolgozatírás technikája. (The practice of research work. The technique of literature research. The technique of report preparation and thesis writing.)

12.14. Összefoglalás. A félév értékelése. (Summary. Evaluation of the semester. Complete the worksheet.)

13. **A tantárgy meghirdetésének gyakorisága/a tantervben történő félévi elhelyezkedése:** 1. félév/ősz;

14. **A tanórákon való részvétel követelményei, az elfogadható hiányzások mértéke, a távolmaradás pótlásának lehetősége:**

A hallgató a szemináriumi foglalkozásokon legfeljebb három alkalommal hiányozhat igazolás bemutatása és pót- vagy többletfeladat teljesítése nélkül. A három hiányzáson túli indokolt és igazolt távollét (pl. egészségügyi ok, szolgálatteljesítés) esetén a

hallgató az oktatóval egyeztetett formában és határidővel pótolhatja a mulasztást. A hallgató köteles továbbá a szemináriumanyagát beszerezni, abból önállóan felkészülni. Indokolatlan és igazolatlan távolmaradás esetén a negyedik alkalmat követően a hallgató az oktatóval egyeztetett módon és határidővel többletfeladat elkészítésével teljesítheti a kurzust. Négynél több hiányzás után a hallgató nem kaphat aláírást, a kurzus ebben az esetben nem teljesítettnek minősül.

Kedvezményes tanrenden lévő hallgatónak – az NKE Tanulmányi és Vizsgaszabályzatában az e tanulmányi rendre vonatkozóan rögzített szabályok betartása mellett – a kurzus oktatójával egyeztetett formában elkészítendő feladatot szükséges teljesítenie a szorgalmi időszak végét megelőző utolsó munkanapig. A hallgatónak a kedvezményes tanulmányi rendet engedélyező határozat kézhezvételétől számított 10 munkanapon belül szükséges felvenni a kapcsolatot a kurzus oktatójával az elkészítendő feladat teljesítési feltételeinek egyeztetése érdekében.

15. Félévközi feladatok, ismeretek ellenőrzésének rendje:

A tanulmányi munka alapja az órákon való figyelmes és aktív részvétel. Minden hallgatónak a félév során egy referátumot kell tartania egy félév elején vállalt témából.

16. Az értékelés, az aláírás és a kreditek megszerzésének pontos feltételei:

16.1. Az aláírás megszerzésének feltételei:

Az aláírás megszerzésének feltétele a tanórákon való részvétel a 14. pontban jelzett feltételek szerint, valamint a 15. pontban szereplő követelmények teljesítése.

16.2. Az értékelés:

A gyakorlati érdemjegy a referátumból és a feladatlap együttes értékeléséből áll össze, amelynek eredményét 50-50%-ban kell figyelembe venni. A feladatlap értékelése az ötfokozatú skálán a következőképpen történik: elégtelen: 0-50 pont, elégséges: 51-64 pont, közepes: 65-74 pont, jó: 75-84 pont, jeles: 85-100 pont.

16.3. A kreditek megszerzésének feltételei:

Az aláírás megszerzése és a legalább elégséges gyakorlati jegy.

17. Irodalomjegyzék:

17.1. Kötelező irodalom:

1. Eszenyi Miklós: A történettudományi szakirodalomi kutatás módszerei, Rónai Művelődési Központ, Miskolc 2000. ISBN: 963 03 8574 0;

2. Gunst Péter: A magyar történetírás története. Javított kiadás, Csokonai Kiadó, Debrecen 2000. ISBN: 963-260-152-1;

3. Kriston Pál: A történetírás története. 4. kiad., Nemzeti Tankönyvkiadó, Budapest 1995. ISBN: -;

17.2. Ajánlott irodalom:

1. Bartoniek Emma - Gárdonyi Albert - Dézsi Lajos - Benda Kálmán: A magyar történettudomány kézikönyve, Könyvértékesítő és Könyvtárellátó Vállalat, Budapest 1987. ISBN: 963-7357-10-6;

2. Bloch, Marc: A történész mestersége, Osiris Kiadó, Budapest 1996. ISBN: 963-379-103-0;

3. Gyáni Gábor: Történészdiszkurzusok, L'Harmattan, Budapest 2002. ISBN: 963-9457-08-6;

4. Szekeres András (szerk.): A történész szerszámosládája, A jelenkori történeti gondolkodás néhány aspektusa, L'Harmattan, Budapest 2002. ISBN: 963-9457-10-8;

5. Toynbee, Arnold. J: Tanulmány a történelemről. (In: Történetelmélet I. Gyurgyák János – Kisantal Tamás (szerk.)686-710.), Osiris Kiadó, Budapest 2006. ISBN: 9633898706;

Budapest, 2025.

Prof. Dr. Simándi Irén, PhD
egyetemi tanár
sk.

TANTÁRGYI PROGRAM

1. **A tantárgy kódja: TTTTT104**
2. **A tantárgy megnevezése (magyarul):** Ókori politika, gazdaság és társadalom
3. **A tantárgy megnevezése (angolul):** Ancient politics, economy and society
4. **Kreditérték és képzési karakter:**
   - **4.1.** 6 kredit
   - **4.2.** a tantárgy elméleti vagy gyakorlati jellegének mértéke: 50% elmélet, 50% gyakorlat
5. **A szak(ok), szakirányok/specializációk megnevezése (ahol oktatják):**

   5.1. történelemtanár;

6. **Az oktatásért felelős oktatási szervezeti egység megnevezése:** Történelem és Társadalom Tanszék
7. **A tantárgyfelelős oktató neve, beosztása, tudományos fokozata:** Dr. Seres Dániel Márk, PhD, adjunktus
8. **A tanórák száma és típusa**
   - **8.1.** össz óraszám/félév:
   - 8.1.1. nappali munkarend: 56 (28 EA + 28 GY)
   - 8.1.2. levelező munkarend: 0 (0 EA + 0 GY)
   - **8.2.** heti óraszám - nappali munkarend: 4
   - **8.3.** Az ismeret átadásában alkalmazandó további sajátos módok, jellemzők: -
9. **A tantárgy szakmai tartalma (magyarul):**

   A kurzus célja, hogy a tanárszakos hallgatók átfogó képet alkossanak az ókori világ meghatározó politikai, gazdasági, társadalmi tendenciáiról, amelyek a gimnáziumi oktatás keretét képezik. Kezdve az ókori Egyiptom és Mezopotámia világával, majd az ókori Hellas történelméről a bronzkortól egészen a hellenisztikus korszakig, végül az örök város alapításától egészen a nyugatrómai birodalom bukásáig. A kurzus hangsúlyosan épít az egyes résztémákhoz kapcsolódó írott és tárgyi forrásokra megismerésére, elemzésére. Utóbbira az előadást kísérő szemináriumon kerül sor.

   A tantárgy szakmai tartalma (angolul) (Course description):

   The aim of the course is to provide students a comprehensive overview of the major political, economic and social trends of the ancient world, which form the framework of secondary school education. Beginning with the world of ancient Egypt and Mesopotamia, the history of ancient Hellas from the Bronze Age to the Hellenistic period, and finally from the founding of the Eternal City to the fall of the Western Roman Empire. The course will build on the study and analysis of written and

archaeological sources related to each of the sub-themes. The latter will take place in a seminar accompanying the lecture.

10. Elérendő kompetenciák (magyarul):

Tudása:

Rendelkezik szaktárgya tudományos ismeretrendszerével, az információszerzéshez, az információk feldolgozásához, értelmezéséhez és elrendezéséhez szükséges alapvető (szövegértési, logikai, informatikai) felkészültséggel. Ismeri az általa tanított szakterület (tanulási/műveltségi terület, művészeti terület) ismeretelméleti alapjait, megismerési sajátosságait, logikáját és terminológiáját, valamint kapcsolatát más tudományokkal, tantárgyakkal, tanulási területekkel. Tisztában van a tervezéshez szükséges hiteles és megbízható információforrások körével és azokkal a kritikai szempontokkal, amelyek ezek kiválasztásához és értékeléséhez szükségesek. Ismeri az egész életen át tartó tanulásra való felkészítés jelentőségét. Ismeri a magyar nemzeti és az európai kultúra alapjait. Ismeri a történettudomány alapvető szakkifejezéseit. Ismeri a történelem tér- és idődimenzióinak jellemző változásait. Ismeri a történelemtudomány speciális forrásait és alapvető kutatási, valamint interpretációs módszereit. A tágan értelmezett történettudomány legalább egy részterületén elmélyült ismeretekkel rendelkezik. Ismeri a történeti tudás, a történeti ismeretek megszerzésének, feldolgozásának sajátosságait, a történelem jellemző forrásfajtáit, elsajátítja a történeti források és a tudományos feldolgozások, módszerek közötti különbségtételt. Megismeri és tudatosan használja a történelmi forrásokat tartalmazó internetes portálokat, hang- és filmarchívumokat és adatbázisokat. Ismeri a magyar és európai identitás szakterületileg legfontosabb kulturális objektumait, szövegeit, kontextusait, valamint legalább egy Európán kívüli kultúra legfontosabb vonásait.

-

Képességei:

Képes a szaktárgyának megfelelő tudományterületeken a fogalmak, elméletek és tények közötti összefüggések megteremtésére, közvetítésére. Képes átlátni a tudáshoz és az információkhoz való hozzáférés hagyományos és digitális lehetőségeit az alkotó információhasználatra. A tervezés során képes a rendszerszemléletű megközelítésre, szakszerűen számba tudja venni a tervezőmunkáját meghatározó makro-, mezo- és mikroszintű tényezőket. Képes a szaktárgy speciális összefüggéseivel, fogalmaival kapcsolatos megértési nehézségek felismerésére és kezelésére. Képes az egész életen át tartó tanulás képességrendszerének megalapozására, technikáinak gyakoroltatására. A szakképzett tanár képes saját, tudományosan megalapozott pedagógiai nézeteinek megfogalmazására. Döntéseiben képes a szakmai önreflexióra és önkorrekcióra. Képes meghatározni saját szakmai elhivatottságát, szerepvállalását. Képes kutatási módszerek használatára. El tud helyezni térben és időben eseményeket, folyamatokat, jelenségeket, személyeket. Felkészült a történelem diszciplína területén az önálló ismeretszerzésre, a szakirodalom kritikus értelmezésére, továbbá a legújabb kutatási eredmények nyomon követésére és felhasználására. Birtokában van a tudományos kutatás módszereinek, eljárásainak, segédeszközeinek, képes a számítástechnika, az informatika használatára tárgyában. Fel tudja tárni események, folyamatok, cselekedetek mozgatórugóit és következményeit, felismeri az ok-okozati összefüggéseket. Áttekintő és tudományosan alapozott ismeretekkel rendelkezik a magyar, valamint az egyetemes történelem egyes korszakairól, illetve ezek egyes tematikus

részterületeiről. Képes átlátni a Kárpát-medence népeinek történetét, a multietnikus, multikulturális közösség alakulását a térségben, az őskortól napjainkig. Képes a történelem tér- és idődimenzióiban való eligazodásra, a történelmi fogalmak térbeli és időbeli változásainak értelmezésére. Birtokában van a tudományos kutatás módszereinek, eljárásainak, segédeszközeinek, képes a számítástechnika, az informatika használatára. Képes saját történelmi narratíva kialakítására, a reflexív, tudatos formálására, illetve az eltérő nézőpontból fakadó értelmezés és értékelés különbségeinek felismerésére. Képes történelmi források kritikus elemzésére, értelmezésére, feldolgozására, interpretációjára a történelem tér és idő dimenzióiban való eligazodásra, történelmi és társadalomismereti fogalmak szakszerű használatára, a fogalmak térbeli és időbeli változásainak értelmezésére. Képes kiemelni egy adott témához tartozó lényeges ismereteket. Képes az adott szempontból lényeges és lényegtelen jelenségek megkülönböztetésére, az oksági viszonyok, az okok és következmények rendszerében való eligazodásra, a döntési lehetőségek, az indítékok, az egyén, valamint a csoport történelemformáló szerepének felismerésére. Képes a véleményét és értékelését logikus és tényeket tartalmazó érvekkel alátámasztani. Képes a múlt és a jelen társadalmi, gazdasági, politikai és kulturális folyamatairól és jelenségeiről árnyalt, megalapozott véleményt alkotni.

-

Attitűdje:

A szakképzett tanár rendelkezik olyan fokú flexibilitással, amely lehetővé teszi a tervdokumentumoktól való esetenkénti eltérést, amennyiben az észszerű pedagógiai megfontolások és a tanulócsoportok érdekei úgy kívánják. Saját munkáját reflektíven, fejlett kritikai érzékkel szemléli; ébren tartja magában a módszertani megújulás igényét, szakmai eszköztára folyamatos bővítésének szándékát. A szakképzett tanár elkötelezett a nemzeti és egyetemes értékek iránt, szociális érzékenység, segítőkészség jellemzi. Törekszik úgy nevelni, hogy tanítványai mások véleményét és értékeit tiszteljék. Elkötelezett a tanártársaival való aktív együttműködés iránt. Hivatástudattal kezeli a konfliktushelyzeteket, a problémák feltárását, illetve megoldásuk érdekében szakmai segítséget kér és elfogad. Együttműködés és felelősségvállalás jellemzi szakmájával, szakterületével, illetve azok képviselőivel kapcsolatban. Figyelemmel kíséri saját tevékenységének másokra gyakorolt hatását, reflektív módon törekszik tevékenységének javítására, szakmai felkészültségének folyamatos fejlesztésére. Kész a folyamatos szaktudományi, szakmódszertani és neveléstudományi megújulásra. Kész részt vállalni a szaktárggyal kapcsolatos fejlesztési, innovációs tevékenységben. A szakképzett tanár jelentős mértékű önállósággal rendelkezik szakmája átfogó és speciális kérdéseinek felvetésében, átgondolásában, tudományos források alapján megfelelő válaszok kidolgozásában, szakmai nézetek képviseletében, indoklásában. A szakmáját és a szaktárgyainak megfelelő tudományterületeket megalapozó nézeteket felelősséggel vállalja. Fontosnak tartja az etnikumok és nemzetiségek iránti tolerancia kialakítását. A történelmi ismeretek, fogalmak elsajátításával, valamint a történelmi források és interpretációk mérlegelésével, hipotézisek alkotásával fejleszti a tanulók elemző, problémamegoldó gondolkodását, a gyakorlati példák megfelelő beemelése alkalmazásával. Árnyalt, megalapozott véleményt alkot a múlt és a jelen társadalmi, gazdasági, politikai és kulturális folyamatairól és jelenségeiről.

-

Autonómiája és felelőssége:

-

-

Elérendő kompetenciák (angolul) (Competences – English):

Knowledge:

Familiar with the scientific knowledge base of his/her subject, and the basic (reading comprehension, logical, IT) skills necessary for acquiring, processing, interpreting, and organising information. Knows the epistemological foundations, cognitive characteristics, logic, and terminology of the subject area (learning/knowledge area, artistic area) he/she teaches, as well as its relationship with other sciences, subjects, and learning areas. Aware of the range of reliable and trustworthy information sources necessary for planning and the critical criteria needed for selecting and evaluating them. Knows the foundations of Hungarian national and European culture. Knows the fundamental terminology of historiography. Knows the characteristic changes in the spatial and temporal dimensions of history. Knows the specialised sources of historiography and its basic research and interpretative methods. Possesses in-depth knowledge in at least one subfield of broadly interpreted historiography. Knows the characteristics of acquiring and processing historical knowledge, the typical types of historical sources, and distinguishes between historical sources and academic interpretations and methods. Knows and consciously uses internet portals, audio and film archives, and databases containing historical sources. Knows the most important cultural objects, texts, and contexts of Hungarian and European identity, as well as the main features of at least one non-European culture.

-

Capabilities:

Capable of establishing and conveying the relationships between concepts, theories, and facts in the relevant scientific fields of his/her subject. Capable of understanding the traditional and digital possibilities for accessing knowledge and information for creative information use. Capable of a systemic approach to planning, professionally considering the macro-, meso-, and micro-level factors that determine his/her planning work. Capable of recognising and addressing comprehension difficulties related to the specific relationships and concepts of his/her subject. Capable of laying the foundation for lifelong learning skills and practising its techniques. Capable of formulating his/her own scientifically grounded pedagogical views. Capable of professional self-reflection and self-correction in his/her decisions. Capable of determining his/her own professional dedication and role. Capable of using research methods. Capable of placing events, processes, phenomena, and individuals in spatial and temporal context. Prepared to independently acquire knowledge in the field of history, to critically interpret academic literature, and to track and utilise the latest research results. Possesses the methods, procedures, and tools of scientific research, and capable of using computers and information technology in his/her field. Capable of uncovering the motivations and consequences of events, processes, and actions, and recognising cause-and-effect relationships. Possesses comprehensive and academically grounded knowledge of certain periods of Hungarian and universal history, as well as their thematic subfields. Capable of understanding the history of the peoples of the Carpathian Basin, the development of multi-ethnic, multicultural communities in the region, from prehistoric times to the present. Capable of navigating the spatial and temporal dimensions of history, and interpreting the spatial and

temporal changes of historical concepts. Possesses the methods, procedures, and tools of academic research, and capable of using computers and information technology. Capable of creating his/her own historical narrative, consciously and reflectively shaping it, and recognising the differences in interpretation and evaluation arising from different perspectives. Capable of critically analysing, interpreting, processing, and interpreting historical sources, navigating the spatial and temporal dimensions of history, using historical and social science concepts correctly, and interpreting the spatial and temporal changes of concepts. Capable of highlighting the essential knowledge related to a given topic. Capable of distinguishing between relevant and irrelevant phenomena from a given perspective, navigating the system of causal relationships, recognising decision-making options, motivations, and the history-shaping roles of individuals and groups. Capable of supporting his/her opinions and evaluations with logical and fact-based arguments. Capable of forming nuanced, well-founded opinions about the social, economic, political, and cultural processes and phenomena of the past and present.

-

Attitude:

Possesses a degree of flexibility that allows for occasional deviations from planning documents if reasonable pedagogical considerations and the interests of student groups so require. Reflectively and critically examines his/her own work; maintains a need for methodological renewal and a desire to continuously expand his/her professional toolkit. Committed to national and universal values, characterised by social sensitivity and helpfulness. Strives to educate students to respect others' opinions and values. Committed to active cooperation with fellow teachers. Handles conflict situations with a sense of vocation, seeks and accepts professional help to identify and solve problems. Characterised by cooperation and responsibility in relation to his/her profession, field, and its representatives. Monitors the impact of his/her activities on others, strives to improve his/her activities reflectively, and continuously develops his/her professional preparedness. Ready for continuous renewal in subject-specific, methodological, and educational sciences. Ready to participate in development and innovation activities related to his/her subject. Possesses significant independence in raising and considering comprehensive and specific questions of his/her profession, developing appropriate answers based on scientific sources, and representing and justifying professional views. Responsibly undertakes the views that underpin his/her profession and the relevant scientific fields. Considers the development of tolerance towards ethnicities and nationalities important. Develops students' analytical and problem-solving thinking through the acquisition of historical knowledge and concepts, the consideration of historical sources and interpretations, and the formulation of hypotheses, using appropriate practical examples. Forms nuanced, well-founded opinions about the social, economic, political, and cultural processes and phenomena of the past and present.

-

Autonomy and responsibility:

-

-

11. Előtanulmányi követelmények:

12. A tantárgy tananyagának leírása, tematika. Description of the subject, curriculum (magyarul, angolul - English):

12.1. Írásrendszerek és kultúra az ókori Keleten; szeminárium: forráselemzés (Writing systems and culture in the ancient Near East; seminar: source analysis)

12.2. A görög világ születése; szeminárium: forráselemzés (Birth of the Greek world; seminar: source analysis)

12.3. A korai törvényhozók Athénban; szeminárium: forráselemzés (Early legislators in Athens; seminar: source analysis)

12.4. Egy másik út: Spárta; szeminárium: forráselemzés (Another way: Sparta; seminar: source analysis)

12.5. Kleisthenés reformjai és a görög hadviselés a görög-perzsa háborúkban; szeminárium: forráselemzés (Cleisthenes' reforms and Greek warfare in the Greco-Persian wars; seminar: source analysis)

12.6. Periklés kora és a peloponnésosi háború; szeminárium: forráselemzés (Age of Pericles and the Peloponnesian War; seminar: source analysis)

12.7. Nagy Sándor és hódításai. A hellenisztikus világ születése; szeminárium: forráselemzés (The army of Alexander the Great and his conquests. The birth of the Hellenistic world; seminar: source analysis)

12.8. Róma alapítása, a királyság; szeminárium: forráselemzés (The foundation of Rome, the kingdom; seminar: source analysis)

12.9. A köztársaság alapítása és intézményei; szeminárium: forráselemzés (The foundation and institutions of the republic and Roman law; seminar: source analysis)

12.10. A hódító Róma hadviselése; szeminárium: forráselemzés (Warfare of conquering Rome; seminar: source analysis)

12.11. Iulius Caesar; szeminárium: forráselemzés (Iulius Caesar; seminar: source analysis)

12.12. Augustus; szeminárium: forráselemzés (Augustus; seminar: source analysis)

12.13. A principatus és Pannonia provincia. Ókori római emlékek Pannóniában; szeminárium: forráselemzés (The principate and the province of Pannonia. Ancient Roman monuments in Pannonia; seminar: source analysis)

12.14. A Kr. u. III. századi válságtól a Nyugatrómai Birodalom összeomlásáig. A népvándorlás és a Hun Birodalom; szeminárium: forráselemzés (From the crisis of the 3rd century AD to the collapse of the Western Roman Empire. Migration and the Hun Empire; seminar: source analysis)

13. A tantárgy meghirdetésének gyakorisága/a tantervben történő félévi elhelyezkedése: 1. félév/ősz;

14. A tanórákon való részvétel követelményei, az elfogadható hiányzások mértéke, a távolmaradás pótlásának lehetősége:

A tantárgy teljesítéséhez legfeljebb három alkalommal hiányozhat a hallgató mind az előadáson, mind a szemináriumon. A három hiányzáson túli indokolt és igazolt távollét (pl. egészségügyi ok, szolgálatteljesítés) esetén a hallgató az oktatóval egyeztetett

formában és határidővel pótolhatja a mulasztást. A hallgató köteles továbbá az előadás anyagát beszerezni, abból önállóan felkészülni. Indokolatlan és igazolatlan távolmaradás esetén a negyedik alkalmat követően a hallgató az oktatóval egyeztetett módon és határidővel pótfeladat elkészítésével teljesítheti a kurzust. Öt alkalmat érintő és azon túli igazolatlan távollét esetén a hallgató nem kaphat aláírást, a kurzus nem teljesítettnek minősül.

Kedvezményes tanrenden lévő hallgatónak – az NKE Tanulmányi és Vizsgaszabályzatában az e tanulmányi rendre vonatkozóan rögzített szabályok betartása mellett – a kurzus oktatójával egyeztetett formában elkészítendő feladatot szükséges teljesítenie a szorgalmi időszak végét megelőző utolsó munkanapig. A hallgatónak a kedvezményes tanulmányi rendet engedélyező határozat kézhezvételétől számított 10 munkanapon belül szükséges felvennie a kapcsolatot a kurzus oktatójával az elkészítendő feladat teljesítési feltételeinek egyeztetése érdekében.

15. Félévközi feladatok, ismeretek ellenőrzésének rendje:

A tanulmányi munka alapja az órákon való figyelmes és aktív részvétel. A szemináriumon minden hallgatónak a félév során két zárthelyi dolgozatot kell megírnia, illetve hétről hétre ki kell töltenie egy rövid olvasmányellenőrző online feladatot. A két zárthelyi 40–40%-os, a tesztek pedig 20%-os súlyozással számítanak a féléves munkába. A két zárthelyi dolgozat teszi ki a félévi jegy 40%-át. Az előadás pedig kollokviummal zárul a vizsgaidőszakban, mely a félévi jegy 60%-át adja. A zárthelyi dolgozat pótlása, vagy javítása legkésőbb a vizsgaidőszak első hetének végéig egy alkalommal kísérelhető meg.

16. Az értékelés, az aláírás és a kreditek megszerzésének pontos feltételei:

16.1. Az aláírás megszerzésének feltételei:

Az aláírás megszerzésének feltétele a 14. pontban meghatározott arányú részvétel a foglalkozásokon.

16.2. Az értékelés:

Vizsgajegy, melyen ötfokozatú érdemjegyet kapnak a hallgatók. Mind a két zárthelyi dolgozaton és a kollokviumon legalább elégséges eredményt kell elérni. Az értékelés az alábbi skála alapján történik:

jeles: 85–100%

jó: 75–84%

közepes: 65–74%

elégséges: 51–64%

elégtelen: 0–50%

16.3. A kreditek megszerzésének feltételei:

A kreditek megszerzésének feltétele az aláírás megszerzése és legalább elégséges vizsgajegy (K).

17. Irodalomjegyzék:

17.1. Kötelező irodalom:

1. Kákosy László: Az ókori Egyiptom története és kultúrája, Osiris, Budapest 2005. ISBN: 9633898188;

2. Kuhrt, Amélie: Az ókori Közel-Kelet, Pázmány Péter Katolikus Egyetem Bölcsészettudományi Kar, Piliscsaba 2005. ISBN: 9639206008;

3. Németh György – Hegyi W. György: Görög-római történelem, Osiris, Budapest 2011. ISBN: 9789632762036;

4. Németh György (szerk.): Görög-római szöveggyűjtemény, Osiris, Budapest 2011. ISBN: 9789632762043;

17.2. Ajánlott irodalom:

1. Adamik Tamás: Római irodalom. A kezdetektől a nyugatrómai birodalom bukásáig, Kalligram, Pozsony 2009. ISBN: 9788081012266;

2. Grüll Tibor: A Római Birodalom gazdasága, Gondolat, Budapest 2017. ISBN: 9789636937850;

3. Németh György – Ritoók Zsigmond – Sarkady János – Szilágyi János György: Görög művelődéstörténet, Osiris, Budapest 2006. ISBN: 9789633898727;

4. Roaf, Michael: A mezopotámiai világ atlasza, Helikon, Budapest 1998. ISBN: 9632085078;

5. Szepessy Tibor: Bevezetés az ógörög irodalom történetébe, ELTE Eötvös József Collegium, Budapest 2013. ISBN: 9786155371080;

Budapest, 2025.

Dr. Seres Dániel Márk, PhD
adjunktus
sk.

TANTÁRGYI PROGRAM

1. **A tantárgy kódja: TTTTT105**
2. **A tantárgy megnevezése (magyarul):** A magyar középkor tanítása – a történelemtanítás gyakorlata
3. **A tantárgy megnevezése (angolul):** Teaching the Hungarian Middle Ages - the practice of history teaching I.
4. **Kreditérték és képzési karakter:**
   - **4.1.** 2 kredit
   - **4.2.** a tantárgy elméleti vagy gyakorlati jellegének mértéke: 0% elmélet, 100% gyakorlat
5. **A szak(ok), szakirányok/specializációk megnevezése (ahol oktatják):**

   5.1. történelemtanár;

6. **Az oktatásért felelős oktatási szervezeti egység megnevezése:** Történelem és Társadalom Tanszék
7. **A tantárgyfelelős oktató neve, beosztása, tudományos fokozata:** Dr. Kovács Örs László, PhD, közszolgálati egyetemi docens
8. **A tanórák száma és típusa**
   - **8.1.** össz óraszám/félév:

   8.1.1. nappali munkarend: 28 (0 EA + 28 GY)

   8.1.2. levelező munkarend: 0 (0 EA + 0 GY)

   - **8.2.** heti óraszám - nappali munkarend: 2
   - **8.3.** Az ismeret átadásában alkalmazandó további sajátos módok, jellemzők: - Iskolai gyakorlat is részét képezi a kurzusnak.
9. **A tantárgy szakmai tartalma (magyarul):**

   A félév során a leendő tanárok megismerik a korszakhoz kapcsolódó szabályozókat, mint a NAT, a történelem kerettantervek, érettségi vizsga szabályzata, valamint a tankönyvek ide vágó részeit. Külön foglalkozunk az érettségi szerkezetével, rendszerével. A legérdekesebb forrásokon keresztül forráselemzést is tartunk majd. A hallgatók bevezetést nyernek az interneten fellelhető különböző tanulást segítő programok és óratartáshoz rendelkezésre álló segédletek megismerésére és tanórai alkalmazására. Folytatjuk a képzésüket a tanulók mérésével, értékelésével, a számonkérések különböző formáival. Majd részletesen feldolgozzuk az iskolai tananyag magyar középkorral foglalkozó fejezeteit, mikrotanításokon keresztül módszereket próbálunk ki. A hallgatóknak kidolgozott óravázlatokat és egy általuk összeállított témazárót kell beadniuk, valamint legalább egy mikrotanítást megtartaniuk, hogy a félévet teljesítsék. A félév során a csoport egy alkalommal

iskolalátogatáson vesz részt külső helyszínen.

A tantárgy szakmai tartalma (angolul) (Course description):

During the semester, prospective teachers will learn about the regulations related to the period, such as the NAT (National Education Scheme), the history framework curricula, the regulations for the school-leaving examination and the relevant sections of the textbooks. The structure and system of the school-leaving examination is dealt with separately. We will also provide a source analysis through the most interesting sources. Students will be introduced to the various learning aids and teaching aids available on the Internet and their use in the classroom. They will continue their training in measuring and assessing learners, and in different forms of assessment. We will then work in detail on the chapters of the school curriculum dealing with the Hungarian Middle Ages, trying out methods through micro-teaching. Students will be required to submit elaborate lesson plans and a self-assessed topic outline, and to complete at least one microteaching session in order to complete the semester. During the semester, the group will make one school visit to an external site.

10. Elérendő kompetenciák (magyarul):

Tudása:

Tanári kompetenciák: A szakképzett tanár birtokában van a szaktárgy tanításához szükséges szaktudományi, szakmódszertani, tanítás- és tanuláselméleti, valamint tantervi tudásnak. Rendelkezik szaktárgya tudományos ismeretrendszerével, az információszerzéshez, az információk feldolgozásához, értelmezéséhez és elrendezéséhez szükséges alapvető (szövegértési, logikai, informatikai) felkészültséggel. Tisztában van a tervezéshez szükséges hiteles és megbízható információforrások körével és azokkal a kritikai szempontokkal, amelyek ezek kiválasztásához és értékeléséhez szükségesek. Rendelkezik a tanulási környezet fizikai, emocionális, társas, tanulási sajátosságainak, feltételeinek megteremtéséhez szükséges ismeretekkel. Tisztában van a különböző tanulási környezetek tanulási eredményességet potenciálisan befolyásoló hatásaival. Tudja, hogy a megfelelő tanulási légkör megteremtéséhez figyelembe kell venni a tanulók sajátosságait, ötleteit, kezdeményezéseit. Tisztában van szaktárgya és az ahhoz kapcsolódó műveltségterület személyiségformáló hatásaival. Ismeri az online környezet sajátosságait, átlátja a virtuális világ személyiségfejlődésre gyakorolt hatásait. A szakképzett tanár rendelkezik azzal a pedagógiai, hermeneutikai és ismeretelméleti tudással, amely segíti őt a pedagógiai folyamatok többrétegű, komplex értelmezésében. Alaposan ismeri azokat a diagnosztikai, mérésmetodikai szabályokat, amelyek garantálják az értékelő tevékenység megbízhatóságát és objektivitását. Tisztában van azokkal a tényezőkkel, amelyek veszélyeztetik az értékelés objektivitását; tudja, milyen jelenségek járulhatnak hozzá ahhoz, hogy a pedagógus irreális képet alakítson ki munkája eredményességéről. Ismeri a fejlesztő értékelés nemzetközi trendjeit és gyakorlatát. Naprakész ismeretei vannak a differenciált értékelés elméleti alapjairól és alkalmazásának lehetőségeiről. A szakképzett tanár ismeri a pedagógusszerep betöltéséhez és a szakmai fejlődéséhez szükséges, neveléstudományi, szociológiai, pszichológiai kutatási eredményekkel igazolt tudás forrásait. Ismeretekkel rendelkezik a reflektív gondolkodás szakmai fejlődésben betöltött szerepéről, a továbbképzés lehetőségeiről, a lelki egészség megőrzésének elméleti és gyakorlati módszereiről. A szakképzett tanár ismeri a pedagógiai tevékenységet meghatározó dokumentumokat, a Nemzeti alaptantervet és a kerettanterveket, azok szaktárgyi tartalmait, átlátja ezek szerepét és jelentőségét az

oktatás tartalmi szabályozásában. Ismeri a szaktárgy tanításának jogszabályi hátterét, tantervi és vizsgakövetelményeit. Ismeri a tananyag-kiválasztás és -rendszerezés folyamatát meghatározó szaktudományos, tanuláselméleti, módszertani és lélektani kritériumokat.

Történelemtanári kompetenciák: Ismeri a történelem tanításához kapcsolódó jogszabályi hátteret, tanterveket, vizsgakövetelményeket, a tananyag-kiválasztás és -rendszerezés szempontjait. Ismeri a magyar és az egyetemes / világtörténelem kölcsönhatásait. Ismeri a történelem tér- és idődimenzióinak jellemző változásait. Megismeri és tudatosan használja a történelmi forrásokat tartalmazó internetes portálokat, hang- és filmarchívumokat és adatbázisokat. Ismeri a történelemtudomány speciális forrásait és alapvető kutatási, valamint interpretációs módszereit. Ismeri a történeti tudás, a történeti ismeretek megszerzésének, feldolgozásának sajátosságait, a történelem jellemző forrásfajtáit, elsajátítja a történeti források és a tudományos feldolgozások, módszerek közötti különbségtételt. Ismeri a történelem tanításának céljait, feladatait, a társadalomban betöltött szerepét a múltban és a jelenben. Szakszerű útmutatást tud adni a tanulók önálló ismeretszerzéséhez, önszabályozó tanulásukhoz. Ismeri az érvényes érettségi vizsgakövetelményeket.

-

Képességei:

Tanári kompetenciák: A szakképzett tanár képes a szaktudományi, továbbá az általános pedagógiai-pszichológiai és a pedagóguskompetenciák fejlesztésére irányuló képzésben tanult módszerek, eljárások szaktárgyi alkalmazására, a különböző tudásterületek közötti összefüggések, kapcsolódások, átfedések és egymásra hatások felismerésére, a szaktárgyi integráció megvalósítására. Képes a különböző nevelési és oktatási céloknak megfelelő stratégiák, a motivációt, differenciálást, tanulói aktivitást biztosító, a tanulók gondolkodási, problémamegoldási és együttműködési képességének fejlesztését segítő módszerek, szervezési formák kiválasztására és megvalósítására; a hagyományos és az információs és kommunikációs technikákra épülő eszközök, digitális tananyagok hatékony és szakszerű alkalmazására. Képes a szaktárgyak tanítása során fejlesztett kompetenciák szintetizálására. Pedagógiai munkáját képes úgy megtervezni, hogy szem előtt tartja az iskola pedagógiai programjában megfogalmazott alapelveket és helyzetértékelést, el tudja végezni a rendelkezésére álló infrastruktúra és a tantervi célkitűzések összehangolását. Képes pontosan meghatározni a tanítandó tartalmak jelentőségét, több oldalról meg tudja közelíteni az ezekből felépíthető rendszereket, megfelelő szakmai érvekre támaszkodva ki tudja választani a tanulás-tanítás megfelelő stratégiáit, módszereit és eljárásait. Képes a tananyag súlypontjait, más tantárgyakkal való összekapcsolódásának lehetőségeit a tantervi előírásokkal összhangban az adott tanulócsoport életkori, képességbeli, érdeklődésbeli sajátosságaihoz igazítani. A szakképzett tanár képes a különböző adottságokkal, képességekkel és tudással rendelkező tanulók és tanulócsoportok differenciált fejlesztésére, valamint a tanítási és fejlesztési módszerek szakszerű megválasztására, alkalmazására, a pályaorientáció segítésére. Tudatosan teremt olyan pedagógiai helyzeteket, amelyek a leghatékonyabban támogatják a tanulók értelmi, érzelmi, szociális és erkölcsi fejlődését. Képes az elért eredmények tükrében saját szakmai álláspontját és a tanulókról alkotott képét revideálni és ennek megfelelően az új fejlesztési stratégiáit meghatározni. Képes a közösség kohézióját és a tanulók szociális kompetenciáit fejleszteni a társak általi értékelés gyakorlatának kialakításával. Az értékelés során

képes figyelembe venni a differenciálás és az individualizálás szempontjait a heterogén összetételű tanulócsoportokban. Képes szem előtt tartani a tanulók érzelmi fejlesztését is az értékelés folyamatában, meg tudja győzni a tanulókat az együttérzés és a szolidaritás jelentőségéről. Képes az országos, illetve a helyi mérési eredmények szakszerű értelmezésére, le tudja vonni ezekből a megfelelő következtetéseket, képes munkáját a kapott eredmények tükrében felülvizsgálni és az esetleges hibákat javítani. A szakképzett tanár saját tanítási területén mind szóban, mind írásban képes érthetően, árnyaltan kifejezni magát. Képes a szakszerű, nyílt és hiteles kommunikációra a tanulókkal, szülőkkel, tanártársaival, valamint az iskolai és az iskolán kívüli munkatársaival. Képes meghatározni saját szakmai elhivatottságát, szerepvállalását. Képes kutatási módszerek használatára. A szakképzett tanár képes a szaktudományi, továbbá az általános pedagógiai-pszichológiai és a pedagóguskompetenciák fejlesztésére irányuló képzésben tanult módszerek, eljárások szaktárgyi alkalmazására, a különböző tudásterületek közötti összefüggések, kapcsolódások, átfedések és egymásra hatások felismerésére, a szaktárgyi integráció megvalósítására. Képes a különböző nevelési és oktatási céloknak megfelelő stratégiák, a motivációt, differenciálást, tanulói aktivitást biztosító, a tanulók gondolkodási, problémamegoldási és együttműködési képességének fejlesztését segítő módszerek, szervezési formák kiválasztására és megvalósítására; a hagyományos és az információs és kommunikációs technikákra épülő eszközök, digitális tananyagok hatékony és szakszerű alkalmazására. Képes a szaktárgyak tanítása során fejlesztett kompetenciák szintetizálására. Pedagógiai munkáját képes úgy megtervezni, hogy szem előtt tartja az iskola pedagógiai programjában megfogalmazott alapelveket és helyzetértékelést, el tudja végezni a rendelkezésére álló infrastruktúra és a tantervi célkitűzések összehangolását. Képes pontosan meghatározni a tanítandó tartalmak jelentőségét, több oldalról meg tudja közelíteni az ezekből felépíthető rendszereket, megfelelő szakmai érvekre támaszkodva ki tudja választani a tanulás-tanítás megfelelő stratégiáit, módszereit és eljárásait. Képes a tananyag súlypontjait, más tantárgyakkal való összekapcsolódásának lehetőségeit a tantervi előírásokkal összhangban az adott tanulócsoport életkori, képességbeli, érdeklődésbeli sajátosságaihoz igazítani. A szakképzett tanár képes a különböző adottságokkal, képességekkel és tudással rendelkező tanulók és tanulócsoportok differenciált fejlesztésére, valamint a tanítási és fejlesztési módszerek szakszerű megválasztására, alkalmazására, a pályaorientáció segítésére. Tudatosan teremt olyan pedagógiai helyzeteket, amelyek a leghatékonyabban támogatják a tanulók értelmi, érzelmi, szociális és erkölcsi fejlődését. Képes az elért eredmények tükrében saját szakmai álláspontját és a tanulókról alkotott képét revideálni és ennek megfelelően az új fejlesztési stratégiáit meghatározni. Képes a közösség kohézióját és a tanulók szociális kompetenciáit fejleszteni a társak általi értékelés gyakorlatának kialakításával. Az értékelés során képes figyelembe venni a differenciálás és az individualizálás szempontjait a heterogén összetételű tanulócsoportokban. Képes szem előtt tartani a tanulók érzelmi fejlesztését is az értékelés folyamatában, meg tudja győzni a tanulókat az együttérzés és a szolidaritás jelentőségéről. Képes az országos, illetve a helyi mérési eredmények szakszerű értelmezésére, le tudja vonni ezekből a megfelelő következtetéseket, képes munkáját a kapott eredmények tükrében felülvizsgálni és az esetleges hibákat javítani. A szakképzett tanár saját tanítási területén mind szóban, mind írásban képes érthetően, árnyaltan kifejezni magát. Képes a szakszerű, nyílt és hiteles kommunikációra a tanulókkal, szülőkkel, tanártársaival, valamint az iskolai és az iskolán kívüli munkatársaival. Képes meghatározni saját szakmai elhivatottságát, szerepvállalását. Képes kutatási

módszerek használatára.

Történelemtanári kompetenciák: Fel tudja tárni események, folyamatok, cselekedetek mozgatórugóit és következményeit, felismeri az ok-okozati összefüggéseket. Képes a történelmi és jelenkori folyamatoknak a magyar nemzeti érdekek tükrében való értelmezésére. Képes a történelem tér- és idődimenzióiban való eligazodásra, a történelmi fogalmak térbeli és időbeli változásainak értelmezésére. Képes elsajátítani azokat az ismereteket, amelyek megalapozzák az otthon, a lakóhely, a szülőföld, a haza és népei megismerését, megbecsülését. Képes kialakítani a közösséghez tartozás, a hazaszeretet érzését. Képes oktatását úgy szervezni, hogy az általa közvetített értékrend erősítse a nemzettudatot, a lokálpatriotizmust és hazafiságot.

-

Attitűdje:

Tanári kompetenciák: Reálisan ítéli meg szaktárgya oktatásban és nevelésben elfoglalt helyét, kiaknázza a benne rejlő nevelési lehetőségeket. Együttműködésre törekszik a szaktárgy, valamint más szaktárgyak tanáraival, a Nemzeti alaptanterv műveltségterületeinek pedagógusaival. A tervezés során együttműködik kollégáival és a tanulókkal, alkotó módon építi be tervezőmunkájába az adott tanulócsoportban szerzett tapasztalatait, szem előtt tartva a méltányosság elvét. Saját munkáját reflektíven, fejlett kritikai érzékkel szemléli; ébren tartja magában a módszertani megújulás igényét, szakmai eszköztára folyamatos bővítésének szándékát. Ösztönzi a tanulók közti konstruktív véleménycserét, kiaknázza az együttnevelésből fakadó lehetőségeket, fejleszti a tanulók empátiás képességét és toleranciáját. A szakképzett tanár felelősségteljesen viszonyul a tanulók személyiségfejlesztéshez, törekszik mindenkiben meglátni és felmutatni az értékeket, valamint pozitív érzelmekkel (szeretettel) viszonyulni minden tanítványához. Érzékeny a tanulók egyéni problémáira. A szakképzett tanár fontosnak tartja a tanulókkal és szülőkkel való együttműködés, társas megértés megvalósítását az oktatási és nevelési folyamat hatékonyságának érdekében. Egyenrangú partner a szakmai kooperációban. Végig gondolja és képviseli az adott szakterület etikai kérdéseit. A szakképzett tanár jelentős mértékű önállósággal rendelkezik szakmája átfogó és speciális kérdéseinek felvetésében, átgondolásában, tudományos források alapján megfelelő válaszok kidolgozásában, szakmai nézetek képviseletében, indoklásában.

Történelemtanári kompetenciák: Elkötelezett aziránt, hogy a történelmi ismereteket kisebb-nagyobb közösségekben ismeretterjesztő szinten bemutassa, népszerűsítse, magyarázza, az élethosszig tartó tanulásra motiváló módon terjessze. Nyitott a történettudomány aktuális eredményeinek és a történelemtanítás módszertani újításainak adaptálására. Támogatja a tanulók önálló gondolatait a történelmi problémák megoldásában.

-

Autonómiája és felelőssége:

-

-

Elérendő kompetenciák (angolul) (Competences – English):

Knowledge:

Teaching competences: Possesses the subject-specific, methodological, teaching and

learning theory, and curriculum knowledge necessary for teaching the subject. Familiar with the scientific knowledge base of his/her subject, and the basic (reading comprehension, logical, IT) skills necessary for acquiring, processing, interpreting, and organising information. Aware of the range of reliable and trustworthy information sources necessary for planning and the critical criteria needed for selecting and evaluating them. Possesses the knowledge necessary to create the physical, emotional, social, and learning conditions of the learning environment. Aware of the potential impacts of different learning environments on learning effectiveness. Understands that creating an appropriate learning atmosphere requires taking into account the characteristics, ideas, and initiatives of the students. Aware of the personality-shaping effects of his/her subject and the related field of knowledge. Knows the characteristics of the online environment and understands the effects of the virtual world on personality development. Possesses the pedagogical, hermeneutical, and epistemological knowledge that helps him/her in the multi-layered, complex interpretation of pedagogical processes. Thoroughly knows the diagnostic and measurement methodological rules that guarantee the reliability and objectivity of evaluative activities. Aware of the factors that threaten the objectivity of evaluation; knows the phenomena that may contribute to the teacher forming an unrealistic picture of the effectiveness of his/her work. Familiar with the international trends and practices of formative assessment. Has up-to-date knowledge of the theoretical foundations and application possibilities of differentiated assessment. Familiar with the sources of knowledge validated by educational, sociological, and psychological research results necessary for fulfilling the teacher role and professional development. Possesses knowledge about the role of reflective thinking in professional development, the possibilities for further training, and the theoretical and practical methods for maintaining mental health. Familiar with the documents defining pedagogical activities, the National Core Curriculum, and the framework curricula, including their subject-specific contents, and understands their role and significance in regulating the content of education. Knows the legal background, curriculum, and examination requirements for teaching the subject. Familiar with the scientific, learning theory, methodological, and psychological criteria that determine the process of selecting and organising teaching material.

History teaching competences: Knows the legal background, curricula, examination requirements, and criteria for selecting and organising teaching materials related to teaching history. Knows the interactions between Hungarian and universal/world history. Knows the characteristic changes in the spatial and temporal dimensions of history. Knows and consciously uses internet portals, audio and film archives, and databases containing historical sources. Knows the specialised sources of historiography and its basic research and interpretative methods. Knows the characteristics of acquiring and processing historical knowledge, the typical types of historical sources, and distinguishes between historical sources and academic interpretations and methods. Knows the goals and tasks of teaching history, and its role in society both in the past and present. Capable of providing professional guidance for students' independent acquisition of knowledge and self-regulated learning. Knows the current school-leaving examination requirements.

-

Capabilities:

Teaching competences: Capable of applying the methods and procedures learned in subject-specific, general pedagogical-psychological, and teacher competence development training to the subject area, recognising the connections, overlaps, and interactions between different knowledge areas, and achieving subject integration. Capable of selecting and implementing strategies appropriate to various educational and teaching goals, methods that ensure motivation, differentiation, student activity, and the development of students' thinking, problem-solving, and cooperation skills; and effectively and professionally applying tools based on traditional and information and communication technologies, as well as digital teaching materials. Capable of synthesising the competences developed during the teaching of subjects. Capable of planning his/her pedagogical work while considering the principles and situation assessment formulated in the school's pedagogical programme, and aligning the available infrastructure with the curriculum objectives. Capable of precisely determining the significance of the content to be taught, approaching the systems that can be built from it from multiple perspectives, and selecting the appropriate strategies, methods, and procedures for teaching and learning based on sound professional arguments. Capable of adjusting the focal points of the teaching material and the possibilities for connecting with other subjects to the age, abilities, and interests of the given student group in accordance with the curriculum requirements. Capable of the differentiated development of students and student groups with different abilities, skills, and knowledge, as well as the professional selection and application of teaching and development methods, and assisting with career orientation. Consciously creates pedagogical situations that most effectively support students' intellectual, emotional, social, and moral development. Capable of revising his/her professional standpoint and perception of students based on achieved results, and accordingly defining new development strategies. Capable of developing community cohesion and students' social competences by establishing the practice of peer evaluation. Capable of considering the aspects of differentiation and individualisation in heterogeneous student groups during evaluation. Capable of considering students' emotional development in the evaluation process and convincing them of the importance of empathy and solidarity. Capable of professionally interpreting national and local assessment results, drawing appropriate conclusions from them, reviewing his/her work in light of the results, and correcting any mistakes. Capable of expressing himself/herself clearly and nuancedly, both orally and in writing, in his/her teaching area. Capable of professional, open, and authentic communication with students, parents, fellow teachers, and both in-school and out-of-school colleagues. Capable of determining his/her own professional dedication and role. Capable of using research methods.

History teaching competences: Capable of uncovering the motivations and consequences of events, processes, and actions, and recognising cause-and-effect relationships. Capable of interpreting historical and contemporary processes in the light of Hungarian national interests. Capable of navigating the spatial and temporal dimensions of history, and interpreting the spatial and temporal changes of historical concepts. Capable of imparting knowledge that lays the foundation for understanding and appreciating home, locality, homeland, and its peoples. Capable of fostering a sense of belonging to the community and patriotism. Capable of organising teaching in a way that the values conveyed strengthen national consciousness, and local and national patriotism.

-

Attitude:

Teaching competences: Realistically assesses the place of his/her subject in education and teaching, and exploits the educational opportunities inherent in it. Strives for cooperation with teachers of his/her subject and other subjects, as well as with educators of the knowledge areas of the National Core Curriculum. Cooperates with colleagues and students during planning, creatively incorporating experiences gained with the given student group into his/her planning work, keeping the principle of fairness in mind. Reflectively and critically examines his/her own work; maintains a need for methodological renewal and a desire to continuously expand his/her professional toolkit. Encourages constructive exchange of opinions among students, exploits the opportunities arising from inclusive education, and develops students' empathy and tolerance. Approaches students' personality development responsibly, strives to see and highlight values in everyone, and relates to each student with positive emotions (love). Sensitive to students' individual problems. Considers cooperation and social understanding with students and parents important for the effectiveness of the educational and teaching process. An equal partner in professional cooperation. Thinks through and represents the ethical issues of the given field. Possesses significant independence in raising and considering comprehensive and specific questions of his/her profession, developing appropriate answers based on scientific sources, and representing and justifying professional views.

History teaching competences: Committed to presenting, popularising, and explaining historical knowledge at an educational level in small and large communities, and promoting it in a way that motivates lifelong learning. Open to adapting current results of historiography and methodological innovations in history teaching. Supports students' independent ideas in solving historical problems.

-

Autonomy and responsibility:

-

-

11. Előtanulmányi követelmények:

12. A tantárgy tananyagának leírása, tematika. Description of the subject, curriculum (magyarul, angolul - English):

12.1. Bevezetés – NAT, KET, ÉVK áttekintése, félévi feladatok megbeszélése (Introduction - overview of NAT, KET, ÉVK, discussion of semester tasks

- NAT: National Education Scheme, KET: History framework curricula, ÉVK: the regulations for the school-leaving examination)

12.2. Érettségivel kapcsolatos ismeretek, jogszabályok (Graduation skills and laws)

12.3. Források és forráselemző feladatok (Sources and source analysis exercises)

12.4. Tanítási segédletek I. (Teaching aids I.)

12.5. Mérés, értékelés tanítása II. (Teaching measurement,and evaluation II.)

12.6. Iskolalátogatás (School visits)

12.7. Zárthelyi dolgozat (max. 30 perc) - Magyar őstörténet, mikrotanítás (written test (max. 30 min) - Hungarian prehistory, microteaching)

12.8. Szent Istvántól Könyves Kálmánig, mikrotanítás (From Saint Stephen to Kálmán the Wise, microteaching)

12.9. III. Béla és II. András kora, mikrotanítás (Age of Béla III and Andrew II, microteaching)

12.10. Tatárjárás, mikrotanítás (Invasion of Mongols, microteaching)

12.11. Anjouk, mikrotanítás (The Anjou, microteaching)

12.12. Törökellenes küzdelmek, mikrotanítás (Struggles against the Turks, microteaching)

12.13. Hunyadi Mátyás királysága, mikrotanítás (Kingdom of Mátyás Hunyadi, microteaching)

12.14. Értékelő óra, összefoglalás (Evaluation lesson, summary)

13. A tantárgy meghirdetésének gyakorisága/a tantervben történő félévi elhelyezkedése: 2. félév/tavasz;

14. A tanórákon való részvétel követelményei, az elfogadható hiányzások mértéke, a távolmaradás pótlásának lehetősége:

A 25%-os hiányzáson túli indokolt és igazolt távollét (pl. egészségügyi ok, szolgálatteljesítés) esetén a hallgató az oktatóval egyeztetett formában és határidővel pótolhatja a mulasztást. A hallgató köteles továbbá a gyakorlat anyagát beszerezni, abból önállóan felkészülni. A fentiekben meghatározottnál több hiányzás esetén a hallgató nem kaphat aláírást, a kurzus ebben az esetben nem teljesítettnek minősül. Kedvezményes tanrenden lévő hallgatónak – az NKE Tanulmányi és Vizsgaszabályzatában az e tanulmányi rendre vonatkozóan rögzített szabályok betartása mellett – a kurzus oktatójával egyeztetett formában elkészítendő feladatot szükséges teljesítenie a szorgalmi időszak végét megelőző utolsó munkanapig. A hallgatónak a kedvezményes tanulmányi rendet engedélyező határozat kézhezvételétől számított 10 munkanapon belül szükséges felvennie a kapcsolatot a kurzus oktatójával az elkészítendő feladat teljesítési feltételeinek egyeztetése érdekében.

15. Félévközi feladatok, ismeretek ellenőrzésének rendje:

A tanulmányi munka alapja a gyakorlati órákon való figyelmes és aktív részvétel. Minden hallgatónak a félév során egy mikrotanítást kell tartania a félév elején vállalt témából, és a szorgalmi időszak végére az adott félév tananyagából óravázlatokat, témazárót tartalmazó beadandó anyagot kell írnia. A gyakorlati jegy a mikrotanítás, a beadandó feladat és a zárthelyi dolgozat együttes értékeléséből áll össze. A zárthelyi dolgozat pótlása, vagy javítása legkésőbb a vizsgaidőszak első hetének végéig egy alkalommal kísérelhető meg.

16. Az értékelés, az aláírás és a kreditek megszerzésének pontos feltételei:

16.1. Az aláírás megszerzésének feltételei:

Az aláírás megszerzésének feltétele a 14. pontban meghatározott arányú részvétel a foglalkozásokon, valamint a 15. pontban meghatározott félévközi feladatok legalább elégséges szintű teljesítése.

16.2. Az értékelés:

Gyakorlati jegy, melyen ötfokozatú érdemjegyet kapnak a hallgatók. A gyakorlati jegy a megírt zárthelyi dolgozat, a mikrotanítás és leadott feladatok százalékos átlaga. A gyakorlati teljesítmény értékelése az órai aktivitás (10%, vagy pontszám vagy érdemjegy 1-től 5-ig), a mikrotanítás (25 %, vagy pontszám vagy érdemjegy 1-től 5-ig), a beadandó feladat (40%, vagy pontszám vagy érdemjegy 1-től 5-ig) és a zárthelyi dolgozat (25 %, vagy pontszám vagy érdemjegy 1-től 5-ig) együttes értékeléséből áll össze. A zárthelyi dolgozat értékelése ötfokozatú skálán a következőképpen történik: 50%-ig: elégtelen, 51%-tól elégséges, 65%-tól közepes, 80%-tól jó, 90%-tól jeles. Bármely elem elégtelen teljesítése esetén a hallgató elégtelen érdemjegyben részesül a gyakorlaton.

16.3. A kreditek megszerzésének feltételei:

A kreditek megszerzésének feltétele az aláírás megszerzése és legalább elégséges gyakorlati jegy (GYJ).

17. Irodalomjegyzék:

17.1. Kötelező irodalom:

1. A Nemzeti alaptanterv kiadásáról, bevezetéséről és alkalmazásáról szóló 110/2012. (VI. 4.) Korm. rendelet, Magyar Közlöny, Budapest 2020.

2. Borhegyi Péter, dr. Szabados György: Történelem 5., Oktatási Hivatal, Budapest 2020. ISBN: 9786156178213;

3. Borhegyi Péter, dr. Szabados György: Történelem 9., Oktatási Hivatal, Budapest 2020. ISBN: 786156178220;

4. dr. Gróf Péter, dr. Szabados György: Történelem 5., Oktatási Hivatal, Budapest 2020. ISBN: 9786156178374;

5. Száray Miklós: Történelem 9., Oktatási Hivatal, Budapest 2020. ISBN: 9786156178381;

17.2. Ajánlott irodalom:

1. Együtt-működik. Kooperatív foglalkozástervek 2., Független Pedagógiai Intézet, Budapest 2004. ISBN: 239999791269;

2. Fenyődi Andrea – Pénzesné Börzsei Anita: Kézikönyv - Az én világom 1., Apáczai, Budapest 2013. ISBN: 978-963-328-067-6;

3. Knausz Imre: A tanítás mestersége, Iskolafejlesztési Alapítvány, Miskolc 2001. ISBN: 9638323280;

4. Lénárd Sándor - Rapos Nóra: MAGtár - ötletek az adaptív oktatáshoz, OKI, Budapest 2004. ISBN: 978-963-9795-03-7 és 978-963-9795-07-5;

5. Orbán Józsefné: Kooperatív technikák. Az együttműködő tanulás szervezése, PTE-BTK, Pécs 2011. ISBN: 9789636930547;

Budapest, 2025.

Dr. Kovács Örs László, PhD
közszolgálati egyetemi docens

sk.

TANTÁRGYI PROGRAM

1. **A tantárgy kódja: TTTTT106**
2. **A tantárgy megnevezése (magyarul):** A Magyar Királyság fénykora (1301–1526)
3. **A tantárgy megnevezése (angolul):** The Golden Age of the Hungarian Kingdom
4. **Kreditérték és képzési karakter:**
   - **4.1.** 3 kredit
   - **4.2.** a tantárgy elméleti vagy gyakorlati jellegének mértéke: 100% elmélet, 0% gyakorlat
5. **A szak(ok), szakirányok/specializációk megnevezése (ahol oktatják):**

   5.1. történelemtanár;

6. **Az oktatásért felelős oktatási szervezeti egység megnevezése:** Történelem és Társadalom Tanszék
7. **A tantárgyfelelős oktató neve, beosztása, tudományos fokozata:** Kálnoki-Gyöngyössy Márton, DSc., habil., egyetemi docens
8. **A tanórák száma és típusa**
   - **8.1.** össz óraszám/félév:
   - 8.1.1. nappali munkarend: 28 (28 EA + 0 GY)
   - 8.1.2. levelező munkarend: 0 (0 EA + 0 GY)
   - **8.2.** heti óraszám - nappali munkarend: 2
   - **8.3.** Az ismeret átadásában alkalmazandó további sajátos módok, jellemzők: -
9. **A tantárgy szakmai tartalma (magyarul):**

   A tantárgy célja a késő középkori magyar történelem főbb eseményeinek, jelenségeinek és folyamatainak értékelő bemutatása, megismertetése. Az előadások során többek között kiemelt hangsúlyt kap a királyi hatalom újbóli megszilárdítása I. Károly idején, a visegrádi királytalálkozó, az 1351. évi törvények, valamint Nagy Lajos hadjáratainak bemutatása. Szintén kiemelt tematika az Oszmán Birodalom, a balkáni oszmán hódítások, valamint Luxemburgi Zsigmond uralkodása, ahogy Hunyadi János politikai és hadvezéri teljesítménye is. A félév során különös figyelmet kell szentelni Hunyadi Mátyás központosított királyi hatalmának, a jövedelmek és kiadások kérdésének, a birodalomépítő terveknek és az oszmánok elleni aktív védekezésnek, majd a középkor végi társadalmi és gazdasági változásoknak, a mohácsi csatavesztés okainak, valamint a késő középkori magyar kultúrának.

   A tantárgy szakmai tartalma (angolul) (Course description):

   The aim of the course is to present and introduce the main events, phenomena and processes of late medieval Hungarian history. During the lectures, among other things,

the re-consolidation of the royal power during the time of Charles I, the royal congress in Visegrád, the laws of 1351, and the campaigns of Louis the Great are emphasized. The Ottoman Empire, the Ottoman conquests in the Balkans, and the reign of Sigismund of Luxemburg, as well as the political and military achievements of John Hunyadi, are also prominent themes. During the semester, special attention must be paid to the centralized royal power of Matthias Corvinus, the issue of income and expenses, the empire-building plans and the active defense against the Ottomans, then the social and economic changes at the end of the Middle Ages, the reasons for the loss of the Battle of Mohács, and late medieval Hungarian culture.

10. Elérendő kompetenciák (magyarul):

Tudása:

Tanári kompetenciák: A szakképzett tanár birtokában van a szaktárgy tanításához szükséges szaktudományi, szakmódszertani, tanítás- és tanuláselméleti, valamint tantervi tudásnak. Rendelkezik szaktárgya tudományos ismeretrendszerével, az információszerzéshez, az információk feldolgozásához, értelmezéséhez és elrendezéséhez szükséges alapvető (szövegértési, logikai, informatikai) felkészültséggel. Ismeri az általa tanított szakterület (tanulási/műveltségi terület, művészeti terület) ismeretelméleti alapjait, megismerési sajátosságait, logikáját és terminológiáját, valamint kapcsolatát más tudományokkal, tantárgyakkal, tanulási területekkel.

Történelemtanári kompetenciák: Ismeri a magyar és az európai történelem történelmi korszakait. Ismeri a történettudomány alapvető szakkifejezéseit. Ismeri a magyar és az egyetemes/világtörténelem kölcsönhatásait. Ismeri a történelem tér- és idődimenzióinak jellemző változásait. Ismeri a történelemtudomány speciális forrásait és alapvető kutatási, valamint interpretációs módszereit. Ismeri a nemzeti, népi kultúránk értékeit, hagyományait. A tágan értelmezett történettudomány legalább egy részterületén elmélyült ismeretekkel rendelkezik. Ismeri a történeti tudás, a történeti ismeretek megszerzésének, feldolgozásának sajátosságait, a történelem jellemző forrásfajtáit, elsajátítja a történeti források és a tudományos feldolgozások, módszerek közötti különbségtételt. Megismeri és tudatosan használja a történelmi forrásokat tartalmazó internetes portálokat, hang- és filmarchívumokat és adatbázisokat. Ismeri a magyar és európai identitás szakterületileg legfontosabb kulturális objektumait, szövegeit, kontextusait, valamint legalább egy Európán kívüli kultúra legfontosabb vonásait.

-

Képességei:

Tanári kompetenciák: Képes a szaktárgyának megfelelő tudományterületeken a fogalmak, elméletek és tények közötti összefüggések megteremtésére, közvetítésére. Képes szaktudományi, szakmódszertani, szaktárgyi, tanuláselméleti és tantervi tudásának hatékony integrálására. Képes a szaktárgya tanítása során felhasználható nyomtatott és digitális taneszközöket, az iskolán belüli és kívüli tanulási forrásokat kritikusan értékelni, valamint az aktuális pedagógiai céloknak megfelelően használni, különös tekintettel az információs és kommunikációs technológiákra.

Történelemtanári kompetenciák: el tud helyezni térben és időben eseményeket, folyamatokat, jelenségeket, személyeket. Felkészült a történelem diszciplína területén az önálló ismeretszerzésre, a szakirodalom kritikus értelmezésére, továbbá a legújabb kutatási eredmények nyomon követésére és felhasználására. Birtokában van a

tudományos kutatás módszereinek, eljárásainak, segédeszközeinek, képes a számítástechnika, az informatika használatára tárgyában. Fel tudja tárni események, folyamatok, cselekedetek mozgatórugóit és következményeit, felismeri az ok-okozati összefüggéseket. Áttekintő, és tudományosan alapozott ismeretekkel rendelkezik a magyar, valamint az egyetemes történelem egyes korszakairól, illetve ezek egyes tematikus részterületeiről. Képes átlátni a Kárpát-medence népeinek történetét, a multietnikus, multikulturális közösség alakulását a térségben, az őskortól napjainkig. Képes a történelem diszciplína területén folytatott önálló ismeretszerzésre, a történeti szakirodalom és a történeti források értelmezésére, elemzésére, interpretációjára továbbá a legújabb kutatási eredmények nyomon követésére és felhasználására. Képes a történelem tér- és idődimenzióiban való eligazodásra, a történelmi fogalmak térbeli és időbeli változásainak értelmezésére. Birtokában van a tudományos kutatás módszereinek, eljárásainak, segédeszközeinek, képes a számítástechnika, az informatika használatára. Képes saját történelmi narratíva kialakítására, a reflexív, tudatos formálására, illetve az eltérő nézőpontból fakadó értelmezés és értékelés különbségeinek felismerésére. Képes történelmi források kritikus elemzésére, értelmezésére, feldolgozására, interpretációjára a történelem tér és idő dimenzióiban való eligazodásra, történelmi és társadalomismereti fogalmak szakszerű használatára, a fogalmak térbeli és időbeli változásainak értelmezésére. Képes kiemelni egy adott témához tartozó lényeges ismereteket. Képes az adott szempontból lényeges és lényegtelen jelenségek megkülönböztetésére, az oksági viszonyok, az okok és következmények rendszerében való eligazodásra, a döntési lehetőségek, az indítékok, az egyén, valamint a csoport történelemformáló szerepének felismerésére. Képes a véleményét és értékelését logikus és tényeket tartalmazó érvekkel alátámasztani. Képes a múlt és a jelen társadalmi, gazdasági, politikai és kulturális folyamatairól és jelenségeiről árnyalt, megalapozott véleményt alkotni.

-

Attitűdje:

Tanári kompetenciák: Reálisan ítéli meg szaktárgya oktatásban és nevelésben elfoglalt helyét, kiaknázza a benne rejlő nevelési lehetőségeket. Tudatosan él a transzferhatás kihasználásának lehetőségeivel. Tervezőmunkája során a legkorszerűbb elméleti és gyakorlati tudásra épít, és a kimeneti célokhoz alkalmazkodva határozza meg a tanítási-tanulási folyamatot, az alkalmazható módszereket, az optimális munkaformákat és a felhasználható segédeszközöket.

Történelemtanári kompetenciák: a történelmi ismeretek, fogalmak elsajátításával, valamint a történelmi források és interpretációk mérlegelésével, hipotézisek alkotásával fejleszti a tanulók elemző, problémamegoldó gondolkodását. Árnyalt, megalapozott véleményt alkot a múlt és a jelen társadalmi, gazdasági, politikai és kulturális folyamatairól és jelenségeiről.

-

Autonómiája és felelőssége:

-

-

Elérendő kompetenciák (angolul) (Competences – English):

Knowledge:

Teaching Competences: Possesses the subject-specific, methodological, teaching and learning theory, and curriculum knowledge necessary for teaching the subject. Familiar with the scientific knowledge base of his/her subject, and the basic (reading comprehension, logical, IT) skills necessary for acquiring, processing, interpreting, and organising information. Knows the epistemological foundations, cognitive characteristics, logic, and terminology of the subject area (learning/knowledge area, artistic area) he/she teaches, as well as its relationship with other sciences, subjects, and learning areas.

History Teaching Competences: Knows the historical periods of Hungarian, European, and universal history. Knows the fundamental terminology of historiography. Knows the interactions between Hungarian and universal/world history. Knows the characteristic changes in the spatial and temporal dimensions of history. Knows the specialised sources of historiography and its basic research and interpretative methods. Knows the values and traditions of our national and folk culture. Possesses in-depth knowledge in at least one subfield of broadly interpreted historiography. Knows the characteristics of acquiring and processing historical knowledge, the typical types of historical sources, and distinguishes between historical sources and academic interpretations and methods. Knows and consciously uses internet portals, audio and film archives, and databases containing historical sources. Knows the most important cultural objects, texts, and contexts of Hungarian and European identity, as well as the main features of at least one non-European culture.

-

Capabilities:

Teaching Competences: Capable of establishing and conveying the relationships between concepts, theories, and facts in the relevant scientific fields of his/her subject. Capable of effectively integrating his/her knowledge of the discipline, methodology, subject area, learning theory, and the curriculum. Capable of critically evaluating and using printed and digital teaching tools, as well as in-school and out-of-school learning resources, with particular attention to information and communication technologies, in line with current pedagogical goals.

History Teaching Competences: Capable of placing events, processes, phenomena, and individuals in spatial and temporal context. Prepared to independently acquire knowledge in the field of history, to critically interpret academic literature, and to track and utilise the latest research results. Possesses the methods, procedures, and tools of scientific research, and capable of using computers and information technology in his/her field. Capable of uncovering the motivations and consequences of events, processes, and actions, and recognising cause-and-effect relationships. Possesses comprehensive and academically grounded knowledge of certain periods of Hungarian and universal history, as well as their thematic subfields. Capable of understanding the history of the peoples of the Carpathian Basin, the development of multi-ethnic, multicultural communities in the region, from prehistoric times. Capable of the independent acquisition of knowledge in the field of history, interpreting, analysing, and interpreting historical literature and sources, and tracking and utilising the latest research results. Capable of navigating the spatial and temporal dimensions of history, and interpreting the spatial and temporal changes of historical concepts. Possesses the methods, procedures, and tools of academic research, and capable of using computers and information technology. Capable of creating his/her own historical narrative, consciously and reflectively shaping it, and recognising the differences in interpretation

and evaluation arising from different perspectives. Capable of critically analysing, interpreting, processing, and interpreting historical sources, navigating the spatial and temporal dimensions of history, using historical and social science concepts correctly, and interpreting the spatial and temporal changes of concepts. Capable of highlighting the essential knowledge related to a given topic. Capable of distinguishing between relevant and irrelevant phenomena from a given perspective, navigating the system of causal relationships, recognising decision-making options, motivations, and the history-shaping roles of individuals and groups. Capable of supporting his/her opinions and evaluations with logical and fact-based arguments. Capable of forming nuanced, well-founded opinions about the social, economic, political, and cultural processes and phenomena of the past and present.

-

Attitude:

Teaching Competences: Realistically assesses the place of his/her subject in education and teaching, and exploits the educational opportunities inherent in it. Consciously utilises the possibilities of transfer effects. Bases his/her planning work on the most up-to-date theoretical and practical knowledge, and defines the teaching-learning process, applicable methods, optimal work forms, and usable aids in accordance with the output goals.

History Teaching Competences: Develops students' analytical and problem-solving thinking through the acquisition of historical knowledge and concepts, the consideration of historical sources and interpretations, and the formulation of hypotheses, using appropriate practical examples. Forms nuanced, well-founded opinions about the social, economic, political, and cultural processes and phenomena of the past and present.

-

Autonomy and responsibility:

-

-

11. Előtanulmányi követelmények:

12. A tantárgy tananyagának leírása, tematika. Description of the subject, curriculum (magyarul, angolul - English):

12.1. Trónkövetelők és tartományúri megosztottság a 14. század elején (Pretenders to the throne and oligarchic division of the country in the early 14th century)

12.2. Károly Róbert konszolidációja (The consolidation of Charles Robert)

12.3. Nagy Lajos nagyhatalmi törekvései (bel- és külpolitikája) (The great power aspirations of Louis the Great (domestic and foreign politics)

12.4. Gazdaság és társadalom a 14. században (Economy and society in the 14th century)

12.5. Luxemburgi Zsigmond belpolitikája, déli és nyugati irányú külpolitikája (Sigismund of Luxembourg's domestic policy, southern and western foreign policy)

12.6. Társadalmi változások és kultúra a 15. század első felében (Social changes and culture in the first half of the 15th century)

12.7. A rendi erők győzelme és Hunyadi János kormányzósága (The victory of estates and the governorship of John Hunyadi)

12.8. Hunyadi Mátyás trónra kerülése és belpolitikája (Matthias Corvinus' accession to the throne and his domestic politics)

12.9. Mátyás külpolitikája és hadjáratai (The foreign policy and campaigns of Matthias Corvinus)

12.10. Műveltség a reneszánsz uralkodó udvarában (Renaissance culture in the ruler's court)

12.11. Gazdaság és társadalom a Mátyás- és a Jagelló-korban (Economy and society in the Matthias and Jagiellonian eras)

12.12. II. Ulászló uralkodása és az 1514. évi parasztháború (The reign of Wladislaw II and the Peasants' War of 1514)

12.13. Külpolitika és belpolitika II. Lajos uralkodása idején és a mohácsi csata (Foreign and domestic policy during the reign of Louis II and the Battle of Mohács)

12.14. Kultúra és a reformáció kezdetei a középkor végi Magyarországon (Culture and the beginnings of the Reformation in Hungary at the end of the Middle Ages)

13. A tantárgy meghirdetésének gyakorisága/a tantervben történő félévi elhelyezkedése: 2. félév/tavasz;

14. A tanórákon való részvétel követelményei, az elfogadható hiányzások mértéke, a távolmaradás pótlásának lehetősége:

A hallgató legfeljebb három alkalomról hiányozhat.

Tartós, indokolt távollét (pl.: orvosi, szolgálati stb.): a hallgató a pótlást házi dolgozat formájában teljesíti az oktatóval egyeztetett témakörben és határidőre.

Egyéni tanrenden lévő hallgató: a hallgatónak a kurzus oktatójával egyeztetett formában otthoni munkával elkészítendő feladatot szükséges teljesítenie a szorgalmi időszak végét megelőző utolsó munkanapig. A hallgatónak a kedvezményes tanulmányi rendet engedélyező határozat kézhezvételétől számított 10 munkanapon belül szükséges felvennie a kapcsolatot a kurzus oktatójával az otthoni munkával elkészítendő feladat teljesítési feltételeinek egyeztetése érdekében.

15. Félévközi feladatok, ismeretek ellenőrzésének rendje:

A tanulmányi munka alapja az órákon való figyelmes és aktív részvétel. Az órán a kötelező szakirodalom vonatkozó részének elolvasása rendszeresen ellenőrzésre kerül, aki nem képes szóban, óráról órára, ismeretterjesztő szinten bemutatni az adott témát, attól az aláírás megtagadható.

16. Az értékelés, az aláírás és a kreditek megszerzésének pontos feltételei:

16.1. Az aláírás megszerzésének feltételei:

Az órán a kötelező szakirodalom vonatkozó részének elolvasása rendszeresen ellenőrzésre kerül, aki nem képes szóban, óráról órára, ismeretterjesztő szinten bemutatni az adott témát, attól az aláírás megtagadható.

16.2. Az értékelés:

Az értékelés szóbeli vizsga keretében történik. A szóbeli beszámoló első részén a vizsgázó szabadon beszélhet egy általa választott témakörről (1–14. közül) a szakirodalom alapján. A vizsga második részében a vizsgáztató bármelyik témakörből kérdezhet, és a vizsgázónak az órán elhangzottak és a kötelező szakirodalom alapján kell arról beszélnie.

16.3. A kreditek megszerzésének feltételei:

A kreditek megszerzésének feltétele az aláírás megszerzése és legalább elégséges kollokvium.

17. Irodalomjegyzék:

17.1. Kötelező irodalom:

1. Thuróczy János: A magyarok krónikája. Rogerius mester: Siralmas ének., Osiris Kiadó, Budapest 2001. ISBN: 963072250x;

2. Bertényi Iván: Magyar történeti szöveggyűjtemény. 1000–1526., Osiris Kiadó, Budapest 2000. ISBN: 2399971534798;

3. Engel Pál – Kristó Gyula – Kubinyi András: Magyarország története. 1301–1526., Osiris Kiadó, Budapest 2019. ISBN: 9789632763309;

4. Weisz Boglárka: A középkori Magyar Királyság történeti kronológiája. 997–1526., HUN-REN Bölcsészettudományi Kutatóközpont Történettudományi Intézet, Budapest 2023. ISBN: 9789634164111;

17.2. Ajánlott irodalom:

1. Granasztói György: A középkori magyar város., Gondolat Kiadó, Budapest 1980. ISBN: 9632804562;

2. Hermann Egyed: A katolikus egyház története Magyarországon., Aurora Könyvek, München 1973.

3. Hóman Bálint: A Magyar Királyság pénzügyei és gazdaságpolitikája Károly Róbert korában., Nap Kiadó, Budapest 2003. ISBN: 9639402427;

4. Kubinyi András – Laszlovszky József – Szabó Péter: Gazdaság és gazdálkodás a középkori Magyarországon. Gazdaságtörténet, anyagi kultúra, régészet., Martin Opitz Kiadó, Budapest 2008. ISBN: 9789638781345;

5. Zolnay László: Kincses Magyarország. Középkori művelődésünk történetéből., Magvető Kiadó, Budapest 1977. ISBN: 9632707907;

Budapest, 2025.

Kálnoki-Gyöngyössy Márton, DSc., habil.
egyetemi docens
sk.

TANTÁRGYI PROGRAM

1. **A tantárgy kódja: TTTTT107**
2. **A tantárgy megnevezése (magyarul):** Középkori magyar történelem
3. **A tantárgy megnevezése (angolul):** The History of Medieval Hungary
4. **Kreditérték és képzési karakter:**
   - **4.1.** 3 kredit
   - **4.2.** a tantárgy elméleti vagy gyakorlati jellegének mértéke: 0% elmélet, 100% gyakorlat
5. **A szak(ok), szakirányok/specializációk megnevezése (ahol oktatják):**

   5.1. történelemtanár;

6. **Az oktatásért felelős oktatási szervezeti egység megnevezése:** Történelem és Társadalom Tanszék
7. **A tantárgyfelelős oktató neve, beosztása, tudományos fokozata:** Kálnoki-Gyöngyössy Márton, DSc., habil., egyetemi docens
8. **A tanórák száma és típusa**
   - **8.1.** össz óraszám/félév:

   8.1.1. nappali munkarend: 28 (0 EA + 28 GY)

   8.1.2. levelező munkarend: 0 (0 EA + 0 GY)

   - **8.2.** heti óraszám - nappali munkarend: 2
   - **8.3.** Az ismeret átadásában alkalmazandó további sajátos módok, jellemzők: -
9. **A tantárgy szakmai tartalma (magyarul):**

   A tantárgy célja a középkori magyar történelem főbb eseményeinek, jelenségeinek és folyamatainak megismerése, különös tekintettel a kulturális örökségre: a magyar gesztákra, krónikákra és szentek legendáira, valamint a művészeti alkotásokra és az anyagi kultúra emlékeire. A kurzus során a forráskritika- és elemzés módszertanának alkalmazásával a hallgatók közösen és egyénileg dolgozzák fel a forrásokat. A kurzus múzeumi órával, a Magyar Nemzeti Múzeum állandó kiállítása honfoglalás kori és középkori részeinek megtekintésével zárul.

   A tantárgy szakmai tartalma (angolul) (Course description):

   The aim of the course is to learn about the main events, phenomena and processes of medieval Hungarian history, with particular attention to cultural heritage: Hungarian gestas, chronicles and legends of saints, as well as artistic works and material culture memories. During the course, using the methodology of historical source criticism and analysis, the students process the sources together and individually. The course ends with a museum class, viewing the Hungarian National Museum's permanent exhibition

of the Hungarian conquest period and medieval parts.

10. Elérendő kompetenciák (magyarul):

Tudása:

A szakképzett tanár birtokában van a szaktárgy tanításához szükséges szaktudományi, szakmódszertani, tanítás- és tanuláselméleti, valamint tantervi tudásnak. Rendelkezik szaktárgya tudományos ismeretrendszerével, az információszerzéshez, az információk feldolgozásához, értelmezéséhez és elrendezéséhez szükséges alapvető (szövegértési, logikai, informatikai) felkészültséggel. Ismeri az általa tanított szakterület (tanulási/műveltségi terület, művészeti terület) ismeretelméleti alapjait, megismerési sajátosságait, logikáját és terminológiáját, valamint kapcsolatát más tudományokkal, tantárgyakkal, tanulási területekkel. Ismeri a magyar és az európai történelem történelmi korszakait. Ismeri a történettudomány alapvető szakkifejezéseit. Ismeri a magyar és az egyetemes/világtörténelem kölcsönhatásait. Ismeri a történelem tér- és idődimenzióinak jellemző változásait. Ismeri a történelemtudomány speciális forrásait és alapvető kutatási, valamint interpretációs módszereit. Ismeri a nemzeti, népi kultúránk értékeit, hagyományait. A tágan értelmezett történettudomány legalább egy részterületén elmélyült ismeretekkel rendelkezik. Ismeri a történeti tudás, a történeti ismeretek megszerzésének, feldolgozásának sajátosságait, a történelem jellemző forrásfajtáit, elsajátítja a történeti források és a tudományos feldolgozások, módszerek közötti különbségtételt. Megismeri és tudatosan használja a történelmi forrásokat tartalmazó internetes portálokat, hang- és filmarchívumokat és adatbázisokat. Ismeri a magyar és európai identitás szakterületileg legfontosabb kulturális objektumait, szövegeit, kontextusait, valamint legalább egy Európán kívüli kultúra legfontosabb vonásait.

-

Képességei:

Képes a szaktárgyának megfelelő tudományterületeken a fogalmak, elméletek és tények közötti összefüggések megteremtésére, közvetítésére. Képes szaktudományi, szakmódszertani, szaktárgyi, tanuláselméleti és tantervi tudásának hatékony integrálására. Képes a szaktárgya tanítása során felhasználható nyomtatott és digitális taneszközöket, az iskolán belüli és kívüli tanulási forrásokat kritikusan értékelni, valamint az aktuális pedagógiai céloknak megfelelően használni, különös tekintettel az információs és kommunikációs technológiákra. El tud helyezni térben és időben eseményeket, folyamatokat, jelenségeket, személyeket. Felkészült a történelem diszciplína területén az önálló ismeretszerzésre, a szakirodalom kritikus értelmezésére, továbbá a legújabb kutatási eredmények nyomon követésére és felhasználására. Birtokában van a tudományos kutatás módszereinek, eljárásainak, segédeszközeinek, képes a számítástechnika, az informatika használatára tárgyában. Fel tudja tárni események, folyamatok, cselekedetek mozgatórugóit és következményeit, felismeri az ok-okozati összefüggéseket. Áttekintő, és tudományosan alapozott ismeretekkel rendelkezik a magyar, valamint az egyetemes történelem egyes korszakairól, illetve ezek egyes tematikus részterületeiről. Képes átlátni a Kárpát-medence népeinek történetét, a multietnikus, multikulturális közösség alakulását a térségben, az őskortól napjainkig. Képes a történelem diszciplína területén folytatott önálló ismeretszerzésre, a történeti szakirodalom és a történeti források értelmezésére, elemzésére, interpretációjára továbbá a legújabb kutatási eredmények nyomon követésére és felhasználására. Képes a történelem tér- és idődimenzióiban való eligazodásra, a történelmi fogalmak térbeli és időbeli változásainak értelmezésére. Birtokában van a

tudományos kutatás módszereinek, eljárásainak, segédeszközeinek, képes a számítástechnika, az informatika használatára. Képes saját történelmi narratíva kialakítására, a reflexív, tudatos formálására, illetve az eltérő nézőpontból fakadó értelmezés és értékelés különbségeinek felismerésére. Képes történelmi források kritikus elemzésére, értelmezésére, feldolgozására, interpretációjára a történelem tér és idő dimenzióiban való eligazodásra, történelmi és társadalomismereti fogalmak szakszerű használatára, a fogalmak térbeli és időbeli változásainak értelmezésére. Képes kiemelni egy adott témához tartozó lényeges ismereteket. Képes az adott szempontból lényeges és lényegtelen jelenségek megkülönböztetésére, az oksági viszonyok, az okok és következmények rendszerében való eligazodásra, a döntési lehetőségek, az indítékok, az egyén, valamint a csoport történelemformáló szerepének felismerésére. Képes a véleményét és értékelését logikus és tényeket tartalmazó érvekkel alátámasztani. Képes a múlt és a jelen társadalmi, gazdasági, politikai és kulturális folyamatairól és jelenségeiről árnyalt, megalapozott véleményt alkotni.

-

Attitűdje:

Reálisan ítéli meg szaktárgya oktatásban és nevelésben elfoglalt helyét, kiaknázza a benne rejlő nevelési lehetőségeket. Tudatosan él a transzferhatás kihasználásának lehetőségeivel. Tervezőmunkája során a legkorszerűbb elméleti és gyakorlati tudásra épít, és a kimeneti célokhoz alkalmazkodva határozza meg a tanítási-tanulási folyamatot, az alkalmazható módszereket, az optimális munkaformákat és a felhasználható segédeszközöket. A történelmi ismeretek, fogalmak elsajátításával, valamint a történelmi források és interpretációk mérlegelésével, hipotézisek alkotásával fejleszti a tanulók elemző, problémamegoldó gondolkodását. Árnyalt, megalapozott véleményt alkot a múlt és a jelen társadalmi, gazdasági, politikai és kulturális folyamatairól és jelenségeiről.

-

Autonómiája és felelőssége:

-

-

Elérendő kompetenciák (angolul) (Competences – English):

Knowledge:

Possesses the subject-specific, methodological, teaching and learning theory, and curriculum knowledge necessary for teaching the subject. Familiar with the scientific knowledge base of his/her subject, and the basic (reading comprehension, logical, IT) skills necessary for acquiring, processing, interpreting, and organising information. Knows the epistemological foundations, cognitive characteristics, logic, and terminology of the subject area (learning/knowledge area, artistic area) he/she teaches, as well as its relationship with other sciences, subjects, and learning areas. Knows the historical periods of Hungarian, European, and universal history. Knows the fundamental terminology of historiography. Knows the interactions between Hungarian and universal/world history. Knows the characteristic changes in the spatial and temporal dimensions of history. Knows the specialised sources of historiography and its basic research and interpretative methods. Knows the values and traditions of our national and folk culture. Possesses in-depth knowledge in at least one subfield of

broadly interpreted historiography. Knows the characteristics of acquiring and processing historical knowledge, the typical types of historical sources, and distinguishes between historical sources and academic interpretations and methods. Knows and consciously uses internet portals, audio and film archives, and databases containing historical sources. Knows the most important cultural objects, texts, and contexts of Hungarian and European identity, as well as the main features of at least one non-European culture.

-

Capabilities:

Capable of establishing and conveying the relationships between concepts, theories, and facts in the relevant scientific fields of his/her subject. Capable of effectively integrating his/her knowledge of the discipline, methodology, subject area, learning theory, and the curriculum. Capable of critically evaluating and using printed and digital teaching tools, as well as in-school and out-of-school learning resources, with particular attention to information and communication technologies, in line with current pedagogical goals. Capable of placing events, processes, phenomena, and individuals in spatial and temporal context. Prepared to independently acquire knowledge in the field of history, to critically interpret academic literature, and to track and utilise the latest research results. Possesses the methods, procedures, and tools of scientific research, and capable of using computers and information technology in his/her field. Capable of uncovering the motivations and consequences of events, processes, and actions, and recognising cause-and-effect relationships. Possesses comprehensive and academically grounded knowledge of certain periods of Hungarian and universal history, as well as their thematic subfields. Capable of understanding the history of the peoples of the Carpathian Basin, the development of multi-ethnic, multicultural communities in the region, from prehistoric times. Capable of the independent acquisition of knowledge in the field of history, interpreting, analysing, and interpreting historical literature and sources, and tracking and utilising the latest research results. Capable of navigating the spatial and temporal dimensions of history, and interpreting the spatial and temporal changes of historical concepts. Possesses the methods, procedures, and tools of academic research, and capable of using computers and information technology. Capable of creating his/her own historical narrative, consciously and reflectively shaping it, and recognising the differences in interpretation and evaluation arising from different perspectives. Capable of critically analysing, interpreting, processing, and interpreting historical sources, navigating the spatial and temporal dimensions of history, using historical and social science concepts correctly, and interpreting the spatial and temporal changes of concepts. Capable of highlighting the essential knowledge related to a given topic. Capable of distinguishing between relevant and irrelevant phenomena from a given perspective, navigating the system of causal relationships, recognising decision-making options, motivations, and the history-shaping roles of individuals and groups. Capable of supporting his/her opinions and evaluations with logical and fact-based arguments. Capable of forming nuanced, well-founded opinions about the social, economic, political, and cultural processes and phenomena of the past and present.

-

Attitude:

Realistically assesses the place of his/her subject in education and teaching, and

exploits the educational opportunities inherent in it. Consciously utilises the possibilities of transfer effects. Bases his/her planning work on the most up-to-date theoretical and practical knowledge, and defines the teaching-learning process, applicable methods, optimal work forms, and usable aids in accordance with the output goals. Develops students' analytical and problem-solving thinking through the acquisition of historical knowledge and concepts, the consideration of historical sources and interpretations, and the formulation of hypotheses, using appropriate practical examples. Forms nuanced, well-founded opinions about the social, economic, political, and cultural processes and phenomena of the past and present.

-

Autonomy and responsibility:

-

-

11. Előtanulmányi követelmények:

12. A tantárgy tananyagának leírása, tematika. Description of the subject, curriculum (magyarul, angolul - English):

12.1. A középkori magyar történelem forrásai (írott források, tárgyi emlékek, képi ábrázolások), a társtudományok szerepe, a forráskritika módszerei (Sources of medieval Hungarian history (written sources, artefacts, pictures), the role of related sciences, methods of historical source criticism)

12.2. Az írott források osztályozása. Levéltári (ügyviteli) források: a középkori magyar oklevelek főbb korszakai és típusai (Classification of written sources. Archival (administrative) sources: the main eras and types of medieval Hungarian charters and diplomas)

12.3. Nevezetes oklevelek a magyar középkorból: a Pannonhalmi Alapítólevél, a Tihanyi Alapítólevél, az Aranybulla stb. (Notable charters from the Hungarian Middle Ages: the Diploma of Pannonhalma, the Diploma of Tihany, the Golden Bull, etc.)

12.4. Középkori törvényeink: Árpád-kor (Our medieval laws: Árpád Era)

12.5. Középkori törvényeink: Késő középkor (Our medieval laws: Late Middle Ages)

12.6. Elbeszélő források a magyar középkorból. A Pozsonyi Évkönyvek (Narrative sources from the Hungarian Middle Ages. The Annals of Pozsony)

12.7. Anonymus: Gesta Ungarorum

12.8. A középkori magyar krónikák (The medieval Hungarian chronicles)

12.9. Magyar szentek legendái (Legends of Hungarian saints)

12.10. Humanista történetírók (Humanist historians)

12.11. Emlékirat és önéletírás a magyar középkorban (Memoirs and autobiography in the Hungarian Middle Ages)

12.12. Honfoglalás kori és középkori kézművesség (Handicrafts of the Hungarian Conquest and Middle Ages)

12.13. Honfoglalás kori és középkori anyagi kultúra (Hungarian Conquest and medieval material culture)

12.14. A Magyar Nemzeti Múzeum állandó kiállítása honfoglalás kori és középkori részének megtekintése (múzeumi óra) (Visiting the Hungarian National Museum's permanent exhibition from the time of the Hungarian conquest and the Middle Ages (museum class)

13. A tantárgy meghirdetésének gyakorisága/a tantervben történő félévi elhelyezkedése: 2. félév/tavasz;

14. A tanórákon való részvétel követelményei, az elfogadható hiányzások mértéke, a távolmaradás pótlásának lehetősége:

A hallgató legfeljebb három alkalomról hiányozhat.

Tartós, indokolt távollét (pl.: orvosi, szolgálati stb.): a hallgató a pótlást házi dolgozat formájában teljesíti az oktatóval egyeztetett témakörben és határidőre.

Egyéni tanrenden lévő hallgató: a hallgatónak a kurzus oktatójával egyeztetett formában otthoni munkával elkészítendő feladatot szükséges teljesítenie a szorgalmi időszak végét megelőző utolsó munkanapig. A hallgatónak a kedvezményes tanulmányi rendet engedélyező határozat kézhezvételétől számított 10 munkanapon belül szükséges felvennie a kapcsolatot a kurzus oktatójával az otthoni munkával elkészítendő feladat teljesítési feltételeinek egyeztetése érdekében.

15. Félévközi feladatok, ismeretek ellenőrzésének rendje:

Minden hallgatónak a megadott témakörökből egy vetítettképes prezentációt kell készítenie és azt szóbeli előadás keretében az órán bemutatnia. A félév végén minden hallgatónak zárthelyi dolgozatot kell írnia.

16. Az értékelés, az aláírás és a kreditek megszerzésének pontos feltételei:

16.1. Az aláírás megszerzésének feltételei:

Az aláírás megszerzésének feltétele az órákon megfelelő számú és aktív részvétel.

16.2. Az értékelés:

gyakorlati jeggyel (ötfokozatú érdemjegy) történik

- órai munka, aktív részvétel: 30 % (nem szól hozzá, külön kérdésekre válaszolva sem ismeri a kötelező irodalom vonatkozó részeit: elégtelen (1); ritkán szól hozzá, a kötelező irodalom vonatkozó részeit alig ismeri: elégséges (2); nem szól hozzá rendszeresen, a kötelező irodalom vonatkozó részeit többé-kevésbé ismeri: közepes (3); rendszeresen hozzászól, a kötelező irodalom vonatkozó részét jórészt ismeri: jó (4); rendszeresen hozzászól, a kötelező irodalom vonatkozó részét alaposan megismerte: jeles (5),

- vetítettképes prezentáció elkészítése és bemutatása: 40 % (rendezetlen, hiányos diasor, felkészületlen előadásmód: elégtelen (1); rendezett, de hiányos diasor, akadozó, kevésbé felkészült előadásmód: elégséges (2); rendezett, de hiányos diasor, inkább felkészült előadásmód: közepes (3); rendezett, lényegi elemeket tartalmazó diasor, akadozó, de inkább felkészült előadásmód: jó (4); rendezett, lényegi elemeket tartalmazó diasor, felkészült előadásmód: jeles (5),

- zárthelyi dolgozat: 30 % (ezen belül 0–60% elégtelen (1); 61–70 %: elégséges (2); 71–80%: közepes (3); 81–90%: jó (4); 91–100%: jeles (5).

16.3. A kreditek megszerzésének feltételei:

A kreditek megszerzésének feltétele az aláírás megszerzése és legalább elégséges érdemjegy.

17. Irodalomjegyzék:

17.1. Kötelező irodalom:

1. Bertényi Iván: Magyar történeti szöveggyűjtemény. 1000–1526., Osiris Kiadó, Budapest 2000. ISBN: 2399971534798;

2. Gyöngyössy Márton: Iránytű. Módszertani bevezetés Magyarország történelmének tanulmányozásához., Ludovika Egyetemi Kiadó, Budapest 2024. ISBN: 9789636530945;

3. Hanák Péter: Hogyan éltek elődeink? Fejezetek a magyar művelődés történetéből., Gondolat Kiadó, Budapest 1980. ISBN: 9632808614;

4. Kristó Gyula: Magyar historiográfia I. Történetírás a középkori Magyarországon., Osiris Kiadó, Budapest 2002. ISBN: 9633892619;

5. Weisz Boglárka: A középkori Magyar Királyság történeti kronológiája. 997–1526., HUN-REN Bölcsészettudományi Kutatóközpont Történettudományi Intézet, Budapest 2023. ISBN: 9789634164111;

17.2. Ajánlott irodalom:

1. Anonymus: A magyarok cselekedetei. Kézai Simon: A magyarok cselekedetei., Osiris Kiadó, Budapest 1999. ISBN: 9633896061;

2. Érszegi Géza: Árpád-kori legendák és intelmek., Szépirodalmi Könyvkiadó, Budapest 1983. ISBN: 9631520056;

3. H. Kolba Judit: Az államalapítástól a török kiűzéséig. XI-XVII. század története., Magyar Nemzeti Múzeum, Budapest 2009. ISBN: 9789632272061;

4. Kulcsár Péter: Humanista történetírók., Szépirodalmi Könyvkiadó, Budapest 1977. ISBN: 9631509133;

5. Nagy Balázs: Tatárjárás, Osiris Kaidó, Budapest 2003. ISBN: 9633895022;

Budapest, 2025.

Kálnoki-Gyöngyössy Márton, DSc., habil.
egyetemi docens
sk.

TANTÁRGYI PROGRAM

1. **A tantárgy kódja: TTTTT108**
2. **A tantárgy megnevezése (magyarul):** Magyar őstörténet és az Árpád-kor
3. **A tantárgy megnevezése (angolul):** The Hungarian Prehistory and the History of the Árpád Era
4. **Kreditérték és képzési karakter:**
   - **4.1.** 3 kredit
   - **4.2.** a tantárgy elméleti vagy gyakorlati jellegének mértéke: 100% elmélet, 0% gyakorlat
5. **A szak(ok), szakirányok/specializációk megnevezése (ahol oktatják):**

   5.1. történelemtanár;

6. **Az oktatásért felelős oktatási szervezeti egység megnevezése:** Történelem és Társadalom Tanszék
7. **A tantárgyfelelős oktató neve, beosztása, tudományos fokozata:** Kálnoki-Gyöngyössy Márton, DSc., habil., egyetemi docens
8. **A tanórák száma és típusa**

   8.1. össz óraszám/félév:

   8.1.1. nappali munkarend: 28 (28 EA + 0 GY)

   8.1.2. levelező munkarend: 0 (0 EA + 0 GY)

   8.2. heti óraszám - nappali munkarend: 2

   8.3. Az ismeret átadásában alkalmazandó további sajátos módok, jellemzők: -

9. **A tantárgy szakmai tartalma (magyarul):**

   A tantárgy célja a kora középkori magyar történelem főbb eseményeinek, jelenségeinek és folyamatainak értékelő bemutatása, megismertetése. Az előadások során többek között kiemelt hangsúlyt kapnak az eredet kérdései (nyelvészet, régészet, néprajz és genetika), a magyar törzsszövetség létrejötte, a honfoglalás okai és menete, valamint a kalandozások és a lovas-íjász harcmodor jelentősége. Szintén kiemelt tematika Géza és I. (Szent) István államszervező tevékenysége, a földbirtokrendszer és a vármegyeszervezet létrejötte, az egyházszervezés, Szent László és Könyves Kálmán reformjai. A félév során különös figyelmet kell szentelni III. Béla uralkodásának és II. András korának, majd a tatárjárás utáni újjáépítésnek, végezetül az Árpádok európai kapcsolatainak.

   A tantárgy szakmai tartalma (angolul) (Course description):

   The aim of the course is to present and introduce the main events, phenomena and processes of early medieval Hungarian history. Among other things, during the

lectures, issues of origin (linguistics, archaeology, ethnography and genetics), the creation of the Hungarian tribal confederation, the reasons and course of the conquest, as well as the importance of adventures and the horse-archer fighting style are emphasized. The state organizing activities of Géza and Saint Stephen, the establishment of the land tenure system and the county organization, church organization, and the reforms of Saint Ladislaus and Coloman the Learned are also highlighted. During the semester, special attention must be paid to Béla III reign and Andrew II time, then the reconstruction after the Mongol invasion, and finally the European relations of the Árpáds.

10. Elérendő kompetenciák (magyarul):

Tudása:

A szakképzett tanár birtokában van a szaktárgy tanításához szükséges szaktudományi, szakmódszertani, tanítás- és tanuláselméleti, valamint tantervi tudásnak. Rendelkezik szaktárgya tudományos ismeretrendszerével, az információszerzéshez, az információk feldolgozásához, értelmezéséhez és elrendezéséhez szükséges alapvető (szövegértési, logikai, informatikai) felkészültséggel. Ismeri az általa tanított szakterület (tanulási/műveltségi terület, művészeti terület) ismeretelméleti alapjait, megismerési sajátosságait, logikáját és terminológiáját, valamint kapcsolatát más tudományokkal, tantárgyakkal, tanulási területekkel. Ismeri a magyar és az európai történelem történelmi korszakait. Ismeri a történettudomány alapvető szakkifejezéseit. Ismeri a magyar és az egyetemes/világtörténelem kölcsönhatásait. Ismeri a történelem tér- és idődimenzióinak jellemző változásait. Ismeri a történelemtudomány speciális forrásait és alapvető kutatási, valamint interpretációs módszereit. Ismeri a nemzeti, népi kultúránk értékeit, hagyományait. A tágan értelmezett történettudomány legalább egy részterületén elmélyült ismeretekkel rendelkezik. Ismeri a történeti tudás, a történeti ismeretek megszerzésének, feldolgozásának sajátosságait, a történelem jellemző forrásfajtáit, elsajátítja a történeti források és a tudományos feldolgozások, módszerek közötti különbségtételt. Megismeri és tudatosan használja a történelmi forrásokat tartalmazó internetes portálokat, hang- és filmarchívumokat és adatbázisokat. Ismeri a magyar és európai identitás szakterületileg legfontosabb kulturális objektumait, szövegeit, kontextusait, valamint legalább egy Európán kívüli kultúra legfontosabb vonásait.

-

Képességei:

Képes a szaktárgyának megfelelő tudományterületeken a fogalmak, elméletek és tények közötti összefüggések megteremtésére, közvetítésére. Képes szaktudományi, szakmódszertani, szaktárgyi, tanuláselméleti és tantervi tudásának hatékony integrálására. Képes a szaktárgya tanítása során felhasználható nyomtatott és digitális taneszközöket, az iskolán belüli és kívüli tanulási forrásokat kritikusan értékelni, valamint az aktuális pedagógiai céloknak megfelelően használni, különös tekintettel az információs és kommunikációs technológiákra. El tud helyezni térben és időben eseményeket, folyamatokat, jelenségeket, személyeket. Felkészült a történelem diszciplína területén az önálló ismeretszerzésre, a szakirodalom kritikus értelmezésére, továbbá a legújabb kutatási eredmények nyomon követésére és felhasználására. Birtokában van a tudományos kutatás módszereinek, eljárásainak, segédeszközeinek, képes a számítástechnika, az informatika használatára tárgyában. Fel tudja tárni események, folyamatok, cselekedetek mozgatórugóit és következményeit, felismeri az ok-okozati összefüggéseket. Áttekintő, és tudományosan alapozott ismeretekkel

rendelkezik a magyar, valamint az egyetemes történelem egyes korszakairól, illetve ezek egyes tematikus részterületeiről. Képes átlátni a Kárpát-medence népeinek történetét, a multietnikus, multikulturális közösség alakulását a térségben, az őskortól napjainkig. Képes a történelem diszciplína területén folytatott önálló ismeretszerzésre, a történeti szakirodalom és a történeti források értelmezésére, elemzésére, interpretációjára továbbá a legújabb kutatási eredmények nyomon követésére és felhasználására. Képes a történelem tér- és idődimenzióiban való eligazodásra, a történelmi fogalmak térbeli és időbeli változásainak értelmezésére. Birtokában van a tudományos kutatás módszereinek, eljárásainak, segédeszközeinek, képes a számítástechnika, az informatika használatára. Képes saját történelmi narratíva kialakítására, a reflexív, tudatos formálására, illetve az eltérő nézőpontból fakadó értelmezés és értékelés különbségeinek felismerésére. Képes történelmi források kritikus elemzésére, értelmezésére, feldolgozására, interpretációjára a történelem tér és idő dimenzióiban való eligazodásra, történelmi és társadalomismereti fogalmak szakszerű használatára, a fogalmak térbeli és időbeli változásainak értelmezésére. Képes kiemelni egy adott témához tartozó lényeges ismereteket. Képes az adott szempontból lényeges és lényegtelen jelenségek megkülönböztetésére, az oksági viszonyok, az okok és következmények rendszerében való eligazodásra, a döntési lehetőségek, az indítékok, az egyén, valamint a csoport történelemformáló szerepének felismerésére. Képes a véleményét és értékelését logikus és tényeket tartalmazó érvekkel alátámasztani. Képes a múlt és a jelen társadalmi, gazdasági, politikai és kulturális folyamatairól és jelenségeiről árnyalt, megalapozott véleményt alkotni.

-

Attitűdje:

Reálisan ítéli meg szaktárgya oktatásban és nevelésben elfoglalt helyét, kiaknázza a benne rejlő nevelési lehetőségeket. Tudatosan él a transzferhatás kihasználásának lehetőségeivel. Tervezőmunkája során a legkorszerűbb elméleti és gyakorlati tudásra épít, és a kimeneti célokhoz alkalmazkodva határozza meg a tanítási-tanulási folyamatot, az alkalmazható módszereket, az optimális munkaformákat és a felhasználható segédeszközöket. A történelmi ismeretek, fogalmak elsajátításával, valamint a történelmi források és interpretációk mérlegelésével, hipotézisek alkotásával fejleszti a tanulók elemző, problémamegoldó gondolkodását. Árnyalt, megalapozott véleményt alkot a múlt és a jelen társadalmi, gazdasági, politikai és kulturális folyamatairól és jelenségeiről.

-

Autonómiája és felelőssége:

-

-

Elérendő kompetenciák (angolul) (Competences – English):

Knowledge:

Possesses the subject-specific, methodological, teaching and learning theory, and curriculum knowledge necessary for teaching the subject. Familiar with the scientific knowledge base of his/her subject, and the basic (reading comprehension, logical, IT) skills necessary for acquiring, processing, interpreting, and organising information. Knows the epistemological foundations, cognitive characteristics, logic, and

terminology of the subject area (learning/knowledge area, artistic area) he/she teaches, as well as its relationship with other sciences, subjects, and learning areas. Knows the historical periods of Hungarian, European, and universal history. Knows the fundamental terminology of historiography. Knows the interactions between Hungarian and universal/world history. Knows the characteristic changes in the spatial and temporal dimensions of history. Knows the specialised sources of historiography and its basic research and interpretative methods. Knows the values and traditions of our national and folk culture. Possesses in-depth knowledge in at least one subfield of broadly interpreted historiography. Knows the characteristics of acquiring and processing historical knowledge, the typical types of historical sources, and distinguishes between historical sources and academic interpretations and methods. Knows and consciously uses internet portals, audio and film archives, and databases containing historical sources. Knows the most important cultural objects, texts, and contexts of Hungarian and European identity, as well as the main features of at least one non-European culture.

-

Capabilities:

Capable of establishing and conveying the relationships between concepts, theories, and facts in the relevant scientific fields of his/her subject. Capable of effectively integrating his/her knowledge of the discipline, methodology, subject area, learning theory, and the curriculum. Capable of critically evaluating and using printed and digital teaching tools, as well as in-school and out-of-school learning resources, with particular attention to information and communication technologies, in line with current pedagogical goals. Capable of placing events, processes, phenomena, and individuals in spatial and temporal context. Prepared to independently acquire knowledge in the field of history, to critically interpret academic literature, and to track and utilise the latest research results. Possesses the methods, procedures, and tools of scientific research, and capable of using computers and information technology in his/her field. Capable of uncovering the motivations and consequences of events, processes, and actions, and recognising cause-and-effect relationships. Possesses comprehensive and academically grounded knowledge of certain periods of Hungarian and universal history, as well as their thematic subfields. Capable of understanding the history of the peoples of the Carpathian Basin, the development of multi-ethnic, multicultural communities in the region, from prehistoric times. Capable of the independent acquisition of knowledge in the field of history, interpreting, analysing, and interpreting historical literature and sources, and tracking and utilising the latest research results. Capable of navigating the spatial and temporal dimensions of history, and interpreting the spatial and temporal changes of historical concepts. Possesses the methods, procedures, and tools of academic research, and capable of using computers and information technology. Capable of creating his/her own historical narrative, consciously and reflectively shaping it, and recognising the differences in interpretation and evaluation arising from different perspectives. Capable of critically analysing, interpreting, processing, and interpreting historical sources, navigating the spatial and temporal dimensions of history, using historical and social science concepts correctly, and interpreting the spatial and temporal changes of concepts. Capable of highlighting the essential knowledge related to a given topic. Capable of distinguishing between relevant and irrelevant phenomena from a given perspective, navigating the system of causal relationships, recognising decision-making options, motivations, and the

history-shaping roles of individuals and groups. Capable of supporting his/her opinions and evaluations with logical and fact-based arguments. Capable of forming nuanced, well-founded opinions about the social, economic, political, and cultural processes and phenomena of the past and present.

-

Attitude:

Realistically assesses the place of his/her subject in education and teaching, and exploits the educational opportunities inherent in it. Consciously utilises the possibilities of transfer effects. Bases his/her planning work on the most up-to-date theoretical and practical knowledge, and defines the teaching-learning process, applicable methods, optimal work forms, and usable aids in accordance with the output goals. Develops students' analytical and problem-solving thinking through the acquisition of historical knowledge and concepts, the consideration of historical sources and interpretations, and the formulation of hypotheses, using appropriate practical examples. Forms nuanced, well-founded opinions about the social, economic, political, and cultural processes and phenomena of the past and present.

-

Autonomy and responsibility:

-

-

11. Előtanulmányi követelmények:

12. A tantárgy tananyagának leírása, tematika. Description of the subject, curriculum (magyarul, angolul - English):

12.1. A Kárpát-medence éghajlati, vízrajzi, domborzati és településföldrajzi viszonyai a kora középkorban (The climate, hydrography, terrain, topography and geographical conditions of the Carpathian basin in the early Middle Ages)

12.2. A Kárpát-medence története a honfoglalás előtti időszakban (The history of the Carpathian Basin before the Hungarian conquest)

12.3. Magyar őstörténet (Hungarian prehistory)

12.4. A honfoglalás és a kalandozások (The Hungarian conquest and incursions)

12.5. Társadalom, gazdaság, politika a 10. században (Society, economy, politics in the 10th century)

12.6. A magyar állam megszületése: Géza fejedelem és Szent István (The birth of the Hungarian state: Prince Géza and Saint Stephen)

12.7. A fiatal magyar állam válsága, majd megerősödése Szent László és Könyves Kálmán idején (The crisis and subsequent strengthening of the young Hungarian state during the reign of Saint Ladislaus and Coloman the Learned)

12.8. Gazdaság és társadalom a 11. században (Economy and society in the 11th century)

12.9. Trónviszályok és III. Béla konszolidációja a 12. században (Conflicts and consolidation of Béla III in the 12th century)

12.10. Gazdaság és társadalom a 12. században (Economy and society in the 12th century)

12.11. A királyi hatalom gyengülése és az Aranybulla (The weakening of royal power and the Golden Bull)

12.12. A tatárjárás és következményei (The Mongol invasion and its consequences)

12.13. Gazdaság és társadalom a 13. században (Economy and society in the 13th century)

12.14. Az utolsó Árpádok (The last Árpáds)

13. A tantárgy meghirdetésének gyakorisága/a tantervben történő félévi elhelyezkedése: 2. félév/tavasz;

14. A tanórákon való részvétel követelményei, az elfogadható hiányzások mértéke, a távolmaradás pótlásának lehetősége:

A hallgató legfeljebb három alkalomról hiányozhat.

Tartós, indokolt távollét (pl.: orvosi, szolgálati stb.): a hallgató a pótlást házi dolgozat formájában teljesíti az oktatóval egyeztetett témakörben és határidőre.

Egyéni tanrenden lévő hallgató: a hallgatónak a kurzus oktatójával egyeztetett formában otthoni munkával elkészítendő feladatot szükséges teljesítenie a szorgalmi időszak végét megelőző utolsó munkanapig. A hallgatónak a kedvezményes tanulmányi rendet engedélyező határozat kézhezvételétől számított 10 munkanapon belül szükséges felvennie a kapcsolatot a kurzus oktatójával az otthoni munkával elkészítendő feladat teljesítési feltételeinek egyeztetése érdekében.

15. Félévközi feladatok, ismeretek ellenőrzésének rendje:

A tanulmányi munka alapja az órákon való figyelmes és aktív részvétel. Az órán a kötelező szakirodalom vonatkozó részének elolvasása rendszeresen ellenőrzésre kerül, aki nem képes szóban, óráról órára, ismeretterjesztő szinten bemutatni az adott témát, attól az aláírás megtagadható.

16. Az értékelés, az aláírás és a kreditek megszerzésének pontos feltételei:

16.1. Az aláírás megszerzésének feltételei:

Az órán a kötelező szakirodalom vonatkozó részének elolvasása rendszeresen ellenőrzésre kerül, aki nem képes szóban, óráról órára, ismeretterjesztő szinten bemutatni az adott témát, attól az aláírás megtagadható.

16.2. Az értékelés:

Az értékelés szóbeli vizsga keretében történik. A szóbeli beszámoló első részén a vizsgázó szabadon beszélhet egy általa választott témakörről (1–14. közül) a szakirodalom alapján. A vizsga második részében a vizsgáztató bármelyik témakörből kérdezhet, és a vizsgázónak az órán elhangzottak és a kötelező szakirodalom alapján kell arról beszélnie.

16.3. A kreditek megszerzésének feltételei:

A kreditek megszerzésének feltétele az aláírás megszerzése és legalább elégséges kollokvium.

17. Irodalomjegyzék:

17.1. Kötelező irodalom:

1. Bertényi Iván: Magyar történeti szöveggyűjtemény. 1000–1526., Osiris Kiadó, Budapest 2000. ISBN: 2399971534798;

2. Kristó Gyula: Magyarország története. 895–1301., Osiris Kiadó, Budapest 2019. ISBN: 9789632763293;

3. Weisz Boglárka: A középkori Magyar Királyság történeti kronológiája. 997–1526., HUN-REN Bölcsészettudományi Kutatóközpont Történettudományi Intézet, Budapest 2023. ISBN: 9789634164111;

4. Thuróczy János: A magyarok krónikája. Rogerius mester: Siralmas ének., Osiris Kiadó, Budapest 2001. ISBN: 963072250x;

17.2. Ajánlott irodalom:

1. Bolla Ilona: A jogilag egységes jobbágyságról Magyarországon., Nap Kiadó, Budapest 1998. ISBN: 9638116374;

2. Dienes István: A honfoglaló magyarok., Corvina Kiadó, Budapest 1972.

3. Györffy György: István király és műve., Balassi Kiadó, Budapest 2013. ISBN: 9789635068968;

4. Hermann Egyed: A katolikus egyház története Magyarországon., Aurora Könyvek, München 1973.

5. Hóman Bálint: Magyar pénztörténet. 1000–1325., Maecenas Kiadó, Budapest 1991. ISBN: 9637425578;

Budapest, 2025.

Kálnoki-Gyöngyössy Márton, DSc., habil.
egyetemi docens
sk.

TANTÁRGYI PROGRAM

1. **A tantárgy kódja: TTTTT109**
2. **A tantárgy megnevezése (magyarul):** A latin nyelv alapjai
3. **A tantárgy megnevezése (angolul):** Basics of the Latin language
4. **Kreditérték és képzési karakter:**
   - **4.1.** 3 kredit
   - **4.2.** a tantárgy elméleti vagy gyakorlati jellegének mértéke: 0% elmélet, 100% gyakorlat
5. **A szak(ok), szakirányok/specializációk megnevezése (ahol oktatják):**

   5.1. történelemtanár;

6. **Az oktatásért felelős oktatási szervezeti egység megnevezése:** Történelem és Társadalom Tanszék
7. **A tantárgyfelelős oktató neve, beosztása, tudományos fokozata:** Dr. Seres Dániel Márk, PhD, adjunktus
8. **A tanórák száma és típusa**
   - **8.1.** össz óraszám/félév:
   - 8.1.1. nappali munkarend: 28 (0 EA + 28 GY)
   - 8.1.2. levelező munkarend: 0 (0 EA + 0 GY)
   - **8.2.** heti óraszám - nappali munkarend: 2
   - **8.3.** Az ismeret átadásában alkalmazandó további sajátos módok, jellemzők: -
9. **A tantárgy szakmai tartalma (magyarul):**

   A hallgató nyerjen betekintést az indoeurópai nyelvek családjába. Ismerje meg a latinitas európai és magyarországi helyét, szerepét. Sajátítsa el az alapvető kiejtési szabályokat, tanuljon meg helyesen olvasni. Ismerje fel a mindennapi szóhasználatunkban tovább élő latin szavakat. A latin nyelv struktúrájának áttekintésével, az alapvető alaktani elsajátításával, valamint a latinról magyarra fordítás alapvető szabályainak megismerésével képes legyen nyelvkönyv, kommentár, valamint szótár segítségével értelmezni a legegyszerűbb történelmi szövegeket.

   A tantárgy szakmai tartalma (angolul) (Course description):

   The students will gain an insight into the Indo-European family of languages. Learn about the position and importance of Latinitas in Europe and Hungary. Acquire the basic rules of pronunciation, learn to read correctly. Recognise the Latin words that survive in our everyday vocabulary. Be able to interpret the simplest historical texts with the help of a grammar book, a commentary and a dictionary, by reviewing the structure of the Latin language, learning the basic grammar and the basic rules of

translation from Latin into Hungarian.

10. Elérendő kompetenciák (magyarul):

Tudása:

Tanári kompetenciák: Rendelkezik szaktárgya tudományos ismeretrendszerével, az információszerzéshez, az információk feldolgozásához, értelmezéséhez és elrendezéséhez szükséges alapvető (szövegértési, logikai, informatikai) felkészültséggel. Ismeri az általa tanított szakterület (tanulási/műveltségi terület, művészeti terület) ismeretelméleti alapjait, megismerési sajátosságait, logikáját és terminológiáját, valamint kapcsolatát más tudományokkal, tantárgyakkal, tanulási területekkel. Tisztában van a tervezéshez szükséges hiteles és megbízható információforrások körével és azokkal a kritikai szempontokkal, amelyek ezek kiválasztásához és értékeléséhez szükségesek. Ismeri az egész életen át tartó tanulásra való felkészítés jelentőségét. Ismeri a magyar nemzeti és az európai kultúra alapjait.

Történelemtanári kompetenciák: Ismeri a magyar és európai identitás szakterületileg legfontosabb kulturális objektumait, szövegeit, kontextusait, valamint legalább egy Európán kívüli kultúra legfontosabb vonásait. Ismeri a latin nyelv alapjait.

-

Képességei:

Tanári kompetenciák: Képes a szaktárgyának megfelelő tudományterületeken a fogalmak, elméletek és tények közötti összefüggések megteremtésére, közvetítésére. Képes átlátni a tudáshoz és az információkhoz való hozzáférés hagyományos és digitális lehetőségeit az alkotó információhasználatra. A tervezés során képes a rendszerszemléletű megközelítésre, szakszerűen számba tudja venni a tervezőmunkáját meghatározó makro-, mezo- és mikroszintű tényezőket. Képes a szaktárgy speciális összefüggéseivel, fogalmaival kapcsolatos megértési nehézségek felismerésére és kezelésére. Képes az egész életen át tartó tanulás képességrendszerének megalapozására, technikáinak gyakoroltatására. A szakképzett tanár képes saját, tudományosan megalapozott pedagógiai nézeteinek megfogalmazására. Döntéseiben képes a szakmai önreflexióra és önkorrekcióra. Képes meghatározni saját szakmai elhivatottságát, szerepvállalását. Képes kutatási módszerek használatára.

Történelemtanári kompetenciák: El tud helyezni térben és időben eseményeket, folyamatokat, jelenségeket, személyeket. Birtokában van a tudományos kutatás módszereinek, eljárásainak, segédeszközeinek, képes a számítástechnika, az informatika használatára tárgyában. Fel tudja tárni események, folyamatok, cselekedetek mozgatórugóit és következményeit, felismeri az ok-okozati összefüggéseket. Képes kiemelni egy adott témához tartozó lényeges ismereteket. Képes az adott szempontból lényeges és lényegtelen jelenségek megkülönböztetésére, az oksági viszonyok, az okok és következmények rendszerében való eligazodásra, a döntési lehetőségek, az indítékok, az egyén, valamint a csoport történelemformáló szerepének felismerésére. Képes a véleményét és értékelését logikus és tényeket tartalmazó érvekkel alátámasztani.

-

Attitűdje:

Tanári kompetenciák: A szakképzett tanár rendelkezik olyan fokú flexibilitással, amely lehetővé teszi a tervdokumentumoktól való esetenkénti eltérést, amennyiben az észszerű pedagógiai megfontolások és a tanulócsoportok érdekei úgy kívánják. Saját munkáját reflektíven, fejlett kritikai érzékkel szemléli; ébren tartja magában a módszertani megújulás igényét, szakmai eszköztára folyamatos bővítésének szándékát. A szakképzett tanár elkötelezett a nemzeti és egyetemes értékek iránt, szociális érzékenység, segítőkészség jellemzi. Törekszik úgy nevelni, hogy tanítványai mások véleményét és értékeit tiszteljék. Elkötelezett a tanártársaival való aktív együttműködés iránt. Hivatástudattal kezeli a konfliktushelyzeteket, a problémák feltárását, illetve megoldásuk érdekében szakmai segítséget kér és elfogad. Együttműködés és felelősségvállalás jellemzi szakmájával, szakterületével, illetve azok képviselőivel kapcsolatban. Figyelemmel kíséri saját tevékenységének másokra gyakorolt hatását, reflektív módon törekszik tevékenységének javítására, szakmai felkészültségének folyamatos fejlesztésére. Kész a folyamatos szaktudományi, szakmódszertani és neveléstudományi megújulásra. Kész részt vállalni a szaktárggyal kapcsolatos fejlesztési, innovációs tevékenységben. A szakképzett tanár jelentős mértékű önállósággal rendelkezik szakmája átfogó és speciális kérdéseinek felvetésében, átgondolásában, tudományos források alapján megfelelő válaszok kidolgozásában, szakmai nézetek képviseletében, indoklásában. A szakmáját és a szaktárgyainak megfelelő tudományterületeket megalapozó nézeteket felelősséggel vállalja. Fontosnak tartja az etnikumok és nemzetiségek iránti tolerancia kialakítását.

Történelemtanári kompetenciák: A történelmi ismeretek, fogalmak elsajátításával, valamint a történelmi források és interpretációk mérlegelésével, hipotézisek alkotásával fejleszti a tanulók elemző, problémamegoldó gondolkodását. Árnyalt, megalapozott véleményt alkot a múlt és a jelen társadalmi, gazdasági, politikai és kulturális folyamatairól és jelenségeiről.

-

Autonómiája és felelőssége:

-

-

Elérendő kompetenciák (angolul) (Competences – English):

Knowledge:

Teaching competences: Familiar with the scientific knowledge base of his/her subject, and the basic (reading comprehension, logical, IT) skills necessary for acquiring, processing, interpreting, and organising information. Knows the epistemological foundations, cognitive characteristics, logic, and terminology of the subject area (learning/knowledge area, artistic area) he/she teaches, as well as its relationship with other sciences, subjects, and learning areas. Aware of the range of reliable and trustworthy information sources necessary for planning and the critical criteria needed for selecting and evaluating them. Knows the foundations of Hungarian national and European culture.

History teaching competences: Knows the historical periods of Hungarian, European, and universal history. Knows the basics of the Latin language.

-

Capabilities:

Teaching competences: Capable of establishing and conveying the relationships between concepts, theories, and facts in the relevant scientific fields of his/her subject. Capable of understanding the traditional and digital possibilities for accessing knowledge and information for creative information use. Capable of a systemic approach to planning, professionally considering the macro-, meso-, and micro-level factors that determine his/her planning work. Capable of recognising and addressing comprehension difficulties related to the specific relationships and concepts of his/her subject. Capable of laying the foundation for lifelong learning skills and practising its techniques. Capable of formulating his/her own scientifically grounded pedagogical views. Capable of professional self-reflection and self-correction in his/her decisions. Capable of determining his/her own professional dedication and role. Capable of using research methods.

History teaching competences: Capable of placing events, processes, phenomena, and individuals in spatial and temporal context. Capable of uncovering the motivations and consequences of events, processes, and actions, and recognising cause-and-effect relationships. Possesses the methods, procedures, and tools of academic research, and capable of using computers and information technology. Capable of highlighting the essential knowledge related to a given topic. Capable of distinguishing between relevant and irrelevant phenomena from a given perspective, navigating the system of causal relationships, recognising decision-making options, motivations, and the history-shaping roles of individuals and groups. Capable of supporting his/her opinions and evaluations with logical and fact-based arguments.

-

Attitude:

Teaching competences: Possesses a degree of flexibility that allows for occasional deviations from planning documents if reasonable pedagogical considerations and the interests of student groups so require. Reflectively and critically examines his/her own work; maintains a need for methodological renewal and a desire to continuously expand his/her professional toolkit. Committed to national and universal values, characterised by social sensitivity and helpfulness. Strives to educate students to respect others' opinions and values. Committed to active cooperation with fellow teachers. Handles conflict situations with a sense of vocation, seeks and accepts professional help to identify and solve problems. Characterised by cooperation and responsibility in relation to his/her profession, field, and its representatives. Monitors the impact of his/her activities on others, strives to improve his/her activities reflectively, and continuously develops his/her professional preparedness. Ready for continuous renewal in subject-specific, methodological, and educational sciences. Ready to participate in development and innovation activities related to his/her subject. Possesses significant independence in raising and considering comprehensive and specific questions of his/her profession, developing appropriate answers based on scientific sources, and representing and justifying professional views. Responsibly undertakes the views that underpin his/her profession and the relevant scientific fields. Considers the development of tolerance towards ethnicities and nationalities important.

History teaching competences: Develops students' analytical and problem-solving thinking through the acquisition of historical knowledge and concepts, the consideration of historical sources and interpretations, and the formulation of hypotheses, using appropriate practical examples. Forms nuanced, well-founded

opinions about the social, economic, political, and cultural processes and phenomena of the past and present.

-

Autonomy and responsibility:

-

-

11. Előtanulmányi követelmények:

12. A tantárgy tananyagának leírása, tematika. Description of the subject, curriculum (magyarul, angolul - English):

12.1. Bevezetés, Digitális latin nyelvkönyv, 1. fejezet (Intorduction and Unit 1)

12.2. Digitális latin nyelvkönyv, 1. fejezet (Unit 1)

12.3. Digitális latin nyelvkönyv, 2. fejezet (Unit 2)

12.4. Digitális latin nyelvkönyv, 2. fejezet (Unit 2)

12.5. Digitális latin nyelvkönyv, 3. fejezet (Unit 3)

12.6. Digitális latin nyelvkönyv, 3. fejezet (Unit 3)

12.7. Első zárthelyi (First written exam)

12.8. Digitális latin nyelvkönyv, 4. fejezet (Unit 4)

12.9. Digitális latin nyelvkönyv, 4. fejezet (Unit 4)

12.10. Digitális latin nyelvkönyv, 5. fejezet (Unit 5)

12.11. Digitális latin nyelvkönyv, 5. fejezet (Unit 5)

12.12. Digitális latin nyelvkönyv, 6. fejezet (Unit 6)

12.13. Digitális latin nyelvkönyv, 6. fejezet (Unit 6)

12.14. Második zárthelyi (Second written exam)

13. A tantárgy meghirdetésének gyakorisága/a tantervben történő félévi elhelyezkedése: 2. félév/tavasz;

14. A tanórákon való részvétel követelményei, az elfogadható hiányzások mértéke, a távolmaradás pótlásának lehetősége:

A tantárgy teljesítéséhez legfeljebb három alkalommal hiányozhat a hallgató. A három hiányzáson túli indokolt és igazolt távollét (pl. egészségügyi ok, szolgálatteljesítés) esetén a hallgató az oktatóval egyeztetett formában és határidővel pótolhatja a mulasztást. A hallgató köteles továbbá az előadás anyagát beszerezni, abból önállóan felkészülni. Indokolatlan és igazolatlan távolmaradás esetén a negyedik alkalmat követően a hallgató az oktatóval egyeztetett módon és határidővel pótfeladat elkészítésével teljesítheti a kurzust. Öt alkalmat érintő és azon túli igazolatlan távollét esetén a hallgató nem kaphat aláírást, a kurzus nem teljesítettnek minősül.

Kedvezményes tanrenden lévő hallgatónak – az NKE Tanulmányi és Vizsgaszabályzatában az e tanulmányi rendre vonatkozóan rögzített szabályok betartása mellett – a kurzus oktatójával egyeztetett formában elkészítendő feladatot

szükséges teljesítenie a szorgalmi időszak végét megelőző utolsó munkanapig. A hallgatónak a kedvezményes tanulmányi rendet engedélyező határozat kézhezvételétől számított 10 munkanapon belül szükséges felvennie a kapcsolatot a kurzus oktatójával az elkészítendő feladat teljesítési feltételeinek egyeztetése érdekében.

15. Félévközi feladatok, ismeretek ellenőrzésének rendje:

A tanulmányi munka alapja az órákon való figyelmes és aktív részvétel. Minden hallgatónak a félév során két zárthelyi dolgozatot kell megírnia. A félévi jegyet a két zárthelyi dolgozat átlaga adja, felfelé kerekítve, de mindkét dolgozatot legalább elégséges eredménnyel kell teljesíteni. A zárthelyi dolgozat pótlása, vagy javítása legkésőbb a vizsgaidőszak első hetének végéig egy alkalommal kísérelhető meg.

16. Az értékelés, az aláírás és a kreditek megszerzésének pontos feltételei:

16.1. Az aláírás megszerzésének feltételei:

Az aláírás megszerzésének feltétele a 14. pontban meghatározott arányú részvétel a foglalkozásokon, valamint a 15. pontban meghatározott félévközi feladatok legalább elégséges szintű teljesítése.

16.2. Az értékelés:

Gyakorlati jegy, melyen ötfokozatú érdemjegyet kapnak a hallgatók. Az egyes zárthelyi dolgozatok értékelése az alábbiak szerint alakul:

jeles: 85–100%

jó: 75–84%

közepes: 65–74%

elégséges: 51–64%

elégtelen: 0–50%

16.3. A kreditek megszerzésének feltételei:

A kreditek megszerzésének feltétele az aláírás megszerzése és legalább elégséges gyakorlati jegy.

17. Irodalomjegyzék:

17.1. Kötelező irodalom:

1. Adamik Béla: A latin nyelv története az indoeurópai alapnyelvtől a klasszikus latinig, Argumentum Kiadó, Budapest 2009. ISBN: 9789634465379;

2. Ferenczi Attila: Digitális latin nyelvkönyv – a történelem alapszak hallgatóinak, http://gepeskonyv.btk.elte.hu/adatok/Okor-kelet/Latin/index.asp_id=44.html. ISBN: 9639704695;

3. Herman József: Vulgáris Latin, Tinta, Budapest 2003. ISBN: 9639372633;

17.2. Ajánlott irodalom:

1. Adamik Béla: Nyelvpolitika a Római Birodalomban, Tinta, Budapest 2006. ISBN: 9637094628;

2. Burkard, Thorsten – Schauer Markus: Lehrbuch der lateinischen Syntax und Semantik, Wissenschaftliche Buchgesellschaft, Darmstadt 2020. ISBN: 9783534272457;

3. Ferenczi Attila – Monostori Martina: Latin nyelvkönyv, Nemzeti Tankönyvkiadó, Budapest 1998. ISBN: 9789631951080;

4. Stroh, Wilfried: Meghalt a latin, éljen a latin! Egy nagy nyelv rövid története, Typotex, Budapest 2011. ISBN: 9789632794228;

5. Varga Barnabás: Latin gyakorlókönyv a „Ferenczi-Monostori" latin nyelvkönyv olvasmányihoz, Pázmány Péter Katolikus Egyetem BTK, Piliscsaba 1999. ISBN: 9639296511;

Budapest, 2025.

Dr. Seres Dániel Márk, PhD
adjunktus
sk.

TANTÁRGYI PROGRAM

1. **A tantárgy kódja: TTTTT110**
2. **A tantárgy megnevezése (magyarul):** A kora újkor tanítása – a történelemtanítás szakmódszertana 1.
3. **A tantárgy megnevezése (angolul):** Teaching the early modern period - subject methodology of history teaching I.
4. **Kreditérték és képzési karakter:**
   - **4.1.** 2 kredit
   - **4.2.** a tantárgy elméleti vagy gyakorlati jellegének mértéke: 0% elmélet, 100% gyakorlat
5. **A szak(ok), szakirányok/specializációk megnevezése (ahol oktatják):**

   5.1. történelemtanár;

6. **Az oktatásért felelős oktatási szervezeti egység megnevezése:** Történelem és Társadalom Tanszék
7. **A tantárgyfelelős oktató neve, beosztása, tudományos fokozata:** Dr. Kovács Örs László, PhD, közszolgálati egyetemi docens
8. **A tanórák száma és típusa**
   - **8.1.** össz óraszám/félév:
   - 8.1.1. nappali munkarend: 28 (0 EA + 28 GY)
   - 8.1.2. levelező munkarend: 0 (0 EA + 0 GY)
   - **8.2.** heti óraszám - nappali munkarend: 2
   - **8.3.** Az ismeret átadásában alkalmazandó további sajátos módok, jellemzők: - Iskolai gyakorlat is a kurzus részét képezi.
9. **A tantárgy szakmai tartalma (magyarul):**

   A félév során a leendő tanárok megismerik a korszakhoz kapcsolódó szabályozókat, mint a NAT, a történelem kerettantervek, érettségi vizsga szabályzata, valamint a tankönyvek ide vágó részeit. A legérdekesebb forrásokon keresztül forráselemzést is tartunk majd. Folytatjuk a hallgatók képzését az interneten fellelhető különböző tanulást segítő programok és óratartáshoz rendelkezésre álló segédletek megismertetésével és tanórai alkalmazásával. Folytatjuk a képzésüket a tanulók mérésével, értékelésével, a számonkérések különböző formáival. A hallgatók megismerik a tehetséggondozás módszereit, lehetőségeit, és támogatást kapnak a felzárkóztatás tanári segítésére. Majd részletesen feldolgozzuk az iskolai tananyag kora újkori egyetemes történelemmel foglalkozó fejezeteit, mikrotanításokon keresztül módszereket próbálunk ki. A félév során a csoport egy alkalommal iskolalátogatáson vesz részt külső helyszínen.

A tantárgy szakmai tartalma (angolul) (Course description):

During the semester, prospective teachers will learn about the regulations related to the period, such as the NAT, the history framework curricula, the regulations for the school-leaving examination, and the relevant sections of the textbooks. A source analysis will be carried out on the most interesting sources. We will continue to train students in the use of various learning aids and teaching aids available on the Internet and in the classroom. We will continue to train them in measuring and assessing students, and in different forms of assessment. Students will learn about methods and opportunities for talent management and will receive support to help teachers to catch up. The chapters of the school curriculum dealing with early modern universal history will be discussed in detail, and methods will be tested through micro-teaching. During the semester, the group will make one school visit to an external site.

10. Elérendő kompetenciák (magyarul):

Tudása:

Ismeri az általa tanított szakterület (tanulási/műveltségi terület, művészeti terület) ismeretelméleti alapjait, megismerési sajátosságait, logikáját és terminológiáját, valamint kapcsolatát más tudományokkal, tantárgyakkal, tanulási területekkel. Ismeri a szakmódszertan hazai és nemzetközi eredményeit, szakirodalmát, aktuális kérdéseit. Ismeri az adott szakterület társadalomban betöltött szerepét, a szaktárgy tanításának céljait, feladatait a tanulók személyiségfejlődésének és gondolkodásfejlesztésének segítésében. A szakképzett tanár ismeri az általános pedagóguskompetencia-fejlesztés keretében tanult pedagógiai és pszichológiai elméletek, módszerek, eljárások szaktárgyi alkalmazásának speciális szempontjait, lehetőségeit. Ismeri a szaktantárgy tanítása-tanulása során kialakítandó speciális kompetenciák fejlesztésének módszereit is. Alapvető ismeretekkel rendelkezik a különböző motivációelméletekről, azok iskolapedagógiai alkalmazhatóságáról, továbbá a tanulási motiváció felismerésének és fejlesztésének módszereiről. Széles körű ismeretekre támaszkodik a nemzeti köznevelésről szóló 2011. évi CXC. tv. 4. § 13. pontja szerinti kiemelt figyelmet igénylő tanulók nevelése és fejlesztése során. Tisztában van az integráció és inklúzió fogalmával, fajtáival, valamint az integrált és inkluzív nevelés iskolán belüli megvalósíthatóságának lehetőségeivel. A szakképzett tanár megalapozott neveléstudományi, pszichológiai és szociológiai tudással rendelkezik a szocializációról és a perszonalizációról, az egyéni bánásmódot igénylő és a hátrányos helyzetű tanulókról, valamint a társadalmi és csoportközi folyamatokról. Ismeri a csoportok és a tanulók társas helyzetére vonatkozó, fontosabb feltáró módszereket, valamint a kutatási eredményekkel bizonyítottan eredményes fejlesztésüket elősegítő pedagógiai módszereket. Ismeretekkel rendelkezik a reflektív gondolkodás szakmai fejlődésben betöltött szerepéről, a továbbképzés lehetőségeiről, a lelki egészség megőrzésének elméleti és gyakorlati módszereiről. Ismeri a történelemtudomány speciális forrásait és alapvető kutatási, valamint interpretációs módszereit. Ismeri a magyar és az egyetemes/világtörténelem kölcsönhatásait. Ismeri a történelem tér- és idődimenzióinak jellemző változásait. Megismeri és tudatosan használja a történelmi forrásokat tartalmazó internetes portálokat, hang- és filmarchívumokat és adatbázisokat. Ismeri a történelem tanításának céljait, feladatait, a társadalomban betöltött szerepét a múltban és a jelenben. Ismeri a történeti tudás, a történeti ismeretek megszerzésének, feldolgozásának sajátosságait, a történelem jellemző forrásfajtáit, elsajátítja a történeti források és a tudományos feldolgozások, módszerek közötti különbségtételt. Ismeri a gyakorlatorientált tanítás előnyeit és módszereit a

történelemoktatás hatékonyságának növelése érdekében és képes ezek alkalmazására. Ismeri és felelősséggel kezeli a történelem szerepét a tanulók személyiségfejlődésében. Felkészült a történelmi tanulmányi versenyek tervezésére, szervezésére, kivitelezésére. A szakképzett tanár ismeri az általános pedagóguskompetencia-fejlesztés keretében tanult pedagógiai és pszichológiai elméletek, módszerek, eljárások szaktárgyi alkalmazásának speciális szempontjait, lehetőségeit. Ismeri a szaktantárgy tanítása-tanulása során kialakítandó speciális kompetenciák fejlesztésének módszereit is. Rendelkezik a tanulási környezet fizikai, emocionális, társas, tanulási sajátosságainak, feltételeinek megteremtéséhez szükséges ismeretekkel. Tájékozott a differenciált, az adaptív tanulásszervezés, a nevelési-oktatási stratégiák, módszerek kiválasztásának és alkalmazásának kérdéseiben.

-

Képességei:

Képes szaktudományi, szakmódszertani, szaktárgyi, tanuláselméleti és tantervi tudásának hatékony integrálására. Képes átlátni a tudáshoz és az információkhoz való hozzáférés hagyományos és digitális lehetőségeit az alkotó információhasználatra. Képes módszertani felkészültségére támaszkodva a tanítás-tanulás folyamatában meghatározott célokhoz, a tanulócsoportok sajátosságaihoz és az intézmény által biztosított lehetőségekhez alkalmazkodva kreatívan, alternatív lehetőségeket kínálva szakmailag megbízható és felelősségteljes döntést hozni. Képes az érdeklődés, a figyelem folyamatos fenntartására, a megértés élményének biztosítására, a tanulási nehézségek felismerésére a tanított korosztályi csoportban és a felnőttoktatás keretében is. Képes a szaktárgy speciális összefüggéseivel, fogalmaival kapcsolatos megértési nehézségek felismerésére és kezelésére. A szakképzett tanár képes árnyalt és minden részletre kiterjedő képet kialakítani a tanulók értelmi, érzelmi, szociális és erkölcsi fejlettségi szintjéről. Képes tudatosan és tervszerűen kialakítani a tanulók reális önértékelését és fejleszteni a tanulók önismeretét a megfelelően kiválasztott ellenőrzési módszerek által. A pedagógiai folyamatokat és a tanulók személyiségfejlődését képes folyamatosan értékelni, elemezni. Képes pedagógiai tapasztalatai és nézetei reflektív és mérlegelő értelmezésére, elemzésére, értékelésére. Képes az országos, illetve a helyi mérési eredmények szakszerű értelmezésére, le tudja vonni ezekből a megfelelő következtetéseket, képes munkáját a kapott eredmények tükrében felülvizsgálni és az esetleges hibákat javítani.

Felkészült a történelem diszciplína területén az önálló ismeretszerzésre, a szakirodalom kritikus értelmezésére, továbbá a legújabb kutatási eredmények nyomon követésére és felhasználására. Birtokában van a tudományos kutatás módszereinek, eljárásainak, segédeszközeinek, képes a számítástechnika, az informatika használatára tárgyában. Képes saját történelmi narratíva kialakítására, a reflexív, tudatos formálására, illetve az eltérő nézőpontból fakadó értelmezés és értékelés különbségeinek felismerésére. Képes történelmi források kritikus elemzésére, értelmezésére, feldolgozására, interpretációjára a történelem tér és idő dimenzióiban való eligazodásra, történelmi és társadalomismereti fogalmak szakszerű használatára, a fogalmak térbeli és időbeli változásainak értelmezésére. Képes a múlt és a jelen társadalmi, gazdasági, politikai és kulturális folyamatairól és jelenségeiről árnyalt, megalapozott véleményt alkotni. Felkészült a kollektív munkában történő helyi tanterv készítésére, önállóan éves tematikus tervezésre, óraterv készítésére, valamint az oktatástechnikai eszközök használatára.

-

Attitűdje:

Nyitott a megismerés, illetve a tapasztalatszerzés iránt, törekszik a tanulók megismerési és alkotási vágyának, önművelési igényének a felébresztésére és fenntartására. Törekszik az életkori, egyéni és csoportsajátosságoknak megfelelő, aktivitást, interaktivitást, differenciálást elősegítő tanulási-tanítási stratégiák, módszerek alkalmazására. Nyitott a kiemelt figyelmet igénylő tanulók speciális szükségleteire, elfogadó attitűddel viszonyul a tanulói közösségben megjelenő heterogenitásához. Kész figyelembe venni az adott tanulócsoport sajátosságait, szociális felkészültségét. Együttműködés és felelősségvállalás jellemzi szakmájával, szakterületével, illetve azok képviselőivel kapcsolatban. Felelősséggel vállalja a kezdeményező szerepét a szakmai együttműködés kialakítására. Tervezési folyamatában figyelembe veszi az adott csoport sajátosságait, motivációját, történelem iránti érdeklődését. Szem előtt tartja a tanulók adottságait és igényeit, törekszik a lehetőségek maximális kihasználására, valamint a feltételek, körülmények javítására. Támogatja a tanulók önálló gondolatait a történelmi problémák megoldásában. Elismeri a magyar és európai identitás, a magyar és az európai kultúra értékeit. Elkötelezett a tanulóközpontú és együttműködésen alapuló, gyakorlatorientált tanítási-tanulási módszerek alkalmazása mellett. Formális és informális értékelései pozitív visszacsatolást adjanak tanulók számára, motiváló hatásúak.

-

Autonómiája és felelőssége:

-

-

Elérendő kompetenciák (angolul) (Competences – English):

Knowledge:

Knows the epistemological foundations, cognitive characteristics, logic, and terminology of the subject area (learning/knowledge area, artistic area) he/she teaches, as well as its relationship with other sciences, subjects, and learning areas. Familiar with the national and international achievements, literature, and current issues of subject methodology. Understands the role of the subject area in society, and the objectives and tasks of teaching the subject in supporting students' personality development and cognitive development. Knows the specific aspects and possibilities of applying the pedagogical and psychological theories, methods, and procedures learned within the framework of general teacher competence development to the subject area. Familiar with the methods for developing the specific competences to be established during the teaching and learning of the subject. Possesses basic knowledge of various motivation theories, their applicability in school pedagogy, and the methods for recognising and developing learning motivation. Relies on extensive knowledge in the education and development of students requiring special attention as defined in Section 4, Point 13 of Act CXC of 2011 on National Public Education. Aware of the concept and types of integration and inclusion, as well as the possibilities for implementing integrated and inclusive education within the school. Possesses well-founded educational, psychological, and sociological knowledge about socialisation and personalisation, students requiring individual treatment, disadvantaged students, and

social and intergroup processes. Knows the important exploratory methods related to the social situation of groups and students, as well as the pedagogical methods proven to be effective in their development through research results. Possesses knowledge about the role of reflective thinking in professional development, the possibilities for further training, and the theoretical and practical methods for maintaining mental health. Knows the specialised sources of historiography and its basic research and interpretative methods. Knows the interactions between Hungarian and universal/world history. Knows the characteristic changes in the spatial and temporal dimensions of history. Knows and consciously uses internet portals, audio and film archives, and databases containing historical sources. Knows the goals and tasks of teaching history, and its role in society both in the past and present. Knows the characteristics of acquiring and processing historical knowledge, the typical types of historical sources, and distinguishes between historical sources and academic interpretations and methods. Knows the advantages and methods of practice-oriented teaching to increase the effectiveness of history education and is capable of applying them. Knows and responsibly handles the role of history in students' personality development. Prepared to plan, organise, and execute history academic competitions. Knows the specific aspects and possibilities of applying the pedagogical and psychological theories, methods, and procedures learned within the framework of general teacher competence development to the subject area. Familiar with the methods for developing the specific competences to be established during the teaching and learning of the subject. Possesses the knowledge necessary to create the physical, emotional, social, and learning conditions of the learning environment. Informed about the issues of selecting and applying differentiated and adaptive learning organisation, educational strategies, and methods.

-

Capabilities:

Capable of effectively integrating his/her knowledge of the discipline, methodology, subject area, learning theory, and the curriculum. Capable of understanding the traditional and digital possibilities for accessing knowledge and information for creative information use. Capable of making professionally reliable and responsible decisions creatively and offering alternative possibilities, based on his/her methodological preparedness, adapting to the goals set in the teaching-learning process, the characteristics of the student groups, and the opportunities provided by the institution. Capable of maintaining continuous interest and attention, ensuring the experience of understanding, and recognising learning difficulties in the taught age group and within the framework of adult education. Capable of recognising and addressing comprehension difficulties related to the specific relationships and concepts of his/her subject. Capable of forming a nuanced and comprehensive picture of students' intellectual, emotional, social, and moral development levels. Capable of consciously and systematically developing students' realistic self-assessment and self-awareness through appropriately selected assessment methods. Capable of continuously evaluating and analysing pedagogical processes and students' personality development. Capable of reflective and deliberative interpretation, analysis, and evaluation of his/her pedagogical experiences and views. Capable of professionally interpreting national and local assessment results, drawing appropriate conclusions from them, reviewing his/her work in light of the results, and correcting any mistakes.

Prepared to independently acquire knowledge in the field of history, to critically interpret academic literature, and to track and utilise the latest research results. Possesses the methods, procedures, and tools of scientific research, and capable of using computers and information technology in his/her field. Capable of creating his/her own historical narrative, consciously and reflectively shaping it, and recognising the differences in interpretation and evaluation arising from different perspectives. Capable of critically analysing, interpreting, processing, and interpreting historical sources, navigating the spatial and temporal dimensions of history, using historical and social science concepts correctly, and interpreting the spatial and temporal changes of concepts. Capable of forming nuanced, well-founded opinions about the social, economic, political, and cultural processes and phenomena of the past and present. Prepared to participate in collective work for creating local curricula, independently preparing annual thematic plans, lesson plans, and using teaching aids.

-

Attitude:

Open to learning and gaining experience, and strives to awaken and maintain students' desire for knowledge, creativity, and self-improvement. Strives to apply learning-teaching strategies and methods that promote activity, interactivity, and differentiation, appropriate to age, individual, and group characteristics. Open to the needs of students requiring special attention, and adopts an accepting attitude towards the heterogeneity present in the student community. Ready to consider the characteristics and social preparedness of the given student group. Characterised by cooperation and responsibility in relation to his/her profession, field, and its representatives. Takes on the role of initiator in establishing professional cooperation with responsibility. Considers the characteristics, motivation, and interest in history of the given group in the planning process. Keeps students' abilities and needs in mind, strives to maximise opportunities, and improve conditions and circumstances. Supports students' independent ideas in solving historical problems. Recognises the values of Hungarian and European identity, and Hungarian and European culture. Committed to applying student-centred and cooperative, practice-oriented teaching and learning methods. Ensures that formal and informal evaluations provide positive feedback to students and have a motivating effect.

-

Autonomy and responsibility:

-

-

11. Előtanulmányi követelmények:

12. A tantárgy tananyagának leírása, tematika. Description of the subject, curriculum (magyarul, angolul - English):

12.1. Bevezetés – NAT, KET, ÉVK áttekintése, félévi feladatok megbeszélése (Introduction - overview of NAT, KET, ÉVK, discussion of termly tasks

(NAT: National Education Scheme, KET: History framework curricula, ÉVK: the regulations for the school-leaving examination))

12.2. Források és forráselemző feladatok (Sources and source analysis exercises)

12.3. Tehetséggondozás, felzárkóztatás I. (Talent management, catching up I.)

12.4. Tanítási segédletek II. (Teaching aids II.)

12.5. Mérés, értékelés tanítása III. (Teaching measurement and evaluation III.)

12.6. Csoportos hospitálás iskolában (Group visits to school)

12.7. Zárthelyi dolgozat (max. 30 perc) - Felfedezések és gazdasági hatásaik, mikrotanítás (written test max. 30 min. - Ages of expolaraiton and their economic impact, microteaching)

12.8. Reformáció kora, mikrotanítás (Age of Reformation, microteaching)

12.9. A katolikus megújulás, mikrotanítás (The catholic revival, microteaching)

12.10. Felvilágosodás, Emberi és Polgári Jogok Nyilatkozata, mikrotanítás (Enlightenment, Declaration of human and civil rights, microteaching)

12.11. Alkotmányos rendszerek (GB, USA), mikrotanítás (Constitutional systems (UK, USA), microteaching)

12.12. Francia forradalom, Napóleon, Szent Szövetség, mikrtanítás (French revolution, Napoleon, Holly Alliance, microteaching)

12.13. Az európai világkép változása (alapvető kérdések, tudományos gondolkodás, társadalomkép, vallás) mikrotanítás (Changes in the European world view (fundamental issues, scientific thought, social view, religion - microteaching)

12.14. Értékelő óra, összefoglalás (Evaluation lesson, summary)

13. **A tantárgy meghirdetésének gyakorisága/a tantervben történő félévi elhelyezkedése:** 3. félév/ősz;

14. **A tanórákon való részvétel követelményei, az elfogadható hiányzások mértéke, a távolmaradás pótlásának lehetősége:**

A 25%-os hiányzáson túli indokolt és igazolt távollét (pl. egészségügyi ok, szolgálatteljesítés) esetén a hallgató az oktatóval egyeztetett formában és határidővel pótolhatja a mulasztást. A hallgató köteles továbbá a gyakorlat anyagát beszerezni, abból önállóan felkészülni. A fentiekben meghatározottnál több hiányzás esetén a hallgató nem kaphat aláírást, a kurzus ebben az esetben nem teljesítettnek minősül. Kedvezményes tanrenden lévő hallgatónak – az NKE Tanulmányi és Vizsgaszabályzatában az e tanulmányi rendre vonatkozóan rögzített szabályok betartása mellett – a kurzus oktatójával egyeztetett formában elkészítendő feladatot szükséges teljesítenie a szorgalmi időszak végét megelőző utolsó munkanapig. A hallgatónak a kedvezményes tanulmányi rendet engedélyező határozat kézhezvételétől számított 10 munkanapon belül szükséges felvennie a kapcsolatot a kurzus oktatójával az elkészítendő feladat teljesítési feltételeinek egyeztetése érdekében.

A csoportos és egyéni iskolai hospitáláson való részvétel a hallgató számára kötelező, az esetleges hiányzás(oka)t legkésőbb a póthét végéig pótolni köteles. A pótlásról a gyakorlatvezető mentortanárral kell egyeztetnie.

15. **Félévközi feladatok, ismeretek ellenőrzésének rendje:**

A tanulmányi munka alapja a gyakorlati órákon való figyelmes és aktív részvétel. Minden hallgatónak a félév során egy mikrotanítást kell tartania a félév elején vállalt

témából, és a szorgalmi időszak végére az adott félév tananyagából óravázlatokat, témazárót tartalmazó beadandó anyagot kell írnia. A gyakorlati jegy a mikrotanítás, a beadandó feladat és a zárthelyi dolgozat együttes értékeléséből áll össze. A zárthelyi dolgozat pótlása, vagy javítása legkésőbb a vizsgaidőszak első hetének végéig egy alkalommal kísérelhető meg.

A hallgatónak a tárgy keretében csoportos és egyéni iskolai hospitáláson is részt kell vennie az alábbiak szerint:

2 szaktárgyi iskolai tanítási óra és 1 tehetséggondozáshoz kapcsolódó tartalmú óra/foglalkozás hospitálása

A hallgató mindegyik óráról/foglalkozásról hospitálási naplót vezet a félév elején a gyakorlatvezető által meghatározott megfigyelési szempontok alapján. A hospitálási naplót a szorgalmi időszak 12. hetéig kell a hallgatónak leadnia a vezetőtanárnak. A hospitálási naplót a gyakorlatvezető mentortanár megfelelő/nem megfelelő minősítéssel értékeli.

16. Az értékelés, az aláírás és a kreditek megszerzésének pontos feltételei:

16.1. Az aláírás megszerzésének feltételei:

Az aláírás megszerzésének egyik feltétele a megfelelő minősítéssel értékelt hospitálási napló megléte. Az aláírás megszerzésének másik feltétele a 14. pontban meghatározott arányú részvétel a foglalkozásokon, valamint a 15. pontban meghatározott félévközi feladatok legalább elégséges szintű teljesítése.

16.2. Az értékelés:

Gyakorlati jegy, melyen ötfokozatú érdemjegyet kapnak a hallgatók. A gyakorlati jegy a megírt zárthelyi dolgozat, a mikrotanítás és leadott feladatok százalékos átlaga. A gyakorlati teljesítmény értékelése az órai aktivitás (10%, vagy pontszám vagy érdemjegy 1-től 5-ig), a mikrotanítás (25 %, vagy pontszám vagy érdemjegy 1-től 5-ig), a beadandó feladat (40%, vagy pontszám vagy érdemjegy 1-től 5-ig) és a zárthelyi dolgozat (25 %, vagy pontszám vagy érdemjegy 1-től 5-ig) együttes értékeléséből áll össze. A zárthelyi dolgozat értékelése ötfokozatú skálán a következőképpen történik: 50%-ig: elégtelen, 51%-tól elégséges, 65%-tól közepes, 80%-tól jó, 90%-tól jeles. Bármely elem elégtelen teljesítése esetén a hallgató elégtelen érdemjegyben részesül a gyakorlaton.

16.3. A kreditek megszerzésének feltételei:

A kreditek megszerzésének feltétele az aláírás megszerzése és legalább elégséges gyakorlati jegy (GYJ).

17. Irodalomjegyzék:

17.1. Kötelező irodalom:

1. Borhegyi Péter : Történelem 6., Oktatási Hivatal, Budapest 2021. ISBN: 9786156178794;

2. Borhegyi Péter - Nánay Mihály: Történelem 10., Oktatási Hivatal, Budapest 2021. ISBN: 978-615-6178-85-5;

3. Boronkai Sz. – Gianone A. – Kormos Z. – Kovács Ö. – Simonkay M. – Tamásiné: Történelem 10. , Szent István Társuat, Budapest 2021. ISBN: 9789632779218;

4. Száray Miklós: Történelem 10., Oktatási Hivatal, Budapest 2021. ISBN: 9786156178381;

5. Tóth Attila: Történelem 6. , Oktatási Hivatal, Budapest 2021. ISBN: 978616178374;

17.2. Ajánlott irodalom:

1. Breen, Michael P. - Littlejohn, Andrew: Classroom Decision Making. Negotiation and process syllabuses in practice, Cambridge University Press, 2000. ISBN: 0521 666 147;

2. Petriné Feyér Judit: A problémaközpontú csoportmunka, Gondolat Kiadói Kör, Budapest 2004. ISBN: 9639500763;

3. Szabó Márta: A motiváció lehetőségei a történelemtanításban I. rész. In: Történelempedagógiai füzetek 1999. évi 4. sz. pp. 11-21, Történelempedagógiai füzetek, Magyar Történelmi Társulat Tanári Tagozat, - Eötvös Loránd Tudományegyetem Bölcsészettudományi Kara 1999. ISBN: helyett ISSN: 1417-7498;

4. Száray Miklós: A térkép szerepe és elemzése történelemórán. (In: Történelemtanítás Új folyam I. 2010. 2. szám), ÁRÉDÓ 55 Oktatási és Szolgáltató Kft., www.folyoirat.tortenelemtanitas.hu 2010. ISBN: helyett ISSN: 2061-6260;

5. Vastagh Zoltán (szerk.): Kooperatív pedagógiai stratégiák az iskolában II. és III. kötet, JPTE Tanárképző Intézet Pedagógia Tanszék, Pécs 1998, 1999. ISBN: 9636414998;

Budapest, 2025.

Dr. Kovács Örs László, PhD
közszolgálati egyetemi docens
sk.

TANTÁRGYI PROGRAM

1. **A tantárgy kódja: TTTTT111**
2. **A tantárgy megnevezése (magyarul):** Kora újkori és újkori egyetemes történelem (1492–1848)
3. **A tantárgy megnevezése (angolul):** The World in the early modern and in the modern period (1492-1848)
4. **Kreditérték és képzési karakter:**
   - **4.1.** 6 kredit
   - **4.2.** a tantárgy elméleti vagy gyakorlati jellegének mértéke: 50% elmélet, 50% gyakorlat
5. **A szak(ok), szakirányok/specializációk megnevezése (ahol oktatják):**

   5.1. történelemtanár;

6. **Az oktatásért felelős oktatási szervezeti egység megnevezése:** Történelem és Társadalom Tanszék
7. **A tantárgyfelelős oktató neve, beosztása, tudományos fokozata:** Dr. Kas Géza Imre, PhD
8. **A tanórák száma és típusa**
   - **8.1.** össz óraszám/félév:
   - 8.1.1. nappali munkarend: 56 (28 EA + 0 GY)
   - 8.1.2. levelező munkarend: 0 (0 EA + 0 GY)
   - **8.2.** heti óraszám - nappali munkarend: 4
   - **8.3.** Az ismeret átadásában alkalmazandó további sajátos módok, jellemzők: - A kurzuson a Kahoot és a Redmenta program használata előfordulhat.
9. **A tantárgy szakmai tartalma (magyarul):**

   Hallgatók észre vegyék a középkori gondolkodás, társadalom átalakulását és ennek következményeit. A kurzus az európai nemzetek történelmére koncentrál, a korszakban csak a nagy földrajzi felfedezések és a gyarmatosítás témakörében jelenik meg a többi kontinens. Az eseményeket nem folyamatában, hanem csomópontjain keresztül dolgozza fel a kurzus. A hallgatók megismerik a földrajzi felfedezések okait, folyamatát és következményeit, a korai kapitalizmus kialakulását. Megértik a reformáció okait és folyamatát, a katolikus megújulás lépéseit, valamint a kibontakozó vallási konfliktusokat. Megismerik a felvilágosodás főbb alakjait és elméleteiket. A hallgatók megértik a brit alkotmányos monarchia kialakulását és működését, valamint az amerikai függetlenségi háború eseményeit és az amerikai államszervezetet. A hallgatók megismerik a francia forradalom okait, szakaszait és eseményeit, valamint a forradalom hatását, az új ideológiák - liberalizmus, konzervativizmus, nacionalizmus

- kialakulását és jellemzőit. A hallgatók megértik az első ipari forradalom folyamatát, társadalmi és gazdasági következményeit, a munkásság és a munkásmozgalom kialakulását.

A tantárgy szakmai tartalma (angolul) (Course description):

During the course, students learn about the events of world history from 1492 to 1848. The aim of the course is for students to notice the transformation of medieval thoughts and society into the capitalism and the modern world. The course focuses on the history of European nations, the other continents appear only in the context of the age of discovery and colonization. The course processes the events not in their process, but through their nodes. Students learn about the causes, process and consequences of geographical discoveries and the development of early capitalism. They apprehend the causes and process of the Reformation, the steps of Catholic renewal, and the unfolding religious conflicts. They get to know the main figures of the Enlightenment and their theories. Students will understand the formation and functioning of the British constitutional monarchy, as well as the events of the American Revolutionary War and the organization of the American state. Students learn about the causes, stages and events of the French Revolution, as well as the impact of the revolution, the development and characteristics of new ideologies - liberalism, conservatism, nationalism. Students apprehend the process of the first industrial revolution, its social and economic consequences, the development of labor and the labor movement.

10. Elérendő kompetenciák (magyarul):

Tudása:

Tanári kompetenciák: a szakképzett tanár birtokában van a szaktárgy tanításához szükséges szaktudományi, szakmódszertani, tanítás- és tanuláselméleti, valamint tantervi tudásnak. Rendelkezik szaktárgya tudományos ismeretrendszerével, az információszerzéshez, az információk feldolgozásához, értelmezéséhez és elrendezéséhez szükséges alapvető (szövegértési, logikai, informatikai) felkészültséggel. Ismeri az általa tanított szakterület (tanulási/műveltségi terület, művészeti terület) ismeretelméleti alapjait, megismerési sajátosságait, logikáját és terminológiáját, valamint kapcsolatát más tudományokkal, tantárgyakkal, tanulási területekkel. Ismeri a szaktárgy tantervét, a benne megfogalmazott tanulási eredményeket és vizsgakövetelményeket, valamint a tantárgy tanulásának sajátosságait, megismerési módszereit, tananyagstruktúráját, illetve belső logikáját. Ismeri a szaktárgy tanítása-tanulása során felhasználható információforrásokat, az azokról való tájékozódás lehetőségeit, a tankönyveket, a papíralapú és online taneszközöket, tanulásszervezési módokat, fontosabb módszereket, tanítási és tanulási stratégiákat.

Történelemtanári kompetenciák: ismeri a magyar, az európai, valamint az egyetemes történelem történelmi korszakait. Ismeri a történettudomány alapvető szakkifejezéseit. Ismeri a magyar és az egyetemes/világtörténelem kölcsönhatásait. Ismeri a történelem tér- és idődimenzióinak jellemző változásait. Ismeri a magyar és európai identitás szakterületileg legfontosabb kulturális objektumait, szövegeit, kontextusait, valamint legalább egy Európán kívüli kultúra legfontosabb vonásait. Ismeri azokat a gazdasági és társadalmi folyamatokat, amelyek változásokat, válságokat idézhetnek elő, és azok megjelenési lehetőségeit a történelem tanítása során.

-

Képességei:

Tanári kompetenciák: a szakképzett tanár képes a szaktudományi, továbbá az általános pedagógiai-pszichológiai és a pedagóguskompetenciák fejlesztésére irányuló képzésben tanult módszerek, eljárások szaktárgyi alkalmazására, a különböző tudásterületek közötti összefüggések, kapcsolódások, átfedések és egymásra hatások felismerésére, a szaktárgyi integráció megvalósítására. Képes a szaktárgyának megfelelő tudományterületeken a fogalmak, elméletek és tények közötti összefüggések megteremtésére, közvetítésére. Képes szaktudományi, szakmódszertani, szaktárgyi, tanuláselméleti és tantervi tudásának hatékony integrálására. Képes átlátni a tudáshoz és az információkhoz való hozzáférés hagyományos és digitális lehetőségeit az alkotó információhasználatra. Képes a tanulók előzetes tudására építeni, az esetleges megértési nehézségeket leküzdeni. Képes a különböző nevelési és oktatási céloknak megfelelő stratégiák, a motivációt, differenciálást, tanulói aktivitást biztosító, a tanulók gondolkodási, problémamegoldási és együttműködési képességének fejlesztését segítő módszerek, szervezési formák kiválasztására és megvalósítására; a hagyományos és az információs és kommunikációs technikákra épülő eszközök, digitális tananyagok hatékony és szakszerű alkalmazására. Képes a szaktárgyak tanítása során fejlesztett kompetenciák szintetizálására. Felismeri a más szaktárgyakhoz, a Nemzeti alaptanterv műveltségterületeihez való kapcsolódás lehetőségeit, és nevelő-oktató munkája során képes felhasználni és azokat elkötelezetten átadni a tanulóknak. A szakképzett tanár képes a Nemzeti alaptanterv és a kerettantervek tartalmát árnyaltan és szakszerűen értelmezni, az ezekben megfogalmazott elveket a saját gyakorlatában alkotó módon felhasználni. Képes pontosan meghatározni a tanítandó tartalmak jelentőségét, több oldalról meg tudja közelíteni az ezekből felépíthető rendszereket, megfelelő szakmai érvekre támaszkodva ki tudja választani a tanulás-tanítás megfelelő stratégiáit, módszereit és eljárásait. Képes módszertani felkészültségére támaszkodva a tanítás-tanulás folyamatában meghatározott célokhoz, a tanulócsoportok sajátosságaihoz és az intézmény által biztosított lehetőségekhez alkalmazkodva kreatívan, alternatív lehetőségeket kínálva szakmailag megbízható és felelősségteljes döntést hozni.

Történelemtanári kompetenciák: El tud helyezni térben és időben eseményeket, folyamatokat, jelenségeket, személyeket. Felkészült a történelem diszciplína területén az önálló ismeretszerzésre, a szakirodalom kritikus értelmezésére, továbbá a legújabb kutatási eredmények nyomon követésére és felhasználására. Fel tudja tárni események, folyamatok, cselekedetek mozgatórugóit és következményeit, felismeri az ok-okozati összefüggéseket. Képes a történelem tér- és idődimenzióiban való eligazodásra, a történelmi fogalmak térbeli és időbeli változásainak értelmezésére. Képes az adott szempontból lényeges és lényegtelen jelenségek megkülönböztetésére, az oksági viszonyok, az okok és következmények rendszerében való eligazodásra, a döntési lehetőségek, az indítékok, az egyén, valamint a csoport történelemformáló szerepének felismerésére.

-

Attitűdje:

Tanári kompetenciák: a szakképzett tanár elkötelezett a nemzeti és egyetemes értékek iránt, szociális érzékenység, segítőkészség jellemzi. Törekszik úgy nevelni, hogy tanítványai mások véleményét és értékeit tiszteljék. Célul tűzi ki az ismereteken alapuló, mérlegelő gondolkodás képességének kialakítását a tanulókban. Fontosnak tartja az etnikumok és nemzetiségek iránti tolerancia kialakítását. A szakképzett tanár

szakterületének megfelelő szintetizált tudása birtokában törekszik beépíteni a környezeti nevelés és a fenntarthatóságra nevelés értékeit, célkitűzéseit és alapelveit mindennapi pedagógiai tevékenységébe. Kész a folyamatos szaktudományi, szakmódszertani és neveléstudományi megújulásra. Kész részt vállalni a szaktárggyal kapcsolatos fejlesztési, innovációs tevékenységben.

Történelemtanári kompetenciák: árnyalt, megalapozott véleményt alkot a múlt és a jelen társadalmi, gazdasági, politikai és kulturális folyamatairól és jelenségeiről. A történelmi ismereteken alapuló szilárd identitással rendelkezik. Elismeri a magyar és európai identitás, a magyar és az európai kultúra értékeit. Felismeri és elfogadja a demokrácia értékeit, az aktív állampolgárság jelentőségét. Tiszteli a személyiségi és az emberi jogokat. Nyitott a történettudomány aktuális eredményeinek és a történelemtanítás módszertani újításainak adaptálására.

-

Autonómiája és felelőssége:

-

-

Elérendő kompetenciák (angolul) (Competences – English):

Knowledge:

Teaching competences: possesses the subject-specific, methodological, teaching and learning theory, and curriculum knowledge necessary for teaching the subject. Familiar with the scientific knowledge base of his/her subject, and the basic (reading comprehension, logical, IT) skills necessary for acquiring, processing, interpreting, and organising information. Knows the epistemological foundations, cognitive characteristics, logic, and terminology of the subject area (learning/knowledge area, artistic area) he/she teaches, as well as its relationship with other sciences, subjects, and learning areas. Knows the curriculum of the subject, the learning outcomes and examination requirements formulated in it, as well as the characteristics of learning the subject, its cognitive methods, the structure of the teaching material, and its internal logic. Familiar with the information sources that can be used in teaching and learning the subject, the possibilities for obtaining information about them, textbooks, paper-based and online teaching tools, learning organisation methods, important teaching methods, and teaching and learning strategies.

History teaching competences: knows the historical periods of Hungarian, European, and universal history. Knows the fundamental terminology of historiography. Knows the interactions between Hungarian and universal/world history. Knows the characteristic changes in the spatial and temporal dimensions of history. Knows the most important cultural objects, texts, and contexts of Hungarian and European identity, as well as the main features of at least one non-European culture. Knows the economic and social processes that can cause changes and crises, and their potential manifestations in the teaching of history.

-

Capabilities:

Teaching competences: capable of applying the methods and procedures learned in subject-specific, general pedagogical-psychological, and teacher competence development training to the subject area, recognising the connections, overlaps, and

interactions between different knowledge areas, and achieving subject integration. Capable of establishing and conveying the relationships between concepts, theories, and facts in the relevant scientific fields of his/her subject. Capable of effectively integrating his/her knowledge of the discipline, methodology, subject area, learning theory, and the curriculum. Capable of understanding the traditional and digital possibilities for accessing knowledge and information for creative information use. Capable of building on students' prior knowledge and overcoming potential comprehension difficulties. Capable of selecting and implementing strategies appropriate to various educational and teaching goals, methods that ensure motivation, differentiation, student activity, and the development of students' thinking, problem-solving, and cooperation skills; and effectively and professionally applying tools based on traditional and information and communication technologies, as well as digital teaching materials. Capable of synthesising the competences developed during the teaching of subjects. Recognises the possibilities for connecting to other subjects and the knowledge areas of the National Core Curriculum, capable of utilising them and conveying them to students with commitment in his/her educational and teaching work.

Capable of interpreting the content of the National Core Curriculum and the framework curricula in a nuanced and professional manner, and creatively applying the principles formulated in them in his/her practice. Capable of precisely determining the significance of the content to be taught, approaching the systems that can be built from it from multiple perspectives, and selecting the appropriate strategies, methods, and procedures for teaching and learning based on sound professional arguments. Capable of making professionally reliable and responsible decisions creatively and offering alternative possibilities, based on his/her methodological preparedness, adapting to the goals set in the teaching-learning process, the characteristics of the student groups, and the opportunities provided by the institution.

History teaching competences: capable of placing events, processes, phenomena, and individuals in spatial and temporal context. Prepared to independently acquire knowledge in the field of history, to critically interpret academic literature, and to track and utilise the latest research results. Capable of uncovering the motivations and consequences of events, processes, and actions, and recognising cause-and-effect relationships. Capable of navigating the spatial and temporal dimensions of history, and interpreting the spatial and temporal changes of historical concepts. Capable of distinguishing between relevant and irrelevant phenomena from a given perspective, navigating the system of causal relationships, recognising decision-making options, motivations, and the history-shaping roles of individuals and groups.

-

Attitude:

Teaching competences: committed to national and universal values, characterised by social sensitivity and helpfulness. Strives to educate students to respect others' opinions and values. Aims to develop the ability for knowledge-based, deliberative thinking in students. Considers the development of tolerance towards ethnicities and nationalities important. Possesses synthesised knowledge appropriate to his/her field and strives to incorporate the values, goals, and principles of environmental education and education for sustainability into everyday pedagogical activities. Ready for continuous renewal in subject-specific, methodological, and educational sciences. Ready to participate in development and innovation activities related to his/her

subject.

History teaching competences: forms nuanced, well-founded opinions about the social, economic, political, and cultural processes and phenomena of the past and present. Possesses a solid identity based on historical knowledge. Recognises the values of Hungarian and European identity, and Hungarian and European culture. Recognises and accepts the values of democracy and the significance of active citizenship. Respects personal and human rights. Open to adapting current results of historiography and methodological innovations in history teaching.

-

Autonomy and responsibility:

-

-

11. Előtanulmányi követelmények:

12. A tantárgy tananyagának leírása, tematika. Description of the subject, curriculum (magyarul, angolul - English):

12.1. A földrajzi felfedezések és a világkereskedelem kialakulása; szeminárium: forráselemzés (Age of Discovery and the development of world trade; seminar: source analysis)

12.2. Az Európán kívüli világ a 15-16. században – indián magaskultúrák, Kína, Japán; szeminárium: forráselemzés (World in the 15-16. centuries – complex civilization of America before the Spanish conquest, China, Japan; seminar: source analysis)

12.3. A korai kapitalizmus és a gyarmatosítás; szeminárium: forráselemzés (Early capitalism and colonialism; seminar: source analysis)

12.4. Reformáció és a katolikus megújulás; szeminárium: forráselemzés (Reformation and the Catholic Revival; seminar: source analysis)

12.5. Vallásháborúk Európában; szeminárium: forráselemzés (European wars of religion; seminar: source analysis)

12.6. A felvilágosodás (az európai világkép változása, államelméletek); szeminárium: forráselemzés (The Enlightenment (changes in the European world view, theories of the state; seminar: source analysis)

12.7. A brit alkotmányos monarchia kialakulása és működése; szeminárium: forráselemzés (The formation and functioning of the British Constitutionaly Monarchy; seminar: source analysis)

12.8. Az Egyesült Államok kialakulása és alkotmánya; szeminárium: forráselemzés (The War of Independence and the Constitution of the US; seminar: source analysis)

12.9. A francia forradalom kitörése, szakaszai és az Emberi és polgári jogok nyilatkozata; szeminárium: forráselemzés (The outbreak of the French Revolution, its phases and the Declaration of the Rights of Man and of the Citizen; seminar: source analysis)

12.10. A napóleoni háborúk; szeminárium: forráselemzés (The Napoleonic Wars; seminar: source analysis)

12.11. Eszmeáramlatok: liberalizmus, nacionalizmus, konzervatívizmus;

szeminárium: forráselemzés (Ideas: liberalism, nationalism, conservativism; seminar: source analysis)

12.12. Az első ipari forradalom; szeminárium: forráselemzés (The First Industrial Revolution; seminar: source analysis)

12.13. A szocializmus és a munkásmozgalom irányzatai (marxizmus, szociáldemokrácia, kereszténységszocializmus) The trends of socialism and the workers' movement (marxism, social democracy, Christian socialism); szeminárium: forráselemzés (The trends of socialism and the workers' movement (marxism, social democracy, Christian socialism; seminar: source analysis)

12.14. A Szent Szövetség Európája; szeminárium: forráselemzés (The Europe of the Holy Alliance; seminar: source analysis)

13. **A tantárgy meghirdetésének gyakorisága/a tantervben történő félévi elhelyezkedése:** 3. félév/ősz;

14. **A tanórákon való részvétel követelményei, az elfogadható hiányzások mértéke, a távolmaradás pótlásának lehetősége:**

A hallgató az előadásokon és a szemináriumi foglalkozásokon egyaránt legfeljebb három alkalommal hiányozhat igazolás bemutatása és pót- vagy többletfeladat teljesítése nélkül. A három hiányzáson túli indokolt és igazolt távollét (pl. egészségügyi ok, szolgálatteljesítés) esetén a hallgató az oktatóval egyeztetett formában és határidővel pótolhatja a mulasztást. A hallgató köteles továbbá az előadás anyagát beszerezni, abból önállóan felkészülni. Indokolatlan és igazolatlan távolmaradás esetén a negyedik alkalmat követően a hallgató az oktatóval egyeztetett módon és határidővel többletfeladat elkészítésével teljesítheti a kurzust. Négynél több hiányzás után a hallgató nem kaphat aláírást, a kurzus ebben az esetben nem teljesítettnek minősül.

A kedvezményes tanulmányi rendben tanulmányokat folytató hallgatóknak a tanórákon való részvételt – a kurzus oktatójával egyeztetett módon – otthoni munkával elkészítendő feladat(ok) formájában szükséges teljesítenie a szorgalmi időszak végét megelőző utolsó munkanapig. A hallgató mulasztása esetén köteles az előadás vagy a szeminárium anyagát beszerezni, abból önállóan felkészülni. Az NKE Tanulmányi és Vizsgaszabályzat 20. §-ban rögzített a HTVSZÜB által engedélyezett kedvezményes tanulmányi rendben tanulmányokat folytató hallgatók esetén, amennyiben a tantárgyi program másként nem határoz, a tanórákon való részvétel követelményei, az elfogadható hiányzások mértéke, a távolmaradás pótlásának lehetősége vonatkozásában a hallgatónak a kurzus oktatójával egyeztetett formában otthoni munkával elkészítendő feladatot szükséges teljesítenie a szorgalmi időszak végét megelőző utolsó munkanapig. A hallgatónak a kedvezményes tanulmányi rendet engedélyező határozat kézhezvételétől számított 10 munkanapon belül szükséges felvennie a kapcsolatot a kurzus oktatójával az otthoni munkával elkészítendő feladat teljesítési feltételeinek egyeztetése érdekében.

15. **Félévközi feladatok, ismeretek ellenőrzésének rendje:**

A tanulmányi munka alapja az előadásokon való figyelmes és aktív részvétel.

A szemináriumon minden hallgatónak a félév során el kell készítenie egy előre megadott forrás-listából kiválasztott tételről egy forráselemző dolgozatot, és - a szorgalmi időszak második felében - egy A3-as méretű tudományos posztert egy előre

egyeztetett témában.

16. Az értékelés, az aláírás és a kreditek megszerzésének pontos feltételei:

16.1. Az aláírás megszerzésének feltételei:

Az aláírás megszerzésének feltétele a 14. pontban meghatározott arányú részvétel a foglalkozásokon.

16.2. Az értékelés:

Az öt fokozatú értékelés több részből áll össze. Az előadás anyagának elsajátítását kollokvium formájában bizonyítják a hallgatók. Ez a vizsgajegy adja az értékelés 60%-t.

Az értékelés 40%-át a szemináriumi munkát értékelő gyakorlati jegy adja. Ez három részből áll: az órai munkából (10%), a forráselemző dolgozatból (20%) és a tudományos poszterből (10%).

Az elégséges osztályzat feltételei: mind a vizsgajegy, mind a gyakorlati jegynek elégségesnek vagy annál jobbnak kell lennie. A gyakorlati jegy nem lehet jobb elégtelennél, ha a forráselemző dolgozatot vagy a tudományos posztert a hallgató nem készítette el.

16.3. A kreditek megszerzésének feltételei:

A kreditek megszerzésének feltétele az aláírás megszerzése és legalább elégséges osztályzat.

17. Irodalomjegyzék:

17.1. Kötelező irodalom:

1. A. Frenzen: Kis egyháztörténet, Agapé Kiadó, Szeged 1998. ISBN: 9634581552;

2. F. Braudel: Anyagi kultúra, gazdaság és kapitalizmus XV-XVIII. század, Budapest 1985. ISBN: 9632816153;

3. F. Furet: A francia forradalom története, Osiris Kiadó, Budapest 1996. ISBN: 9633791758;

4. Paul Kennedy: A nagyhatalmak tündöklése és bukása, Akadémiai, Budapest 1992. ISBN: 9630560763;

5. Poór János (szerk.): A kora újkor története, Osiris Kiadó, Budapest 2009. ISBN: 9789632760131;

17.2. Ajánlott irodalom:

1. Niccolo Machiavelli: A fejedelem, Helikon, Budapest 2019. ISBN: 9789632275406;

Budapest, 2025.

Dr. Kas Géza Imre, PhD
sk.

TANTÁRGYI PROGRAM

1. **A tantárgy kódja: TTTTT112**
2. **A tantárgy megnevezése (magyarul):** Ókori és középkori vallás- és kultúrtörténet
3. **A tantárgy megnevezése (angolul):** Ancient and medieval religion and cultural history
4. **Kreditérték és képzési karakter:**
   - **4.1.** 2 kredit
   - **4.2.** a tantárgy elméleti vagy gyakorlati jellegének mértéke: 100% elmélet, 0% gyakorlat
5. **A szak(ok), szakirányok/specializációk megnevezése (ahol oktatják):**

   5.1. történelemtanár;

6. **Az oktatásért felelős oktatási szervezeti egység megnevezése:** Történelem és Társadalom Tanszék
7. **A tantárgyfelelős oktató neve, beosztása, tudományos fokozata:** Dr. Seres Dániel Márk, PhD, adjunktus
8. **A tanórák száma és típusa**
   - **8.1.** össz óraszám/félév:
   - 8.1.1. nappali munkarend: 28 (28 EA + 0 GY)
   - 8.1.2. levelező munkarend: 0 (0 EA + 0 GY)
   - **8.2.** heti óraszám - nappali munkarend: 2
   - **8.3.** Az ismeret átadásában alkalmazandó további sajátos módok, jellemzők: -
9. **A tantárgy szakmai tartalma (magyarul):**

   A kurzus célja, hogy a hallgatók átfogó képet alkossanak az ókori vagy az ókorban gyökerező vallásokról (egyiptomi és mezopotámiai istenvilág, brahmanizmus, hinduizmus, buddhizmus, konfucianizmus, taoizmus, görög és római vallás, zsidó vallás, a kereszténység), továbbá az iszlámról, a középkori egyház történetéről (szerzetesség, reformmozgalmak, egyházszakadás, eretnekmozgalmak, kereszteshadjártaok). Ismerjék és értsék az egyes vallások fogalomrendszerét, a vallások közötti kapcsolódási pontokat, kölcsönhatásokat. Tisztában legyenek az ókori görög és római világ, valamint a középkori hétköznapi élet meghatározó kulturális elemeivel, hatásaival.

   A tantárgy szakmai tartalma (angolul) (Course description):

   The aim of the course is to provide students with a comprehensive overview of the Egyptian and Mesopotamian deities, Brahmanism, Hinduism, Buddhism, Confucianism, Taoism, Greek and Roman religion, Judaism, Christianity, Islam, the history of the

medieval church (monasticism, reform movements, schism, heretic movements, crusades). Be familiar with and understand the conceptual framework of religions, their interreligious links and interactions. Be well informed about the dominant cultural elements and influences of the ancient Greek and Roman world and of everyday life in the Middle Ages.

10. Elérendő kompetenciák (magyarul):

Tudása:

Tanári kompetenciák: rendelkezik szaktárgya tudományos ismeretrendszerével, az információszerzéshez, az információk feldolgozásához, értelmezéséhez és elrendezéséhez szükséges alapvető (szövegértési, logikai, informatikai) felkészültséggel. Ismeri az általa tanított szakterület (tanulási/műveltségi terület, művészeti terület) ismeretelméleti alapjait, megismerési sajátosságait, logikáját és terminológiáját, valamint kapcsolatát más tudományokkal, tantárgyakkal, tanulási területekkel. Tisztában van a tervezéshez szükséges hiteles és megbízható információforrások körével és azokkal a kritikai szempontokkal, amelyek ezek kiválasztásához és értékeléséhez szükségesek. Ismeri az egész életen át tartó tanulásra való felkészítés jelentőségét. Ismeri a magyar nemzeti és az európai kultúra alapjait.

Történelemtanári kompetenciák: ismeri a magyar és az egyetemes/világtörténelem kölcsönhatásait. Ismeri a történelem tér- és idődimenzióinak jellemző változásait. A tágan értelmezett történettudomány legalább egy részterületén elmélyült ismeretekkel rendelkezik. Ismeri a magyar és európai identitás szakterületileg legfontosabb kulturális objektumait, szövegeit, kontextusait, valamint legalább egy Európán kívüli kultúra legfontosabb vonásait. Ismeri a Nemzeti alaptanterv és az arra épülő kerettantervek szerinti történelem szaktárgyi követelményeket, az iskolai nevelő-oktató munka tartalmi szabályozását. Ismeri az ehhez szükséges tankönyveket, taneszközöket, segédanyagokat, oktatástechnikai eszközöket.

-

Képességei:

Tanári kompetenciák: képes a szaktárgyának megfelelő tudományterületeken a fogalmak, elméletek és tények közötti összefüggések megteremtésére, közvetítésére. Képes átlátni a tudáshoz és az információkhoz való hozzáférés hagyományos és digitális lehetőségeit az alkotó információhasználatra. A tervezés során képes a rendszerszemléletű megközelítésre, szakszerűen számba tudja venni a tervezőmunkáját meghatározó makro-, mezo- és mikroszintű tényezőket. Képes a szaktárgy speciális összefüggéseivel, fogalmaival kapcsolatos megértési nehézségek felismerésére és kezelésére. Képes az egész életen át tartó tanulás képességrendszerének megalapozására, technikáinak gyakoroltatására. A szakképzett tanár képes saját, tudományosan megalapozott pedagógiai nézeteinek megfogalmazására. Döntéseiben képes a szakmai önreflexióra és önkorrekcióra. Képes meghatározni saját szakmai elhivatottságát, szerepvállalását. Képes kutatási módszerek használatára. A tanulókat egymás elfogadására, kölcsönös támogatására és előítélet-mentes együttműködésre neveli.

Történelemtanári kompetenciák: felkészült a történelem diszciplína területén az önálló ismeretszerzésre, a szakirodalom kritikus értelmezésére, továbbá a legújabb kutatási eredmények nyomon követésére és felhasználására. Fel tudja tárni események, folyamatok, cselekedetek mozgatórugóit és következményeit, felismeri az ok-okozati

összefüggéseket. Képes a történelem diszciplína területén folytatott önálló ismeretszerzésre, a történeti szakirodalom és a történeti források értelmezésére, elemzésére, interpretációjára továbbá a legújabb kutatási eredmények nyomon követésére és felhasználására. Képes saját történelmi narratíva kialakítására, a reflexív, tudatos formálására, illetve az eltérő nézőpontból fakadó értelmezés és értékelés különbségeinek felismerésére. Képes történelmi források kritikus elemzésére, értelmezésére, feldolgozására, interpretációjára a történelem tér és idő dimenzióiban való eligazodásra, történelmi és társadalomismereti fogalmak szakszerű használatára, a fogalmak térbeli és időbeli változásainak értelmezésére. Képes a véleményét és értékelését logikus és tényeket tartalmazó érvekkel alátámasztani. Képes a múlt és a jelen társadalmi, gazdasági, politikai és kulturális folyamatairól és jelenségeiről árnyalt, megalapozott véleményt alkotni.

-

Attitűdje:

Tanári kompetenciák: a szakképzett tanár rendelkezik olyan fokú flexibilitással, amely lehetővé teszi a tervdokumentumoktól való esetenkénti eltérést, amennyiben az észszerű pedagógiai megfontolások és a tanulócsoportok érdekei úgy kívánják. Saját munkáját reflektíven, fejlett kritikai érzékkel szemléli; ébren tartja magában a módszertani megújulás igényét, szakmai eszköztára folyamatos bővítésének szándékát. A szakképzett tanár elkötelezett a nemzeti és egyetemes értékek iránt, szociális érzékenység, segítőkészség jellemzi. Törekszik úgy nevelni, hogy tanítványai mások véleményét és értékeit tiszteljék. Elkötelezett a tanártársaival való aktív együttműködés iránt. Hivatástudattal kezeli a konfliktushelyzeteket, a problémák feltárását, illetve megoldásuk érdekében szakmai segítséget kér és elfogad. Együttműködés és felelősségvállalás jellemzi szakmájával, szakterületével, illetve azok képviselőivel kapcsolatban. Figyelemmel kíséri saját tevékenységének másokra gyakorolt hatását, reflektív módon törekszik tevékenységének javítására, szakmai felkészültségének folyamatos fejlesztésére. Kész a folyamatos szaktudományi, szakmódszertani és neveléstudományi megújulásra. Kész részt vállalni a szaktárggyal kapcsolatos fejlesztési, innovációs tevékenységben. A szakképzett tanár jelentős mértékű önállósággal rendelkezik szakmája átfogó és speciális kérdéseinek felvetésében, átgondolásában, tudományos források alapján megfelelő válaszok kidolgozásában, szakmai nézetek képviseletében, indoklásában. A szakmáját és a szaktárgyainak megfelelő tudományterületeket megalapozó nézeteket felelősséggel vállalja. Fontosnak tartja az etnikumok és nemzetiségek iránti tolerancia kialakítását.

Történelemtanári kompetenciák: a történelmi ismeretek, fogalmak elsajátításával, valamint a történelmi források és interpretációk mérlegelésével, hipotézisek alkotásával fejleszti a tanulók elemző, problémamegoldó gondolkodását, a gyakorlati példák megfelelő beemelése alkalmazásával. Árnyalt, megalapozott véleményt alkot a múlt és a jelen társadalmi, gazdasági, politikai és kulturális folyamatairól és jelenségeiről. A történelmi ismereteken alapuló szilárd identitással rendelkezik.

-

Autonómiája és felelőssége:

-

-

Elérendő kompetenciák (angolul) (Competences – English):

Knowledge:

Teaching competences: familiar with the scientific knowledge base of his/her subject, and the basic (reading comprehension, logical, IT) skills necessary for acquiring, processing, interpreting, and organising information. Knows the epistemological foundations, cognitive characteristics, logic, and terminology of the subject area (learning/knowledge area, artistic area) he/she teaches, as well as its relationship with other sciences, subjects, and learning areas. Aware of the range of reliable and trustworthy information sources necessary for planning and the critical criteria needed for selecting and evaluating them. Knows the foundations of Hungarian national and European culture.

History teaching competences: knows the interactions between Hungarian and universal/world history. Knows the characteristic changes in the spatial and temporal dimensions of history. Possesses in-depth knowledge in at least one subfield of broadly interpreted historiography. Knows the most important cultural objects, texts, and contexts of Hungarian and European identity, as well as the main features of at least one non-European culture. Knows the institutions of the modern Hungarian state, the electoral system, the fundamental civic duties and rights, the norms of community coexistence, and has a well-developed understanding of the significance of national values and interests.

-

Capabilities:

Teaching competences: capable of establishing and conveying the relationships between concepts, theories, and facts in the relevant scientific fields of his/her subject. Capable of understanding the traditional and digital possibilities for accessing knowledge and information for creative information use. Capable of a systemic approach to planning, professionally considering the macro-, meso-, and micro-level factors that determine his/her planning work. Capable of recognising and addressing comprehension difficulties related to the specific relationships and concepts of his/her subject. Capable of laying the foundation for lifelong learning skills and practising its techniques. Capable of formulating his/her own scientifically grounded pedagogical views. Capable of professional self-reflection and self-correction in his/her decisions. Capable of determining his/her own professional dedication and role. Capable of using research methods. Educates students to accept each other, provide mutual support, and cooperate without prejudice.

History teaching competences: prepared to independently acquire knowledge in the field of history, to critically interpret academic literature, and to track and utilise the latest research results. Capable of uncovering the motivations and consequences of events, processes, and actions, and recognising cause-and-effect relationships. Capable of the independent acquisition of knowledge in the field of history, interpreting, analysing, and interpreting historical literature and sources, and tracking and utilising the latest research results. Capable of creating his/her own historical narrative, consciously and reflectively shaping it, and recognising the differences in interpretation and evaluation arising from different perspectives. Capable of critically analysing, interpreting, processing, and interpreting historical sources, navigating the spatial and temporal dimensions of history, using historical and social science concepts correctly, and interpreting the spatial and temporal changes of concepts. Capable of supporting his/her opinions and evaluations with logical and fact-based arguments.

Capable of forming nuanced, well-founded opinions about the social, economic, political, and cultural processes and phenomena of the past and present.

-

Attitude:

Teaching competences: possesses a degree of flexibility that allows for occasional deviations from planning documents if reasonable pedagogical considerations and the interests of student groups so require. Reflectively and critically examines his/her own work; maintains a need for methodological renewal and a desire to continuously expand his/her professional toolkit. Committed to national and universal values, characterised by social sensitivity and helpfulness. Strives to educate students to respect others' opinions and values. Committed to active cooperation with fellow teachers. Handles conflict situations with a sense of vocation, seeks and accepts professional help to identify and solve problems. Characterised by cooperation and responsibility in relation to his/her profession, field, and its representatives. Monitors the impact of his/her activities on others, strives to improve his/her activities reflectively, and continuously develops his/her professional preparedness. Ready for continuous renewal in subject-specific, methodological, and educational sciences. Ready to participate in development and innovation activities related to his/her subject. Possesses significant independence in raising and considering comprehensive and specific questions of his/her profession, developing appropriate answers based on scientific sources, and representing and justifying professional views. Responsibly undertakes the views that underpin his/her profession and the relevant scientific fields. Considers the development of tolerance towards ethnicities and nationalities important.

History teaching competences: develops students' analytical and problem-solving thinking through the acquisition of historical knowledge and concepts, the consideration of historical sources and interpretations, and the formulation of hypotheses, using appropriate practical examples. Forms nuanced, well-founded opinions about the social, economic, political, and cultural processes and phenomena of the past and present. Possesses a solid identity based on historical knowledge.

-

Autonomy and responsibility:

-

-

11. Előtanulmányi követelmények:

12. A tantárgy tananyagának leírása, tematika. Description of the subject, curriculum (magyarul, angolul - English):

12.1. Vallásosság az őskorban és vallások az ókori Keleten I. (Mezopotámia és Egyiptom) (Religions in prehistory and the ancient East I. (Mesopotamia and Egypt)

12.2. Vallások az ókori Keleten II. (India és Kína) (Religions in the Ancient East II. (India and China)

12.3. A zsidó vallás (Judaism)

12.4. A görög istenvilág és mítoszok - az olümpiai játékok (Greek theology and myths - the Olympic Games)

12.5. Róma, az első „másodlagos kultúra” - A latin nyelv és írás elterjedése (Rome, the first "secondary culture" - Spread of Latin language and writing)

12.6. Kereszténység az üldöztetéstől a privilegizált vallásig (Christianity from persecution to privileged religion)

12.7. Mindennapi élet a görög és római világban - Építészet, anyagi kultúra, nevelés az ókori görögöknél és Rómában (Daily life in the Greek and Roman world - Architecture, material culture, education in ancient Greece and Rome)

12.8. A kereszténység elterjedése Nyugaton, a germán és a kelta népek körében (The spread of Christianity in the West, among Germanic and Celtic tribes)

12.9. A pápaság és a nyugati birodalom (Karoling Birodalom, Német-Római Császárság) viszonya. A pápaság avignoni fogsága és újabb egyházszakadások (Relations between the Papacy and the Western Empire (Carolingian Empire, German-Roman Empire). The Avignon Papacy and recent schisms)

12.10. Bizánc: a császárság és az egyház viszonya. A képrombolás. Róma és Konstantinápoly: a nagy egyházszakadás (Byzantine Rite: relations between the Empire and the Church. The destruction of images. Rome and Constantinople: the great schism)

12.11. Az Iszlám megszületése és elterjedése (The birth and spread of Islam)

12.12. Kereszteshadjáratok, vallás és hétköznapok a szentföldi keresztény államokban (Crusades, religion and daily life in the Christian states of the Holy Land)

12.13. Középkori eretnek mozgalmak és az inkvizíció (Medieval heretical movements and the Inquisition)

12.14. A reneszánsz és a humanizmus hatásai (The impact of the Renaissance and humanism)

13. **A tantárgy meghirdetésének gyakorisága/a tantervben történő félévi elhelyezkedése:** 3. félév/ősz;

14. **A tanórákon való részvétel követelményei, az elfogadható hiányzások mértéke, a távolmaradás pótlásának lehetősége:**

A tantárgy teljesítéséhez legfeljebb három alkalommal hiányozhat a hallgató. A három hiányzáson túli indokolt és igazolt távollét (pl. egészségügyi ok, szolgálatteljesítés) esetén a hallgató az oktatóval egyeztetett formában és határidővel pótolhatja a mulasztást. A hallgató köteles továbbá az előadás anyagát beszerezni, abból önállóan felkészülni. Indokolatlan és igazolatlan távolmaradás esetén a negyedik alkalmat követően a hallgató az oktatóval egyeztetett módon és határidővel pótfeladat elkészítésével teljesítheti a kurzust. Öt alkalmat érintő és azon túli igazolatlan távollét esetén a hallgató nem kaphat aláírást, a kurzus nem teljesítettnek minősül.

Kedvezményes tanrenden lévő hallgatónak – az NKE Tanulmányi és Vizsgaszabályzatában az e tanulmányi rendre vonatkozóan rögzített szabályok betartása mellett – a kurzus oktatójával egyeztetett formában elkészítendő feladatot szükséges teljesítenie a szorgalmi időszak végét megelőző utolsó munkanapig. A hallgatónak a kedvezményes tanulmányi rendet engedélyező határozat kézhezvételétől számított 10 munkanapon belül szükséges felvennie a kapcsolatot a kurzus oktatójával az elkészítendő feladat teljesítési feltételeinek egyeztetése érdekében.

15. Félévközi feladatok, ismeretek ellenőrzésének rendje:

A tanulmányi munka alapja az órákon való figyelmes és aktív részvétel. A kurzus kollokviummal zárul a vizsgaidőszakban.

16. Az értékelés, az aláírás és a kreditek megszerzésének pontos feltételei:

16.1. Az aláírás megszerzésének feltételei:

Az aláírás megszerzésének feltétele a 14. pontban meghatározott arányú részvétel a foglalkozásokon.

16.2. Az értékelés:

Vizsgajegy, melyen ötfokozatú érdemjegyet kapnak a hallgatók. Az értékelés az alábbi skála alapján történik:

jeles: 85–100%

jó: 75–84%

közepes: 65–74%

elégséges: 51–64%

elégtelen: 0–50%

16.3. A kreditek megszerzésének feltételei:

A kreditek megszerzésének feltétele az aláírás megszerzése és legalább elégséges vizsgajegy (K).

17. Irodalomjegyzék:

17.1. Kötelező irodalom:

1. Berki Feriz (Szerk.): Az orthodox kereszténység., Magyar Orthodox Adminisztratúra, Budapest 1984. ISBN: ISBN 9630007878;

2. Eliade, Mircea: Vallási hiedelmek és eszmék története, Osiris, Budapest 2006. ISBN: 9789633898055;

3. Hildebrand, Carole: Az iszlám. Új történeti bevezetés, Kossuth, Budapest 2016. ISBN: ISBN 9789630986250;

4. Moisset, Jean-Pierre: A katolicizmus története, Bencés Kiadó, Pannonhalma 2012. ISBN: ISBN 9789633140260;

17.2. Ajánlott irodalom:

1. Adriányi Gábor: Az egyháztörténet kézikönyve, Szent István Társulat, Budapest 2001. ISBN: ISBN 9633612829;

2. Buber, Martin: A próféták hite, Atlantisz, Budapest 1991. ISBN: ISBN 9637978062;

3. Hegyi Dolores: Polis és vallás. Bevezetés a görög vallástörténetbe, Osiris, Budapest 2002. ISBN: 9789633894989;

4. Köves-Zulauf, Thomas: Bevezetés a római vallás és monda történetébe, Telosz, Budapest 1995. ISBN: 9638458062;

Budapest, 2025.

Dr. Seres Dániel Márk, PhD
adjunktus
sk.

TANTÁRGYI PROGRAM

1. **A tantárgy kódja: TTTTT114**
2. **A tantárgy megnevezése (magyarul):** Kora újkori és újkori magyar történelem tanítása (1526–1849) – a történelemtanítás szakmódszertana 2.
3. **A tantárgy megnevezése (angolul):** The teaching of early modern and modern Hungarian history (1526-1849) - subject methodology of history teaching II.
4. **Kreditérték és képzési karakter:**
   - **4.1.** 2 kredit
   - **4.2.** a tantárgy elméleti vagy gyakorlati jellegének mértéke: 0% elmélet, 100% gyakorlat
5. **A szak(ok), szakirányok/specializációk megnevezése (ahol oktatják):**

   5.1. történelemtanár;

6. **Az oktatásért felelős oktatási szervezeti egység megnevezése:** Történelem és Társadalom Tanszék
7. **A tantárgyfelelős oktató neve, beosztása, tudományos fokozata:** Dr. Kovács Örs László, PhD, közszolgálati egyetemi docens
8. **A tanórák száma és típusa**
   - **8.1.** össz óraszám/félév:

   8.1.1. nappali munkarend: 28 (0 EA + 28 GY)

   8.1.2. levelező munkarend: 0 (0 EA + 0 GY)

   - **8.2.** heti óraszám - nappali munkarend: 2
   - **8.3.** Az ismeret átadásában alkalmazandó további sajátos módok, jellemzők: - Iskolai gyakorlat is részét képezi a kurzusnak.
9. **A tantárgy szakmai tartalma (magyarul):**

   A félév során a leendő tanárok megismerik a korszakhoz kapcsolódó szabályozókat, mint a NAT, a történelem kerettantervek, érettségi vizsga szabályzata, valamint a tankönyvek ide vágó részeit. A legérdekesebb forrásokon keresztül forráselemzést végzünk, és forráselemző feladatokat készítünk. Megkezdjük a hallgatók képzését a nemzeti ünnepek, nemzeti emlékhelyek megismertetésében, ezen keresztül felkészítjük őket a nemzeti ünnepek és emléknapok megünneplésének megszervezésére. A hallgatók megismerik a tehetséggondozás módszereit, lehetőségeit, és támogatást kapnak a felzárkóztatás tanári segítésére. Folytatjuk a képzésüket a tanulók mérésével, értékelésével, a számonkérések különböző formáival. Majd részletesen feldolgozzuk az iskolai tananyag kora újkori magyar történelemmel foglalkozó fejezeteit, mikrotanításokon keresztül módszereket próbálunk ki. A félév során a csoport egy alkalommal iskolalátogatáson vesz részt külső helyszínen.

A tantárgy szakmai tartalma (angolul) (Course description):

During the semester, prospective teachers will learn about the regulations related to the period, such as the NAT, the history framework curricula, the regulations for the school-leaving examination, and the relevant sections of the textbooks. We will analyse the most interesting sources and prepare source analysis exercises. We will start training students in national holidays and national memorials, preparing them to organise the celebration of national holidays and memorial days. Students will be introduced to methods and opportunities for talent management and will be supported to help teachers in their remedial work. We will continue to train them in measuring and assessing pupils, and in different forms of assessment. We will then work in detail on the chapters of the school curriculum dealing with early modern Hungarian history, trying out methods through micro-teaching. During the semester, the group will make one school visit to an external site.

10. Elérendő kompetenciák (magyarul):

Tudása:

Tanári kompetenciák: ismeretekkel rendelkezik a mesterséges intelligenciáról, és ismeri a köznevelésben, a nevelésben-oktatásban és az adminisztratív feladatok elvégzésében történő alkalmazási lehetőségeit. Ismeri a szaktantárgy tanításának-tanulásának tanórai, tanórán kívüli és iskolán kívüli lehetőségeit, színtereit. Tájékozott a differenciált, az adaptív tanulásszervezés, a nevelési-oktatási stratégiák, módszerek kiválasztásának és alkalmazásának kérdéseiben A szakképzett tanár tudományos kutatásokkal igazolt tudással rendelkezik a különböző tanulási környezetben megvalósuló szocializációs folyamatokról és ezek hatékony kezelésének lehetőségeiről, a csoport, a csoportfejlődés és a közösségek formálódásának pszichológiai, szociológiai és kulturális sajátosságairól, az esélyteremtési lehetőségekről. Ismeri azokat a külföldi és hazai módszereket, amelyeket a szaktárgya tanítása során fejlesztett kompetenciák mérésére alakítottak ki. Megfelelő ismeretekkel rendelkezik az infokommunikációs technikával támogatott értékelés módszereiről. Ismer az aktív és felelősségteljes pedagógusszerep betöltése szempontjából is lényeges, az iskolai nevelés és az intézmények számára mintaadó környezeti nevelési, fenntarthatósági programokat, jó gyakorlatokat. A szakképzett tanár ismeri a pedagógusszerep betöltéséhez és a szakmai fejlődéséhez szükséges, neveléstudományi, szociológiai, pszichológiai kutatási eredményekkel igazolt tudás forrásait. Ismeretekkel rendelkezik a reflektív gondolkodás szakmai fejlődésben betöltött szerepéről, a továbbképzés lehetőségeiről, a lelki egészség megőrzésének elméleti és gyakorlati módszereiről. Nevelési gyakorlatát jól megalapozó ismeretekkel rendelkezik a szocializáció minden színteréről és a perszonalizáció folyamatát meghatározó tényezőkről. Széles körű ismeretekre támaszkodik a nemzeti köznevelésről szóló 2011. évi CXC. tv. 4. § 13. pontja szerinti kiemelt figyelmet igénylő tanulók nevelése és fejlesztése során. Megbízható ismeretei vannak a tanulók megismerésének pedagógiai és pszichológiai módszereire vonatkozóan. Tisztában van az integráció és inklúzió fogalmával, fajtáival, valamint az integrált és inkluzív nevelés iskolán belüli megvalósíthatóságának lehetőségeivel.

Történelemtanári kompetenciák: ismeri a nemzeti, népi kultúránk értékeit, hagyományait. Ismeri a történelem tanításához kapcsolódó jogszabályi hátteret, tanterveket, vizsgakövetelményeket, a tananyag-kiválasztás és -rendszerezés szempontjait. Ismeri a történelem megértéséhez és kreatív alkalmazásához szükséges gondolkodásmód kialakulásában, illetve kialakításában szerepet játszó pszichológiai

tényezőket. Ismeri azokat a gazdasági és társadalmi folyamatokat, amelyek változásokat, válságokat idézhetnek elő, és azok megjelenési lehetőségeit a történelem tanítása során. Ismeri a történelem tantárgyban megjelenő fogalmak kialakulásának életkori sajátosságait. Ismeri a történelem tanítása során fejlesztendő kompetenciákat. Ismerjen és alkalmazzon olyan tanórán kívüli tevékenységeket, melyek segítségével indirekt módon fejleszthető a történelmi gondolkodás. Ismeri a történelem tanítása során használható feladatbankokat és feladatgyűjteményeket.

-

Képességei:

Tanári kompetenciák: a tervezés során képes a rendszerszemléletű megközelítésre, szakszerűen számba tudja venni a tervezőmunkáját meghatározó makro-, mezo- és mikroszintű tényezőket. Képes az egész életen át tartó tanulás képességrendszerének megalapozására, technikáinak gyakoroltatására. A szakképzett tanár képes a rábízott tanulókból közösséget formálni, a csoportok, közösségek számára olyan pedagógiai helyzeteket teremteni, amelyek biztosítják a közösségek fejlődését és egészséges működését. Képes a korrekt adatfelhasználás elveit szem előtt tartva kezelni és elemezni a tanulói tudás értékelésekor kapott eredményeket. Képes a tanulók életkori szintjén a fenntartható és nem fenntartható rendszerek, cselekvések és attitűdök (viszonyulások) bemutatására, megértetésére. Képes az elért eredmények tükrében saját szakmai álláspontját és a tanulókról alkotott képét revideálni és ennek megfelelően az új fejlesztési stratégiáit meghatározni.

Történelemtanári kompetenciák: el tud helyezni térben és időben eseményeket, folyamatokat, jelenségeket, személyeket. Képes a történelmi és jelenkori folyamatoknak a magyar nemzeti érdekek tükrében való értelmezésére. Képes átlátni a Kárpát-medence népeinek történetét, a multietnikus, multikulturális közösség alakulását a térségben, az őskortól napjainkig. Birtokában van a tudományos kutatás módszereinek, eljárásainak, segédeszközeinek, képes a számítástechnika, az informatika használatára. Képes saját történelmi narratíva kialakítására, a reflexív, tudatos formálására, illetve az eltérő nézőpontból fakadó értelmezés és értékelés különbségeinek felismerésére. Képes történelmi források kritikus elemzésére, értelmezésére, feldolgozására, interpretációjára a történelem tér és idő dimenzióiban való eligazodásra, történelmi és társadalomismereti fogalmak szakszerű használatára, a fogalmak térbeli és időbeli változásainak értelmezésére. Képes a véleményét és értékelését logikus és tényeket tartalmazó érvekkel alátámasztani. Képes a motivációt, tanulói aktivitást biztosító, a tanulók gondolkodási, problémamegoldási és együttműködési képességeinek fejlesztését segítő módszerek megválasztására, alkalmazására. Felkészült a történelem tanulásában kiemelkedő eredményeket elérő tanulók motiválására, segítésére, a tehetséggondozásra. Képes az egyéni képességek (tehetséges vagy sajátos nevelési igényű, illetve beilleszkedési, tanulási, magatartási nehézséggel küzdő tanulók) felismerésére és differenciált fejlesztésére. Rendelkezik a kiemelkedő képességek korai felismerésének képességével.

-

Attitűdje:

Tanári kompetenciák: tervezőmunkája során a legkorszerűbb elméleti és gyakorlati tudásra épít, és a kimeneti célokhoz alkalmazkodva határozza meg a tanítási-tanulási folyamatot, az alkalmazható módszereket, az optimális munkaformákat és a felhasználható segédeszközöket. Irányítja a tanulók tanórai, tanórán kívüli és iskolán

kívüli tevékenységének összehangolását, az egész életen át tartó tanulással kapcsolatos pozitív attitűdök (viszonyulások) kialakítását. Törekszik a tanulók fiatalos nézetrendszeréről minél több ismeretet szerezni. A szakképzett tanár szakterületének megfelelő szintetizált tudása birtokában törekszik beépíteni a környezeti nevelés és a fenntarthatóságra nevelés értékeit, célkitűzéseit és alapelveit mindennapi pedagógiai tevékenységébe. Betartja a pedagóguspálya jogi és etikai normáit.

Történelemtanári kompetenciák: felismeri a történelemoktatás identitásképző szerepét és jelentőségét. Az együttnevelés keretei között is módot talál a gyermekek, a tanulók esetében az egyéni fejlődés lehetőségeinek megteremtésére a történelem tanulásában. Támogatja a tanulók önálló gondolatait a történelmi problémák megoldásában. Cselekvő állampolgári magatartás, törvénytisztelet, az együttélés szabályainak betartása, az emberi méltóság és az emberi jogok tisztelete, erőszakmentesség és méltányosság, a nemzeti értékek tisztelete, megbecsülése jellemzi. Hitelesen képviseli a fenntarthatóság értékrendjét a történelem tanítása során. Nyitott az iskolán kívüli nevelés lehetőségei iránt és kapcsolatot tart más szereplőkkel (múzeumok, levéltárak, közművelődési intézmények, szakmai és pedagógiai szervezetek). Nyitott a történettudomány aktuális eredményeinek és a történelemtanítás módszertani újításainak adaptálására.

-

Autonómiája és felelőssége:

-

-

Elérendő kompetenciák (angolul) (Competences – English):

Knowledge:

Teaching competences: possesses knowledge about artificial intelligence and understands its application possibilities in public education, training, and administrative tasks. Knows the classroom, extracurricular, and out-of-school opportunities and venues for teaching and learning the subject. Informed about the issues of selecting and applying differentiated and adaptive learning organisation, educational strategies, and methods. Possesses scientifically validated knowledge about socialisation processes in different learning environments and the possibilities for their effective management, the psychological, sociological, and cultural characteristics of group formation and community development, and the opportunities for creating equal opportunities. Knows the foreign and domestic methods designed for measuring the competences developed during the teaching of his/her subject. Possesses appropriate knowledge of the methods of evaluation supported by information and communication technology. Familiar with environmental education and sustainability programmes and best practices that are exemplary for schools and institutions and essential for fulfilling an active and responsible teacher role. Familiar with the sources of knowledge validated by educational, sociological, and psychological research results necessary for fulfilling the teacher role and professional development. Possesses knowledge about the role of reflective thinking in professional development, the possibilities for further training, and the theoretical and practical methods for maintaining mental health.Possesses well-founded knowledge about all venues of socialisation and the factors determining the process of personalisation. Relies on extensive knowledge in the education and development of students requiring special

attention as defined in Section 4, Point 13 of Act CXC of 2011 on National Public Education. Has reliable knowledge of the pedagogical and psychological methods for understanding students. Aware of the concept and types of integration and inclusion, as well as the possibilities for implementing integrated and inclusive education within the school.

History teaching competences: knows the values and traditions of our national and folk culture. Knows the legal background, curricula, examination requirements, and criteria for selecting and organising teaching materials related to teaching history. Knows the psychological factors involved in developing and fostering the thinking necessary for understanding and creatively applying history. Knows the economic and social processes that can cause changes and crises, and their potential manifestations in the teaching of history. Knows the age-specific characteristics of the formation of concepts appearing in the history subject. Knows the competences to be developed during the teaching of history. Knows and applies extracurricular activities that indirectly develop historical thinking. Knows the task banks and collections of tasks that can be used in teaching history.

-

Capabilities:

Teaching competences: capable of a systemic approach to planning, professionally considering the macro-, meso-, and micro-level factors that determine his/her planning work. Capable of laying the foundation for lifelong learning skills and practising its techniques. Capable of forming a community from the students entrusted to him/her, creating pedagogical situations for groups and communities that ensure their development and healthy functioning. Capable of handling and analysing the results obtained from evaluating students' knowledge while keeping in mind the principles of ethical data use. Capable of presenting and explaining sustainable and unsustainable systems, actions, and attitudes at the students' age level. Capable of revising his/her professional standpoint and perception of students based on achieved results, and accordingly defining new development strategies.

History teaching competences: capable of placing events, processes, phenomena, and individuals in spatial and temporal context. Capable of interpreting historical and contemporary processes in the light of Hungarian national interests. Capable of understanding the history of the peoples of the Carpathian Basin, the development of multi-ethnic, multicultural communities in the region, from prehistoric times to the present. Possesses the methods, procedures, and tools of research, and capable of using computers and information technology. Capable of creating his/her own historical narrative, consciously and reflectively shaping it, and recognising the differences in interpretation and evaluation arising from different perspectives. Capable of critically analysing, interpreting, processing, and interpreting historical sources, navigating the spatial and temporal dimensions of history, using historical and social science concepts correctly, and interpreting the spatial and temporal changes of concepts. Capable of supporting his/her opinions and evaluations with logical and fact-based arguments. Capable of selecting and applying methods that ensure motivation, student activity, and help develop students' thinking, problem-solving, and cooperation skills. Prepared to motivate and assist students who achieve outstanding results in learning history and support talent development. Capable of recognising and differentially developing individual abilities (gifted students, students

with special educational needs, or students with integration, learning, and behavioural difficulties). Possesses the ability to recognise outstanding abilities early.

-

Attitude:

Teaching competences: bases his/her planning work on the most up-to-date theoretical and practical knowledge, and defines the teaching-learning process, applicable methods, optimal work forms, and usable aids in accordance with the output goals. Directs the coordination of students' in-class, extracurricular, and out-of-school activities, and the development of positive attitudes towards lifelong learning. Strives to gain as much knowledge as possible about students' youthful perspectives. Possesses synthesised knowledge appropriate to his/her field and strives to incorporate the values, goals, and principles of environmental education and education for sustainability into everyday pedagogical activities. Adheres to the legal and ethical norms of the teaching profession.

History teaching competences: recognises the identity-forming role and significance of history education. Finds ways to create opportunities for individual development in history learning within the framework of incusive education. Supports students' independent ideas in solving historical problems. Characterised by active citizenship, respect for the law, adherence to the rules of coexistence, respect for human dignity and human rights, non-violence and fairness, and respect and appreciation for national values. Open to the possibilities of extracurricular education and maintains connections with other entities (museums, archives, public cultural institutions, professional and pedagogical organisations). Open to adapting current results of historiography and methodological innovations in history teaching.

-

Autonomy and responsibility:

-

-

11. Előtanulmányi követelmények:

12. A tantárgy tananyagának leírása, tematika. Description of the subject, curriculum (magyarul, angolul - English):

12.1. Bevezetés – NAT, KET, ÉVK áttekintés, félévi feladatok megbeszélése (Introduction - overview of NAT, KET, ÉVK, discussion of termly tasks [NAT: National Education Scheme, KET: History framework curricula, ÉVK: the regulations for the school-leaving examination])

12.2. Források és forráselemző feladatok (Sources and source analysis exercises)

12.3. Tehetséggondozás, felzárkóztatás II. (Talent management, catching up II.)

12.4. Nemzeti ünnepek, emléknapok, NÖRI I. (National holidays, commemoration days, Program and cooperation with Institute of National Heritage I.)

12.5. Mérés, értékelés IV. (Measurement and évaluation IV.)

12.6. Csoportos hospitálás iskolában (Group visits to school)

12.7. Mohácstól a drinápoliy békéig (From Mohács to peace of Adrianople)

12.8. Erdély 1570 – 1690, illetve a Rendi és abszolutista törekvések, konfliktusok a 17. században: a Bocskai-szabadságharc, Bethlen Gábor bekapcsolódása a harmincéves háborúba, Zrínyi Miklós pályafutása (Transylvania 1570 - 1690, and The orders and absolutist aspirations, conflicts in the 17th century: the Bocskai War of Independence, Gábor Bethlen's involvement in the Thirty Years' War, the career of Miklós Zrínyi)

12.9. Török kiűzése és a Rákóczi-szabadságharc (The expulsion of the Turks and the Rákóczi War of Independence)

12.10. Magyarország a Habsburg Birodalomban - benépesítés, államszervezet, rendi országgyűlés, megyerenszer, Mária Terézia és II. József (Hungary in the Habsburg Empire: colonisation, state organisation, Diet, county system, Maria Theresa and Joseph II.)

12.11. A reformkor fő kérdései (a magyar nyelv ügye, a jobbágykérdés, a polgári alkotmányosság kérdése), Széchenyi és Kossuth programja és vitája (The main issues of the reform era (the Hungarian language, the serf question, the question of civil constitutionalism), the programme and debate of Széchenyi and Kossuth)

12.12. Pesti forradalom és áprilisi törvények (The Pest Revolution and the April Laws)

12.13. Szabadságharc, nemzetiségek, megtorlás 1848-1849 (Freedom struggle, nationalities, reprisals 1848-1849)

12.14. Értékelő óra, összefoglalás (Evaluation lesson, summary)

13. **A tantárgy meghirdetésének gyakorisága/a tantervben történő félévi elhelyezkedése:** 4. félév/tavasz;

14. **A tanórákon való részvétel követelményei, az elfogadható hiányzások mértéke, a távolmaradás pótlásának lehetősége:**

A 25%-os hiányzáson túli indokolt és igazolt távollét (pl. egészségügyi ok, szolgálatteljesítés) esetén a hallgató az oktatóval egyeztetett formában és határidővel pótolhatja a mulasztást. A hallgató köteles továbbá a gyakorlat anyagát beszerezni, abból önállóan felkészülni. A fentiekben meghatározottnál több hiányzás esetén a hallgató nem kaphat aláírást, a kurzus ebben az esetben nem teljesítettnek minősül. Kedvezményes tanrenden lévő hallgatónak – az NKE Tanulmányi és Vizsgaszabályzatában az e tanulmányi rendre vonatkozóan rögzített szabályok betartása mellett – a kurzus oktatójával egyeztetett formában elkészítendő feladatot szükséges teljesítenie a szorgalmi időszak végét megelőző utolsó munkanapig. A hallgatónak a kedvezményes tanulmányi rendet engedélyező határozat kézhezvételétől számított 10 munkanapon belül szükséges felvennie a kapcsolatot a kurzus oktatójával az elkészítendő feladat teljesítési feltételeinek egyeztetése érdekében.

A csoportos és egyéni iskolai hospitáláson való részvétel a hallgató számára kötelező, az esetleges hiányzás(oka)t legkésőbb a póthét végéig pótolni köteles. A pótlásról a gyakorlatvezető mentortanárral kell egyeztetnie.

15. **Félévközi feladatok, ismeretek ellenőrzésének rendje:**

A tanulmányi munka alapja a gyakorlati órákon való figyelmes és aktív részvétel. Minden hallgatónak a félév során egy mikrotanítást kell tartania a félév elején vállalt témából, és a szorgalmi időszak végére az adott félév tananyagából óravázlatokat,

témazárót tartalmazó beadandó anyagot kell írnia. A gyakorlati jegy a mikrotanítás, a beadandó feladat és a zárthelyi dolgozat együttes értékeléséből áll össze. A zárthelyi dolgozat pótlása, vagy javítása legkésőbb a vizsgaidőszak első hetének végéig egy alkalommal kísérelhető meg.

A hallgatónak a tárgy keretében csoportos és egyéni iskolai hospitáláson is részt kell vennie az alábbiak szerint:

2 szaktárgyi iskolai tanítási óra és 1 felzárkóztatáshoz kapcsolódó tartalmú óra/foglalkozás hospitálása

A hallgató mindegyik óráról/foglalkozásról hospitálási naplót vezet a félév elején a gyakorlatvezető által meghatározott megfigyelési szempontok alapján. A hospitálási naplót a szorgalmi időszak 12. hetéig kell a hallgatónak leadnia a vezetőtanárnak. A hospitálási naplót a gyakorlatvezető mentortanár megfelelő/nem megfelelő minősítéssel értékeli.

16. Az értékelés, az aláírás és a kreditek megszerzésének pontos feltételei:

16.1. Az aláírás megszerzésének feltételei:

Az aláírás megszerzésének egyik feltétele a megfelelő minősítéssel értékelt hospitálási napló megléte. Az aláírás megszerzésének másik feltétele a 14. pontban meghatározott arányú részvétel a foglalkozásokon, valamint a 15. pontban meghatározott félévközi feladatok legalább elégséges szintű teljesítése.

16.2. Az értékelés:

Gyakorlati jegy, melyen ötfokozatú érdemjegyet kapnak a hallgatók. A gyakorlati jegy a megírt zárthelyi dolgozat, a mikrotanítás és leadott feladatok százalékos átlaga. A gyakorlati teljesítmény értékelése az órai aktivitás (10%, vagy pontszám, vagy érdemjegy 1-től 5-ig), a mikrotanítás (25 %, vagy pontszám, vagy érdemjegy 1-től 5-ig), a beadandó feladat (40%, vagy pontszám, vagy érdemjegy 1-től 5-ig) és a zárthelyi dolgozat (25 %, vagy pontszám vagy érdemjegy 1-től 5-ig) együttes értékeléséből áll össze. A zárthelyi dolgozat értékelése ötfokozatú skálán a következőképpen történik: 50%-ig: elégtelen, 51%-tól elégséges, 65%-tól közepes, 80%-tól jó, 90%-tól jeles. Bármely elem elégtelen teljesítése esetén a hallgató elégtelen érdemjegyben részesül a gyakorlaton.

16.3. A kreditek megszerzésének feltételei:

A kreditek megszerzésének feltétele az aláírás megszerzése és legalább elégséges gyakorlati jegy (GYJ).

17. Irodalomjegyzék:

17.1. Kötelező irodalom:

1. Borhegyi Péter: Történelem 6., Oktatási Hivatal, Budapest 2021. ISBN: 9786156178794;

2. Borhegyi Péter - Nánay Mihály: Történelem 10.,, Oktatási Hivatal, Budapest 2021. ISBN: 978-615-6178-85-5;

3. Boronkai Sz. – Gianone A. – Kormos Z. – Kovács Ö. – Simonkay M. – Tamásiné: Történelem 10. , Szent István Társuat, Budapest 2021. ISBN: 9789632779218;

4. Száray Miklós: Történelem 10., Oktatási Hivatal, Budapest 2021. ISBN:

9786156178381;

5. Tóth Attila: Történelem 6. , Oktatási Hivatal, Budapest 2021. ISBN: 978616178374;

17.2. Ajánlott irodalom:

1. Gyertyánfy András (szerk.): A történelemtanítás elmélete és gyakorlata (Szöveggyűjtemény),, PTE-BTK, Pécs 2023. ISBN: 978-963-626-111-5;

2. Gyertyánfy András: A történelemóra tervezése – az óravázlat (In: Történelemtanítás, folyóiratszám: 2023. évi 4.) , ÁRÉDÓ 55 Oktatási és Kultúrális Szolgáltató Kft., www.folyoirat.tortenelemtanitas.hu 2023. évi. 4. sz.. ISBN: helyett ISSN: 2061 – 6260;

3. Illik Péter: Illik Péter: V mint vérbosszú, avagy filmelemzés CLIL-ben a középiskolai történelemórán (iIn: Történelemtanítás, folyóiratszám: 2023. évi 1.), Történelemtanítás – Online történelemdidaktikai folyóirat, www.folyoirat.tortenelemtanitas.hu 2023. évi 1. sz.. ISBN: helyett ISSN: 2061-6260;

4. Kojanitz László: A történelmi fogalmak tanításának nehézségei (in: Történelemtanítás folyóiratszám: 2023. évi 3.), ÁRÉDÓ 55 Oktatási és Kultúrális Szolgáltató Kft., www.folyoirat.tortenelemtanitas.hu 2023.évi 3. sz.. ISBN: helyett ISSN: 2061-6260;

5. Szabó L. Dávid – Horváth Kinga Történelemtanítás (folyóiratszám: 2024. évi 1-2.) : Tanári interakció a történelemórán a tanulók szemszögéből – pilot kutatás (In: Történelemtanítás (folyóiratszám: 2024. évi 1-2.) , ÁRÉDÓ 55 Oktatási és Kultúrális Szolgáltató Kft., www.folyoirat.tortenelemtanitas.hu 2024. évi 1-2. sz.. ISBN: helyett: ISSN: 2061-6260;

Budapest, 2025.

Dr. Kovács Örs László, PhD
közszolgálati egyetemi docens
sk.

TANTÁRGYI PROGRAM

1. **A tantárgy kódja: TTTTT115**
2. **A tantárgy megnevezése (magyarul):** A „nevezetes tollvonástól” Aradig (magyar történelem 1790–1849)
3. **A tantárgy megnevezése (angolul):** From the "famous stroke of the pen" to Arad (1790-1848)
4. **Kreditérték és képzési karakter:**
   - **4.1.** 6 kredit
   - **4.2.** a tantárgy elméleti vagy gyakorlati jellegének mértéke: 50% elmélet, 50% gyakorlat
5. **A szak(ok), szakirányok/specializációk megnevezése (ahol oktatják):**

   5.1. történelemtanár;

6. **Az oktatásért felelős oktatási szervezeti egység megnevezése:** Történelem és Társadalom Tanszék
7. **A tantárgyfelelős oktató neve, beosztása, tudományos fokozata:** Dr. Köő Artúr, PhD, tanársegéd
8. **A tanórák száma és típusa**

   8.1. össz óraszám/félév:

   8.1.1. nappali munkarend: 56 (28 EA + 28 GY)

   8.1.2. levelező munkarend: 0 (0 EA + 0 GY)

   8.2. heti óraszám - nappali munkarend: 4

   8.3. Az ismeret átadásában alkalmazandó további sajátos módok, jellemzők: -

9. **A tantárgy szakmai tartalma (magyarul):**

   A hallgató megismeri az 1790 és 1848 közötti időszak legfontosabb, magyar történelmet alakító eseményeket, az azokat befolyásoló tényezőket, személyeket, évszámokat, topográfiai adatokat. A kurzus során a hallgató betekintést nyer a napóleoni háborúk időszaka alatti Magyarország történetébe, gazdasági fejlődésébe. A tantárgy megismerteti a reformkor előzményeit, Széchenyi István reformelképzeléseit és a reformmozgalom kibontakozását hazánkban. Lehetőség kínálkozik a hallgató számára, hogy megismerje a kor két legmeghatározóbb magyar politikusának Széchenyi Istvánnak és Kossuth Lajosnak reformokkal kapcsolatos elképzeléseit, nézeteit. Elemzés tárgyát képezi a korszak gazdasága, kultúrája, nemzetiségi kérdése. A kurzus részét képezi az utolsó reformkori országgyűlés eseményeinek, a magyar forradalomnak és alkotmányos átalakulásnak, majd az önvédelmi háború kibontakozásának megismerése.

   A kurzus zárásaként a hallgató a sikeres magyar katonai ellenállásával és a magyar

szabadságharc cári segítséggel, túlerővel történő vérbe fojtásával ismerkedhet meg.

A tantárgy szakmai tartalma (angolul) (Course description):

Students learn about the most important events that shaped Hungarian history between 1790 and 1848, the factors, persons, years, and topographical data that influenced them.

During the course students gain insight into the history and economic development of Hungary during the Napoleonic Wars.

The course also focuses on the antecedents of the Reform Era, the reform ideas of István Széchenyi and the development of the reform movement in Hungary. Students familiarize themselves with the ideas and views of the two most decisive Hungarian politicians of the time, István Széchenyi and Lajos Kossuth, and their reform proposals.

The economy, culture and nationality of the era are analysed. The course includes learning about the events of the last Reform Era parliament, the Hungarian revolution and constitutional transformation, and the unfolding of the self-defence war.

At the end of the course students learn about the successful Hungarian military resistance and how the Hungarian freedom struggle was suppressed with the help of the tsar and overwhelming force.

10. Elérendő kompetenciák (magyarul):

Tudása:

A szakképzett tanár birtokában van a szaktárgy tanításához szükséges szaktudományi, szakmódszertani, tanítás- és tanuláselméleti, valamint tantervi tudásnak. Rendelkezik szaktárgya tudományos ismeretrendszerével, az információszerzéshez, az információk feldolgozásához, értelmezéséhez és elrendezéséhez szükséges alapvető (szövegértési, logikai, informatikai) felkészültséggel. Ismeri a magyar, az európai, valamint az egyetemes történelem történelmi korszakait. Ismeri a magyar és az egyetemes/világtörténelem kölcsönhatásait. Ismeri a magyar és az egyetemes/világtörténelem kölcsönhatásait. Ismeri a történettudomány alapvető szakkifejezéseit. Ismeri a magyar és az egyetemes/világtörténelem kölcsönhatásait. Ismeri a történelem tér- és idődimenzióinak jellemző változásait. A tágan értelmezett történettudomány legalább egy részterületén elmélyült ismeretekkel rendelkezik. Megismeri és tudatosan használja a történelmi forrásokat tartalmazó internetes portálokat, hang- és filmarchívumokat és adatbázisokat. Ismeri a magyar és európai identitás szakterületileg legfontosabb kulturális objektumait, szövegeit, kontextusait, valamint legalább egy Európán kívüli kultúra legfontosabb vonásait.

-

Képességei:

Képes szaktudományi, szakmódszertani, szaktárgyi, tanuláselméleti és tantervi tudásának hatékony integrálására. Képes a szaktárgyának megfelelő tudományterületeken a fogalmak, elméletek és tények közötti összefüggések megteremtésére, közvetítésére. Képes módszertani felkészültségére támaszkodva a tanítás-tanulás folyamatában meghatározott célokhoz, a tanulócsoportok sajátosságaihoz és az intézmény által biztosított lehetőségekhez alkalmazkodva kreatívan, alternatív lehetőségeket kínálva szakmailag megbízható és felelősségteljes döntést hozni. Képes a történelmi és jelenkori folyamatoknak a magyar nemzeti érdekek tükrében való értelmezésére. Képes történelmi források kritikus elemzésére,

értelmezésére, feldolgozására, interpretációjára a történelem tér és idő dimenzióiban való eligazodásra, történelmi és társadalomismereti fogalmak szakszerű használatára, a fogalmak térbeli és időbeli változásainak értelmezésére. El tud helyezni térben és időben eseményeket, folyamatokat, jelenségeket, személyeket. Áttekintő, és tudományosan alapozott ismeretekkel rendelkezik a magyar, valamint az egyetemes történelem egyes korszakairól, illetve ezek egyes tematikus részterületeiről. Képes átlátni a Kárpát-medence népeinek történetét, a multietnikus, multikulturális közösség alakulását a térségben, az őskortól napjainkig. Képes a történelem diszciplína területén folytatott önálló ismeretszerzésre, a történeti szakirodalom és a történeti források értelmezésére, elemzésére, interpretációjára továbbá a legújabb kutatási eredmények nyomon követésére és felhasználására. Képes a történelem tér- és idődimenzióiban való eligazodásra, a történelmi fogalmak térbeli és időbeli változásainak értelmezésére. Képes saját történelmi narratíva kialakítására, a reflexív, tudatos formálására, illetve az eltérő nézőpontból fakadó értelmezés és értékelés különbségeinek felismerésére. Képes kiemelni egy adott témához tartozó lényeges ismereteket. Képes az adott szempontból lényeges és lényegtelen jelenségek megkülönböztetésére, az oksági viszonyok, az okok és következmények rendszerében való eligazodásra, a döntési lehetőségek, az indítékok, az egyén, valamint a csoport történelemformáló szerepének felismerésére. Képes a véleményét és értékelését logikus és tényeket tartalmazó érvekkel alátámasztani. Képes a múlt és a jelen társadalmi, gazdasági, politikai és kulturális folyamatairól és jelenségeiről árnyalt, megalapozott véleményt alkotni. A szakképzett tanár képes a kölcsönös tiszteletre és bizalomra épülő, kultúraazonos együttműködésre a szülőkkel és tanulókkal. A pedagógiai folyamatokat és a tanulók személyiségfejlődését képes folyamatosan értékelni, elemezni. Képes pedagógiai tapasztalatai és nézetei reflektív és mérlegelő értelmezésére, elemzésére, értékelésére.

-

Attitűdje:

Nyitott a megismerés, illetve a tapasztalatszerzés iránt, törekszik a tanulók megismerési és alkotási vágyának, önművelési igényének a felébresztésére és fenntartására. Reálisan ítéli meg szaktárgya oktatásban és nevelésben elfoglalt helyét, kiaknázza a benne rejlő nevelési lehetőségeket. Árnyalt, megalapozott véleményt alkot a múlt és a jelen társadalmi, gazdasági, politikai és kulturális folyamatairól és jelenségeiről. Felismeri a történelemoktatás identitásképző szerepét és jelentőségét. Elismeri a magyar és európai identitás, a magyar és az európai kultúra értékeit. Elkötelezett történeti tudásának folyamatos fejlesztése mellett. A történelmi ismeretek, fogalmak elsajátításával, valamint a történelmi források és interpretációk mérlegelésével, hipotézisek alkotásával fejleszti a tanulók elemző, problémamegoldó gondolkodását.

-

Autonómiája és felelőssége:

-

-

Elérendő kompetenciák (angolul) (Competences – English):

Knowledge:

Possesses the subject-specific, methodological, teaching and learning theory, and curriculum knowledge necessary for teaching the subject. Familiar with the scientific knowledge base of his/her subject, and the basic (reading comprehension, logical, IT) skills necessary for acquiring, processing, interpreting, and organising information.

Knows the historical periods of Hungarian, European, and universal history. Knows the interactions between Hungarian and universal/world history. Knows the values and traditions of our national and folk culture. Knows the characteristics of acquiring and processing historical knowledge, the typical types of historical sources, and distinguishes between historical sources and academic interpretations and methods. Knows the specialised sources of historiography and its basic research and interpretative methods. Knows the historical periods of Hungarian, European, and universal history. Knows the fundamental terminology of historiography. Knows the characteristic changes in the spatial and temporal dimensions of history. Possesses in-depth knowledge in at least one subfield of broadly interpreted historiography. Knows and consciously uses internet portals, audio and film archives, and databases containing historical sources. Knows the most important cultural objects, texts, and contexts of Hungarian and European identity, as well as the main features of at least one non-European culture.

-

Capabilities:

Capable of effectively integrating his/her knowledge of the discipline, methodology, subject area, learning theory, and the curriculum. Capable of establishing and conveying the relationships between concepts, theories, and facts in the relevant scientific fields of his/her subject. Capable of making professionally reliable and responsible decisions creatively and offering alternative possibilities, based on his/her methodological preparedness, adapting to the goals set in the teaching-learning process, the characteristics of the student groups, and the opportunities provided by the institution. Capable of culture-appropriate cooperation with parents and students based on mutual respect and trust. Capable of continuously evaluating and analysing pedagogical processes and students' personality development. Capable of reflective and deliberative interpretation, analysis, and evaluation of his/her pedagogical experiences and views.

Prepared to independently acquire knowledge in the field of history, to critically interpret academic literature, and to track and utilise the latest research results. Capable of uncovering the motivations and consequences of events, processes, and actions, and recognising cause-and-effect relationships. Capable of interpreting historical and contemporary processes in the light of Hungarian national interests. Capable of understanding the history of the peoples of the Carpathian Basin, the development of multi-ethnic, multicultural communities in the region, from prehistoric times to the present. Capable of creating his/her own historical narrative, consciously and reflectively shaping it, and recognising the differences in interpretation and evaluation arising from different perspectives. Capable of critically analysing, interpreting, processing, and interpreting historical sources, navigating the spatial and temporal dimensions of history, using historical and social science concepts correctly, and interpreting the spatial and temporal changes of concepts. Capable of placing events, processes, phenomena, and individuals in spatial and temporal context. Possesses the methods, procedures, and tools of scientific research, and capable of using computers and information technology in his/her field. Possesses comprehensive

and academically grounded knowledge of certain periods of Hungarian and universal history, as well as their thematic subfields. Capable of understanding the history of the peoples of the Carpathian Basin, the development of multi-ethnic, multicultural communities in the region, from prehistoric times. Capable of the independent acquisition of knowledge in the field of history, interpreting, analysing, and interpreting historical literature and sources, and tracking and utilising the latest research results. Capable of navigating the spatial and temporal dimensions of history, and interpreting the spatial and temporal changes of historical concepts. Possesses the methods, procedures, and tools of academic research, and capable of using computers and information technology. Capable of creating his/her own historical narrative, consciously and reflectively shaping it, and recognising the differences in interpretation and evaluation arising from different perspectives. Capable of critically analysing, interpreting, processing, and interpreting historical sources, navigating the spatial and temporal dimensions of history, using historical and social science concepts correctly, and interpreting the spatial and temporal changes of concepts. Capable of highlighting the essential knowledge related to a given topic. Capable of distinguishing between relevant and irrelevant phenomena from a given perspective, navigating the system of causal relationships, recognising decision-making options, motivations, and the history-shaping roles of individuals and groups. Capable of supporting his/her opinions and evaluations with logical and fact-based arguments. Capable of forming nuanced, well-founded opinions about the social, economic, political, and cultural processes and phenomena of the past and present.

-

Attitude:

Open to learning and gaining experience, and strives to awaken and maintain students' desire for knowledge, creativity, and self-improvement. Realistically assesses the place of his/her subject in education and teaching, and exploits the educational opportunities inherent in it. Forms nuanced, well-founded opinions about the social, economic, political, and cultural processes and phenomena of the past and present. Recognises the identity-forming role and significance of history education. Recognises the values of Hungarian and European identity, and Hungarian and European culture. Committed to the continuous development of historical knowledge. Develops students' analytical and problem-solving thinking through the acquisition of historical knowledge and concepts, the consideration of historical sources and interpretations, and the formulation of hypotheses, using appropriate practical examples.

-

Autonomy and responsibility:

-

-

11. Előtanulmányi követelmények:

12. A tantárgy tananyagának leírása, tematika. Description of the subject, curriculum (magyarul, angolul - English):

12.1. Magyarország a napóleoni háborúk ideje alatt (szemináriumon: esettanulmány és forráselemzés) (Hungary during the Napoleonic Wars)

12.2. A reformkor előzményei (szemináriumon: esettanulmány és forráselemzés)

(Precedents of the reform era)

12.3. Széchenyi István reformelképzelései (szemináriumon: esettanulmány és forráselemzés) (The reform ideas of István Széchenyi)

12.4. A reformmozgalom kibontakozása (szeminárium: esettanulmány és forráselemzés) (The development of the reform movement)

12.5. A reformkor politikai küzdelmei. Széchenyi és Kossuth vitája (szeminárium: esettanulmány és forráselemzés) (The political struggles of the reform era. The debate between Széchenyi and Kossuth)

12.6. A reformkor gazdasága és kultúrája (szeminárium: esettanulmány és forráselemzés) (Economy and culture of the reform era)

12.7. Nemzetiségi kérdés a reformkorban (szeminárium: esettanulmány és forráselemzés) (Ethnicity in the reform era)

12.8. A tanultak átismétlése, gyakorlás (szeminárium: esettanulmány és forráselemzés) (Review of lessons learned, practice)

12.9. Az utolsó rendi országgyűlés (szeminárium: esettanulmány és forráselemzés) (The last Diet)

12.10. Forradalom és alkotmányos átalakulás. Az első magyar polgári alkotmány: az áprilisi törvények. (szeminárium: esettanulmány és forráselemzés) (Revolution and constitutional transformation. The first Hungarian civil constitution: the April laws. (seminar: case study and source analysis)

12.11. Az önvédelmi háború kibontakozása. A Batthyány kormány tevékenysége. Harc a dinasztiával és a vele szövetkező nemzetiségiekkel. A tavaszi hadjárat. Függetlenségi nyilatkozat (szeminárium: esettanulmány és forráselemzés) (The unfolding of the war of self-defense. The activities of the Batthyány government. The struggle with the dynasty and the nationalities allied with it. The Spring Campaign. Declaration of Independence (seminar: case study and source analysis)

12.12. A szabadságharc túlerővel történő vérbe fojtása (szeminárium: esettanulmány és forráselemzés) (Overwhelming the war of independence)

12.13. A tanultak átismétlése, gyakorlás (szeminárium: esettanulmány és forráselemzés) (Review of lessons learned, practice)

12.14. Számonkérés, zárthelyi dolgozat (szeminárium: A félév értékelése) (Examination, written test. Evaluation of the semester)

13. **A tantárgy meghirdetésének gyakorisága/a tantervben történő félévi elhelyezkedése:** 4. félév/tavasz;

14. **A tanórákon való részvétel követelményei, az elfogadható hiányzások mértéke, a távolmaradás pótlásának lehetősége:**

Az előadásról és a szemináriumról 3-3 hiányzás elfogadott, a távolmaradás pótlása az előadó által meghatározott feladattal teljesíthető. A hallgató köteles az előadás és a szeminárium anyagát beszerezni, abból önállóan felkészülni. Egyéni tanrenden lévő hallgatónak a kurzus oktatójával egyeztetett formában otthoni munkával elkészítendő feladatot szükséges teljesítenie a szorgalmi időszak végét megelőző utolsó munkanapig. A hallgatónak a kedvezményes tanulmányi rendet engedélyező határozat

kézhezvételétől számított 10 munkanapon belül szükséges felvennie a kapcsolatot a kurzus oktatójával az otthoni munkával elkészítendő feladat teljesítési feltételeinek egyeztetése érdekében.

15. Félévközi feladatok, ismeretek ellenőrzésének rendje:

A tanulmányi munka alapja a gyakorlati órákon való figyelmes és aktív részvétel. A szemináriumi munka során a feldolgozandó források és szakirodalom ismeretét az oktató rendszeresen ellenőrzi. A szeminárium keretében minden hallgatónak egy 3-5 percet kisvideót kell elkészítenie, melynek forgatókönyvét maga tervezi, a felvételt maga készíti és vágja, tartalma pedig alkalmas arra, hogy hallgatótársai számára egy reformkori problémát (pl. jobbágykérdés, nemzetiségi kérdés, gazdaságfejlesztés stb.) mutasson be, s az azokra tett megoldási javaslatokat ismertessen. Munkáját a hallgató a kurzus keretén belül bemutatja. A gyakorlati kurzust zárthelyi dolgozat zárja.

16. Az értékelés, az aláírás és a kreditek megszerzésének pontos feltételei:

16.1. Az aláírás megszerzésének feltételei:

Az aláírás megszerzésének feltétele a tanórákon való részvétel a 14. pontban jelzett feltételekkel, valamint a szemináriumra vonatkozó, a 15. pontban ismertetett félévközi feladatok és számonkérések teljesítése.

16.2. Az értékelés:

Ötfokozatú érdemjegy, melynek megállapításához A „nevezetes tollvonástól” Aradig (1790–1848) című előadás és a szeminárium teljesítése során elért érdemjegyek szolgálnak alapul. A zárthelyin elért eredményt 60%-os, míg a szemináriumon nyújtott teljesítményt 40%-os aránnyal kell figyelembe venni, de bármelyik elem elégtelen teljesítése esetén a hallgató elégtelen értékelést kap. A gyakorlati teljesítmény értékelése az órai aktivitás (20%), a kisvideó (20%), értékeléséből áll össze. A zárthelyi dolgozat értékelése ötfokozatú skálán a következőképpen történik: 50%-ig: elégtelen, 51%-tól elégséges, 65%-tól közepes, 80%-tól jó, 90%-tól jeles.

16.3. A kreditek megszerzésének feltételei:

A kreditek megszerzésének feltétele az aláírás megszerzése és legalább elégséges zárthelyi jegy.

17. Irodalomjegyzék:

17.1. Kötelező irodalom:

1. Gergely András: Magyarország története a 19. században, Osiris Kiadó, Budapest 2019. ISBN: 9789632763316;

2. Hermann Róbert: Kossuth Lajos élete és kora, Pannonica Kiadó, Budapest 2002. ISBN: 9789639252523;

3. Hermann Róbert (szerk.): Az 1848-49-es forradalom és szabadságharc, Osiris Kiadó, Budapest 2022. ISBN: 9789632763712;

4. Katus László: A modern Magyarország születése. Magyarország története 1711–1914, Kronosz Kiadó, Pécs 2023. ISBN: 9786156339041;

5. Pajkossy Gábor (szerk.): Magyarország története a 19. században, Osiris Kiadó, Budapest 2006. ISBN: 9789633893869;

17.2. Ajánlott irodalom:

1. Balla Aurél – Dobrovics Károly: Magyarország története különös tekintettel iparra és kereskedelemre II. kötet,, Monopol Könyvkiadó, Budapest 1936. ISBN: -;

2. Kosáry Domokos: A magyar és európai politika történetéből, Osiris Kiadó, Budapest 2001. ISBN: 963 389 122 1;

3. Mályusz Elemér: Magyarország története a felvilágosodás korában, Osiris Kiadó, Budapest 2002. ISBN: 9633891256;

4. Nemeskürty István: Lépjünk inkább előre. Széchenyi István a nemzet szolgálatában, Szabad Tér, Budapest 1993. ISBN: 9637810587;

5. Szekfű Gyula: A mai Széchenyi (Eredeti szövegek Széchenyi István munkáiból),, Révai Kiadás, Budapest 1935. ISBN: -;

Budapest, 2025.

Dr. Köő Artúr, PhD
tanársegéd
sk.

TANTÁRGYI PROGRAM

1. **A tantárgy kódja: TTTTT116**
2. **A tantárgy megnevezése (magyarul):** Kora újkori magyar történelem (1526–1790)
3. **A tantárgy megnevezése (angolul):** Hungary in the early modern period (1526-1790)
4. **Kreditérték és képzési karakter:**
   - **4.1.** 6 kredit
   - **4.2.** a tantárgy elméleti vagy gyakorlati jellegének mértéke: 50% elmélet, 50% gyakorlat
5. **A szak(ok), szakirányok/specializációk megnevezése (ahol oktatják):**

   5.1. történelemtanár;

6. **Az oktatásért felelős oktatási szervezeti egység megnevezése:** Történelem és Társadalom Tanszék
7. **A tantárgyfelelős oktató neve, beosztása, tudományos fokozata:** Dr. Kas Géza Imre, PhD
8. **A tanórák száma és típusa**
   - **8.1.** össz óraszám/félév:

   8.1.1. nappali munkarend: 56 (28 EA + 0 GY)

   8.1.2. levelező munkarend: 0 (0 EA + 0 GY)

   - **8.2.** heti óraszám - nappali munkarend: 4
   - **8.3.** Az ismeret átadásában alkalmazandó további sajátos módok, jellemzők: - A kurzuson a Kahoot és Redmenta használata előfordulhat.
9. **A tantárgy szakmai tartalma (magyarul):**

   A tantárgy célja, hogy a hallgatók megismerjék a kora újkori magyar történelmet. A kurzus során képet alkotnak a török hódítás folyamatáról – mohácsi csata, kettős királyválasztás, az ország három részre szakadása - Királyi Magyarország, Erdélyi Fejedelemség, Hódoltság - politikai, társadalmi, vallási, etnikai és gazdasági berendezkedéséről. A hallgatók megismerkednek, a rendek és a központi hatalom közötti viszony változásaival, a Bocskai-felkelés okaival és eredményeivel, Bethlen Gábornak a 30 éves háború keretében végrehajtott magyarországi hadjárataival, Zrínyi Miklós politikai elképzeléseivel, valamint a Wesselényi-összeesküvéssel. A hallgatók megértik a török kiűzésének stratégiáját, az ország négy részre szakadásának okait, valamint a 16 évig tartó háborúságból következő Rákóczi-szabadságharc okait, céljait és eredményét. A hallgatók összefüggésében értik meg a III. Károly trónra lépésével kezdődő változásokat: az ország benépesítéséből és újjáépítésből fakadó változásokat, ezek hosszútávú etnikai, gazdasági

következményeit. A hallgatók megismerik az országnak a Habsburg Birodalomba való beillesztését: a Pragmatica Sanctio-t, Mária Terézia és II. József uralkodásának fő jellemzőit. A hallgatók megértik a felvilágosult abszolutizmus lényegét és gondolatrendszerét, tisztában vannak a 18. századi rendeletekkel - pl. úrbéri rendelet, kettős vámrendelet, Ratio Educationis, nyelvrendelet, jobbágyrendelet.

A tantárgy szakmai tartalma (angolul) (Course description):

The aim of the course is to make students get to know the history of Hungary in the early modern period. The course presents the process of the Ottoman conquest – the fall of the medieval Hungarian Kingdom, the battle at Mohacs, the king election in 1527, the fall apart into three parts of the Hungarian Kingdom -, the political, economical, religious, ethnical life of the three parts (Royal Hungary, Principality of Transylvania, Ottoman Hungary). The students get to know the relation between orders and the kings and its changes, the reasons and results of Istvan Bocskai's movement, the policy and Hungarian campain of Gabor Bethlen during the 30 years war, political thoughts of Miklós Zrinyi, as well as the conspiration of Wesselényi. The students understand the strategy of the expulsion of the Ottomans from Hungary, the fall apart into four parts of the Hungarian Kingdom, as well as the coherency between the 16 years long war and the outbreak of the Rakoczi's War of Independence, and the results of it. The students realize the new policy of Charles III and the repopulating of the country and the reorganization of the Kingdom and the long-term ethnical and economical consequences of these. The students get to know the incorporation of Hungary into the Habsburg Empire, the Pragmatica Sanctio, the main features of the reign of Maria Theresa and Joseph II. The students apprehend the essence and thought system of enlightened absolutism, they know the decrees of the 18th century: fe. Urbéri decree, double customs decree, Ratio Educationis, language decree, serf decree.

10. Elérendő kompetenciák (magyarul):

Tudása:

Tanári kompetenciák:

Rendelkezik szaktárgya tudományos ismeretrendszerével, az információszerzéshez, az információk feldolgozásához, értelmezéséhez és elrendezéséhez szükséges alapvető (szövegértési, logikai, informatikai) felkészültséggel. Ismeri az általa tanított szakterület (tanulási/műveltségi terület, művészeti terület) ismeretelméleti alapjait, megismerési sajátosságait, logikáját és terminológiáját, valamint kapcsolatát más tudományokkal, tantárgyakkal, tanulási területekkel. Ismeri a szaktárgy tanítása-tanulása során felhasználható információforrásokat, az azokról való tájékozódás lehetőségeit, a tankönyveket, a papíralapú és online taneszközöket, tanulásszervezési módokat, fontosabb módszereket, tanítási és tanulási stratégiákat.

Történelemtanári kompetenciák:

Ismeri a történettudomány alapvető szakkifejezéseit. Ismeri a magyar és az egyetemes/világtörténelem kölcsönhatásait. Tisztában van a történelem tanításának etikai kérdéseivel, a történelemoktatás identitásképző erejével.

-

Képességei:

Tanári kompetenciák:

Képes a szaktárgyának megfelelő tudományterületeken a fogalmak, elméletek és tények közötti összefüggések megteremtésére, közvetítésére. Képes a tanulók előzetes tudására építeni, az esetleges megértési nehézségeket leküzdeni.

Történelemtanári kompetenciák:

El tud helyezni térben és időben eseményeket, folyamatokat, jelenségeket, személyeket. Fel tudja tárni események, folyamatok, cselekedetek mozgatórugóit és következményeit, felismeri az ok-okozati összefüggéseket. Képes átlátni a Kárpát-medence népeinek történetét, a multietnikus, multikulturális közösség alakulását a térségben, az őskortól napjainkig. Képes a történelem tér- és idődimenzióiban való eligazodásra, a történelmi fogalmak térbeli és időbeli változásainak értelmezésére. Képes a múlt és a jelen társadalmi, gazdasági, politikai és kulturális folyamatairól és jelenségeiről árnyalt, megalapozott véleményt alkotni.

-

Attitűdje:

Tanári kompetenciák:

Saját munkáját reflektíven, fejlett kritikai érzékkel szemléli; ébren tartja magában a módszertani megújulás igényét, szakmai eszköztára folyamatos bővítésének szándékát. A szakképzett tanár elkötelezett a nemzeti és egyetemes értékek iránt, szociális érzékenység, segítőkészség jellemzi.

Történelemtanári kompetenciák:

Árnyalt, megalapozott véleményt alkot a múlt és a jelen társadalmi, gazdasági, politikai és kulturális folyamatairól és jelenségeiről. Felismeri a történelemoktatás identitásképző szerepét és jelentőségét. Elismeri a magyar és európai identitás, a magyar és az európai kultúra értékeit. Elkötelezett történeti tudásának folyamatos fejlesztése mellett.

-

Autonómiája és felelőssége:

-

-

Elérendő kompetenciák (angolul) (Competences – English):

Knowledge:

Teaching competences:

Familiar with the scientific knowledge base of his/her subject, and the basic (reading comprehension, logical, IT) skills necessary for acquiring, processing, interpreting, and organising information. Knows the epistemological foundations, cognitive characteristics, logic, and terminology of the subject area (learning/knowledge area, artistic area) he/she teaches, as well as its relationship with other sciences, subjects, and learning areas. Familiar with the information sources that can be used in teaching and learning the subject, the possibilities for obtaining information about them, textbooks, paper-based and online teaching tools, learning organisation methods, important teaching methods, and teaching and learning strategies.

History teaching competences:

Knows the fundamental terminology of historiography. Knows the interactions between Hungarian and universal/world history. Aware of the ethical issues in teaching history and the identity-forming power of history education.

-

Capabilities:

Teaching competences:

Capable of establishing and conveying the relationships between concepts, theories, and facts in the relevant scientific fields of his/her subject. Capable of building on students' prior knowledge and overcoming potential comprehension difficulties.

History teaching competences:

Capable of placing events, processes, phenomena, and individuals in spatial and temporal context. Capable of uncovering the motivations and consequences of events, processes, and actions, and recognising cause-and-effect relationships. Capable of understanding the history of the peoples of the Carpathian Basin, the development of multi-ethnic, multicultural communities in the region, from prehistoric times to the present. Capable of navigating the spatial and temporal dimensions of history, and interpreting the spatial and temporal changes of historical concepts. Capable of forming nuanced, well-founded opinions about the social, economic, political, and cultural processes and phenomena of the past and present.

-

Attitude:

Teaching competences:

Reflectively and critically examines his/her own work; maintains a need for methodological renewal and a desire to continuously expand his/her professional toolkit. Committed to national and universal values, characterised by social sensitivity and helpfulness.

History teaching competences:

Forms nuanced, well-founded opinions about the social, economic, political, and cultural processes and phenomena of the past and present. Recognises the identity-forming role and significance of history education. Recognises the values of Hungarian and European identity, and Hungarian and European culture. Committed to the continuous development of historical knowledge.

-

Autonomy and responsibility:

-

-

11. Előtanulmányi követelmények:

12. A tantárgy tananyagának leírása, tematika. Description of the subject, curriculum (magyarul, angolul - English):

12.1. A középkori magyar állam szétesése – a mohácsi csata és következményei;

szeminárium: forráselemzés (The falling apart of the medieval Hungarian Kingdom - the Battle of Mohács and its consequences; seminar: source analysis)

12.2. Az ország három részre szakadása – várháborúk kora; szeminárium: forráselemzés (The falling apart into three parts of the kingdom - the age of castle wars; seminar: source analysis)

12.3. A Királyi Magyarország államszervezete és működése; szeminárium: forráselemzés (The government and the state of the Royal Hungary; seminar: source analysis)

12.4. Az Erdélyi Fejedelemség államszervezete, etnikai és vallási helyzete; szeminárium: forráselemzés (The state organisation, ethnic and religious situation of the Principality of Transylvania; seminar: source analysis)

12.5. A Hódoltság államszervezete és működése; szeminárium: forráselemzés (The government and the state of the Ottoman Hungary; seminar: source analysis)

12.6. A reformáció Magyarországon; szeminárium: forráselemzés (The reformation in Hungary; seminar: source analysis)

12.7. A katolikus megújulás Magyarországon; szeminárium: forráselemzés (The Catholic Revival in Hungary; seminar: source analysis)

12.8. Török-magyar háborúk, rendi és abszolutista törekvések, konfliktusok a 17. században I. (tizenötéves háború, Bocskai István mozgalma, Bethlen Gábor); szeminárium: forráselemzés (The Turkish-Hungarian wars, the aspirations of the nobility and absolutism, conflicts in the 17th century (Fifteen Years' War, István Bocskai's movement, Gábor Bethlen); seminar: source analysis)

12.9. Török-magyar háborúk, rendi és abszolutista törekvések, konfliktusok a 17. században II. (Esterházy Miklós, Zrínyi Miklós, a vasvári béke, Wesselényi Ferenc); szeminárium: forráselemzés (The Turkish-Hungarian wars, the aspirations of the nobility and absolutism, conflicts in the 17th century II (Miklós Esterházy, Miklós Zrínyi, the Peace of Vasvár, Ferenc Wesselényi); seminar: source analysis)

12.10. A török kiűzése Magyarországról; szeminárium: forráselemzés (Liberation of Hungary from the Ottoman rule; seminar: source analysis)

12.11. Rákóczi-szabadságharc; szeminárium: forráselemzés (Rákóczi's War of Independence; seminar: source analysis)

12.12. Magyarország újranépesülése és újranépesítése - Magyarország beillesztése a Habsburg Birodalomba III. Károly korában; szeminárium: forráselemzés (Hungary's repopulation and recolonisation - Hungary's incorporation into the Habsburg Empire under Charles III; seminar: source analysis)

12.13. Mária Terézia uralkodása; szeminárium: forráselemzés (The reign of Maria Theresa; seminar: source analysis)

12.14. II. József uralkodása; szeminárium: forráselemzés (The reign of Joseph II.; seminar: source analysis)

13. **A tantárgy meghirdetésének gyakorisága/a tantervben történő félévi elhelyezkedése:** 4. félév/tavasz;

14. **A tanórákon való részvétel követelményei, az elfogadható hiányzások**

mértéke, a távolmaradás pótlásának lehetősége:

A hallgató az előadásokon és a szemináriumi foglalkozásokon egyaránt legfeljebb három alkalommal hiányozhat igazolás bemutatása és pót- vagy többletfeladat teljesítése nélkül. A három hiányzáson túli indokolt és igazolt távollét (pl. egészségügyi ok, szolgálatteljesítés) esetén a hallgató az oktatóval egyeztetett formában és határidővel pótolhatja a mulasztást. A hallgató köteles továbbá az előadás anyagát beszerezni, abból önállóan felkészülni. Indokolatlan és igazolatlan távolmaradás esetén a negyedik alkalmat követően a hallgató az oktatóval egyeztetett módon és határidővel többletfeladat elkészítésével teljesítheti a kurzust. Négynél több hiányzás után a hallgató nem kaphat aláírást, a kurzus ebben az esetben nem teljesítettnek minősül.

A kedvezményes tanulmányi rendben tanulmányokat folytató hallgatóknak a tanórákon való részvételt – a kurzus oktatójával egyeztetett módon – otthoni munkával elkészítendő feladat(ok) formájában szükséges teljesítenie a szorgalmi időszak végét megelőző utolsó munkanapig. A hallgató mulasztása esetén köteles az előadás vagy a szeminárium anyagát beszerezni, abból önállóan felkészülni. Az NKE Tanulmányi és Vizsgaszabályzat 20. §-ban rögzített a HTVSZÜB által engedélyezett kedvezményes tanulmányi rendben tanulmányokat folytató hallgatók esetén, amennyiben a tantárgyi program másként nem határoz, a tanórákon való részvétel követelményei, az elfogadható hiányzások mértéke, a távolmaradás pótlásának lehetősége vonatkozásában a hallgatónak a kurzus oktatójával egyeztetett formában otthoni munkával elkészítendő feladatot szükséges teljesítenie a szorgalmi időszak végét megelőző utolsó munkanapig. A hallgatónak a kedvezményes tanulmányi rendet engedélyező határozat kézhezvételétől számított 10 munkanapon belül szükséges felvennie a kapcsolatot a kurzus oktatójával az otthoni munkával elkészítendő feladat teljesítési feltételeinek egyeztetése érdekében.

15. Félévközi feladatok, ismeretek ellenőrzésének rendje:

A tanulmányi munka alapja az előadásokon való figyelmes és aktív részvétel.

A szemináriumon minden hallgatónak a félév során egy referátumot kell tartania egy, a félév elején vállalt témából, amiből egy A3-as méretű tudományos plakátot is kell készítenie. A szorgalmi időszak második felében egy recenziót kell készítenie egy előre megadott szakirodalom-listából kiválasztott tanulmányról.

16. Az értékelés, az aláírás és a kreditek megszerzésének pontos feltételei:

16.1. Az aláírás megszerzésének feltételei:

Az aláírás megszerzésének feltétele a 14. pontban meghatározott arányú részvétel a foglalkozásokon.

16.2. Az értékelés:

Az értékelés 40%-át a szemináriumi munkát értékelő gyakorlati jegy adja. Ez négyrészből áll: az órai munkából (5%), a referátumból (10%), a plakátból (5%) és a recenzióból (20%).

16.3. A kreditek megszerzésének feltételei:

A kreditek megszerzésének feltétele az aláírás megszerzése és legalább elégséges osztályzat.

17. Irodalomjegyzék:

17.1. Kötelező irodalom:

1. Gőzsy Zoltán; Varga Szabolcs (szerk.): A Magyar Királyság a kora újkorban, Pécs 2020. ISBN: 9786156048790;

2. Kalmár János: A Magyar Királyság kormányzati helyzete a XVIII. századi Habsburg Birodalomban. In: Ezredforduló - századforduló - hetvenedik évforduló - Ünnepi tanulmányok Zimányi Vera tiszteletére. (Szerk:) J. Újváry Zsuzsanna., 2001. ISBN: 9799639296359;

3. Kalmár János: Szatmár, 1711. Vég, folytonosság, kezdet. In: Századok 146. (2012) IV. 875-886., 2012. ISBN: ISSN 0039-8098;

4. Mezey Barna: A Pragmatica Sanctio és a magyar történelmi alkotmány. In: Századok 157. (2023) 495-513., Magyar Történelmi Társulat, Budapest 2023. ISBN: ISSN 0039–8098;

5. Pálffy Géza: A Magyar Királyság és a Habsburg Monarchia a 16. században. Magyar Történelmi Emlékek Értekezések, Hun-Ren Bölcsészettud. Kutatóközpont, Budapest 2016. ISBN: 9789639627314;

17.2. Ajánlott irodalom:

1. B. Szabó János: A mohácsi csata, Corvina Kiadó, 2024. ISBN: 9789631370218;

2. Fazekas István, Gebei Sándor, Pálosfalvi Tamás: Rendi országgyűlések a Magyar Királyságban a 18. század elejéig. A magyar országgyűlések története, Országház Könyvkiadó, Budapest 2021. ISBN: 978-615-5948-41-1;

3. Oborni Teréz: Erdély Aranykora. Fejedelmek tündérkertje, Rubicon Intézet,. ISBN: 978-615-6280-04-6;

4. Papp Sándor: Bethlen Gábor, a Magyar Királyság és a Porta (1619-1621). In: Századok 145. (2011) 915-973., Magyar Történelmi Társulat, Budapest 2011. ISBN: ISSN 0039-8098;

5. Zachar József: Habsburg-uralom, állandó hadsereg és magyarság 1683-1792, Zrínyi Kiadó, Budapest 2004. ISBN: 963-327-378-1;

Budapest, 2025.

Dr. Kas Géza Imre, PhD
sk.

TANTÁRGYI PROGRAM

1. **A tantárgy kódja: TTTTT118**
2. **A tantárgy megnevezése (magyarul):** Az imperializmus korának (egyetemes és magyar történelem 1848–1914) tanítása – a történelemtanítás szakmódszertana 3.
3. **A tantárgy megnevezése (angolul):** Teaching the era of imperialism (universal and Hungarian history 1848-1914) - subejct methodology of history teaching III.
4. **Kreditérték és képzési karakter:**
   - **4.1.** 2 kredit
   - **4.2.** a tantárgy elméleti vagy gyakorlati jellegének mértéke: 0% elmélet, 100% gyakorlat
5. **A szak(ok), szakirányok/specializációk megnevezése (ahol oktatják):**

   5.1. történelemtanár;

6. **Az oktatásért felelős oktatási szervezeti egység megnevezése:** Történelem és Társadalom Tanszék
7. **A tantárgyfelelős oktató neve, beosztása, tudományos fokozata:** Dr. Kovács Örs László, PhD, közszolgálati egyetemi docens
8. **A tanórák száma és típusa**
   - **8.1.** össz óraszám/félév:

   8.1.1. nappali munkarend: 28 (0 EA + 28 GY)

   8.1.2. levelező munkarend: 0 (0 EA + 0 GY)

   - **8.2.** heti óraszám - nappali munkarend: 2
   - **8.3.** Az ismeret átadásában alkalmazandó további sajátos módok, jellemzők: - Iskolai gyakorlat is részét képezi a kurzusnak.
9. **A tantárgy szakmai tartalma (magyarul):**

   A félév során a leendő tanárok megismerik a korszakhoz kapcsolódó szabályozókat, mint a NAT, a történelem kerettantervek, érettségi vizsga szabályzata, valamint a tankönyvek ide vágó részeit. A legérdekesebb forrásokon keresztül forráselemzést végzünk, és forráselemző feladatokat készítünk. Folytatjuk a hallgatók képzését a nemzeti ünnepek, nemzeti emlékhelyek megismertetésében, ezen keresztül felkészítjük őket a nemzeti ünnepek és emléknapok megünneplésének megszervezésére. A hallgatókkal megismertetjük a Kréta napló tantárgyhoz kapcsolódó jellemzőit is. Folytatjuk a képzésüket a tanulók mérésével, értékelésével, a számonkérések különböző formáival kapcsolatban. Majd részletesen feldolgozzuk az iskolai tananyag újkori egyetemes és magyar történelemmel foglalkozó fejezeteit, mikrotanításokon keresztül módszereket próbálunk ki. A félév során a csoport egy alkalommal iskolalátogatáson vesz részt külső helyszínen.

A tantárgy szakmai tartalma (angolul) (Course description):

During the semester, prospective teachers will learn about the regulations related to the period, such as the NAT, the history framework curricula, the regulations for the school-leaving examination, and the relevant sections of the textbooks. We will analyse the most interesting sources and prepare source analysis exercises. We will continue to train students in the study of national holidays and national memorials, preparing them to organise the celebration of national holidays and memorial days. We will also familiarise students with the features of the Cretan Diary. We will continue to train them in the measurement and assessment of pupils and in the different forms of assessment. We will then work in detail on the chapters of the school curriculum dealing with modern universal and Hungarian history, trying out methods through micro-teaching. During the semester, the group will make one school visit to an external site.

10. Elérendő kompetenciák (magyarul):

Tudása:

Tanári kompetenciák:

Ismeri az egész életen át tartó tanulásra való felkészítés jelentőségét. A szakképzett tanár széles bázisra épülő interdiszciplináris tudással rendelkezik a tanulói személyiség sajátosságairól és fejlődéséről, személyiségalakító munkája értékrendjének alapjait az alaptörvény szellemében határozza meg. Ismeri a szaktárgya tanítása-tanulása során fejlesztendő speciális kompetenciákat, ezek feltérképezésének és kibontakoztatásának módszereit. A szakképzett tanár tájékozott az ENSZ által megfogalmazott fenntartható fejlődési célok és alapelvek tekintetében. Ismeri az országos és intézményi szintű pedagógiai dokumentumok fenntarthatóságra nevelésre vonatkozó elvárásait. A szakképzett tanár megalapozott neveléstudományi, pszichológiai és szociológiai tudással rendelkezik a szocializációról és a perszonalizációról, az egyéni bánásmódot igénylő és a hátrányos helyzetű tanulókról, valamint a társadalmi és csoportközi folyamatokról. A szakképzett tanár tudományos kutatásokkal igazolt tudással rendelkezik a különböző tanulási környezetben megvalósuló szocializációs folyamatokról és ezek hatékony kezelésének lehetőségeiről, a csoport, a csoportfejlődés és a közösségek formálódásának pszichológiai, szociológiai és kulturális sajátosságairól, az esélyteremtési lehetőségekről. Ismeri a csoportok és a tanulók társas helyzetére vonatkozó, fontosabb feltáró módszereket, valamint a kutatási eredményekkel bizonyítottan eredményes fejlesztésüket elősegítő pedagógiai módszereket.

Történelemtanári kompetenciák:

Ismeri a magyar és az egyetemes/világtörténelem kölcsönhatásait. Ismeri a magyar, az európai, valamint az egyetemes történelem történelmi korszakait. Ismeri a történelem tér- és idődimenzióinak jellemző változásait. Ismeri a történeti tudás, a történeti ismeretek megszerzésének, feldolgozásának sajátosságait, a történelem jellemző forrásfajtáit, elsajátítja a történeti források és a tudományos feldolgozások, módszerek közötti különbségtételt. Ismeri a történelem tanításának céljait, feladatait, a társadalomban betöltött szerepét a múltban és a jelenben. Ismeri a gyakorlatorientált tanítás előnyeit és módszereit a történelemoktatás hatékonyságának növelése érdekében és képes ezek alkalmazására. Ismeri és alkalmazza a tudásellenőrzés, a képességmérés legkorszerűbb eredményeit, a történelmi értékelésben alkalmazható hagyományos és digitális eszközeit. Ismerjen és

alkalmazzon olyan tanórán kívüli tevékenységeket, melyek segítségével indirekt módon fejleszthető a történelmi gondolkodás. Ismeri a történelem tanításával foglalkozó helyi, regionális és országos szakmai közösségeket, digitális platformokat, azok céljait, törekvéseit és munkájuk főbb eredményeit.

-

Képességei:

Tanári képességek:

Képes a szaktárgya tanítása során felhasználható nyomtatott és digitális taneszközöket, az iskolán belüli és kívüli tanulási forrásokat kritikusan értékelni, valamint az aktuális pedagógiai céloknak megfelelően használni, különös tekintettel az információs és kommunikációs technológiákra. Képes a nyugodt, biztonságos és az eredményes tanulást segítő tanulási környezet megszervezésére. A szakképzett tanár képes értelmezni azokat a társadalmi-kulturális jelenségeket, amelyek befolyásolják a tanulók esélyeit, iskolai, illetve iskolán kívüli életét, s a pedagógiai munkájában képes építeni ezekre. Aktívan közreműködik a csoporttagok közösség iránti elkötelezettségének, felelős, aktív szerepvállalásának kialakításában. A szakképzett tanár képes a fenntarthatósági és környezeti nevelési célokat szolgáló, motivációt, differenciálást, tanulói aktivitást biztosító, a tanulók környezettudatosságát, problémamegoldási és együttműködési képességét fejlesztő, szaktárgyi és tantárgyközi tartalmakhoz kötött tanulási folyamatok szervezésére, irányítására és értékelésére. A szakképzett tanár képes a kölcsönös tiszteletre és bizalomra épülő, kultúraazonos együttműködésre a szülőkkel és tanulókkal. A szakképzett tanár képes a különböző adottságokkal, képességekkel és tudással rendelkező tanulók és tanulócsoportok differenciált fejlesztésére, valamint a tanítási és fejlesztési módszerek szakszerű megválasztására, alkalmazására, a pályaorientáció segítésére. Képes az elért eredmények tükrében saját szakmai álláspontját és a tanulókról alkotott képét revideálni és ennek megfelelően az új fejlesztési stratégiáit meghatározni. Képes a korrekt adatfelhasználás elveit szem előtt tartva kezelni és elemezni a tanulói tudás értékelésekor kapott eredményeket.

Történelemtanári képességek:

Képes a történelmi és jelenkori folyamatoknak a magyar nemzeti érdekek tükrében való értelmezésére. Képes átlátni a Kárpát-medence népeinek történetét, a multietnikus, multikulturális közösség alakulását a térségben, az őskortól napjainkig. Birtokában van a tudományos kutatás módszereinek, eljárásainak, segédeszközeinek, képes a számítástechnika, az informatika használatára. Képes a múlt és a jelen társadalmi, gazdasági, politikai és kulturális folyamatairól és jelenségeiről árnyalt, megalapozott véleményt alkotni. Képes a véleményét és értékelését logikus és tényeket tartalmazó érvekkel alátámasztani. Felismeri az egyes tanulók közti különbséget, hatékony csoport- vagy kooperatív munkájának a lehetőségét. Képes elsajátítani azokat az ismereteket, amelyek megalapozzák az otthon, a lakóhely, a szülőföld, a haza és népei megismerését, megbecsülését. A gyermekeket, tanulókat egymás elfogadására, tiszteletére, kölcsönös segítésére, előítélet-mentességre neveli, különös tekintettel a többi gyermek, tanuló történelmi felkészültségére vonatkozóan. Képes olyan történelmi feladatokat készíteni, amelyek a fenntarthatósággal, környezettudatossággal kapcsolatosak. Képes a folyamatos önművelésre.

-

Attitűdje:

Tanári attitűdök:

Tudatosan él a transzferhatás kihasználásának lehetőségeivel. Nyitott a különböző tanulási környezetekben megvalósuló szocializációs, támogató folyamatok lehetőségeinek megismerésére, elfogadja és érti azok működését. Igyekszik elsajátítani tanulóival jogaikat és kötelességeiket. Arra törekszik, hogy kialakítsa a tanulókban az aktív cselekvés igényét és a felelős magatartást a fenntarthatóság érdekében, és ezért együttműködik közvetlen környezetével.

Történelemtanári attitűdök:

Támogatja a tanulók önálló gondolatait a történelmi problémák megoldásában. Cselekvő állampolgári magatartás, törvénytisztelet, az együttélés szabályainak betartása, az emberi méltóság és az emberi jogok tisztelete, erőszakmentesség és méltányosság, a nemzeti értékek tisztelete, megbecsülése jellemzi. Az együttnevelés keretei között is módot talál a gyermekek, a tanulók esetében az egyéni fejlődés lehetőségeinek megteremtésére a történelem tanulásában. Felismeri és elfogadja a demokrácia értékeit, az aktív állampolgárság jelentőségét. Elkötelezett történeti tudásának folyamatos fejlesztésében.

-

Autonómiája és felelőssége:

-

-

Elérendő kompetenciák (angolul) (Competences – English):

Knowledge:

Teaching competences:

Understands the significance of preparing for lifelong learning. Possesses interdisciplinary knowledge based on a broad foundation about the characteristics and development of student personality, and defines the value system of his/her personality-shaping work in the spirit of the Fundamental Law of Hungary. Knows the specific competences to be developed during the teaching and learning of his/her subject, and the methods for exploring and developing these competences. Informed about the sustainable development goals and principles formulated by the United Nations. Knows the expectations of national and institutional-level pedagogical documents regarding education for sustainability. Possesses well-founded educational, psychological, and sociological knowledge about socialisation and personalisation, students requiring individual treatment, disadvantaged students, and social and intergroup processes. Possesses scientifically validated knowledge about socialisation processes in different learning environments and the possibilities for their effective management, the psychological, sociological, and cultural characteristics of group formation and community development, and the opportunities for creating equal opportunities. Knows the important exploratory methods related to the social situation of groups and students, as well as the pedagogical methods proven to be effective in their development through research results.

History teaching competences:

Knows the interactions between Hungarian and universal/world history. Knows the

historical periods of Hungarian, European, and universal history. Knows the characteristic changes in the spatial and temporal dimensions of history. Knows the characteristics of acquiring and processing historical knowledge, the typical types of historical sources, and distinguishes between historical sources and academic interpretations and methods. Knows the goals and tasks of teaching history, and its role in society both in the past and present. Knows the advantages and methods of practice-oriented teaching to increase the effectiveness of history education and is capable of applying them. Knows and applies the most up-to-date results of knowledge assessment and skill measurement, and the traditional and digital tools applicable in historical evaluation. Knows and applies extracurricular activities that indirectly develop historical thinking. Knows the local, regional, and national professional communities and digital platforms related to teaching history, their goals, efforts, and main achievements.

-

Capabilities:

Teaching capabilities:

Capable of critically evaluating and using printed and digital teaching tools, as well as in-school and out-of-school learning resources, with particular attention to information and communication technologies, in line with current pedagogical goals. Capable of organising a calm, safe, and effective learning environment that supports successful learning. Capable of interpreting the socio-cultural phenomena that influence students' opportunities, school life, and out-of-school life, and building on these in his/her pedagogical work. Actively contributes to developing group members' commitment to the community and their responsible, active participation. Capable of organising, directing, and evaluating learning processes tied to subject-specific and interdisciplinary content that serve sustainability and environmental education goals, ensuring motivation, differentiation, and student activity, and developing students' environmental awareness, problem-solving, and cooperation skills. Capable of culture-appropriate cooperation with parents and students based on mutual respect and trust. Capable of the differentiated development of students and student groups with different abilities, skills, and knowledge, as well as the professional selection and application of teaching and development methods, and assisting with career orientation. Capable of revising his/her professional standpoint and perception of students based on achieved results, and accordingly defining new development strategies. Capable of handling and analysing the results obtained from evaluating students' knowledge while keeping in mind the principles of ethical data use.

History teaching capabilities:

Capable of interpreting historical and contemporary processes in the light of Hungarian national interests. Capable of understanding the history of the peoples of the Carpathian Basin, the development of multi-ethnic, multicultural communities in the region, from prehistoric times to the present. Possesses the methods, procedures, and tools of academic research, and capable of using computers and information technology. Capable of forming nuanced, well-founded opinions about the social, economic, political, and cultural processes and phenomena of the past and present. Capable of supporting his/her opinions and evaluations with logical and fact-based arguments. Recognises the differences between individual students and the possibilities for effective group or cooperative work. Capable of imparting knowledge

that lays the foundation for understanding and appreciating home, locality, homeland, and its peoples. Educates children and students to accept, respect, and help each other, and to be free from prejudice, with particular attention to the historical preparedness of other children and students. Capable of producing historical tasks related to sustainability and environmental awareness. Capable of continuous self-education.

-

Attitude:

Teaching attitude:

Consciously utilises the possibilities of transfer effects. Open to learning about and understanding the possibilities of socialisation and supportive processes in different learning environments. Endeavours to teach students their rights and duties. Strives to instil in students the need for active engagement and responsible behaviour for sustainability, and therefore cooperates with his/her immediate environment.

History teaching attitude:

Supports students' independent ideas in solving historical problems. Characterised by active citizenship, respect for the law, adherence to the rules of coexistence, respect for human dignity and human rights, non-violence and fairness, and respect and appreciation for national values. Finds ways to create opportunities for individual development in history learning within the framework of inclusive education. Recognises and accepts the values of democracy and the significance of active citizenship. Committed to the continuous development of historical knowledge.

-

Autonomy and responsibility:

-

-

11. Előtanulmányi követelmények:

12. A tantárgy tananyagának leírása, tematika. Description of the subject, curriculum (magyarul, angolul - English):

12.1. Bevezetés – NAT, KET, ÉVK, áttekintés, Kréta napló, félévi feladatok megbeszélése (Introduction - NAT, KET, ÉVK, overview, Kréta diary, discussion of termly tasks NAT: National Education Scheme, KET: History framework curricula, ÉVK: the regulations for the school-leaving examination)

12.2. Források és forráselemző feladatok (Sources and source analysis exercises)

12.3. Nemzeti ünnepek, emléknapok, NÖRI II. (National holidays, commemoration days, Program and cooperation with Institute of National Heritage II.)

12.4. Mérés, értékelés tanítása V. (Teaching measurement and evaluation V.)

12.5. Csoportos hospitálás iskolában (Group visits to school)

12.6. Zárthelyi dolgozat (max. 30 min.) - Ipari forradalmak, mikrotanítás (Written test - max- 30 min., Industrial revolutions, microteaching)

12.7. Politikai eszmék: liberalizmus, nacionalizmus, konzervativizmus, szocializmus -

mikrotanítás (Political ideas: liberalism, nationalism, conservatism, socialism - microteaching)

12.8. A gyarmatosítás okai és céljai, nagyhatalmi érdekek és konfliktusok az imperializmus korában, mikrotanítás (Causes and aims of colonialism, great power interests and conflicts in the age of imperialism, microteaching)

12.9. A kiegyezés okai, a közös ügyek, a magyar államszervezet, mikrotanítás (Causes of the Reconciliation, common affairs, Hungarian state organisation, microteaching)

12.10. Politikai eszmék és pártrendszer (kormánypárt, közjogi ellenzék, agrármozgalmak, világnézeti pártok) a dualizmus kori Magyarországon, mikrotanítás (Political ideas and party system - government party, public opposition, agrarian movements, ideological parties - in dualist Hungary, microteaching)

12.11. Gazdaság, társadalom és Budapest a dualizmus kori Magyarországon, mikrotanítás (Economy, society and Budapest in dualist Hungary, microteaching)

12.12. Nemzetiségi kérdés (magyar nemzetiségi politikai, etnikai vallási viszonyok, zsidóság, nemzetiségi törekvések), mikrotanítás (Ethnicity (Hungarian ethnic politics, ethnic-religious relations, Jewishness, ethnic aspirations), microteaching)

12.13. A polgári nemzetállam jellemzői, alkotmányosság és jogegyenlőség Németország, az Amerikai Egyesült Államok és Magyarország példáján, mikrotanítás (Characteristics of the civil nation-state, constitutionalism and equality of rights, using the examples of Germany, the United States of America and Hungary, microteaching)

12.14. Értékelő óra, összefoglalás (Evaluation lesson, summary)

13. **A tantárgy meghirdetésének gyakorisága/a tantervben történő félévi elhelyezkedése:** 5. félév/ősz;

14. **A tanórákon való részvétel követelményei, az elfogadható hiányzások mértéke, a távolmaradás pótlásának lehetősége:**

A 25%-os hiányzáson túli indokolt és igazolt távollét (pl. egészségügyi ok, szolgálatteljesítés) esetén a hallgató az oktatóval egyeztetett formában és határidővel pótolhatja a mulasztást. A hallgató köteles továbbá a gyakorlat anyagát beszerezni, abból önállóan felkészülni. A fentiekben meghatározottnál több hiányzás esetén a hallgató nem kaphat aláírást, a kurzus ebben az esetben nem teljesítettnek minősül. Kedvezményes tanrenden lévő hallgatónak – az NKE Tanulmányi és Vizsgaszabályzatában az e tanulmányi rendre vonatkozóan rögzített szabályok betartása mellett – a kurzus oktatójával egyeztetett formában elkészítendő feladatot szükséges teljesítenie a szorgalmi időszak végét megelőző utolsó munkanapig. A hallgatónak a kedvezményes tanulmányi rendet engedélyező határozat kézhezvételétől számított 10 munkanapon belül szükséges felvennie a kapcsolatot a kurzus oktatójával az elkészítendő feladat teljesítési feltételeinek egyeztetése érdekében.

A csoportos és egyéni iskolai hospitáláson való részvétel a hallgató számára kötelező, az esetleges hiányzás(oka)t legkésőbb a póthét végéig pótolni köteles. A pótlásról a gyakorlatvezető mentortanárral kell egyeztetnie.

15. **Félévközi feladatok, ismeretek ellenőrzésének rendje:**

A tanulmányi munka alapja a gyakorlati órákon való figyelmes és aktív részvétel.

Minden hallgatónak a félév során egy mikrotanítást kell tartania a félév elején vállalt témából, és a szorgalmi időszak végére az adott félév tananyagából óravázlatokat, témazárót tartalmazó beadandó anyagot kell írnia. A gyakorlati jegy a mikrotanítás, a beadandó feladat és a zárthelyi dolgozat együttes értékeléséből áll össze. A zárthelyi dolgozat pótlása, vagy javítása legkésőbb a vizsgaidőszak első hetének végéig egy alkalommal kísérelhető meg.

A hallgatónak a tárgy keretében csoportos és egyéni iskolai hospitáláson is részt kell vennie az alábbiak szerint:

2 szaktárgyi iskolai tanítási óra és 1 iskolai / munkaközösségi értekezlet hospitálása.

A hallgató mindegyik óráról/foglalkozásról hospitálási naplót vezet a félév elején a gyakorlatvezető által meghatározott megfigyelési szempontok alapján. A hospitálási naplót a szorgalmi időszak 12. hetéig kell a hallgatónak leadnia a vezetőtanárnak. A hospitálási naplót a gyakorlatvezető mentortanár megfelelő/nem megfelelő minősítéssel értékeli.

16. Az értékelés, az aláírás és a kreditek megszerzésének pontos feltételei:

16.1. Az aláírás megszerzésének feltételei:

Az aláírás megszerzésének egyik feltétele a megfelelő minősítéssel értékelt hospitálási napló megléte. Az aláírás megszerzésének másik feltétele a 14. pontban meghatározott arányú részvétel a foglalkozásokon, valamint a 15. pontban meghatározott félévközi feladatok legalább elégséges szintű teljesítése.

16.2. Az értékelés:

Gyakorlati jegy, melyen ötfokozatú érdemjegyet kapnak a hallgatók. A gyakorlati jegy a megírt zárthelyi dolgozat, a mikrotanítás és leadott feladatok százalékos átlaga. A gyakorlati teljesítmény értékelése az órai aktivitás (10%, vagy pontszám vagy érdemjegy 1-től 5-ig), a mikrotanítás (25 %, vagy pontszám vagy érdemjegy 1-től 5-ig), a beadandó feladat (40%, vagy pontszám vagy érdemjegy 1-től 5-ig) és a zárthelyi dolgozat (25 %, vagy pontszám vagy érdemjegy 1-től 5-ig) együttes értékeléséből áll össze. A zárthelyi dolgozat értékelése ötfokozatú skálán a következőképpen történik: 50%-ig: elégtelen, 51%-tól elégséges, 65%-tól közepes, 80%-tól jó, 90%-tól jeles. Bármely elem elégtelen teljesítése esetén a hallgató elégtelen érdemjegyben részesül a gyakorlaton.

16.3. A kreditek megszerzésének feltételei:

A kreditek megszerzésének feltétele az aláírás megszerzése és legalább elégséges gyakorlati jegy (GYJ).

17. Irodalomjegyzék:

17.1. Kötelező irodalom:

1. Borhegyi Péter - Nánay Mihály: Történelem 11., Oktatási Hivatal, Budapest 2022. ISBN: 9789634362333;

2. Borhegyi Péter - Nánay Mihály: Történelem 7. , Oktatási Hivatal, Budapest 2022. ISBN: 9789634362296;

3. Boronkai Sz. - Gianone A. - Kormos Z. - Kovács Ö. - Simonkay M.: Történelem 11., Szent István Társulat, Budapest 2022. ISBN: 9789632779225;

4. Boronkai Sz. – Gianone A. – Kormos Z. – Kovács Ö. – Simonkay M. – Tamásiné: Történelem 10. , Szent István Társuat, Budapest 2021. ISBN: 9789632779218;

5. Száray Miklós: Történelem 11., Oktatási Hivatal, Budapest 2022. ISBN: 9789634362340;

6. Tóth Attila: Történelem 7., Oktatási Hivatal, Budapest 2022. ISBN: 9789634362302;

17.2. Ajánlott irodalom:

1. Kaposi József: Válogatott tanulmányok I. és II. Tanterv. Történelem. Módszertan., Szaktudás Kiadó Ház Zrt., Budapest 2015. ISBN: 9786155224638 és 9786155224645;

2. Knausz Imre: Történelem és oktatás, Fővárosi Pedagógiai Intézet, Budapest 1998. ISBN: 9635001568;

3. Mező Katalin: A történelem tanításának módszerei tanulásban akadályozott tanulókat (is) nevelő iskolákban. (In: Lélektan és hadviselés – interdiszciplináris folyóirat, V. évf. 2023/2. szám. pp 43-59.), K+F Stúdió kft., Debrecen 2023. évi 2. szám. ISBN: ISSN: 2676-9964;

4. Péterfi Gábor – Fekete Bálint: Történelemtanításról a XXI. század elején, L'Harmattan, Budapest 2016. ISBN: 9789632369532;

5. Zatoschil Ballai Zsuzsa: A helytörténet tanítása választható tantárgyként - I. és II. rész (In: Történelemtanítás, folyóiratszám: 2019. évi 1. és 2. szám), ÁRÉDÓ 55 Oktatási és Kultúrális Szolgáltató Kft., www.folyoirat.tortenelemtanitas.hu 2019. évi 1. és 2. szám. ISBN: ISSN: 2061-6260;

Budapest, 2025.

Dr. Kovács Örs László, PhD
közszolgálati egyetemi docens
sk.

TANTÁRGYI PROGRAM

1. **A tantárgy kódja: TTTTT119**
2. **A tantárgy megnevezése (magyarul):** Az imperializmus kora (1848–1914)
3. **A tantárgy megnevezése (angolul):** The Age of Imperialism (1848–1914)
4. **Kreditérték és képzési karakter:**
   - **4.1.** 3 kredit
   - **4.2.** a tantárgy elméleti vagy gyakorlati jellegének mértéke: 100% elmélet, 0% gyakorlat
5. **A szak(ok), szakirányok/specializációk megnevezése (ahol oktatják):**

   5.1. történelemtanár;

6. **Az oktatásért felelős oktatási szervezeti egység megnevezése:** Történelem és Társadalom Tanszék
7. **A tantárgyfelelős oktató neve, beosztása, tudományos fokozata:** Prof. Dr. Simándi Irén, PhD, egyetemi tanár
8. **A tanórák száma és típusa**

   8.1. össz óraszám/félév:

   8.1.1. nappali munkarend: 28 (28 EA + 0 GY)

   8.1.2. levelező munkarend: 0 (0 EA + 0 GY)

   8.2. heti óraszám - nappali munkarend: 2

   8.3. Az ismeret átadásában alkalmazandó további sajátos módok, jellemzők: -

9. **A tantárgy szakmai tartalma (magyarul):**

   A hallgató megismeri az 1848 és 1914 közötti időszak legfontosabb, egyetemes történelmet alakító eseményeket, az azokat befolyásoló tényezőket, személyeket, évszámokat, topográfiai adatokat. A tantárgy lehetőséget kínál megismerni az első és második ipari forradalom kibontakozását és következményeit. Feldolgozásra kerülnek a 19. század uralkodó eszméi (nacionalizmus, liberalizmus, konzervativizmus, szocializmus), megismerheti a hallgató az 1848 tavaszának („népek tavasza”) európai forradalmait. Továbbá megismerteti az olasz és német egységtörekvéseket, a balkáni nemzetállamok kialakulásának folyamatait. Megismerkedhet a hallgató az amerikai polgárháború eseményeivel, az életmód változásaival a 19 – 20. század fordulóján, a gyarmatbirodalmak kialakulásával, a modern polgári államok jellegzetességeivel, a munkásság törekvéseivel és az I. világháború előtti szövetségi rendszerek kialakulásával.

   A tantárgy szakmai tartalma (angolul) (Course description):

   Students learn about the most important events shaping universal history of the period

between 1848 and 1914, the factors, persons, years, and topographical data that influenced them.

The development and consequences of the first and second industrial revolutions are analysed, in the context of the dominant ideas of the 19th century (nationalism, liberalism, conservatism, socialism) students learn about the European revolutions of the spring of 1848 ("the spring of the peoples").

Furthermore, it introduces the Italian and German unification efforts, the processes of the formation of the Balkan nation-states. The student can learn about the events of the American Civil War, the changes in lifestyle at the turn of the 19th and 20th centuries, the formation of colonial empires, the characteristics of modern bourgeois states, the aspirations of workers and the formation of federal systems before WWI.

10. Elérendő kompetenciák (magyarul):

Tudása:

Tanári kompetenciák:

A szakképzett tanár birtokában van a szaktárgy tanításához szükséges szaktudományi, szakmódszertani, tanítás- és tanuláselméleti, valamint tantervi tudásnak. Ismeri az általa tanított szakterület (tanulási/műveltségi terület, művészeti terület) ismeretelméleti alapjait, megismerési sajátosságait, logikáját és terminológiáját, valamint kapcsolatát más tudományokkal, tantárgyakkal, tanulási területekkel. Ismeri a magyar, az európai, valamint az egyetemes történelem történelmi korszakait. Ismeri a magyar és az egyetemes/világtörténelem kölcsönhatásait. Ismeri a történelemtudomány speciális forrásait és alapvető kutatási, valamint interpretációs módszereit. Ismeri a történelem tér- és idődimenzióinak jellemző változásait. Ismeri a történelem tantárgyban megjelenő fogalmak kialakulásának életkori sajátosságait. Ismeri a fenntarthatóság értékeit, az alapvető ok-okozati összefüggéseket. Ismeretekkel rendelkezik az erőforrások megújulási képességéről, a tudatos, takarékos és felelősségteljes használati módozatokról, azok életkori sajátosságokhoz és a tanulók előzetes tudásához igazodó iskolai és iskolán kívüli pedagógiai feldolgozásáról.

Történelemtanári kompetenciák:

Ismeri a magyar, az európai, valamint az egyetemes történelem történelmi korszakait. Ismeri a történettudomány alapvető szakkifejezéseit. Ismeri a magyar és az egyetemes/világtörténelem kölcsönhatásait. Ismeri a történelemtudomány speciális forrásait és alapvető kutatási, valamint interpretációs módszereit. Ismeri a történeti tudás, a történeti ismeretek megszerzésének, feldolgozásának sajátosságait, a történelem jellemző forrásfajtáit, elsajátítja a történeti források és a tudományos feldolgozások, módszerek közötti különbségtételt. Megismeri és tudatosan használja a történelmi forrásokat tartalmazó internetes portálokat, hang- és filmarchívumokat és adatbázisokat. Ismeri a magyar és európai identitás szakterületileg legfontosabb kulturális objektumait, szövegeit, kontextusait, valamint legalább egy Európán kívüli kultúra legfontosabb vonásait. Tisztában van a történelem tanításának etikai kérdéseivel, a történelemoktatás identitásképző erejével.

-

Képességei:

Tanári kompetenciák:

A szakképzett tanár képes a szaktudományi, továbbá az általános pedagógiai-pszichológiai és a pedagóguskompetenciák fejlesztésére irányuló képzésben tanult módszerek, eljárások szaktárgyi alkalmazására, a különböző tudásterületek közötti összefüggések, kapcsolódások, átfedések és egymásra hatások felismerésére, a szaktárgyi integráció megvalósítására. Felkészült a történelem diszciplína területén az önálló ismeretszerzésre, a szakirodalom kritikus értelmezésére, továbbá a legújabb kutatási eredmények nyomon követésére és felhasználására. Fel tudja tárni események, folyamatok, cselekedetek mozgatórugóit és következményeit, felismeri az ok-okozati összefüggéseket. El tud helyezni térben és időben eseményeket, folyamatokat, jelenségeket, személyeket. Képes saját történelmi narratíva kialakítására, a reflexív, tudatos formálására, illetve az eltérő nézőpontból fakadó értelmezés és értékelés különbségeinek felismerésére. Képes történelmi források kritikus elemzésére, értelmezésére, feldolgozására, interpretációjára a történelem tér és idő dimenzióiban való eligazodásra, történelmi és társadalomismereti fogalmak szakszerű használatára, a fogalmak térbeli és időbeli változásainak értelmezésére.

Történelemtanári kompetenciák:

Fel tudja tárni események, folyamatok, cselekedetek mozgatórugóit és következményeit, felismeri az ok-okozati összefüggéseket. El tud helyezni térben és időben eseményeket, folyamatokat, jelenségeket, személyeket. Áttekintő és tudományosan alapozott ismeretekkel rendelkezik a magyar, valamint az egyetemes történelem egyes korszakairól, illetve ezek egyes tematikus részterületeiről. Képes átlátni a Kárpát-medence népeinek történetét, a multietnikus, multikulturális közösség alakulását a térségben, az őskortól napjainkig. Felkészült a történelem diszciplína területén az önálló ismeretszerzésre, a szakirodalom kritikus értelmezésére, továbbá a legújabb kutatási eredmények nyomon követésére és felhasználására. Birtokában van a tudományos kutatás módszereinek, eljárásainak, segédeszközeinek, képes a számítástechnika, az informatika használatára tárgyában. Képes a történelmi és jelenkori folyamatoknak a magyar nemzeti érdekek tükrében való értelmezésére. Képes saját történelmi narratíva kialakítására, a reflexív, tudatos formálására, illetve az eltérő nézőpontból fakadó értelmezés és értékelés különbségeinek felismerésére. Képes történelmi források kritikus elemzésére, értelmezésére, feldolgozására, interpretációjára a történelem tér és idő dimenzióiban való eligazodásra, történelmi és társadalomismereti fogalmak szakszerű használatára, a fogalmak térbeli és időbeli változásainak értelmezésére. Képes a múlt és a jelen társadalmi, gazdasági, politikai és kulturális folyamatairól és jelenségeiről árnyalt, megalapozott véleményt alkotni. Felismeri az egyes tanulók közti különbséget, hatékony csoport- vagy kooperatív munkájának a lehetőségét. Felkészült a történelem tanulásában kiemelkedő eredményeket elérő tanulók motiválására, segítésére, a tehetséggondozásra. Képes az egyéni képességek (tehetséges vagy sajátos nevelési igényű, illetve beilleszkedési, tanulási, magatartási nehézséggel küzdő tanulók) felismerésére és differenciált fejlesztésére. Rendelkezik a kiemelkedő képességek korai felismerésének képességével.

-

Attitűdje:

Tanári kompetenciák:

Reálisan ítéli meg szaktárgya oktatásban és nevelésben elfoglalt helyét, kiaknázza a benne rejlő nevelési lehetőségeket. Együttműködésre törekszik a szaktárgy, valamint

más szaktárgyak tanáraival, a Nemzeti alaptanterv műveltségterületeinek pedagógusaival. Árnyalt, megalapozott véleményt alkot a múlt és a jelen társadalmi, gazdasági, politikai és kulturális folyamatairól és jelenségeiről. A történelmi ismeretek, fogalmak elsajátításával, valamint a történelmi források és interpretációk mérlegelésével, hipotézisek alkotásával fejleszti a tanulók elemző, problémamegoldó gondolkodását, a gyakorlati példák megfelelő beemelése alkalmazásával. Támogatja a tanulók önálló gondolatait a történelmi problémák megoldásában. Tiszteli a személyiségi és az emberi jogokat. Hitelesen képviseli a fenntarthatóság értékrendjét a történelem tanítása során. A tervezés során együttműködik kollégáival és a tanulókkal, alkotó módon építi be tervezőmunkájába az adott tanulócsoportban szerzett tapasztalatait, szem előtt tartva a méltányosság elvét. A szakképzett tanár alapvető fontosságúnak tartja a tanulás kompetenciáinak fejlesztését, valamint alakuljon ki benne az ismeretátadás felelősségének tudata. Nyitott a kiemelt figyelmet igénylő tanulók speciális szükségleteire, elfogadó attitűddel viszonyul a tanulói közösségben megjelenő heterogenitásához.

Történelemtanári kompetenciák:

Felismeri a történelemoktatás identitásképző szerepét és jelentőségét. Nyitott a történettudomány aktuális eredményeinek és a történelemtanítás módszertani újításainak adaptálására. Elkötelezett történeti tudásának folyamatos fejlesztése mellett.

-

Autonómiája és felelőssége:

-

-

Elérendő kompetenciák (angolul) (Competences – English):

Knowledge:

Teaching competences:

Possesses the subject-specific, methodological, teaching and learning theory, and curriculum knowledge necessary for teaching the subject. Knows the epistemological foundations, cognitive characteristics, logic, and terminology of the subject area (learning/knowledge area, artistic area) he/she teaches, as well as its relationship with other sciences, subjects, and learning areas. Knows the historical periods of Hungarian, European, and universal history. Knows the interactions between Hungarian and universal/world history. Knows the specialised sources of historiography and its basic research and interpretative methods. Knows the characteristic changes in the spatial and temporal dimensions of history. Understands the values of sustainability and the basic cause-and-effect relationships. Possesses knowledge about the renewal capacity of resources, conscious, economical, and responsible usage methods, and their pedagogical processing in school and out-of-school settings, tailored to age characteristics and students' prior knowledge.

History teaching competences:

Knows the historical periods of Hungarian, European, and universal history. Knows the fundamental terminology of historiography. Knows the interactions between Hungarian and universal/world history. Knows the specialised sources of historiography and its basic research and interpretative methods. Knows the characteristics of acquiring and

processing historical knowledge, the typical types of historical sources, and distinguishes between historical sources and academic interpretations and methods. Knows and consciously uses internet portals, audio and film archives, and databases containing historical sources. Knows the most important cultural objects, texts, and contexts of Hungarian and European identity, as well as the main features of at least one non-European culture. Aware of the ethical issues in teaching history and the identity-forming power of history education.

-

Capabilities:

Teaching competences:

Prepared to independently acquire knowledge in the field of history, to critically interpret academic literature, and to track and utilise the latest research results. Capable of uncovering the motivations and consequences of events, processes, and actions, and recognising cause-and-effect relationships. Capable of placing events, processes, phenomena, and individuals in spatial and temporal context. Capable of creating his/her own historical narrative, consciously and reflectively shaping it, and recognising the differences in interpretation and evaluation arising from different perspectives. Capable of critically analysing, interpreting, processing, and interpreting historical sources, navigating the spatial and temporal dimensions of history, using historical and social science concepts correctly, and interpreting the spatial and temporal changes of concepts.

History teaching competences:

Capable of uncovering the motivations and consequences of events, processes, and actions, and recognising cause-and-effect relationships. Capable of placing events, processes, phenomena, and individuals in spatial and temporal context. Possesses comprehensive and academically grounded knowledge of certain periods of Hungarian and universal history, as well as their thematic subfields. Capable of understanding the history of the peoples of the Carpathian Basin, the development of multi-ethnic, multicultural communities in the region, from prehistoric times to the present. Prepared to independently acquire knowledge in the field of history, to critically interpret academic literature, and to track and utilise the latest research results. Possesses the methods, procedures, and tools of scientific research, and capable of using computers and information technology in his/her field. Capable of interpreting historical and contemporary processes in the light of Hungarian national interests. Capable of creating his/her own historical narrative, consciously and reflectively shaping it, and recognising the differences in interpretation and evaluation arising from different perspectives. Capable of critically analysing, interpreting, processing, and interpreting historical sources, navigating the spatial and temporal dimensions of history, using historical and social science concepts correctly, and interpreting the spatial and temporal changes of concepts. Capable of forming nuanced, well-founded opinions about the social, economic, political, and cultural processes and phenomena of the past and present. Recognises the differences between individual students and the possibilities for effective group or cooperative work. Prepared to motivate and assist students who achieve outstanding results in learning history and support talent development. Capable of recognising and differentially developing individual abilities (gifted students, students with special educational needs, or students with integration,

learning, and behavioural difficulties). Possesses the ability to recognise outstanding abilities early.

-

Attitude:

Teaching competences:

Forms nuanced, well-founded opinions about the social, economic, political, and cultural processes and phenomena of the past and present. Develops students' analytical and problem-solving thinking through the acquisition of historical knowledge and concepts, the consideration of historical sources and interpretations, and the formulation of hypotheses, using appropriate practical examples. Supports students' independent ideas in solving historical problems. Respects personal and human rights. Authentically represents the values of sustainability in teaching history.

Cooperates with colleagues and students during planning, creatively incorporating experiences gained with the given student group into his/her planning work, keeping the principle of fairness in mind. Considers the development of learning competences to be of fundamental importance, and develops an awareness of the responsibility involved in the transmission of knowledge. Open to the needs of students requiring special attention, and adopts an accepting attitude towards the heterogeneity present in the student community.

History teaching competences:

Open to adapting current results of historiography and methodological innovations in history teaching. Committed to the continuous development of historical knowledge. Recognises the identity-forming role and significance of history education. Thinks through and represents the ethical issues of the given field.

-

Autonomy and responsibility:

-

-

11. Előtanulmányi követelmények:

12. A tantárgy tananyagának leírása, tematika. Description of the subject, curriculum (magyarul, angolul - English):

12.1. A „népek tavasza” 1848-ban (The "spring of the peoples" in 1848)

12.2. Az olasz és a német egység, a balkáni nemzetállamok kialakulása (Italian and German unity, the emergence of Balkan nation states)

12.3. Az amerikai polgárháború (The American Civil War)

12.4. Hatalmi viszonyok, nemzetközi kapcsolatok a nemzetállamok korában (1848-1870) (Power relations and international relations in the era of nation states (1848-1870)

12.5. A tanultak átismétlése, gyakorlás (Review of lessons learned, practice)

12.6. Az iparosodás új szakasza, a második ipari forradalom (The new phase of industrialisation, the second industrial revolution)

12.7. Az életmód változása a 19–20. század fordulóján (Lifestyle changes at the turn of the 19th and 20th centuries)

12.8. A modern polgári államok jellemzői (Németország, USA, Japán) (Characteristics of modern bourgeois states (Germany, USA, Japan)

12.9. A munkáskérdés a századfordulón (marxizmus, szociáldemokrácia, kommunizmus, keresztényszocializmus) (The workers' question at the turn of the century (Marxism, social democracy, communism, Christian socialism)

12.10. Új eszmék és ideológiák a 20. század fordulóján (New ideas and ideologies at the turn of the 20th century)

12.11. A gyarmatbirodalmak kialakulása, nagyhatalmi konfliktusok (The rise of colonial empires, conflicts between great powers)

12.12. Szövetségi rendszerek a „nagy háború" előestéjén (Pre-First World War Alliances)

12.13. Összegzés (Summary)

12.14. Felkészülés a kollokviumra (Preparation for the colloquium)

13. A tantárgy meghirdetésének gyakorisága/a tantervben történő félévi elhelyezkedése: 5. félév/ősz;

14. A tanórákon való részvétel követelményei, az elfogadható hiányzások mértéke, a távolmaradás pótlásának lehetősége:

A hallgató az előadásról legfeljebb három alkalommal hiányozhat igazolás bemutatása és pót- vagy többletfeladat teljesítése nélkül. A három hiányzáson túli indokolt és igazolt távollét (pl. egészségügyi ok, szolgálatteljesítés) esetén a hallgató az oktatóval egyeztetett formában és határidővel pótolhatja a mulasztást. A hallgató köteles továbbá az előadás anyagát beszerezni, abból önállóan felkészülni. Indokolatlan és igazolatlan távolmaradás esetén a negyedik alkalmat követően a hallgató az oktatóval egyeztetett módon és határidővel többletfeladat elkészítésével teljesítheti a kurzust. Négynél több hiányzás után a hallgató nem kaphat aláírást, a kurzus ebben az esetben nem teljesítettnek minősül.

Kedvezményes tanrenden lévő hallgatónak – az NKE Tanulmányi és Vizsgaszabályzatában az e tanulmányi rendre vonatkozóan rögzített szabályok betartása mellett – a kurzus oktatójával egyeztetett formában elkészítendő feladatot szükséges teljesítenie a szorgalmi időszak végét megelőző utolsó munkanapig. A hallgatónak a kedvezményes tanulmányi rendet engedélyező határozat kézhezvételétől számított 10 munkanapon belül szükséges felvennie a kapcsolatot a kurzus oktatójával az elkészítendő feladat teljesítési feltételeinek egyeztetése érdekében.

15. Félévközi feladatok, ismeretek ellenőrzésének rendje:

A tanulmányi munka alapja az előadásokon való figyelmes és aktív részvétel. Az elhangzott előadás tartalmának ismeretét az oktató rendszeresen ellenőrzi. A kurzust írásbeli teszt és kollokvium zárja. A kollokvium időpontjára/időpontjaira a jelentkezés a szorgalmi időszak utáni első héten a Neptun rendszeren keresztül történik.

16. Az értékelés, az aláírás és a kreditek megszerzésének pontos feltételei:

16.1. Az aláírás megszerzésének feltételei:

Az aláírás megszerzésének feltétele a tanórákon való részvétel a 14. pontban jelzett feltételekkel, valamint az előadásra vonatkozó, a 15. pontban ismertetett félévközi feladatok és számonkérések teljesítése.

16.2. Az értékelés:

Ötfokozatú érdemjegy, melynek megállapításához Az imperializmus kora című előadás teljesítése során elért érdemjegyek szolgálnak alapul. A kollokviumon és az írásbeli teszten elért eredményt 50-50%-os aránnyal kell figyelembe venni, de bármelyik elem elégtelen teljesítése esetén a hallgató elégtelen értékelést kap. Az előadáshoz kapcsolódó vizsga alkalmával a hallgatónak tételhúzás után egy témát kell bemutatnia az előadások és a szakirodalom alapján, majd be kell számolnia egy általa választott szakirodalmi tételről az ajánlott irodalom köréből. Az írásbeli teszt értékelése ötfokozatú skálán a következőképpen történik: 50%-ig: elégtelen, 51%-tól elégséges, 65%-tól közepes, 80%-tól jó, 90%-tól jeles.

16.3. A kreditek megszerzésének feltételei:

A kreditek megszerzésének feltétele az aláírás megszerzése és legalább elégséges kollokviumi jegy.

17. Irodalomjegyzék:

17.1. Kötelező irodalom:

1. Bebesi György (szerk.): A hosszú 19. század rövid története, PTE BTK, Pécs 2022. ISBN: 978-963-429-943-1;

2. Kosáry Domokos: A magyar és európai politika történetéből, Osiris Kiadó, Budapest 2001. ISBN: 963 389 122 1;

3. Raffay Ernő: Balkáni Birodalom. Nagy-Románia megteremtése 1866–1920, Kárpátia Stúdió Kft., Budapest 2010. ISBN: 9789633850015;

4. Vadász Sándor: 19. századi egyetemes történelem 1798–1914, Osiris Kiadó, Budapest 2020. ISBN: 9789632764153;

17.2. Ajánlott irodalom:

1. Balla Antal: A legújabb kor gazdaságtörténete, Királyi Magyar Egyetemi Nyomda, Budapest 1938. ISBN: -;

2. Bibó István (szerk.): A kelet-európai kisállamok nyomorúsága. (In:Bibó István: Válogatott tanulmányok. 185-265.), Magvető, Budapest 1986. ISBN: 963-14-0672-5;

3. Horváth Jenő: A modern világ története 1815–1920. Harmadik kiadás, Sárkány-nyomda R.-T., Budapest 1935. ISBN: -;

Budapest, 2025.

Prof. Dr. Simándi Irén, PhD
egyetemi tanár
sk.

TANTÁRGYI PROGRAM

1. **A tantárgy kódja: TTTTT120**
2. **A tantárgy megnevezése (magyarul):** Önkényuralom és dualizmus (magyar történelem 1849–1914)
3. **A tantárgy megnevezése (angolul):** Autocracy and Dualism (1849-1914)
4. **Kreditérték és képzési karakter:**
   - **4.1.** 6 kredit
   - **4.2.** a tantárgy elméleti vagy gyakorlati jellegének mértéke: 50% elmélet, 50% gyakorlat
5. **A szak(ok), szakirányok/specializációk megnevezése (ahol oktatják):**

   5.1. történelemtanár;

6. **Az oktatásért felelős oktatási szervezeti egység megnevezése:** Történelem és Társadalom Tanszék
7. **A tantárgyfelelős oktató neve, beosztása, tudományos fokozata:** Prof. Dr. Simándi Irén, PhD, egyetemi tanár
8. **A tanórák száma és típusa**

   8.1. össz óraszám/félév:

   8.1.1. nappali munkarend: 56 (28 EA + 28 GY)

   8.1.2. levelező munkarend: 0 (0 EA + 0 GY)

   8.2. heti óraszám - nappali munkarend: 4

   8.3. Az ismeret átadásában alkalmazandó további sajátos módok, jellemzők: -

9. **A tantárgy szakmai tartalma (magyarul):**

   A hallgató megismeri az 1849 és 1914 közötti időszak legfontosabb, magyar történelmet alakító eseményeket, az azokat befolyásoló tényezőket, személyeket, évszámokat, topográfiai adatokat. A kurzus során a hallgató betekintést nyer az 1848-1849-es forradalom és szabadságharc utáni időszakba (megtorlás, önkényuralom időszaka a Magyar Királyságon stb.). Elemzés tárgyát képezik a kiegyezéshez vezető út különböző állomásai, a kiegyezés alternatívái. Képet kap a hallgató arról, hogy a kiegyezést máig többféleképpen értékelik, egyesek a modernizálódást, a polgári állam kiépülésének befejezését domborítják ki a korszakra vonatkozóan, mások – a kossuthi gondolat mentén – Magyarország „romlását” a Habsburg-ház melletti elköteleződést, a háborúba való sodródást és vereséget tulajdonítják e periódusnak. A tantárgy megismerteti az életmód átalakulását a fővárosban Budapesten és országosan, továbbá a korszak torlódó társadalmának ismérveit. Részletes figyelmet szentel a nemzetiségi kérdés okozta problémáknak. Lehetőség nyílik azonosítani a dualizmus válságának okait, valamint Tisza István konszolidációs kísérleteit. A kurzus betekintés

nyújt az első világháború előtti évek magyarországi történéseibe.

A tantárgy szakmai tartalma (angolul) (Course description):

Students learn about the most important events that shaped Hungarian history between 1849 and 1914, the factors, persons, years, and topographical data that influenced them.

During the course students gain insight into the period after the 1848-1849 revolution and war of independence (period of reprisals, arbitrary rule in the Kingdom of Hungary, etc.). The various stations on the way to the Compromise, and the alternatives to the Compromise are examined. Students are introduced to the various ways in which the Compromise is evaluated by historians, with some emphasizing modernization, with the completion of the development of the bourgeois state, while others—along the lines of Kossuth's assessment—underscoring the "deterioration" of Hungary, the commitment to the House of Habsburg, the drifting into WWI and the defeat that followed. The course also analyses the transformation of lifestyles in the capital city and nationwide, as well as the characteristics of the social transformation during the transition from a feudalistic to a capitalistic system. The problems caused by the nationality question are a particular focus of the course. The causes of the crisis of dualism are identified, and István Tisza's consolidation attempts are examined. The course provides an insight into the events in Hungary in the years before the First World War.

10. Elérendő kompetenciák (magyarul):

Tudása:

Tanári kompetenciák:

A szakképzett tanár birtokában van a szaktárgy tanításához szükséges szaktudományi, szakmódszertani, tanítás- és tanuláselméleti, valamint tantervi tudásnak. Rendelkezik szaktárgya tudományos ismeretrendszerével, az információszerzéshez, az információk feldolgozásához, értelmezéséhez és elrendezéséhez szükséges alapvető (szövegértési, logikai, informatikai) felkészültséggel. Ismeri az általa tanított szakterület (tanulási/műveltségi terület, művészeti terület) ismeretelméleti alapjait, megismerési sajátosságait, logikáját és terminológiáját, valamint kapcsolatát más tudományokkal, tantárgyakkal, tanulási területekkel.

Történelemtanári kompetenciák:

Ismeri a magyar, az európai, valamint az egyetemes történelem történelmi korszakait. Ismeri a történettudomány alapvető szakkifejezéseit. Ismeri a magyar és az egyetemes/világtörténelem kölcsönhatásait. Ismeri a történelemtudomány speciális forrásait és alapvető kutatási, valamint interpretációs módszereit. Ismeri a történeti tudás, a történeti ismeretek megszerzésének, feldolgozásának sajátosságait, a történelem jellemző forrásfajtáit, elsajátítja a történeti források és a tudományos feldolgozások, módszerek közötti különbségtételt. Megismeri és tudatosan használja a történelmi forrásokat tartalmazó internetes portálokat, hang- és filmarchívumokat és adatbázisokat. Ismeri a magyar és európai identitás szakterületileg legfontosabb kulturális objektumait, szövegeit, kontextusait, valamint legalább egy Európán kívüli kultúra legfontosabb vonásait. Tisztában van a történelem tanításának etikai kérdéseivel, a történelemoktatás identitásképző erejével.

-

Képességei:

Tanári képességei:

Képes szaktudományi, szakmódszertani, szaktárgyi, tanuláselméleti és tantervi tudásának hatékony integrálására. Képes a szaktárgyának megfelelő tudományterületeken a fogalmak, elméletek és tények közötti összefüggések megteremtésére, közvetítésére. Képes átlátni a tudáshoz és az információkhoz való hozzáférés hagyományos és digitális lehetőségeit az alkotó információhasználatra.

Történelemtanári képességei:

Fel tudja tárni események, folyamatok, cselekedetek mozgatórugóit és következményeit, felismeri az ok-okozati összefüggéseket. El tud helyezni térben és időben eseményeket, folyamatokat, jelenségeket, személyeket. Áttekintő és tudományosan alapozott ismeretekkel rendelkezik a magyar, valamint az egyetemes történelem egyes korszakairól, illetve ezek egyes tematikus részterületeiről. Képes átlátni a Kárpát-medence népeinek történetét, a multietnikus, multikulturális közösség alakulását a térségben, az őskortól napjainkig. Felkészült a történelem diszciplína területén az önálló ismeretszerzésre, a szakirodalom kritikus értelmezésére, továbbá a legújabb kutatási eredmények nyomon követésére és felhasználására. Birtokában van a tudományos kutatás módszereinek, eljárásainak, segédeszközeinek, képes a számítástechnika, az informatika használatára tárgyában. Képes a történelmi és jelenkori folyamatoknak a magyar nemzeti érdekek tükrében való értelmezésére.

-

Attitűdje:

Tanári attitűdje:

Reálisan ítéli meg szaktárgya oktatásban és nevelésben elfoglalt helyét, kiaknázza a benne rejlő nevelési lehetőségeket. A szakképzett tanár szakterületének megfelelő szintetizált tudása birtokában törekszik beépíteni a környezeti nevelés és a fenntarthatóságra nevelés értékeit, célkitűzéseit és alapelveit mindennapi pedagógiai tevékenységébe. Végig gondolja és képviseli az adott szakterület etikai kérdéseit. A szakképzett tanár jelentős mértékű önállósággal rendelkezik szakmája átfogó és speciális kérdéseinek felvetésében, átgondolásában, tudományos források alapján megfelelő válaszok kidolgozásában, szakmai nézetek képviseletében, indoklásában. A szakmáját és a szaktárgyainak megfelelő tudományterületeket megalapozó nézeteket felelősséggel vállalja. A szakképzett tanár felelősségteljesen viszonyul a tanulók személyiségfejlesztéséhez, törekszik mindenkiben meglátni és felmutatni az értékeket, valamint pozitív érzelmekkel (szeretettel) viszonyulni minden tanítványához. Érzékeny a tanulók egyéni problémáira. Kész figyelembe venni az adott tanulócsoport sajátosságait, szociális felkészültségét. Törekszik a tanulók fiatalos nézetrendszeréről minél több ismeretet szerezni. Törekszik önismeretének, saját személyiségének fejlesztésére, testi-lelki egészségének megőrzésére.

Történelemtanári attitűdök:

Felismeri a történelemoktatás identitásképző szerepét és jelentőségét. Nyitott a történettudomány aktuális eredményeinek és a történelemtanítás módszertani újításainak adaptálására. Elkötelezett történeti tudásának folyamatos fejlesztése mellett.

-

Autonómiája és felelőssége:

-

-

Elérendő kompetenciák (angolul) (Competences – English):

Knowledge:

Teaching knowledge:

Possesses the subject-specific, methodological, teaching and learning theory, and curriculum knowledge necessary for teaching the subject. Familiar with the scientific knowledge base of his/her subject, and the basic (reading comprehension, logical, IT) skills necessary for acquiring, processing, interpreting, and organising information. Knows the epistemological foundations, cognitive characteristics, logic, and terminology of the subject area (learning/knowledge area, artistic area) he/she teaches, as well as its relationship with other sciences, subjects, and learning areas.

History teaching knowledge:

Knows the historical periods of Hungarian, European, and universal history. Knows the fundamental terminology of historiography. Knows the interactions between Hungarian and universal/world history. Knows the specialised sources of historiography and its basic research and interpretative methods. Knows the characteristics of acquiring and processing historical knowledge, the typical types of historical sources, and distinguishes between historical sources and academic interpretations and methods. Knows and consciously uses internet portals, audio and film archives, and databases containing historical sources. Knows the most important cultural objects, texts, and contexts of Hungarian and European identity, as well as the main features of at least one non-European culture. Aware of the ethical issues in teaching history and the identity-forming power of history education.

-

Capabilities:

Teaching capabilities:

Capable of effectively integrating his/her knowledge of the discipline, methodology, subject area, learning theory, and the curriculum. Capable of establishing and conveying the relationships between concepts, theories, and facts in the relevant scientific fields of his/her subject. Capable of understanding the traditional and digital possibilities for accessing knowledge and information for creative information use.

History teaching capabilities:

Capable of uncovering the motivations and consequences of events, processes, and actions, and recognising cause-and-effect relationships. Capable of placing events, processes, phenomena, and individuals in spatial and temporal context. Possesses comprehensive and academically grounded knowledge of certain periods of Hungarian and universal history, as well as their thematic subfields. Capable of understanding the history of the peoples of the Carpathian Basin, the development of multi-ethnic, multicultural communities in the region, from prehistoric times to the present. Prepared to independently acquire knowledge in the field of history, to critically interpret academic literature, and to track and utilise the latest research results. Possesses the methods, procedures, and tools of scientific research, and capable of

using computers and information technology in his/her field. Capable of interpreting historical and contemporary processes in the light of Hungarian national interests.

-

Attitude:

Teaching attitude:

Realistically assesses the place of his/her subject in education and teaching, and exploits the educational opportunities inherent in it. Committed to the continuous development of students' knowledge, learning abilities, and social skills. Possesses significant independence in raising and considering comprehensive and specific questions of his/her profession, developing appropriate answers based on scientific sources, and representing and justifying professional views. Possesses synthesised knowledge appropriate to his/her field and strives to incorporate the values, goals, and principles of environmental education and education for sustainability into everyday pedagogical activities. Responsibly undertakes the views that underpin his/her profession and the relevant scientific fields. Approaches students' personality development responsibly, strives to see and highlight values in everyone, and relates to each student with positive emotions (love). Sensitive to students' individual problems. Ready to consider the characteristics and social preparedness of the given student group. Strives to gain as much knowledge as possible about students' youthful perspectives. Strives for self-awareness, personal development, and maintaining physical and mental health.

History teaching attitude:

Open to adapting current results of historiography and methodological innovations in history teaching. Committed to the continuous development of historical knowledge. Recognises the identity-forming role and significance of history education. Thinks through and represents the ethical issues of the given field.

-

Autonomy and responsibility:

-

-

11. Előtanulmányi követelmények:

12. A tantárgy tananyagának leírása, tematika. Description of the subject, curriculum (magyarul, angolul - English):

12.1. Az önkényuralom időszaka a Magyar Királyságban (szeminárium: esettanulmány és forráselemzés) (The period of despotism in the Kingdom of Hungary (seminar: case study and source analysis)

12.2. A kiegyezéshez vezető út és annak állomásai (szeminárium: esettanulmány és forráselemzés) (The road to the Compromise and its milestones (seminar: case study and source analysis)

12.3. A kiegyezés alternatívái és a kiegyezés értékelése (szeminárium: esettanulmány és forráselemzés) (Alternatives to the Compromise and evaluation of the Compromise (seminar: case study and source analysis)

12.4. A dualizmus rendszerének megszilárdulása (szeminárium: esettanulmány és

forráselemzés) (The consolidation of the dualist system (seminar: case study and source analysis)

12.5. A magyar gazdaság modernizálódása a dualizmusban (szeminárium: esettanulmány és forráselemzés) (The modernisation of the Hungarian economy under dualism (seminar: case study and sozrce analysis)

12.6. A polgári állam kialakulása (szeminárium: esettanulmány és forráselemzés) (The formation of the bourgeois state (seminar: case study and source analysis)

12.7. Az életmódbeli változások a 19–20. század fordulóján Magyarországon (szeminárium: esettanulmány és forráselemzés) (Lifestyle changes at the turn of the 19th and 20th centuries in Hungary (seminar: case study and soruce analysis)

12.8. A tanultak ismétlése, gyakorlás (szeminárium: esettanulmány és forráselemzés) (Repeating the lessons learned, practising (seminar: case study and source analysis)

12.9. A dualizmus korának társadalma (szeminárium: esettanulmány és forráselemzés) (Society in the age of dualism (seminar: case study and source analysis)

12.10. Nemzetiségi kérdés a dualizmus idején (szeminárium: esettanulmány és forráselemzés) (Ethnicity under dualism (seminar: case study and source analysis)

12.11. A dualizmus válságának jelei és Tisza István megoldási kísérletei (szeminárium: esettanulmány és forráselemzés) (The symptoms of the crisis of dualism and István Tisza's attempts to solve it (seminar: case study and source analysis)

12.12. Az első világháború előtti évek Magyarországon (szeminárium: esettanulmány és forráselemzés) (The years before World War I in Hungary (seminar: case study and source analysis)

12.13. A tanultak átismétlése, gyakorlás (szeminárium: esettanulmány és forráselemzés) (Repeating the lessons learned, practice (seminar: case study and source analysis)

12.14. Összegzés (szeminárium: zárthelyi dolgozat, a félév értékelése) (Summary (seminar: written test, evaluation of the semester)

13. **A tantárgy meghirdetésének gyakorisága/a tantervben történő félévi elhelyezkedése:** 5. félév/ősz;

14. **A tanórákon való részvétel követelményei, az elfogadható hiányzások mértéke, a távolmaradás pótlásának lehetősége:**

A hallgató az előadásokon és a szemináriumi foglalkozásokon egyaránt legfeljebb három alkalommal hiányozhat igazolás bemutatása és pót- vagy többletfeladat teljesítése nélkül. A három hiányzáson túli indokolt és igazolt távollét (pl. egészségügyi ok, szolgálatteljesítés) esetén a hallgató az oktatóval egyeztetett formában és határidővel pótolhatja a mulasztást. A hallgató köteles továbbá az előadás anyagát beszerezni, abból önállóan felkészülni. Indokolatlan és igazolatlan távolmaradás esetén a negyedik alkalmat követően a hallgató az oktatóval egyeztetett módon és határidővel többletfeladat elkészítésével teljesítheti a kurzust. Négynél több hiányzás után a hallgató nem kaphat aláírást, a kurzus ebben az esetben nem teljesítettnek minősül.

Kedvezményes tanrenden lévő hallgatónak – az NKE Tanulmányi és

Vizsgaszabályzatában az e tanulmányi rendre vonatkozóan rögzített szabályok betartása mellett – a kurzus oktatójával egyeztetett formában elkészítendő feladatot szükséges teljesítenie a szorgalmi időszak végét megelőző utolsó munkanapig. A hallgatónak a kedvezményes tanulmányi rendet engedélyező határozat kézhezvételétől számított 10 munkanapon belül szükséges felvennie a kapcsolatot a kurzus oktatójával az elkészítendő feladat teljesítési feltételeinek egyeztetése érdekében.

15. Félévközi feladatok, ismeretek ellenőrzésének rendje:

A tanulmányi munka alapja a gyakorlati órákon való figyelmes és aktív részvétel. A szemináriumi munka során a feldolgozandó források és szakirodalom ismeretét az oktató rendszeresen ellenőrzi. A szeminárium keretén belül minden hallgató választ egy a korszakhoz tartozó témát. E témát megvizsgálja úgy, hogy miképpen tanították a korábban használatban lévő tankönyvek, s miképpen szerepelnek a mostani oktatásban használt szakkönyvekben. A hallgató írásbeli dolgozatában mutat rá arra, hogy a választott téma kapcsán mire helyezték a hangsúlyt régen és ma, kidomborítva a téma kapcsán megjelenő legfrisseb kutatási eredményeket. A gyakorlati kurzust zárthelyi dolgozat zárja. A zárthelyi dolgozat pótlása, vagy javítása legkésőbb a vizsgaidőszak első hetének végéig egy alkalommal kísérelhető meg.

16. Az értékelés, az aláírás és a kreditek megszerzésének pontos feltételei:

16.1. Az aláírás megszerzésének feltételei:

Az aláírás megszerzésének feltétele a 14. pontban meghatározott arányú részvétel a foglalkozásokon, valamint a 15. pontban meghatározott követelmények teljesítése.

16.2. Az értékelés:

Ötfokozatú érdemjegy, melynek megállapításához az Önkényuralom és dualizmus (1849–1914) című előadás és a szeminárium teljesítése során elért érdemjegyek szolgálnak alapul. A kollokviumon elért eredményt 60%-os, míg a szemináriumon nyújtott teljesítményt 40%-os aránnyal kell figyelembe venni. A gyakorlati teljesítmény értékelése az órai aktivitás (20%), és a zárthelyi dolgozat (20%) együttes értékeléséből áll össze. A zárthelyi dolgozat értékelése ötfokozatú skálán a következőképpen történik: 50%-ig: elégtelen, 51%-tól elégséges, 60%-tól közepes, 80%-tól jó, 90%-tól jeles.

16.3. A kreditek megszerzésének feltételei:

A kreditek megszerzésének feltétele az aláírás megszerzése és legalább elégséges szintű teljesítmény elérése a kollokviumon és a szemináriumon.

17. Irodalomjegyzék:

17.1. Kötelező irodalom:

1. Gergely András: Magyarország története a 19. században, Osiris Kiadó, Budapest 2019. ISBN: 9789632763316;

2. Jancsó Benedek: A román irredenta mozgalmak története, Kárpátia Stúdió, Köröstárkány-Kápolnásnyék 2019. ISBN: 9786155374357;

3. Katus László: A modern Magyarország születése. Magyarország története 1711–1914, Kronosz Kiadó, Pécs 2023. ISBN: 9786156339041;

4. Pajkossy Gábor (szerk.): Magyarország története a 19. században, Osiris Kiadó, Budapest 2006. ISBN: 9789633893869;

5. Szekfű Gyula: Három nemzedék és ami utána következik, Királyi Magyar Egyetemi Nyomda, Budapest 1935. ISBN: -;

17.2. Ajánlott irodalom:

1. Bíró Sándor: Kisebbségben és többségben. Románok és magyarok (1867-1940), Pro Print Kiadó, Csíkszereda 2002. ISBN: 973-9311-87-3;

2. Kemény G. Gábor: Iratok a nemzetiségi kérdés történetéhez Magyarországon a dualizmus korában, Tankönyvkiadó, Budapest 1952. ISBN: -;

3. Papp Gábor (szerk.): Az Osztrák-Magyar Monarchia. A kiegyezéstől az összeomlásig, Kossuth Kiadó, Budapest 2021. ISBN: 9789635445264;

4. Rákosi Viktor: Elnémult harangok, Lazi Kiadó, Szeged 2013. ISBN: 9789632672120;

5. Tóth Sándor: A román földrajzi gondolat, Zrínyi Kiadó, Budapest 2013. ISBN: 978 963 327 578 8;

Budapest, 2025.

Prof. Dr. Simándi Irén, PhD
egyetemi tanár
sk.

TANTÁRGYI PROGRAM

1. **A tantárgy kódja: TTTTT121**
2. **A tantárgy megnevezése (magyarul):** Az első világháború és a két háború közötti korszak (egyetemes és magyar történelem 1914–1939) - a történelemtanítás szakmódszertana 4.
3. **A tantárgy megnevezése (angolul):** Subject methodology for teaching history of the First World War and the interwar period (universal and Hungarian history 1914-1939) IV.
4. **Kreditérték és képzési karakter:**
   - **4.1.** 2 kredit
   - **4.2.** a tantárgy elméleti vagy gyakorlati jellegének mértéke: 0% elmélet, 100% gyakorlat
5. **A szak(ok), szakirányok/specializációk megnevezése (ahol oktatják):**

   5.1. történelemtanár;

6. **Az oktatásért felelős oktatási szervezeti egység megnevezése:** Történelem és Társadalom Tanszék
7. **A tantárgyfelelős oktató neve, beosztása, tudományos fokozata:** Dr. Kovács Örs László, PhD, közszolgálati egyetemi docens
8. **A tanórák száma és típusa**
   - **8.1.** össz óraszám/félév:
   - 8.1.1. nappali munkarend: 28 (0 EA + 28 GY)
   - 8.1.2. levelező munkarend: 0 (0 EA + 0 GY)
   - **8.2.** heti óraszám - nappali munkarend: 2
   - **8.3.** Az ismeret átadásában alkalmazandó további sajátos módok, jellemzők: - Iskolai gyakorlat is részét képezi a kurzusnak.
9. **A tantárgy szakmai tartalma (magyarul):**

   A félév során a leendő tanárok megismerik a korszakhoz kapcsolódó szabályozókat, mint a NAT, a történelem kerettantervek, érettségi vizsga szabályzata, valamint a tankönyvek ide vágó részeit. Megkezdjük a hallgatók képzését az emelt szintű történelem előkészítő megtartására, amely során hosszmetszetben kell átlátniuk az érettségihez szükséges tananyagot. A hallgatókkal megismertetjük egy kirándulás megszervezésének minden apró részletét, hogyan lehet egy kirándulást történelmi témák köré interaktív módon megszervezni. Folytatjuk a képzésüket a tanulók mérésével, értékelésével, a számonkérések különböző formáival. Majd részletesen feldolgozzuk az iskolai tananyag első világháborúra és a két háború közti időszakra vonatkozó egyetemes és magyar történelemmel foglalkozó fejezeteit,

mikrotanításokon keresztül módszereket próbálunk ki. A félév során a csoport egy alkalommal iskolalátogatáson vesz részt külső helyszínen.

A tantárgy szakmai tartalma (angolul) (Course description):

During the semester, prospective teachers will learn about the regulations related to the period, such as the NAT, the history framework curricula, the regulations for the school-leaving examination, and the relevant sections of the textbooks. We will start training students to take the history preparation course at the higher level, during which they will have to go through a longitudinal review of the syllabus for the school-leaving examination. Students will be introduced to all the details of organising a field trip, how to organise a field trip around historical topics in an interactive way. We will continue their training in measuring and evaluating students, and in different forms of assessment. We will then go into the chapters of the school curriculum dealing with the First World War and the inter-war period in universal and Hungarian history, trying out methods through micro-teaching. During the semester, the group will make one school visit to an external site.

10. Elérendő kompetenciák (magyarul):

Tudása:

Ismeri a szaktárgy tantervét, a benne megfogalmazott tanulási eredményeket és vizsgakövetelményeket, valamint a tantárgy tanulásának sajátosságait, megismerési módszereit, tananyagstruktúráját, illetve belső logikáját. Ismeri a szaktárgy tanítása-tanulása során felhasználható információforrásokat, az azokról való tájékozódás lehetőségeit, a tankönyveket, a papíralapú és online taneszközöket, tanulásszervezési módokat, fontosabb módszereket, tanítási és tanulási stratégiákat. Szakterületének megfelelő tudása van a környezeti nevelésről és a fenntarthatóság fogalmáról, alapelveiről. Ismeri a fenntarthatóság értékeit, az alapvető ok-okozati összefüggéseket. A szakképzett tanár rendelkezik az oktatás-nevelést segítő kommunikáció sajátosságaival kapcsolatos tudással. A szakképzett tanár rendelkezik azzal a pedagógiai, hermeneutikai és ismeretelméleti tudással, amely segíti őt a pedagógiai folyamatok többrétegű, komplex értelmezésében. Alaposan ismeri azokat a diagnosztikai, mérésmetodikai szabályokat, amelyek garantálják az értékelő tevékenység megbízhatóságát és objektivitását. Ismeri azokat a külföldi és hazai módszereket, amelyeket a szaktárgya tanítása során fejlesztett kompetenciák mérésére alakítottak ki.

Ismeri a történeti tudás, a történeti ismeretek megszerzésének, feldolgozásának sajátosságait, a történelem jellemző forrásfajtáit, elsajátítja a történeti források és a tudományos feldolgozások, módszerek közötti különbségtételt. Ismeri a történelemtudomány speciális forrásait és alapvető kutatási, valamint interpretációs módszereit. Ismeri a nemzeti, népi kultúránk értékeit, hagyományait. Ismeri és felelősséggel kezeli a történelem szerepét a tanulók személyiségfejlődésében. Ismeri a történelem tanítása során fejlesztendő kompetenciákat. Felkészült a történelmi tanulmányi versenyek tervezésére, szervezésére, kivitelezésére. Tisztában van a történelem tanításának etikai kérdéseivel, a történelemoktatás identitásképző erejével.

-

Képességei:

Képes a hagyományos és az információ- és kommunikációtechnológiára épülő

eszközök, digitális tananyagok hatékony, szakszerű alkalmazására. A tanulókat egymás elfogadására, kölcsönös támogatására és előítélet-mentes együttműködésre neveli. Mind a szaktárgyi oktatás keretében, mind a szabadidős tevékenységek során képes alkalmazni az együttműködést segítő, motiváló módszereket. Képes a konfliktusok és a bántalmazás megelőzésére és adott esetben hatékony kezelésére. Képes kommunikálni online platformokon keresztül is. A szakképzett tanár pedagógiai helyzetekben képes a mérlegelésre, együttműködésre, kölcsönösségre, asszertivitásra, támogató kommunikációra. Jól tájékozódik a pedagógiai és szaktárgyi szakirodalomban, képes elemezni, értelmezni e területek kutatási, fejlesztési eredményeit, tisztában van a pedagógiai kutatás, fejlesztés, valamint innováció sajátosságaival. Képes a nyugodt, biztonságos és az eredményes tanulást segítő tanulási környezet megszervezésére. A szakképzett tanár képes a különböző adottságokkal, képességekkel és tudással rendelkező tanulók és tanulócsoportok differenciált fejlesztésére, valamint a tanítási és fejlesztési módszerek szakszerű megválasztására, alkalmazására, a pályaorientáció segítésére. Képes a korrekt adatfelhasználás elveit szem előtt tartva kezelni és elemezni a tanulói tudás értékelésekor kapott eredményeket.

El tud helyezni térben és időben eseményeket, folyamatokat, jelenségeket, személyeket. Felkészült a történelem diszciplína területén az önálló ismeretszerzésre, a szakirodalom kritikus értelmezésére, továbbá a legújabb kutatási eredmények nyomon követésére és felhasználására. Áttekintő és tudományosan alapozott ismeretekkel rendelkezik a magyar, valamint az egyetemes történelem egyes korszakairól, illetve ezek egyes tematikus részterületeiről. Képes saját történelmi narratíva kialakítására, a reflexív, tudatos formálására, illetve az eltérő nézőpontból fakadó értelmezés és értékelés különbségeinek felismerésére. Képes történelmi források kritikus elemzésére, értelmezésére, feldolgozására, interpretációjára a történelem tér és idő dimenzióiban való eligazodásra, történelmi és társadalomismereti fogalmak szakszerű használatára, a fogalmak térbeli és időbeli változásainak értelmezésére. Képes az adott szempontból lényeges és lényegtelen jelenségek megkülönböztetésére, az oksági viszonyok, az okok és következmények rendszerében való eligazodásra, a döntési lehetőségek, az indítékok, az egyén, valamint a csoport történelemformáló szerepének felismerésére. Képes a motivációt, tanulói aktivitást biztosító, a tanulók gondolkodási, problémamegoldási és együttműködési képességeinek fejlesztését segítő módszerek megválasztására, alkalmazására. Képes kialakítani a közösséghez tartozás, a hazaszeretet érzését. A történelemtanítás sajátos igényeit, a tantárgyak közötti koncentráció lehetőségeit kihasználva képes együttműködni kollégáival.

-

Attitűdje:

A szakképzett tanár elkötelezett a tanulók tudásának, tanulási képességeinek és szociális készségeinek folyamatos fejlesztése iránt. A szakképzett tanár rendelkezik olyan fokú flexibilitással, amely lehetővé teszi a tervdokumentumoktól való esetenkénti eltérést, amennyiben az észszerű pedagógiai megfontolások és a tanulócsoportok érdekei úgy kívánják. A szakképzett tanár elkötelezett a nemzeti és egyetemes értékek iránt, szociális érzékenység, segítőkészség jellemzi. Elkötelezett a tanulást támogató értékelés mellett, törekszik olyan értékelési rendszer kialakítására, amelyben érvényesülhetnek a méltányosság szempontjai is. Fontosnak tartja az alapvető környezettudatos magatartási normák betartását és betartatását.

Hivatástudattal kezeli a konfliktushelyzeteket, a problémák feltárását, illetve megoldásuk érdekében szakmai segítséget kér és elfogad. Kész a folyamatos szaktudományi, szakmódszertani és neveléstudományi megújulásra. Kész részt vállalni a szaktárggyal kapcsolatos fejlesztési, innovációs tevékenységben.

A történelmi ismeretek, fogalmak elsajátításával, valamint a történelmi források és interpretációk mérlegelésével, hipotézisek alkotásával fejleszti a tanulók elemző, problémamegoldó gondolkodását, a gyakorlati példák megfelelő beemelése alkalmazásával. A történelmi ismereteken alapuló szilárd identitással rendelkezik. Szem előtt tartja a tanulók adottságait és igényeit, törekszik a lehetőségek maximális kihasználására, valamint a feltételek, körülmények javítására. Fontosnak tekinti a helyi értékek megőrzését, valamint az anyaország feladatait a határon kívül élő magyarság identitásának megőrzésében. Tiszteli a személyiségi és az emberi jogokat. Elkötelezett aziránt, hogy a történelmi ismereteket kisebb-nagyobb közösségekben ismeretterjesztő szinten bemutassa, népszerűsítse, magyarázza, az élethosszig tartó tanulásra motiváló módon terjessze.

-

Autonómiája és felelőssége:

-

-

Elérendő kompetenciák (angolul) (Competences – English):

Knowledge:

Knows the curriculum of the subject, the learning outcomes and examination requirements formulated in it, as well as the characteristics of learning the subject, its cognitive methods, the structure of the teaching material, and its internal logic. Familiar with the information sources that can be used in teaching and learning the subject, the possibilities for obtaining information about them, textbooks, paper-based and online teaching tools, learning organisation methods, important teaching methods, and teaching and learning strategies. Possesses knowledge appropriate to his/her field about environmental education and the concept and principles of sustainability. Understands the values of sustainability and the basic cause-and-effect relationships. Possesses knowledge of the characteristics of communication that supports education and teaching. Capable of organising a calm, safe, and effective learning environment that supports successful learning. Possesses the pedagogical, hermeneutical, and epistemological knowledge that helps him/her in the multi-layered, complex interpretation of pedagogical processes. Thoroughly knows the diagnostic and measurement methodological rules that guarantee the reliability and objectivity of evaluative activities. Knows the foreign and domestic methods designed for measuring the competences developed during the teaching of his/her subject.

Knows the characteristics of acquiring and processing historical knowledge, the typical types of historical sources, and distinguishes between historical sources and academic interpretations and methods. Knows the specialised sources of historiography and its basic research and interpretative methods. Knows the values and traditions of our national and folk culture. Knows and responsibly handles the role of history in students' personality development. Knows the competences to be developed during the teaching of history. Prepared to plan, organise, and execute history academic competitions. Aware of the ethical issues in teaching history and the identity-forming power of history

education.

-

Capabilities:

Capable of effectively and professionally applying traditional and information and communication technology-based tools, as well as digital teaching materials. Educates students to accept each other, provide mutual support, and cooperate without prejudice. Capable of applying cooperation-fostering and motivating methods both within the framework of subject teaching and during leisure activities. Capable of preventing and, if necessary, effectively managing conflicts and bullying. Capable of communicating through online platforms as well. Capable of weighing options, cooperating, reciprocating, being assertive, and providing supportive communication in pedagogical situations. Well-informed about pedagogical and subject-specific literature, capable of analysing and interpreting research and development results in these areas, and aware of the characteristics of pedagogical research, development, and innovation. Capable of the differentiated development of students and student groups with different abilities, skills, and knowledge, as well as the professional selection and application of teaching and development methods, and assisting with career orientation. Capable of handling and analysing the results obtained from evaluating students' knowledge while keeping in mind the principles of ethical data use.

Capable of placing events, processes, phenomena, and individuals in spatial and temporal context. Prepared to independently acquire knowledge in the field of history, to critically interpret academic literature, and to track and utilise the latest research results. Possesses comprehensive and academically grounded knowledge of certain periods of Hungarian and universal history, as well as their thematic subfields. Capable of creating his/her own historical narrative, consciously and reflectively shaping it, and recognising the differences in interpretation and evaluation arising from different perspectives. Capable of critically analysing, interpreting, processing, and interpreting historical sources, navigating the spatial and temporal dimensions of history, using historical and social science concepts correctly, and interpreting the spatial and temporal changes of concepts. Capable of distinguishing between relevant and irrelevant phenomena from a given perspective, navigating the system of causal relationships, recognising decision-making options, motivations, and the history-shaping roles of individuals and groups. Capable of selecting and applying methods that ensure motivation, student activity, and help develop students' thinking, problem-solving, and cooperation skills. Capable of fostering a sense of belonging to the community and patriotism. Capable of cooperating with colleagues by utilising the specific needs of history teaching and the possibilities of subject integration.

-

Attitude:

Committed to the continuous development of students' knowledge, learning abilities, and social skills. Possesses a degree of flexibility that allows for occasional deviations from planning documents if reasonable pedagogical considerations and the interests of student groups so require. Committed to national and universal values, characterised by social sensitivity and helpfulness. Committed to assessment that supports learning, and strives to create an evaluation system in which the principles of fairness can also prevail. Considers the adherence to and enforcement of basic

environmentally conscious behavioural norms important. Handles conflict situations with a sense of vocation, seeks and accepts professional help to identify and solve problems. Ready for continuous renewal in subject-specific, methodological, and educational sciences. Ready to participate in development and innovation activities related to his/her subject.

Develops students' analytical and problem-solving thinking through the acquisition of historical knowledge and concepts, the consideration of historical sources and interpretations, and the formulation of hypotheses, using appropriate practical examples. Possesses a solid identity based on historical knowledge. Keeps students' abilities and needs in mind, strives to maximise opportunities, and improve conditions and circumstances. Considers the preservation of local values important, as well as the responsibilities of the mother country in maintaining the identity of Hungarians living abroad. Respects personal and human rights. Committed to presenting, popularising, and explaining historical knowledge at an educational level in small and large communities, and promoting it in a way that motivates lifelong learning.

-

Autonomy and responsibility:

-

-

11. Előtanulmányi követelmények:

12. A tantárgy tananyagának leírása, tematika. Description of the subject, curriculum (magyarul, angolul - English):

12.1. Bevezetés – NAT, KET, ÉVK áttekintése, félévi feladatok megbeszélése (Introduction - NAT, KET, ÉVK overview, discussion of termly tasks - NAT: National Education Scheme, KET: History framework curricula, ÉVK: the regulations for the school-leaving examination)

12.2. Emelt szintű érettségi előkészítő I. (Advanced level Baccalaureate Preparation I.)

12.3. Történelemi kirándulások szervezése (Organisation of historical excursions)

12.4. Mérés, értékelés tanítása VI. (Teaching measurement and evaluation VI.)

12.5. Csoportos hospitálás iskolában (Group visits to school)

12.6. Zárthelyi dolgozat (max. 30perc - Az első világháború (Magyarország is), mikrotanítás (written test, max. 30 min. - The First World War, including Hungary, mikroteaching)

12.7. Bolsevik hatalomátvétel; Sztálin, mikrotanítás (Bolshevik takeover; Stalin, mikroteaching)

12.8. Átalakulás Magyarországon 1918-1920, mikrotanítás (Transformation in Hungary 1918-1920, mikroteaching)

12.9. A békerendszer és következményei. Trianon, mikrotanítás (The peace system and its consequences. Trianon, mikroteaching)

12.10. Világgazdaság működése és válsága, nemzetközi kapcsolatok a két vh. közt, mikrotanítás (Functioning and crisis of the world economy, international relations

between the two world wars, mikroteaching)

12.11. Hitler és Mussolini, mikrotanítás (Hitler and Mussolini, mikroteaching)

12.12. Horthy-korszak (állam, bel- és külpolitika, gazdaság), mikrotanítás (Horthy era: state, domestic and foreign policy, economy, mikroteaching)

12.13. Horthy-korszak (oktatás, kultúra, társadalom), mikrotanítás (Horthy era: education, culture, society, mikroteaching)

12.14. Értékelő óra, összefoglalás (Evaluation lesson, summary)

13. **A tantárgy meghirdetésének gyakorisága/a tantervben történő félévi elhelyezkedése:** 6. félév/tavasz;

14. **A tanórákon való részvétel követelményei, az elfogadható hiányzások mértéke, a távolmaradás pótlásának lehetősége:**

A 25%-os hiányzáson túli indokolt és igazolt távollét (pl. egészségügyi ok, szolgálatteljesítés) esetén a hallgató az oktatóval egyeztetett formában és határidővel pótolhatja a mulasztást. A hallgató köteles továbbá a gyakorlat anyagát beszerezni, abból önállóan felkészülni. A fentiekben meghatározottnál több hiányzás esetén a hallgató nem kaphat aláírást, a kurzus ebben az esetben nem teljesítettnek minősül. Kedvezményes tanrenden lévő hallgatónak – az NKE Tanulmányi és Vizsgaszabályzatában az e tanulmányi rendre vonatkozóan rögzített szabályok betartása mellett – a kurzus oktatójával egyeztetett formában elkészítendő feladatot szükséges teljesítenie a szorgalmi időszak végét megelőző utolsó munkanapig. A hallgatónak a kedvezményes tanulmányi rendet engedélyező határozat kézhezvételétől számított 10 munkanapon belül szükséges felvennie a kapcsolatot a kurzus oktatójával az elkészítendő feladat teljesítési feltételeinek egyeztetése érdekében.

A csoportos és egyéni iskolai hospitáláson való részvétel a hallgató számára kötelező, az esetleges hiányzás(oka)t legkésőbb a póthét végéig pótolni köteles. A pótlásról a gyakorlatvezető mentortanárral kell egyeztetnie.

15. **Félévközi feladatok, ismeretek ellenőrzésének rendje:**

A tanulmányi munka alapja a gyakorlati órákon való figyelmes és aktív részvétel. Minden hallgatónak a félév során egy mikrotanítást kell tartania a félév elején vállalt témából, és a szorgalmi időszak végére az adott félév tananyagából egy óravázlatokat, témazárót tartalmazó beadandó anyagot kell írnia. A gyakorlati jegy a mikrotanítás, a beadandó feladat és a zárthelyi dolgozat együttes értékeléséből áll össze. A zárthelyi dolgozat pótlása, vagy javítása legkésőbb a vizsgaidőszak első hetének végéig egy alkalommal kísérelhető meg.

A hallgatónak a tárgy keretében csoportos és egyéni iskolai hospitáláson is részt kell vennie az alábbiak szerint:

2 szaktárgyi iskolai tanítási óra és 1 kompetenciaméréssel, versenyfelügyelettel vagy helyettesített órval kapcsolatos óra/foglalkozás hospitálása.

A hallgató mindegyik óráról/foglalkozásról hospitálási naplót vezet a félév elején a gyakorlatvezető által meghatározott megfigyelési szempontok alapján. A hospitálási naplót a szorgalmi időszak 12. hetéig kell a hallgatónak leadnia a vezetőtanárnak. A hospitálási naplót a gyakorlatvezető mentortanár megfelelő/nem megfelelő

minősítéssel értékeli.

16. Az értékelés, az aláírás és a kreditek megszerzésének pontos feltételei:

16.1. Az aláírás megszerzésének feltételei:

Az aláírás megszerzésének egyik feltétele a megfelelő minősítéssel értékelt hospitálási napló megléte. Az aláírás megszerzésének másik feltétele a 14. pontban meghatározott arányú részvétel a foglalkozásokon, valamint a 15. pontban meghatározott félévközi feladatok legalább elégséges szintű teljesítése.

16.2. Az értékelés:

Gyakorlati jegy, melyen ötfokozatú érdemjegyet kapnak a hallgatók. A gyakorlati jegy a megírt zárthelyi dolgozat, a mikrotanítás és leadott feladatok százalékos átlaga. A gyakorlati teljesítmény értékelése az órai aktivitás (10%, vagy pontszám, vagy érdemjegy 1-től 5-ig), a mikrotanítás (25%, vagy pontszám, vagy érdemjegy 1-től 5-ig), a beadandó feladat (40%, vagy pontszám, vagy érdemjegy 1-től 5-ig) és a zárthelyi dolgozat (25%, vagy pontszám, vagy érdemjegy 1-től 5-ig) együttes értékeléséből áll össze. A zárthelyi dolgozat értékelése ötfokozatú skálán a következőképpen történik: 50%-ig elégtelen, 51%-tól elégséges, 65%-tól közepes, 80%-tól jó, 90%-tól jeles. Bármely elem elégtelen teljesítése esetén a hallgató elégtelen érdemjegyben részesül a gyakorlaton.

16.3. A kreditek megszerzésének feltételei:

A kreditek megszerzésének feltétele az aláírás megszerzése és legalább elégséges gyakorlati jegy (GYJ).

17. Irodalomjegyzék:

17.1. Kötelező irodalom:

1. Borhegyi Péter - Nánay Mihály: Történelem 11., Oktatási Hivatal, Budapest 2022. ISBN: 9789634362333;

2. Borhegyi Péter - Nánay Mihály: Történelem 7. , Oktatási Hivatal, Budapest 2022. ISBN: 9789634362296;

3. Boronkai Sz. - Gianone A. - Kormos Z. - Kovács Ö. - Simonkay M.: Történelem 11., Szent István Társulat, Budapest 2022. ISBN: 9789632779225;

4. Száray Miklós: Történelem 11., Oktatási Hivatal, Budapest 2022. ISBN: 9789634362340;

5. Tóth Attila: Történelem 7., Oktatási Hivatal, Budapest 2022. ISBN: 9789634362302;

17.2. Ajánlott irodalom:

1. Csepela Jánosné – Horváth Péter – Katona András – Nagyajtai Anna: A történelemtanítás gyakorlata - Tantárgy-pedagógiai tankönyv, Nemzedékek Tudása Tankönyvkiadó, Budapest 2003. ISBN: 9789631946222;

2. F. Dárdai Ágnes: Külföldi és magyar történelemtankönyvek európai integrációs képe. (In: Iskolakultúra 2002. évi 1. szám, pp 62-72.), Szegedi Tudományegyetem Bölcsészet- és Társadalom-tudományi Kar, Szeged 2002. évi 1. sz.. ISBN: helyett ISSN: 1588-0818;

3. F. Dárdai Ágnes – Kaposi József: A történelemtanítás elmúlt 30 éve (1990–2020) – Helyzetkép és perspektíva. (in: Magyar Pedagógia, 121. évf. 2. sz. / 2021 pp. 137–167., Szegedi Tudományegyetem Bölcsészet- és Társadalom-tudományi Kar, Szeged 2021. évi 2. sz.. ISBN: helyett ISSN: 1788-2400;

4. F. Dárdai Ágnes (szerk. NAGY Péter Tibor – VARGYAI Gyula.): Történelemdidaktika és a kontroverzív történelemtanítás. (In: Történelem – tanítás – módszertan. Tanulmányok a 75 éves Szabolcs Ottó tiszteletére., pp. 34–43.), Országos Pedagógiai Könyvtár és Múzeum, Budapest 2002. ISBN: 9639315494;

5. Katona András – Dr. Szabolcs Ottó: Tantárgy-pedagógiai olvasókönyv, Nemzedékek Tudása Tankönyvkiadó, Budapest 2006. ISBN: 9631956954;

Budapest, 2025.

Dr. Kovács Örs László, PhD
közszolgálati egyetemi docens
sk.

TANTÁRGYI PROGRAM

1. **A tantárgy kódja: TTTTT122**
2. **A tantárgy megnevezése (magyarul):** Az első világháború és a két háború közötti korszak (Egyetemes történelem 1914–1939)
3. **A tantárgy megnevezése (angolul):** The First World War and the Interwar Period (World History 1914–1939)
4. **Kreditérték és képzési karakter:**
   - **4.1.** 3 kredit
   - **4.2.** a tantárgy elméleti vagy gyakorlati jellegének mértéke: 100% elmélet, 0% gyakorlat
5. **A szak(ok), szakirányok/specializációk megnevezése (ahol oktatják):**

   5.1. történelemtanár;

6. **Az oktatásért felelős oktatási szervezeti egység megnevezése:** Történelem és Társadalom Tanszék
7. **A tantárgyfelelős oktató neve, beosztása, tudományos fokozata:** Nánay Mihály, PhD, közszolgálati egyetemi docens
8. **A tanórák száma és típusa**

   8.1. össz óraszám/félév:

   8.1.1. nappali munkarend: 28 (28 EA + 0 GY)

   8.1.2. levelező munkarend: 0 (0 EA + 0 GY)

   8.2. heti óraszám - nappali munkarend: 2

   8.3. Az ismeret átadásában alkalmazandó további sajátos módok, jellemzők: -

9. **A tantárgy szakmai tartalma (magyarul):**

   A tantárgy célja, hogy a hallgatók megismerjék az egyetemes történeténelem legfontosabb politika-, társadalom-, gazdaság-, kultúr- és eszmetörténeti összefüggéseit az első világháború, a háború utáni átalakulás éveiben, valamint a két világháború közötti korszakban. A tárgy kronologikus rendben követi végig a vizsgált időszak fő csomópontjait, hangsúlyosan megjelenítve a történettudományban felmerülő különböző álláspontokat, a máig vitatott kérdéseket. A tárgy keretei között kitüntetett súllyal szerepel a Párizs-környéki békerendszer kérdése, hiszen az egész korszakot meghatározza előzményei, okai, valamint szerteágazó következményei folytán. Külön hangsúlyt fektetünk az egyes paradigmatikus államberendezkedések, valamint a nemzetközi kapcsolatok bemutatására is.

   A tantárgy szakmai tartalma (angolul) (Course description):

   The aim of the course is to make students get to know the most important political,

social, economic, cultural and ideological historical contexts of the years of the First World War, the post-war transformation, and the period between the two world wars. The subject follows the main junctions of the examined period in chronological order, emphasizing the various points of view arising in historical science and the questions still debated. Within the framework of the subject, the issue of the peace system around Paris is given special weight, as it defines the entire era due to its antecedents, causes, and wide-ranging consequences. We also place special emphasis on the presentation of individual paradigmatic state systems and international relations.

10. Elérendő kompetenciák (magyarul):

Tudása:

A szakképzett tanár birtokában van a szaktárgy tanításához szükséges szaktudományi, szakmódszertani, tanítás- és tanuláselméleti, valamint tantervi tudásnak. Rendelkezik szaktárgya tudományos ismeretrendszerével, az információszerzéshez, az információk feldolgozásához, értelmezéséhez és elrendezéséhez szükséges alapvető (szövegértési, logikai, informatikai) felkészültséggel. Ismeri az általa tanított szakterület (tanulási/műveltségi terület, művészeti terület) ismeretelméleti alapjait, megismerési sajátosságait, logikáját és terminológiáját, valamint kapcsolatát más tudományokkal, tantárgyakkal, tanulási területekkel. Ismeri a magyar nemzeti és az európai kultúra alapjait. Tájékozott a szakterületéhez és tanári hivatásához kötődő információs forrásokkal, szervezetekkel kapcsolatban. Ismeri a pedagógusszakma jogi és etikai szabályait, normáit.

Ismeri a magyar, az európai, valamint az egyetemes történelem történelmi korszakait. Ismeri a magyar és az egyetemes/világtörténelem kölcsönhatásait. A tágan értelmezett történettudomány legalább egy részterületén elmélyült ismeretekkel rendelkezik. Ismeri a magyar és európai identitás szakterületileg legfontosabb kulturális objektumait, szövegeit, kontextusait, valamint legalább egy Európán kívüli kultúra legfontosabb vonásait. Ismeri azokat a gazdasági és társadalmi folyamatokat, amelyek változásokat, válságokat idézhetnek elő, és azok megjelenési lehetőségeit a történelem tanítása során. Ismeri a történelem megértéséhez és kreatív alkalmazásához szükséges gondolkodásmód kialakulásában, illetve kialakításában szerepet játszó pszichológiai tényezőket. Felkészült a történelem kiegészítő ismereteit közvetítő történelem szakkör és önképzőkör, szaktanterem működtetésére. Ismeri és alkalmazza a tudásellenőrzés, a képességmérés legkorszerűbb eredményeit, a történelmi értékelésben alkalmazható hagyományos és digitális eszközeit.

-

Képességei:

A szakképzett tanár képes a szaktudományi, továbbá az általános pedagógiai-pszichológiai és a pedagóguskompetenciák fejlesztésére irányuló képzésben tanult módszerek, eljárások szaktárgyi alkalmazására, a különböző tudásterületek közötti összefüggések, kapcsolódások, átfedések és egymásra hatások felismerésére, a szaktárgyi integráció megvalósítására. Képes a szaktárgyának megfelelő tudományterületeken a fogalmak, elméletek és tények közötti összefüggések megteremtésére, közvetítésére. Képes szaktudományi, szakmódszertani, szaktárgyi, tanuláselméleti és tantervi tudásának hatékony integrálására. Képes átlátni a tudáshoz és az információkhoz való hozzáférés hagyományos és digitális lehetőségeit az alkotó információhasználatra. Képes kutatási módszerek használatára.

El tud helyezni térben és időben eseményeket, folyamatokat, jelenségeket,

személyeket. Felkészült a történelem diszciplína területén az önálló ismeretszerzésre, a szakirodalom kritikus értelmezésére, továbbá a legújabb kutatási eredmények nyomon követésére és felhasználására. Birtokában van a tudományos kutatás módszereinek, eljárásainak, segédeszközeinek, képes a számítástechnika, az informatika használatára tárgyában. Fel tudja tárni események, folyamatok, cselekedetek mozgatórugóit és következményeit, felismeri az ok-okozati összefüggéseket. Képes a történelmi és jelenkori folyamatoknak a magyar nemzeti érdekek tükrében való értelmezésére. Áttekintő és tudományosan alapozott ismeretekkel rendelkezik a magyar, valamint az egyetemes történelem egyes korszakairól, illetve ezek egyes tematikus részterületeiről. Képes átlátni a Kárpát-medence népeinek történetét, a multietnikus, multikulturális közösség alakulását a térségben, az őskortól napjainkig. Képes a történelem diszciplína területén folytatott önálló ismeretszerzésre, a történeti szakirodalom és a történeti források értelmezésére, elemzésére, interpretációjára továbbá a legújabb kutatási eredmények nyomon követésére és felhasználására. Képes a történelem tér- és idődimenzióiban való eligazodásra, a történelmi fogalmak térbeli és időbeli változásainak értelmezésére. Birtokában van a tudományos kutatás módszereinek, eljárásainak, segédeszközeinek, képes a számítástechnika, az informatika használatára. Képes saját történelmi narratíva kialakítására, a reflexív, tudatos formálására, illetve az eltérő nézőpontból fakadó értelmezés és értékelés különbségeinek felismerésére. Képes történelmi források kritikus elemzésére, értelmezésére, feldolgozására, interpretációjára a történelem tér és idő dimenzióiban való eligazodásra, történelmi és társadalomismereti fogalmak szakszerű használatára, a fogalmak térbeli és időbeli változásainak értelmezésére. Képes kiemelni egy adott témához tartozó lényeges ismereteket. Képes az adott szempontból lényeges és lényegtelen jelenségek megkülönböztetésére, az oksági viszonyok, az okok és következmények rendszerében való eligazodásra, a döntési lehetőségek, az indítékok, az egyén, valamint a csoport történelemformáló szerepének felismerésére. Képes a véleményét és értékelését logikus és tényeket tartalmazó érvekkel alátámasztani. Képes a múlt és a jelen társadalmi, gazdasági, politikai és kulturális folyamatairól és jelenségeiről árnyalt, megalapozott véleményt alkotni.

-

Attitűdje:

A szakképzett tanár elkötelezett a tanulók tudásának, tanulási képességeinek és szociális készségeinek folyamatos fejlesztése iránt. Reálisan ítéli meg szaktárgya oktatásban és nevelésben elfoglalt helyét, kiaknázza a benne rejlő nevelési lehetőségeket. Nyitott a megismerés, illetve a tapasztalatszerzés iránt, törekszik a tanulók megismerési és alkotási vágyának, önművelési igényének a felébresztésére és fenntartására. A szakképzett tanár elkötelezett a nemzeti és egyetemes értékek iránt, szociális érzékenység, segítőkészség jellemzi. Törekszik úgy nevelni, hogy tanítványai mások véleményét és értékeit tiszteljék. Célul tűzi ki az ismereteken alapuló, mérlegelő gondolkodás képességének kialakítását a tanulókban. Kész a folyamatos szaktudományi, szakmódszertani és neveléstudományi megújulásra. Kész részt vállalni a szaktárggyal kapcsolatos fejlesztési, innovációs tevékenységben. A szakképzett tanár jelentős mértékű önállósággal rendelkezik szakmája átfogó és speciális kérdéseinek felvetésében, átgondolásában, tudományos források alapján megfelelő válaszok kidolgozásában, szakmai nézetek képviseletében, indoklásában. A szakmáját és a szaktárgyainak megfelelő tudományterületeket megalapozó nézeteket

felelősséggel vállalja.

Árnyalt, megalapozott véleményt alkot a múlt és a jelen társadalmi, gazdasági, politikai és kulturális folyamatairól és jelenségeiről. A történelmi ismereteken alapuló szilárd identitással rendelkezik. Elismeri a magyar és európai identitás, a magyar és az európai kultúra értékeit. Fontosnak tekinti a helyi értékek megőrzését, valamint az anyaország feladatait a határon kívül élő magyarság identitásának megőrzésében.

-

Autonómiája és felelőssége:

-

-

Elérendő kompetenciák (angolul) (Competences – English):

Knowledge:

Possesses the subject-specific, methodological, teaching and learning theory, and curriculum knowledge necessary for teaching the subject. Familiar with the scientific knowledge base of his/her subject, and the basic (reading comprehension, logical, IT) skills necessary for acquiring, processing, interpreting, and organising information. Knows the epistemological foundations, cognitive characteristics, logic, and terminology of the subject area (learning/knowledge area, artistic area) he/she teaches, as well as its relationship with other sciences, subjects, and learning areas. Knows the foundations of Hungarian national and European culture. Informed about the information sources and organisations related to his/her field and teaching profession. Knows the legal and ethical rules and norms of the teaching profession.

Knows the historical periods of Hungarian, European, and universal history. Knows the interactions between Hungarian and universal/world history. Possesses in-depth knowledge in at least one subfield of broadly interpreted historiography. Knows the most important cultural objects, texts, and contexts of Hungarian and European identity, as well as the main features of at least one non-European culture. Knows the economic and social processes that can cause changes and crises, and their potential manifestations in the teaching of history. Knows the psychological factors involved in developing and fostering the thinking necessary for understanding and creatively applying history. Prepared to operate history clubs and self-study groups, and manage a specialised classroom for conveying supplementary historical knowledge. Knows and applies the most up-to-date results of knowledge assessment and skill measurement, and the traditional and digital tools applicable in historical evaluation.

-

Capabilities:

Capable of applying the methods and procedures learned in subject-specific, general pedagogical-psychological, and teacher competence development training to the subject area, recognising the connections, overlaps, and interactions between different knowledge areas, and achieving subject integration. Capable of establishing and conveying the relationships between concepts, theories, and facts in the relevant scientific fields of his/her subject. Capable of effectively integrating his/her knowledge of the discipline, methodology, subject area, learning theory, and the curriculum. Capable of understanding the traditional and digital possibilities for accessing

knowledge and information for creative information use. Capable of using research methods.

Capable of placing events, processes, phenomena, and individuals in spatial and temporal context. Prepared to independently acquire knowledge in the field of history, to critically interpret academic literature, and to track and utilise the latest research results. Possesses the methods, procedures, and tools of scientific research, and capable of using computers and information technology in his/her field. Capable of uncovering the motivations and consequences of events, processes, and actions, and recognising cause-and-effect relationships. Capable of interpreting historical and contemporary processes in the light of Hungarian national interests. Possesses comprehensive and academically grounded knowledge of certain periods of Hungarian and universal history, as well as their thematic subfields. Capable of understanding the history of the peoples of the Carpathian Basin, the development of multi-ethnic, multicultural communities in the region, from prehistoric times to the present. Capable of the independent acquisition of knowledge in the field of history, interpreting, analysing, and interpreting historical literature and sources, and tracking and utilising the latest research results. Capable of navigating the spatial and temporal dimensions of history, and interpreting the spatial and temporal changes of historical concepts. Possesses the methods, procedures, and tools of academic research, and capable of using computers and information technology. Capable of creating his/her own historical narrative, consciously and reflectively shaping it, and recognising the differences in interpretation and evaluation arising from different perspectives. Capable of critically analysing, interpreting, processing, and interpreting historical sources, navigating the spatial and temporal dimensions of history, using historical and social science concepts correctly, and interpreting the spatial and temporal changes of concepts. Capable of highlighting the essential knowledge related to a given topic. Capable of distinguishing between relevant and irrelevant phenomena from a given perspective, navigating the system of causal relationships, recognising decision-making options, motivations, and the history-shaping roles of individuals and groups. Capable of supporting his/her opinions and evaluations with logical and fact-based arguments. Capable of forming nuanced, well-founded opinions about the social, economic, political, and cultural processes and phenomena of the past and present.

-

Attitude:

Committed to the continuous development of students' knowledge, learning abilities, and social skills. Realistically assesses the place of his/her subject in education and teaching, and exploits the educational opportunities inherent in it. Open to learning and gaining experience, and strives to awaken and maintain students' desire for knowledge, creativity, and self-improvement. Committed to national and universal values, characterised by social sensitivity and helpfulness. Strives to educate students to respect others' opinions and values. Aims to develop the ability for knowledge-based, deliberative thinking in students. Ready for continuous renewal in subject-specific, methodological, and educational sciences. Ready to participate in development and innovation activities related to his/her subject. Possesses significant independence in raising and considering comprehensive and specific questions of his/her profession, developing appropriate answers based on scientific sources, and representing and justifying professional views. Responsibly undertakes the views that underpin his/her profession and the relevant scientific fields.

Forms nuanced, well-founded opinions about the social, economic, political, and cultural processes and phenomena of the past and present. Possesses a solid identity based on historical knowledge. Recognises the values of Hungarian and European identity, and Hungarian and European culture. Considers the preservation of local values important, as well as the responsibilities of the mother country in maintaining the identity of Hungarians living abroad.

-

Autonomy and responsibility:

-

-

11. Előtanulmányi követelmények:

12. A tantárgy tananyagának leírása, tematika. Description of the subject, curriculum (magyarul, angolul - English):

12.1. A világ „a nagy háború” előestjén. Az első világháború, mint a 20. század őskatasztrófája (The world, on the eve of "the great war". The First World War as the original catastrophe of the 20th century)

12.2. Az első világháború: fő események, frontok, a háború jellege (The First World War: main events, fronts, characteristics of war)

12.3. Az átalakuló Európa 1917–1922 – szocialista és nemzeti törekvések (Oroszország, Olaszország, Németország, Lengyelország, Törökország, Finnország) (Europe in transition 1917–1922 – socialist and national aspirations (Russia, Italy, Germany, Poland, Turkey, Finland))

12.4. A versailles-washingtoni békerendszer. A békék általános elvei (érdekbeszámításos és diktált békék) (The Versailles-Washington peace system. General principles of peaces (interest-based and dictated peaces))

12.5. Nemzetközi politika 1929-ig (International politics until 1929)

12.6. A kommunista Szovjetunió I.: Lenin, a NEP és a sztálini rendszerváltás (The communist Soviet Union I: Lenin, the NEP and the Stalinist regime change)

12.7. A kommunista Szovjetunió II.: a ’30-as évek sztálini diktatúrája (The communist Soviet Union II: the Stalinist dictatorship of the 1930s)

12.8. Az Egyesült Államok és a világgazdasági válság (The United States of America and the global economic crisis)

12.9. A nemzetiszocializmus létrejötte, ideológiája és hatalomra jutása Németországban (The formation, ideology and rise to power of National Socialism in Germany)

12.10. A nemzetiszocialista diktatúra Németországban (The National Socialist dictatorship in Germany)

12.11. Köztes-Európa a két világháború között: Lengyelország, Csehszlovákia, Ausztria, Románia, Jugoszlávia (Central Europe between the two world wars: Poland, Czechoslovakia, Austria, Romania, Yugoslavia)

12.12. Kelet-Ázsia a két világháború között: Japán és Kína (East Asia between the two world wars: Japan and China)

12.13. Nemzetközi politika 1933-tól a második világháború kezdetéig (International politics from 1933 to the beginning of the World War II)

12.14. Összefoglalás, vizsgamegbeszélés (Summary, exam consultation)

13. **A tantárgy meghirdetésének gyakorisága/a tantervben történő félévi elhelyezkedése:** 6. félév/tavasz;

14. **A tanórákon való részvétel követelményei, az elfogadható hiányzások mértéke, a távolmaradás pótlásának lehetősége:**

A hallgató az előadásokon és a szemináriumi foglalkozásokon egyaránt legfeljebb három alkalommal hiányozhat igazolás bemutatása és pót- vagy többletfeladat teljesítése nélkül. A három hiányzáson túli indokolt és igazolt távollét (pl. egészségügyi ok, szolgálatteljesítés) esetén a hallgató az oktatóval egyeztetett formában és határidővel pótolhatja a mulasztást. A hallgató köteles továbbá az előadás anyagát beszerezni, abból önállóan felkészülni. Indokolatlan és igazolatlan távolmaradás esetén a negyedik alkalmat követően a hallgató az oktatóval egyeztetett módon és határidővel többletfeladat elkészítésével teljesítheti a kurzust. Négynél több hiányzás után a hallgató nem kaphat aláírást, a kurzus ebben az esetben nem teljesítettnek minősül.

Kedvezményes tanrenden lévő hallgatónak – az NKE Tanulmányi és Vizsgaszabályzatában az e tanulmányi rendre vonatkozóan rögzített szabályok betartása mellett – a kurzus oktatójával egyeztetett formában elkészítendő feladatot szükséges teljesítenie a szorgalmi időszak végét megelőző utolsó munkanapig. A hallgatónak a kedvezményes tanulmányi rendet engedélyező határozat kézhezvételétől számított 10 munkanapon belül szükséges felvennie a kapcsolatot a kurzus oktatójával az elkészítendő feladat teljesítési feltételeinek egyeztetése érdekében.

15. **Félévközi feladatok, ismeretek ellenőrzésének rendje:**

A kurzushoz nem tartoznak félévközi feladatok.

16. **Az értékelés, az aláírás és a kreditek megszerzésének pontos feltételei:**

16.1. Az aláírás megszerzésének feltételei:

Az aláírás megszerzésének feltétele a tanórákon való részvétel a 14. pontban jelzett feltételek szerint.

16.2. Az értékelés:

A kurzust szóbeli vagy írásbeli kollokvium zárja, melynek értékelése ötfokozatú érdemjeggyel történik.

16.3. A kreditek megszerzésének feltételei:

A kreditek megszerzésének feltétele az aláírás megszerzése és legalább elégséges szintű teljesítmény elérése a kollokviumon.

17. **Irodalomjegyzék:**

17.1. Kötelező irodalom:

1. Majoros István - Ormos Mária: Európa a nemzetközi küzdőtéren, Osiris Kiadó, Budapest 2003. ISBN: 9633895014;

2. Németh István (szerk.): 20. századi egyetemes történet I. Európa, Osiris Kiadó, Budapest 2006. ISBN: 9633897602;

3. Németh István (szerk.): 20. századi egyetemes történet II. Európán kívüli országok, Osiris Kiadó, Budapest 2006. ISBN: 9633897612;

17.2. Ajánlott irodalom:

1. Buchanan, Patrick J.: Churchill, Hitler és a "szükségtelen" háború, Rubicon Intézet, Budapest 2022. ISBN: 9789636622701;

2. Clark, Cristopher: Alvajárók – Hogyan menetelt Európa 1914-ben a háború felé?, Park Kiadó, Budapest 2015. ISBN: 9789633550755;

3. Ferguson, Niall: A világ háborúja – A gyűlölet évszázadának története, Scolar Kiadó, Budapest 2020. ISBN: 9789635099726;

4. Kershaw, Ian: A pokolba és vissza. Európa 1914–1949, Kossuth Kiadó, Budapest 2021. ISBN: 9789635440344;

5. Macmillan, Margaret: Béketeremtők – Az 1919-es párizsi békekonferencia, Gabo Kiadó, Budapest 2012. ISBN: 9789637318962;

Budapest, 2025.

Nánay Mihály, PhD
közszolgálati egyetemi docens
sk.

TANTÁRGYI PROGRAM

1. **A tantárgy kódja: TTTTT123**
2. **A tantárgy megnevezése (magyarul):** Magyarország a nagy háborúban és a Horthy-korszakban (1914–1939)
3. **A tantárgy megnevezése (angolul):** Hungary in the „great war" and the Horthy-era. (1914−1939)
4. **Kreditérték és képzési karakter:**
   - **4.1.** 6 kredit
   - **4.2.** a tantárgy elméleti vagy gyakorlati jellegének mértéke: 50% elmélet, 50% gyakorlat
5. **A szak(ok), szakirányok/specializációk megnevezése (ahol oktatják):**

   5.1. történelemtanár;

6. **Az oktatásért felelős oktatási szervezeti egység megnevezése:** Történelem és Társadalom Tanszék
7. **A tantárgyfelelős oktató neve, beosztása, tudományos fokozata:** Nánay Mihály, PhD, közszolgálati egyetemi docens
8. **A tanórák száma és típusa**

   8.1. össz óraszám/félév:

   8.1.1. nappali munkarend: 56 (28 EA + 28 GY)

   8.1.2. levelező munkarend: 0 (0 EA + 0 GY)

   8.2. heti óraszám - nappali munkarend: 4

   8.3. Az ismeret átadásában alkalmazandó további sajátos módok, jellemzők: -

9. **A tantárgy szakmai tartalma (magyarul):**

   A tantárgy célja, hogy a hallgatók megismerjék Magyarország történetének az első világháború korában, az azt követő összeomlás időszakában, valamint a Horthy-korszakban jellemző legfontosabb politika-, társadalom-, gazdaság-, kultúr- és eszmetörténeti összefüggéseit. A tárgy kronologikus rendben követi végig a vizsgált időszak fő csomópontjait, hangsúlyosan megjelenítve a történettudományban felmerülő különböző álláspontokat, a máig vitatott kérdéseket. A tárgy keretei között kitüntetett súllyal szerepel a trianoni békediktátum kérdése, hiszen az egész korszakot meghatározza előzményei, okai, valamint szerteágazó következményei folytán. Külön hangsúly fektetünk a korszak meghatározó személyiségeinek, valamint szellemi áramlatainak bemutatására is.

   A tantárgy szakmai tartalma (angolul) (Course description):

   The aim of the course is to make students get to know the most important political,

social, economic, cultural and ideological connections of the history of Hungary during the First World War, the period of the subsequent collapse, and the Horthy era. The subject follows the main junctions of the examined period in chronological order, emphasizing the various points of view arising in historical science and the questions still debated. Within the framework of the subject, the issue of the Trianon peace decree is given special weight, as it defines the entire era due to its antecedents, causes, and wide-ranging consequences. We also place special emphasis on the presentation of the defining personalities and intellectual currents of the era.

10. Elérendő kompetenciák (magyarul):

Tudása:

A szakképzett tanár birtokában van a szaktárgy tanításához szükséges szaktudományi, szakmódszertani, tanítás- és tanuláselméleti, valamint tantervi tudásnak. Rendelkezik szaktárgya tudományos ismeretrendszerével, az információszerzéshez, az információk feldolgozásához, értelmezéséhez és elrendezéséhez szükséges alapvető (szövegértési, logikai, informatikai) felkészültséggel. Ismeri az általa tanított szakterület (tanulási/műveltségi terület, művészeti terület) ismeretelméleti alapjait, megismerési sajátosságait, logikáját és terminológiáját, valamint kapcsolatát más tudományokkal, tantárgyakkal, tanulási területekkel. Ismeri a magyar nemzeti és az európai kultúra alapjait. Tájékozott a szakterületéhez és tanári hivatásához kötődő információs forrásokkal, szervezetekkel kapcsolatban. Ismeri a pedagógusszakma jogi és etikai szabályait, normáit.

Ismeri a magyar, az európai, valamint az egyetemes történelem történelmi korszakait. Ismeri a magyar és az egyetemes/világtörténelem kölcsönhatásait. A tágan értelmezett történettudomány legalább egy részterületén elmélyült ismeretekkel rendelkezik. Ismeri a magyar és európai identitás szakterületileg legfontosabb kulturális objektumait, szövegeit, kontextusait, valamint legalább egy Európán kívüli kultúra legfontosabb vonásait. Ismeri azokat a gazdasági és társadalmi folyamatokat, amelyek változásokat, válságokat idézhetnek elő, és azok megjelenési lehetőségeit a történelem tanítása során.

-

Képességei:

A szakképzett tanár képes a szaktudományi, továbbá az általános pedagógiai-pszichológiai és a pedagóguskompetenciák fejlesztésére irányuló képzésben tanult módszerek, eljárások szaktárgyi alkalmazására, a különböző tudásterületek közötti összefüggések, kapcsolódások, átfedések és egymásra hatások felismerésére, a szaktárgyi integráció megvalósítására. Képes a szaktárgyának megfelelő tudományterületeken a fogalmak, elméletek és tények közötti összefüggések megteremtésére, közvetítésére. Képes szaktudományi, szakmódszertani, szaktárgyi, tanuláselméleti és tantervi tudásának hatékony integrálására. Képes átlátni a tudáshoz és az információkhoz való hozzáférés hagyományos és digitális lehetőségeit az alkotó információhasználatra. Képes kutatási módszerek használatára.

El tud helyezni térben és időben eseményeket, folyamatokat, jelenségeket, személyeket. Felkészült a történelem diszciplína területén az önálló ismeretszerzésre, a szakirodalom kritikus értelmezésére, továbbá a legújabb kutatási eredmények nyomon követésére és felhasználására. Birtokában van a tudományos kutatás módszereinek, eljárásainak, segédeszközeinek, képes a számítástechnika, az informatika használatára tárgyában. Fel tudja tárni események, folyamatok,

cselekedetek mozgatórugóit és következményeit, felismeri az ok-okozati összefüggéseket. Képes a történelmi és jelenkori folyamatoknak a magyar nemzeti érdekek tükrében való értelmezésére. Áttekintő és tudományosan alapozott ismeretekkel rendelkezik a magyar, valamint az egyetemes történelem egyes korszakairól, illetve ezek egyes tematikus részterületeiről. Képes átlátni a Kárpát-medence népeinek történetét, a multietnikus, multikulturális közösség alakulását a térségben, az őskortól napjainkig. Képes a történelem diszciplína területén folytatott önálló ismeretszerzésre, a történeti szakirodalom és a történeti források értelmezésére, elemzésére, interpretációjára továbbá a legújabb kutatási eredmények nyomon követésére és felhasználására. Képes a történelem tér- és idődimenzióiban való eligazodásra, a történelmi fogalmak térbeli és időbeli változásainak értelmezésére. Képes saját történelmi narratíva kialakítására, a reflexív, tudatos formálására, illetve az eltérő nézőpontból fakadó értelmezés és értékelés különbségeinek felismerésére. Képes történelmi források kritikus elemzésére, értelmezésére, feldolgozására, interpretációjára a történelem tér és idő dimenzióiban való eligazodásra, történelmi és társadalomismereti fogalmak szakszerű használatára, a fogalmak térbeli és időbeli változásainak értelmezésére. Képes kiemelni egy adott témához tartozó lényeges ismereteket. Képes az adott szempontból lényeges és lényegtelen jelenségek megkülönböztetésére, az oksági viszonyok, az okok és következmények rendszerében való eligazodásra, a döntési lehetőségek, az indítékok, az egyén, valamint a csoport történelemformáló szerepének felismerésére. Képes a véleményét és értékelését logikus és tényeket tartalmazó érvekkel alátámasztani. Képes a múlt és a jelen társadalmi, gazdasági, politikai és kulturális folyamatairól és jelenségeiről árnyalt, megalapozott véleményt alkotni.

-

Attitűdje:

A szakképzett tanár elkötelezett a tanulók tudásának, tanulási képességeinek és szociális készségeinek folyamatos fejlesztése iránt. Reálisan ítéli meg szaktárgya oktatásban és nevelésben elfoglalt helyét, kiaknázza a benne rejlő nevelési lehetőségeket. Nyitott a megismerés, illetve a tapasztalatszerzés iránt, törekszik a tanulók megismerési és alkotási vágyának, önművelési igényének a felébresztésére és fenntartására. A szakképzett tanár elkötelezett a nemzeti és egyetemes értékek iránt, szociális érzékenység, segítőkészség jellemzi. Törekszik úgy nevelni, hogy tanítványai mások véleményét és értékeit tiszteljék. Célul tűzi ki az ismereteken alapuló, mérlegelő gondolkodás képességének kialakítását a tanulókban. Kész a folyamatos szaktudományi, szakmódszertani és neveléstudományi megújulásra. Kész részt vállalni a szaktárggyal kapcsolatos fejlesztési, innovációs tevékenységben. A szakképzett tanár jelentős mértékű önállósággal rendelkezik szakmája átfogó és speciális kérdéseinek felvetésében, átgondolásában, tudományos források alapján megfelelő válaszok kidolgozásában, szakmai nézetek képviseletében, indoklásában. A szakmáját és a szaktárgyainak megfelelő tudományterületeket megalapozó nézeteket felelősséggel vállalja.

Árnyalt, megalapozott véleményt alkot a múlt és a jelen társadalmi, gazdasági, politikai és kulturális folyamatairól és jelenségeiről. A történelmi ismereteken alapuló szilárd identitással rendelkezik. Elismeri a magyar és európai identitás, a magyar és az európai kultúra értékeit. Fontosnak tekinti a helyi értékek megőrzését, valamint az anyaország feladatait a határon kívül élő magyarság identitásának megőrzésében. Törekszik az objektív értékelés követelményének betartására, és tiszteletben tartja az

értékelés etikai normáit. Arra törekszik, hogy kialakítsa a tanulókban az aktív cselekvés igényét és a felelős magatartást a fenntarthatóság érdekében, és ezért együttműködik közvetlen környezetével. Fontosnak tartja az alapvető környezettudatos magatartási normák betartását és betartatását.

-

Autonómiája és felelőssége:

-

-

Elérendő kompetenciák (angolul) (Competences – English):

Knowledge:

Possesses the subject-specific, methodological, teaching and learning theory, and curriculum knowledge necessary for teaching the subject. Familiar with the scientific knowledge base of his/her subject, and the basic (reading comprehension, logical, IT) skills necessary for acquiring, processing, interpreting, and organising information. Knows the epistemological foundations, cognitive characteristics, logic, and terminology of the subject area (learning/knowledge area, artistic area) he/she teaches, as well as its relationship with other sciences, subjects, and learning areas. Knows the foundations of Hungarian national and European culture. Informed about the information sources and organisations related to his/her field and teaching profession. Knows the legal and ethical rules and norms of the teaching profession.

Knows the historical periods of Hungarian, European, and universal history. Knows the interactions between Hungarian and universal/world history. Possesses in-depth knowledge in at least one subfield of broadly interpreted historiography. Knows the most important cultural objects, texts, and contexts of Hungarian and European identity, as well as the main features of at least one non-European culture. Knows the economic and social processes that can cause changes and crises, and their potential manifestations in the teaching of history. Possesses comprehensive and academically grounded knowledge of certain periods of Hungarian and universal history, as well as their thematic subfields.

-

Capabilities:

Capable of applying the methods and procedures learned in subject-specific, general pedagogical-psychological, and teacher competence development training to the subject area, recognising the connections, overlaps, and interactions between different knowledge areas, and achieving subject integration. Capable of establishing and conveying the relationships between concepts, theories, and facts in the relevant scientific fields of his/her subject. Capable of effectively integrating his/her knowledge of the discipline, methodology, subject area, learning theory, and the curriculum. Capable of understanding the traditional and digital possibilities for accessing knowledge and information for creative information use. Capable of using research methods.

Capable of placing events, processes, phenomena, and individuals in spatial and temporal context. Prepared to independently acquire knowledge in the field of history, to critically interpret academic literature, and to track and utilise the latest research results. Possesses the methods, procedures, and tools of scientific research, and

capable of using computers and information technology in his/her field. Capable of uncovering the motivations and consequences of events, processes, and actions, and recognising cause-and-effect relationships. Capable of interpreting historical and contemporary processes in the light of Hungarian national interests. Capable of understanding the history of the peoples of the Carpathian Basin, the development of multi-ethnic, multicultural communities in the region, from prehistoric times to the present. Capable of the independent acquisition of knowledge in the field of history, interpreting, analysing, and interpreting historical literature and sources, and tracking and utilising the latest research results. Capable of navigating the spatial and temporal dimensions of history, and interpreting the spatial and temporal changes of historical concepts. Capable of creating his/her own historical narrative, consciously and reflectively shaping it, and recognising the differences in interpretation and evaluation arising from different perspectives. Capable of critically analysing, interpreting, processing, and interpreting historical sources, navigating the spatial and temporal dimensions of history, using historical and social science concepts correctly, and interpreting the spatial and temporal changes of concepts. Capable of highlighting the essential knowledge related to a given topic. Capable of distinguishing between relevant and irrelevant phenomena from a given perspective, navigating the system of causal relationships, recognising decision-making options, motivations, and the history-shaping roles of individuals and groups. Capable of supporting his/her opinions and evaluations with logical and fact-based arguments. Capable of forming nuanced, well-founded opinions about the social, economic, political, and cultural processes and phenomena of the past and present.

-

Attitude:

Committed to the continuous development of students' knowledge, learning abilities, and social skills. Realistically assesses the place of his/her subject in education and teaching, and exploits the educational opportunities inherent in it. Open to learning and gaining experience, and strives to awaken and maintain students' desire for knowledge, creativity, and self-improvement. Committed to national and universal values, characterised by social sensitivity and helpfulness. Strives to educate students to respect others' opinions and values. Aims to develop the ability for knowledge-based, deliberative thinking in students. Ready for continuous renewal in subject-specific, methodological, and educational sciences. Ready to participate in development and innovation activities related to his/her subject. Possesses significant independence in raising and considering comprehensive and specific questions of his/her profession, developing appropriate answers based on scientific sources, and representing and justifying professional views. Responsibly undertakes the views that underpin his/her profession and the relevant scientific fields. Strives to adhere to the requirement of objective evaluation and respects the ethical norms of evaluation. Strives to instil in students the need for active engagement and responsible behaviour for sustainability, and therefore cooperates with his/her immediate environment. Considers the adherence to and enforcement of basic environmentally conscious behavioural norms important.

Forms nuanced, well-founded opinions about the social, economic, political, and cultural processes and phenomena of the past and present. Possesses a solid identity based on historical knowledge. Recognises the values of Hungarian and European identity, and Hungarian and European culture. Considers the preservation of local

values important, as well as the responsibilities of the mother country in maintaining the identity of Hungarians living abroad.

-

Autonomy and responsibility:

-

-

11. Előtanulmányi követelmények:

12. A tantárgy tananyagának leírása, tematika. Description of the subject, curriculum (magyarul, angolul - English):

12.1. Magyarország a világháborúban: a háború kezdete, magyar frontok, hadifoglyok, kiemelkedő szereplők (szeminárium: esettanulmány és forráselemzés) (Hungary in the World War: the beginning of the war, Hungarian fronts, prisoners of war, outstanding actors (seminar: case study and source analysis)

12.2. Az ország belső helyzete a világháború előtt, a háborús hátország és a politika (szeminárium: esettanulmány és forráselemzés) (The internal situation of the country before the World War, the wartime hinterland and politics (seminar: case study and source analysis)

12.3. Az Osztrák–Magyar Monarchia összeomlása, Károlyi Mihály kísérlete (szeminárium: esettanulmány és forráselemzés) (The collapse of the Austro–Hungarian Monarchy, Mihály Károlyi's attempt (seminar: case study and source analysis)

12.4. Károlyi Mihály bukása és Kun Béla diktatúrája (szeminárium: esettanulmány és forráselemzés) (The fall of Mihály Károlyi and the dictatorship of Béla Kun (seminar: case study and source analysis)

12.5. Az ellenforradalom és Horthy Miklós (szeminárium: esettanulmány és forráselemzés) (The counter-revolution and Miklós Horthy (seminar: case study and source analysis)

12.6. A trianoni békediktátum létrejötte, megkötése, tartalma és közvetlen következményei (szeminárium: esettanulmány és forráselemzés) (The creation, sign, content and direct consequences of the Trianon peace treaty (seminar: case study and source analysis)

12.7. A Horthy-korszak kezdete: a háború, összeomlás és Trianon utáni ország, Teleki Pál miniszterelnöksége, IV. Károly visszatérési kísérletei és Nyugat-Magyarország kérdése (szeminárium: esettanulmány és forráselemzés) (The beginning of the Horthy era: the country after the war, collapse and Trianon, the prime ministership of Pál Teleki, Károly IV's attempts to return and the issue of Western Hungary (seminar: case study and source analysis)

12.8. Bethlen István politikai és gazdasági konszolidációja. A konzervatív parlamentáris berendezkedés. Klebelsberg Kuno intézkedései (szeminárium: esettanulmány és forráselemzés) (The political and economic consolidation of István Bethlen. The conservative parliamentary system. Kuno Klebelsberg's measures (seminar: case study and source analysis)

12.9. A világgazdasági válság Magyarországon és Gömbös Gyula válságkezelő

kísérlete (szeminárium: esettanulmány és forráselemzés) (The world economic crisis in Hungary and Gyula Gömbös' attempt at crisis management (seminar: case study and source analysis)

12.10. A Horthy-korszak eszmei-politikai áramlatai és a határon túlra szakadt magyarság helyzete (szeminárium: esettanulmány és forráselemzés) (The ideological and political trends of the Horthy era and the situation of Hungarian minorities in the successor states (seminar: case study and source analysis)

12.11. Három miniszterelnök a második világháború előtt: Darányi, Imrédy és Teleki (szeminárium: esettanulmány és forráselemzés) (Three prime ministers before the Second World War: Kálmán Darányi, Béla Imrédy and Pál Teleki (seminar: case study and source analysis)

12.12. Magyar világ 1938: a két világháború közötti Magyarország politikai, gazdasági, társadalmi és kulturális eredményei (szeminárium: esettanulmány és forráselemzés) (Hungarian world 1938: the political, economic, social and cultural achievements of Hungary between the two world wars (seminar: case study and source analysis)

12.13. A területi revízió két sikere: az első bécsi döntés és Kárpátalja visszatérése (szeminárium: esettanulmány és forráselemzés) (Two successes of the territorial revision: the first Vienna award and the return of Transcarpathia (seminar: case study and source analysis)

12.14. Összefoglalás, vizsgamegbeszélés (szeminárium: a félév értékelése) (Summary, exam discussion (seminar: evaluation of the semester)

13. **A tantárgy meghirdetésének gyakorisága/a tantervben történő félévi elhelyezkedése:** 6. félév/tavasz;

14. **A tanórákon való részvétel követelményei, az elfogadható hiányzások mértéke, a távolmaradás pótlásának lehetősége:**

A hallgató az előadásokon és a szemináriumi foglalkozásokon egyaránt legfeljebb három alkalommal hiányozhat igazolás bemutatása és pót- vagy többletfeladat teljesítése nélkül. A három hiányzáson túli indokolt és igazolt távollét (pl. egészségügyi ok, szolgálatteljesítés) esetén a hallgató az oktatóval egyeztetett formában és határidővel pótolhatja a mulasztást. A hallgató köteles továbbá az előadás anyagát beszerezni, abból önállóan felkészülni. Indokolatlan és igazolatlan távolmaradás esetén a negyedik alkalmat követően a hallgató az oktatóval egyeztetett módon és határidővel többletfeladat elkészítésével teljesítheti a kurzust. Négynél több hiányzás után a hallgató nem kaphat aláírást, a kurzus ebben az esetben nem teljesítettnek minősül.

Kedvezményes tanrenden lévő hallgatónak – az NKE Tanulmányi és Vizsgaszabályzatában az e tanulmányi rendre vonatkozóan rögzített szabályok betartása mellett – a kurzus oktatójával egyeztetett formában elkészítendő feladatot szükséges teljesítenie a szorgalmi időszak végét megelőző utolsó munkanapig. A hallgatónak a kedvezményes tanulmányi rendet engedélyező határozat kézhezvételétől számított 10 munkanapon belül szükséges felvennie a kapcsolatot a kurzus oktatójával az elkészítendő feladat teljesítési feltételeinek egyeztetése érdekében.

15. **Félévközi feladatok, ismeretek ellenőrzésének rendje:**

A tanulmányi munka alapja az órákon való figyelmes és aktív részvétel. A szeminárium

esetében minden hallgatónak a félév során egy referátumot kell tartania egy félév elején vállalt témából, és a szorgalmi időszak végén egy írásbeli dolgozatot kell leadnia előre egyeztetett témában, valamint a félév során előírt két zárthelyi dolgozatot teljesíteni. Hiányzás esetén a zárthelyi dolgozat egy alkalommal pótolható az utolsó szemináriumi foglalkozást követő hét folyamán.

16. Az értékelés, az aláírás és a kreditek megszerzésének pontos feltételei:

16.1. Az aláírás megszerzésének feltételei:

Az aláírás megszerzésének feltétele a 14. pontban meghatározott arányú részvétel a foglalkozásokon, valamint a 15. pontban meghatározott félévközi feladatok és kollokviumi vizsga eredményes teljesítése.

16.2. Az értékelés:

Ötfokozatú érdemjegy, melynek megállapításához az előadás és a szeminárium teljesítése során elért érdemjegyek szolgálnak alapul. A gyakorlati jegy az órai aktivitás, a referátum és a beadandó írásbeli dolgozat, valamint a zárthelyi dolgozatok – melyekből egyik sem lehet elégtelen – együttes értékeléséből áll össze, 40% súllyal értékelve a tantárgyi jegyben. A tantárgyi jegy másik elemét, 60%-os súlyozással az előadás anyagából tett kollokviumi vizsga eredménye alkotja.

16.3. A kreditek megszerzésének feltételei:

A kreditek megszerzésének feltétele az aláírás megszerzése és legalább elégséges szintű teljesítmény elérése a kollokviumon és a szemináriumon.

17. Irodalomjegyzék:

17.1. Kötelező irodalom:

1. Gulyás László (szerk.): Trianonról közérthetően, Szegedi Egyetemi Kiadó, Szeged 2019. ISBN: 9786155455971;

2. Püski Levente: A Horthy-korszak, 1920-1941, Kossuth Kiadó, Budapest 2010. ISBN: 978-963-09-5696-3;

3. Salamon Konrád: Magyar történelem, 1914–1990 3. jav. kiadás, Nemzeti Tankönyvkiadó, Budapest 2004. ISBN: 963-19-5437-4;

4. Zeidler Miklós: A revíziós gondolat, Kalligram Kiadó, Pozsony 2009. ISBN: 9788081011887;

17.2. Ajánlott irodalom:

1. Demkó Attila – Gyulai György: Napról napra Trianon: 1918–1924, Reakció Kiadó, Budapest 2020. ISBN: 9786156072030;

2. Gergely Jenő - Pritz Pál: A trianoni Magyarország 1918–1945, Vince Kiadó, Budapest 2000. ISBN: 963-9069-93-0;

3. Gulyás László: A Horthy-korszak külpolitikája 1–4. köt, Attraktor Kiadó, Máriabesenyő 2012-2016. ISBN: 978-615-5257-08-7 (1. kötet); 978-615-5257-09-4 (2. kötet); 978-615-5257-10-0 (3. kötet); 978-615-5257-11-7 (4. kötet);

4. Gulyás László (szerk.): A trianoni békediktátum története hét kötetben I–VI. köt, Egyesület Közép-Európa Kutatására, Szeged 2019-2025. ISBN: 978-615-80462-9-9 (1. kötet); 978-615-81961-8-2 (2/1. kötet); 978-615-81261-9-9 (2/2. kötet); 978-615-81962-0-8 (3. kötet); 978-615-81261-3-7 (4. kötet);

978-615-81962-1-5 (5. kötet);;

5. Nemeskürty István: Búcsúpillantás. A magyar királyság és kormányzója 1920–1944, Szabad Tér, Budapest 1995. ISBN: 963 7810 75 7;

Budapest, 2025.

Nánay Mihály, PhD
közszolgálati egyetemi docens
sk.

TANTÁRGYI PROGRAM

1. **A tantárgy kódja: TTTTT117**
2. **A tantárgy megnevezése (magyarul):** Komplex magyar történelmi terepgyakorlat 1.
3. **A tantárgy megnevezése (angolul):** Comprehensive Hungarian historical field practicum I.
4. **Kreditérték és képzési karakter:**
   - **4.1.** 2 kredit
   - **4.2.** a tantárgy elméleti vagy gyakorlati jellegének mértéke: 0% elmélet, 100% gyakorlat
5. **A szak(ok), szakirányok/specializációk megnevezése (ahol oktatják):**

   5.1. történelemtanár;

6. **Az oktatásért felelős oktatási szervezeti egység megnevezése:** Történelem és Társadalom Tanszék
7. **A tantárgyfelelős oktató neve, beosztása, tudományos fokozata:** Nánay Mihály, PhD, közszolgálati egyetemi docens
8. **A tanórák száma és típusa**
   - **8.1.** össz óraszám/félév:
   - 8.1.1. nappali munkarend: 0 (0 EA + 0 GY)
   - 8.1.2. levelező munkarend: 0 (0 EA + 0 GY)
   - **8.2.** heti óraszám - nappali munkarend: 0
   - **8.3.** Az ismeret átadásában alkalmazandó további sajátos módok, jellemzők: -
9. **A tantárgy szakmai tartalma (magyarul):**

   A tantárgy célja, hogy a hallgatók gyakorlati, terepi munkán keresztül a megszokott elméleti lehetőségektől különböző, gyakorlatias módokon ismerjék meg a magyar történelem eseményeit, jellemzőit. A szakmai fejlődés, ismeretek bővülése mellett a terepgyakorlat a hallgatók módszertani felkészültségét is fejleszti. A terepgyakorlat során a hallgatók a magyar történelem teljes hosszmetszetével (a középkortól a jelenkorig) találkoznak.

   A tantárgy szakmai tartalma (angolul) (Course description):

   The objective of the programme is to facilitate students' acquisition of knowledge about the events and characteristics of Hungarian history through practical fieldwork, diverging from the conventional theoretical approaches. In addition to fostering professional development and expanding knowledge, fieldwork also contributes to the development of students' methodological skills.

10. Elérendő kompetenciák (magyarul):

Tudása:

Tanári kompetenciák:

Tisztában van a köznevelésnek és a szakképzésnek a társadalom fejlődésében betöltött szerepével, a nemzet közösségének kohéziójára gyakorolt hatásával. Tisztában van a különböző tanulási környezetek tanulási eredményességet potenciálisan befolyásoló hatásaival. Ismeri a szaktantárgy tanításának-tanulásának tanórai, tanórán kívüli és iskolán kívüli lehetőségeit, színtereit. Tisztában van szaktárgya és az ahhoz kapcsolódó műveltségterület személyiségformáló hatásaival. Ismeri a magyar nemzeti és az európai kultúra alapjait.

Történelemtanári kompetenciák:

Ismeri a magyar, az európai, valamint az egyetemes történelem történelmi korszakait. Ismeri a történelemtudomány speciális forrásait és alapvető kutatási, valamint interpretációs módszereit. Ismeri a magyar és európai identitás szakterületileg legfontosabb kulturális objektumait, szövegeit, kontextusait, valamint legalább egy Európán kívüli kultúra legfontosabb vonásait. Ismeri a történelem és állampolgári ismeretek tanításának korszerű munkaformáit és eszközeit, az infokommunikációs technológia felhasználásának lehetőségeit. Ismeri és felelősséggel kezeli a történelem szerepét a tanulók személyiségfejlődésében.

-

Képességei:

Tanári képességek:

A szakképzett tanár képes a szaktudományi, továbbá az általános pedagógiai-pszichológiai és a pedagóguskompetenciák fejlesztésére irányuló képzésben tanult módszerek, eljárások szaktárgyi alkalmazására, a különböző tudásterületek közötti összefüggések, kapcsolódások, átfedések és egymásra hatások felismerésére, a szaktárgyi integráció megvalósítására. Képes szaktudományi, szakmódszertani, szaktárgyi, tanuláselméleti és tantervi tudásának hatékony integrálására. Képes átlátni a tudáshoz és az információkhoz való hozzáférés hagyományos és digitális lehetőségeit az alkotó információhasználatra. Képes a szaktárgya tanítása során felhasználható nyomtatott és digitális taneszközöket, az iskolán belüli és kívüli tanulási forrásokat kritikusan értékelni, valamint az aktuális pedagógiai céloknak megfelelően használni, különös tekintettel az információs és kommunikációs technológiákra. A szakképzett tanár képes a rá bízott tanulókból közösséget formálni, a csoportok, közösségek számára olyan pedagógiai helyzeteket teremteni, amelyek biztosítják a közösségek fejlődését és egészséges működését. A szakképzett tanár képes a tanulási-tanítási céloknak megfelelő oktatási stratégiákhoz a motivációt, a differenciálást, a tanulói aktivitást biztosító, a tanulók gondolkodási, problémamegoldási és együttműködési képességének fejlesztését segítő módszerek, szervezési formák adekvát alkalmazására.

Történelemtanári képességek:

El tud helyezni térben és időben eseményeket, folyamatokat, jelenségeket, személyeket. Felkészült a történelem diszciplína területén az önálló ismeretszerzésre, a szakirodalom kritikus értelmezésére, továbbá a legújabb kutatási eredmények nyomon követésére és felhasználására. Képes a történelmi és jelenkori folyamatoknak

a magyar nemzeti érdekek tükrében való értelmezésére. Képes átlátni a Kárpát-medence népeinek történetét, a multietnikus, multikulturális közösség alakulását a térségben, az őskortól napjainkig. Képes a történelem tér- és idődimenzióiban való eligazodásra, a történelmi fogalmak térbeli és időbeli változásainak értelmezésére. Képes kiemelni egy adott témához tartozó lényeges ismereteket. Képes a motivációt, tanulói aktivitást biztosító, a tanulók gondolkodási, problémamegoldási és együttműködési képességeinek fejlesztését segítő módszerek megválasztására, alkalmazására. Képes elsajátítani azokat az ismereteket, amelyek megalapozzák az otthon, a lakóhely, a szülőföld, a haza és népei megismerését, megbecsülését. Képes kialakítani a közösséghez tartozás, a hazaszeretet érzését. Képes oktatását úgy szervezni, hogy az általa közvetített értékrend erősítse a nemzettudatot, a lokálpatriotizmust és hazafiságot. Képes a közösségszervezésben központi szerep betöltésére. A történelemtanítás sajátos igényeit, a tantárgyak közötti koncentráció lehetőségeit kihasználva képes együttműködni kollégáival. Képes a folyamatos önművelésre.

-

Attitűdje:

Tanári attitűdök:

Nyitott a megismerés, illetve a tapasztalatszerzés iránt, törekszik a tanulók megismerési és alkotási vágyának, önművelési igényének a felébresztésére és fenntartására. Törekszik az életkori, egyéni és csoportsajátosságoknak megfelelő, aktivitást, interaktivitást, differenciálást elősegítő tanulási-tanítási stratégiák, módszerek alkalmazására. Irányítja a tanulók tanórai, tanórán kívüli és iskolán kívüli tevékenységének összehangolását, az egész életen át tartó tanulással kapcsolatos pozitív attitűdök (viszonyulások) kialakítását. A szakképzett tanár elkötelezett a nemzeti és egyetemes értékek iránt, szociális érzékenység, segítőkészség jellemzi. Nyitott a különböző tanulási környezetekben megvalósuló szocializációs, támogató folyamatok lehetőségeinek megismerésére, elfogadja és érti azok működését.

Történelemtanári attitűdök:

A történelmi ismereteken alapuló szilárd identitással rendelkezik. Felismeri a történelemoktatás identitásképző szerepét és jelentőségét. Az együttnevelés keretei között is módot talál a gyermekek, a tanulók esetében az egyéni fejlődés lehetőségeinek megteremtésére a történelem tanulásában. Elismeri a magyar és európai identitás, a magyar és az európai kultúra értékeit. Fontosnak tekinti a helyi értékek megőrzését, valamint az anyaország feladatait a határon kívül élő magyarság identitásának megőrzésében. Elkötelezett aziránt, hogy a történelmi ismereteket kisebb-nagyobb közösségekben ismeretterjesztő szinten bemutassa, népszerűsítse, magyarázza, az élethosszig tartó tanulásra motiváló módon terjessze. Elkötelezett a tanulóközpontú és együttműködésen alapuló, gyakorlatorientált tanítási-tanulási módszerek alkalmazása mellett. Nyitott az iskolán kívüli nevelés lehetőségei iránt és kapcsolatot tart más szereplőkkel (múzeumok, levéltárak, közművelődési intézmények, szakmai és pedagógiai szervezetek). Elkötelezett történeti tudásának folyamatos fejlesztése mellett.

-

Autonómiája és felelőssége:

-

-

Elérendő kompetenciák (angolul) (Competences – English):

Knowledge:

Teaching competences:

Aware of the role of public education and vocational training in the development of society and their impact on the cohesion of the national community. Aware of the potential impacts of different learning environments on learning effectiveness. Knows the classroom, extracurricular, and out-of-school opportunities and venues for teaching and learning the subject. Aware of the personality-shaping effects of his/her subject and the related field of knowledge. Knows the foundations of Hungarian national and European culture.

History teaching competences:

Knows the historical periods of Hungarian, European, and universal history. Knows the specialised sources of historiography and its basic research and interpretative methods. Knows the most important cultural objects, texts, and contexts of Hungarian and European identity, as well as the main features of at least one non-European culture. Knows the modern work forms and tools for teaching history and civic studies, and the possibilities of using information and communication technology. Knows and responsibly handles the role of history in students' personality development.

-

Capabilities:

Teaching capabilities:

Capable of applying the methods and procedures learned in subject-specific, general pedagogical-psychological, and teacher competence development training to the subject area, recognising the connections, overlaps, and interactions between different knowledge areas, and achieving subject integration. Capable of effectively integrating his/her knowledge of the discipline, methodology, subject area, learning theory, and the curriculum. Capable of understanding the traditional and digital possibilities for accessing knowledge and information for creative information use. Capable of critically evaluating and using printed and digital teaching tools, as well as in-school and out-of-school learning resources, with particular attention to information and communication technologies, in line with current pedagogical goals. Capable of forming a community from the students entrusted to him/her, creating pedagogical situations for groups and communities that ensure their development and healthy functioning. Capable of adequately applying methods and organisational forms that ensure motivation, differentiation, student activity, and the development of students' thinking, problem-solving, and cooperation skills, in line with the educational strategies appropriate to the learning-teaching goals. Capable of applying cooperation-fostering and motivating methods both within the framework of subject teaching and during leisure activities.

History teaching capabilities:

Capable of placing events, processes, phenomena, and individuals in spatial and temporal context. Prepared to independently acquire knowledge in the field of history, to critically interpret academic literature, and to track and utilise the latest research results. Capable of interpreting historical and contemporary processes in the light of

Hungarian national interests. Capable of understanding the history of the peoples of the Carpathian Basin, the development of multi-ethnic, multicultural communities in the region, from prehistoric times to the present. Capable of navigating the spatial and temporal dimensions of history, and interpreting the spatial and temporal changes of historical concepts. Capable of highlighting the essential knowledge related to a given topic. Capable of selecting and applying methods that ensure motivation, student activity, and help develop students' thinking, problem-solving, and cooperation skills. Capable of imparting knowledge that lays the foundation for understanding and appreciating home, locality, homeland, and its peoples. Capable of fostering a sense of belonging to the community and patriotism. Capable of organising teaching in a way that the values conveyed strengthen national consciousness, and local and national patriotism. Capable of playing a central role in community organisation. Capable of cooperating with colleagues by utilising the specific needs of history teaching and the possibilities of subject integration. Capable of continuous self-education.

-

Attitude:

Teaching attitude:

Open to learning and gaining experience, and strives to awaken and maintain students' desire for knowledge, creativity, and self-improvement. Strives to apply learning-teaching strategies and methods that promote activity, interactivity, and differentiation, appropriate to age, individual, and group characteristics. Directs the coordination of students' in-class, extracurricular, and out-of-school activities, and the development of positive attitudes towards lifelong learning. Committed to national and universal values, characterised by social sensitivity and helpfulness. Open to learning about and understanding the possibilities of socialisation and supportive processes in different learning environments.

History teaching attitude:

Possesses a solid identity based on historical knowledge. Recognises the identity-forming role and significance of history education. Finds ways to create opportunities for individual development in history learning within the framework of inclusive education. Recognises the values of Hungarian and European identity, and Hungarian and European culture. Considers the preservation of local values important, as well as the responsibilities of the mother country in maintaining the identity of Hungarians living abroad. Committed to presenting, popularising, and explaining historical knowledge at an educational level in small and large communities, and promoting it in a way that motivates lifelong learning. Committed to applying student-centred and cooperative, practice-oriented teaching and learning methods. Open to the possibilities of extracurricular education and maintains connections with other entities (museums, archives, public cultural institutions, professional and pedagogical organisations). Committed to the continuous development of historical knowledge.

-

Autonomy and responsibility:

-

-

11. **Előtanulmányi követelmények:**

12. **A tantárgy tananyagának leírása, tematika. Description of the subject, curriculum (magyarul, angolul - English):**

12.1. Ismerkedés a szomszédországok oktatási rendszereivel. Tanulmányi kirándulások programjának összeállítása: szakmai és szervezési praktikumok (Exploring the education systems of neighboring countries. Designing study trip programs: professional and organizational practices)

12.2. Felkészülés a szakmai programra: kiselőadások, helyszíni kvízek formai és tartalmi kérdései (Preparing for the professional program: presentations, on-site quizzes – formal and content-related aspects)

12.3. Terepi feladatok készítése és elvégzése 1: térképes városbejáró feladatok készítése és megoldása (Preparing and conducting field tasks 1: creating and completing map-based urban exploration assignments)

12.4. Terepi feladatok készítése és elvégzése 2: vizuális dokumentációs feladat, drámapedagógia (Preparing and conducting field tasks 2: visual documentation tasks, drama pedagogy)

12.5. Adott helyhez kötődő középkori esettanulmányok 1 – Árpád-kor (Medieval case studies related to specific locations 1. – Arpad-era)

12.6. Adott helyhez kötődő középkori esettanulmányok 2 – Anjouk, Zsigmond, Hunyadiak (Medieval case studies related to specific locations 2 – Angevines, Sigismund, Hunyadis)

12.7. Adott helyhez kötődő kora újkori esettanulmányok (Early modern case studies related to specific locations)

12.8. Adott helyhez kötődő 18. századi esettanulmányok (18th-century case studies related to specific locations)

12.9. Adott helyhez kötődő 19. századi esettanulmányok (19th-century case studies related to specific locations)

12.10. A trianoni békediktátum adott helyre gyakorolt hatásának bemutatása, gyakorlati feltárása (Presentation and practical exploration of the impact of Treaty of Trianon on a specific location)

12.11. Adott helyhez kötődő világháborúk-korabeli esettanulmányok (World War-era case studies related to specific locations)

12.12. Adott helyhez kötődő kommunista diktatúra-korabeli esettanulmányok (Case studies related to specific locations during the communist dictatorship era)

12.13. Adott helyhez kötődő jelenkori esettanulmányok (Contemporary case studies related to specific locations)

12.14. Összefoglalás, értékelés (Summary, evaluation)

13. **A tantárgy meghirdetésének gyakorisága/a tantervben történő félévi elhelyezkedése:** 7. félév/ősz;

14. **A tanórákon való részvétel követelményei, az elfogadható hiányzások mértéke, a távolmaradás pótlásának lehetősége:**

A hallgató a gyakorlati foglalkozásokon egyaránt legfeljebb három alkalommal hiányozhat igazolás bemutatása és pót- vagy többletfeladat teljesítése nélkül. A három hiányzáson túli indokolt és igazolt távollét (pl. egészségügyi ok, szolgálatteljesítés) esetén a hallgató az oktatóval egyeztetett formában és határidővel pótolhatja a mulasztást. A hallgató köteles továbbá a gyakorlat anyagát beszerezni, abból önállóan felkészülni. Indokolatlan és igazolatlan távolmaradás esetén a negyedik alkalmat követően a hallgató az oktatóval egyeztetett módon és határidővel többletfeladat elkészítésével teljesítheti a kurzust. Négynél több hiányzás után a hallgató nem kaphat aláírást, a kurzus ebben az esetben nem teljesítettnek minősül.

Kedvezményes tanrenden lévő hallgatónak – az NKE Tanulmányi és Vizsgaszabályzatában az e tanulmányi rendre vonatkozóan rögzített szabályok betartása mellett – a kurzus oktatójával egyeztetett formában elkészítendő feladatot szükséges teljesítenie a szorgalmi időszak végét megelőző utolsó munkanapig. A hallgatónak a kedvezményes tanulmányi rendet engedélyező határozat kézhezvételétől számított 10 munkanapon belül szükséges felvennie a kapcsolatot a kurzus oktatójával az elkészítendő feladat teljesítési feltételeinek egyeztetése érdekében.

15. Félévközi feladatok, ismeretek ellenőrzésének rendje:

A tanulmányi munka alapja terepgyakorlaton való figyelmes és aktív részvétel. A terepgyakorlat során minden hallgatónak legalább egy referátumot és kvízt kell tartania az előzetesen vállalt témákból, emellett a terepgyakorlat feladatainak elvégzésében is aktívan részt kell vennie. A szorgalmi időszak végére le kell adnia a terepgyakorlat dokumentációját.

16. Az értékelés, az aláírás és a kreditek megszerzésének pontos feltételei:

16.1. Az aláírás megszerzésének feltételei:

Az aláírás megszerzésének feltétele a 14. pontban meghatározott részvétel a terepgyakorlaton, valamint a 15. pontban meghatározott feladatok eredményes teljesítése.

16.2. Az értékelés:

Ötfokozatú gyakorlati jegy, mely a terepgyakorlaton tanúsított aktivitás, a referátum és a beadott dokumentációs feladatok – melyekből egyik sem lehet elégtelen – együttes értékeléséből áll össze.

16.3. A kreditek megszerzésének feltételei:

A kreditek megszerzésének feltétele az aláírás és legalább elégséges gyakorlati jegy megszerzése.

17. Irodalomjegyzék:

17.1. Kötelező irodalom:

1. Godzsa Anikó (szerk.): A Duna és a Tisza vidékén. A Dél-Alföld és a Délvidék, Oktatási Hivatal, Budapest 2021. ISBN: 978-963-328-469-8;

2. Godzsa Anikó (szerk.): A Sajótól a Tiszáig. Észak-Magyarország, a Kelet-Felvidék és Kárpátalja, Oktatási Hivatal, Budapest 2021. ISBN: 978-963-328-471-1;

3. Godzsa Anikó (szerk.): A Szamostól a Temesig. Kelet-Magyarország és a Partium, Oktatási Hivatal, Budapest 2021. ISBN: 978-963-328-468-1;

4. Rácz Árpád (főszerk.): Trianonon túl (In: Rubicon. 32. 10-11. sz.), Rubicon-Ház Kft., Budapest 2021. ISBN: ISSN: 0865-6347;

17.2. Ajánlott irodalom:

1. Godzsa Anikó (szerk.): A Duna és a Dráva vidékén. A Dél-Dunántúl és Északkelet-Horvátország, Oktatási Hivatal, Budapest 2021. ISBN: 978-963-328-466-7;

2. Godzsa Anikó (szerk.): A Duna mentén. Az Észak-Dunántúl és a Nyugat-Felvidék, Oktatási Hivatal, Budapest 2021. ISBN: 978-963-328-467-4;

3. Godzsa Anikó (szerk.): A Lajtától a Muráig. A Nyugat-Dunántúl, a Muravidék, Burgenland és Bécs, Oktatási Hivatal, Budapest 2021. ISBN: 978-963-328-465-0;

4. Godzsa Anikó (szerk.): Az Ipolytól a Sajóig. A palócok földjén és a selmeci bányavidéken, Oktatási Hivatal, Budapest 2021. ISBN: 978-963-328-470-4;

Budapest, 2025.

Nánay Mihály, PhD
közszolgálati egyetemi docens
sk.

TANTÁRGYI PROGRAM

1. **A tantárgy kódja: TTTTT124**
2. **A tantárgy megnevezése (magyarul):** A második világháború és a hidegháború - a történelemtanítás szakmódszertana 5.
3. **A tantárgy megnevezése (angolul):** Subject methodology for teaching the history of the Second World War and the Cold War V.
4. **Kreditérték és képzési karakter:**
   - **4.1.** 2 kredit
   - **4.2.** a tantárgy elméleti vagy gyakorlati jellegének mértéke: 0% elmélet, 100% gyakorlat
5. **A szak(ok), szakirányok/specializációk megnevezése (ahol oktatják):**

   5.1. történelemtanár;

6. **Az oktatásért felelős oktatási szervezeti egység megnevezése:** Történelem és Társadalom Tanszék
7. **A tantárgyfelelős oktató neve, beosztása, tudományos fokozata:** Dr. Kovács Örs László, PhD, közszolgálati egyetemi docens
8. **A tanórák száma és típusa**
   - **8.1.** össz óraszám/félév:
   - 8.1.1. nappali munkarend: 28 (0 EA + 28 GY)
   - 8.1.2. levelező munkarend: 0 (0 EA + 0 GY)
   - **8.2.** heti óraszám - nappali munkarend: 2
   - **8.3.** Az ismeret átadásában alkalmazandó további sajátos módok, jellemzők: - Iskolai gyakorlat is részét képezi a kurzusnak.
9. **A tantárgy szakmai tartalma (magyarul):**

   A félév során a leendő tanárok megismerik a korszakhoz kapcsolódó szabályozókat, mint a NAT, a történelem kerettantervek, érettségi vizsga szabályzata, valamint a tankönyvek ide vágó részeit. Folytatjuk a hallgatók képzését az emelt szintű történelem előkészítő megtartására, amely során hosszmetszetben kell átlátniuk az érettségihez szükséges tananyagot. A hallgatókkal megismertetjük a pedagógus életpályamodellt és a TÉR értékelést a történelemtanárok aspektusából. Folytatjuk a képzésüket a tanulók mérésével, értékelésével, a számonkérések különböző formáival. Majd részletesen feldolgozzuk az iskolai tananyag második világháborúra és a hidegháborúra vonatkozó egyetemes és magyar történelemmel foglalkozó fejezeteit, mikrotanításokon keresztül módszereket próbálunk ki. A félév során a csoport egy alkalommal iskolalátogatáson vesz részt külső helyszínen.

   A tantárgy szakmai tartalma (angolul) (Course description):

During the semester, prospective teachers will learn about the regulations related to the period, such as the NAT, the history framework curricula, the regulations for the school-leaving examination, and the relevant sections of the textbooks. We will continue to train students to take the history preparation course at advanced level, during which they will have to go through a long section of the syllabus required for the school-leaving examination. Students will be introduced to the teacher career model and the TÉR assessment from the perspective of history teachers. We will continue their training in the measurement and assessment of students and the different forms of assessment. We will then elaborate in detail on the chapters of the school curriculum dealing with the Second World War and the Cold War in universal and Hungarian history, trying out methods through micro-teaching. During the semester, the group will make one school visit to an external site.

10. Elérendő kompetenciák (magyarul):

Tudása:

Tanári kompetenciák:

Ismeri és érti a nevelés-oktatás és az értékközvetítés összefüggéseit. Tisztában van a köznevelésnek és a szakképzésnek a társadalom fejlődésében betöltött szerepével, a nemzet közösségének kohéziójára gyakorolt hatásával. Megbízható ismeretei vannak a tanulók megismerésének pedagógiai és pszichológiai módszereire vonatkozóan. Tudja, hogy a Nemzeti alaptanterv egyik kiemelt fejlesztési területe maga a fenntarthatóság. Ismeri az alaptanterv elvárását, mely szerint a felnövekvő nemzedéknek meg kell tanulnia, hogy az erőforrásokat tudatosan, takarékosan és felelősségteljesen, megújulási képességükre tekintettel használja. Ismeretekkel rendelkezik az erőforrások megújulási képességéről, a tudatos, takarékos és felelősségteljes használati módozatokról, azok életkori sajátosságokhoz és a tanulók előzetes tudásához igazodó iskolai és iskolán kívüli pedagógiai feldolgozásáról. Megfelelő ismeretekkel rendelkezik az infokommunikációs technikával támogatott értékelés módszereiről. Tisztában van azokkal a tényezőkkel, amelyek veszélyeztetik az értékelés objektivitását; tudja, milyen jelenségek járulhatnak hozzá ahhoz, hogy a pedagógus irreális képet alakítson ki munkája eredményességéről. Ismeri a fejlesztő értékelés nemzetközi trendjeit és gyakorlatát.

Történelemtanári kompetenciák:

Megismeri és tudatosan használja a történelmi forrásokat tartalmazó internetes portálokat, hang- és filmarchívumokat és adatbázisokat. A tágan értelmezett történettudomány legalább egy részterületén elmélyült ismeretekkel rendelkezik. Ismeri a történelemtudomány speciális forrásait és alapvető kutatási, valamint interpretációs módszereit. Ismeri a magyar és európai identitás szakterületileg legfontosabb kulturális objektumait, szövegeit, kontextusait, valamint legalább egy Európán kívüli kultúra legfontosabb vonásait. Ismeri a történelem tanításának céljait, feladatait, a társadalomban betöltött szerepét a múltban és a jelenben. Szakszerű útmutatást tud adni a tanulók önálló ismeretszerzéséhez, önszabályozó tanulásukhoz. Felkészült a történelem kiegészítő ismereteit közvetítő történelem szakkör és önképzőkör, szaktanterem működtetésére. Ismeri a történelem kompetenciamérés feladattípusait és értékelési rendszerét. Ismeri a történelem tanítása során használható feladatbankokat és feladatgyűjteményeket. Ismeri a történelem tanításával foglalkozó helyi, regionális és országos szakmai közösségeket, digitális platformokat, azok céljait, törekvéseit és munkájuk főbb eredményeit.

-

Képességei:

Tanári kompetenciák:

A szakképzett tanár képes a szaktudományi, továbbá az általános pedagógiai-pszichológiai és a pedagóguskompetenciák fejlesztésére irányuló képzésben tanult módszerek, eljárások szaktárgyi alkalmazására, a különböző tudásterületek közötti összefüggések, kapcsolódások, átfedések és egymásra hatások felismerésére, a szaktárgyi integráció megvalósítására. Képes a szaktárgyának megfelelő tudományterületeken a fogalmak, elméletek és tények közötti összefüggések megteremtésére, közvetítésére. A szakképzett tanár képes a Nemzeti alaptanterv és a kerettantervek tartalmát árnyaltan és szakszerűen értelmezni, az ezekben megfogalmazott elveket a saját gyakorlatában alkotó módon felhasználni. Képes a szaktárgy tanórai és tanórán kívüli tanulásának tervezésére a tanári képesítésének megfelelő korosztály, valamint a felnőttoktatás keretében is. Tudatosan teremt olyan pedagógiai helyzeteket, amelyek a leghatékonyabban támogatják a tanulók értelmi, érzelmi, szociális és erkölcsi fejlődését. Képes az iskolai és osztálytermi, továbbá a különböző tanulási környezetben megvalósuló toleráns, esélyteremtő légkör megteremtésére. Képes a fenntarthatóságra nevelés gyakorlatában a megfelelő nevelési módszerek kiválasztására, adaptív alkalmazására és hatékony nevelési gyakorlatok folytatására. Pedagógiai munkájában képes arra, hogy hitelesen jelenítse meg a fenntarthatóság értékeit. Képes megértetni az ok-okozati összefüggéseket és rávilágítani a globális kihívások és helyi cselekvések közötti kapcsolatokra és megoldási lehetőségekre. Képes a nyugodt, biztonságos és az eredményes tanulást segítő tanulási környezet megszervezésére. A szakképzett tanár képes árnyalt és minden részletre kiterjedő képet kialakítani a tanulók értelmi, érzelmi, szociális és erkölcsi fejlettségi szintjéről. Képes a konfliktusok és a bántalmazás megelőzésére és adott esetben hatékony kezelésére.

Történelemtanári kompetenciák:

Képes a történelem tér- és idődimenzióiban való eligazodásra, a történelmi fogalmak térbeli és időbeli változásainak értelmezésére. Képes az adott szempontból lényeges és lényegtelen jelenségek megkülönböztetésére, az oksági viszonyok, az okok és következmények rendszerében való eligazodásra, a döntési lehetőségek, az indítékok, az egyén, valamint a csoport történelemformáló szerepének felismerésére. Képes kiemelni egy adott témához tartozó lényeges ismereteket. Áttekintő és tudományosan alapozott ismeretekkel rendelkezik a magyar, valamint az egyetemes történelem egyes korszakairól, illetve ezek egyes tematikus részterületeiről. Képes a közösségszervezésben központi szerep betöltésére. Az értékelés céljának, tárgyának és formájának megfelelő tudásmérő teszteket, feladatsorokat állít össze, illetve alkalmaz. A történelemtanítás sajátos igényeit, a tantárgyak közötti koncentráció lehetőségeit kihasználva képes együttműködni kollégáival.

-

Attitűdje:

Tanári kompetenciák:

Együttműködésre törekszik a szaktárgy, valamint más szaktárgyak tanáraival, a Nemzeti alaptanterv műveltségterületeinek pedagógusaival. Nagy hangsúlyt fektet a tanulás és tanítás folyamatainak tudatosítására, a hatékony tanuláshoz szükséges

tudás és képességek megszerzésére, különös tekintettel az egész életen át tartó tanulásra. Célul tűzi ki az ismereteken alapuló, mérlegelő gondolkodás képességének kialakítását a tanulókban. Fontosnak tartja az etnikumok és nemzetiségek iránti tolerancia kialakítását. Bátorítja a környezettel kapcsolatos pozitív attitűdök (viszonyulások) kinyilvánítását. Figyelemmel kíséri saját tevékenységének másokra gyakorolt hatását, reflektív módon törekszik tevékenységének javítására, szakmai felkészültségének folyamatos fejlesztésére.

Történelemtanári kompetenciák:

A történelmi ismeretek, fogalmak elsajátításával, valamint a történelmi források és interpretációk mérlegelésével, hipotézisek alkotásával fejleszti a tanulók elemző, problémamegoldó gondolkodását, a gyakorlati példák megfelelő beemelése alkalmazásával. Cselekvő állampolgári magatartás, törvénytisztelet, az együttélés szabályainak betartása, az emberi méltóság és az emberi jogok tisztelete, erőszakmentesség és méltányosság, a nemzeti értékek tisztelete, megbecsülése jellemzi. Elismeri a magyar és európai identitás, a magyar és az európai kultúra értékeit. Formális és informális értékelései pozitív visszacsatolást adjanak tanulók számára, motiváló hatásúak. Hitelesen képviseli a fenntarthatóság értékrendjét a történelem tanítása során.

-

Autonómiája és felelőssége:

-

-

Elérendő kompetenciák (angolul) (Competences – English):

Knowledge:

Teacher competences:

Understands the relationships between education, teaching, and value transmission. Aware of the role of public education and vocational training in the development of society and their impact on the cohesion of the national community. Has reliable knowledge of the pedagogical and psychological methods for understanding students. Aware that one of the key development areas of the National Core Curriculum is sustainability. Knows the curriculum's expectation that the growing generation must learn to use resources consciously, economically, and responsibly, considering their renewal capacity. Possesses knowledge about the renewal capacity of resources, conscious, economical, and responsible usage methods, and their pedagogical processing in school and out-of-school settings, tailored to age characteristics and students' prior knowledge. Possesses appropriate knowledge of the methods of evaluation supported by information and communication technology. Familiar with the international trends and practices of formative assessment. Aware of the factors that threaten the objectivity of evaluation; knows the phenomena that may contribute to the teacher forming an unrealistic picture of the effectiveness of his/her work.

History teacher competences:

Knows and consciously uses internet portals, audio and film archives, and databases containing historical sources. Possesses in-depth knowledge in at least one subfield of broadly interpreted historiography. Knows the most important cultural objects, texts, and contexts of Hungarian and European identity, as well as the main features of at

least one non-European culture. Knows the goals and tasks of teaching history, and its role in society both in the past and present. Capable of providing professional guidance for students' independent acquisition of knowledge and self-regulated learning. Prepared to operate history clubs and self-study groups, and manage a specialised classroom for conveying supplementary historical knowledge.

Knows the task types and evaluation system of history competence measurement. Knows the task banks and collections of tasks that can be used in teaching history. Knows the local, regional, and national professional communities and digital platforms related to teaching history, their goals, efforts, and main achievements.

-

Capabilities:

Teacher competences:

Capable of applying the methods and procedures learned in subject-specific, general pedagogical-psychological, and teacher competence development training to the subject area, recognising the connections, overlaps, and interactions between different knowledge areas, and achieving subject integration. Capable of establishing and conveying the relationships between concepts, theories, and facts in the relevant scientific fields of his/her subject. Capable of interpreting the content of the National Core Curriculum and the framework curricula in a nuanced and professional manner, and creatively applying the principles formulated in them in his/her practice. Capable of planning the in-class and extracurricular learning of his/her subject for the age group corresponding to his/her teaching qualification, as well as within the framework of adult education. Consciously creates pedagogical situations that most effectively support students' intellectual, emotional, social, and moral development. Capable of creating a tolerant and inclusive atmosphere in school and classroom settings, as well as in different learning environments. Capable of selecting, adaptively applying, and effectively practising appropriate educational methods in the practice of education for sustainability. Capable of authentically representing the values of sustainability in his/her pedagogical work. Capable of explaining cause-and-effect relationships and highlighting the connections and solutions between global challenges and local actions. Capable of organising a calm, safe, and effective learning environment that supports successful learning. Capable of forming a nuanced and comprehensive picture of students' intellectual, emotional, social, and moral development levels. Capable of preventing and, if necessary, effectively managing conflicts and bullying.

History teacher competences:

Capable of navigating the spatial and temporal dimensions of history, and interpreting the spatial and temporal changes of historical concepts. Capable of distinguishing between relevant and irrelevant phenomena from a given perspective, navigating the system of causal relationships, recognising decision-making options, motivations, and the history-shaping roles of individuals and groups. Capable of highlighting the essential knowledge related to a given topic. Possesses comprehensive and academically grounded knowledge of certain periods of Hungarian and universal history, as well as their thematic subfields. Capable of playing a central role in community organisation. Prepares and applies knowledge assessment tests and task sets appropriate to the purpose, subject, and form of evaluation. Capable of cooperating with colleagues by utilising the specific needs of history teaching and the possibilities of subject integration.

-

Attitude:

Teacher competences:

Strives for cooperation with teachers of his/her subject and other subjects, as well as with educators of the knowledge areas of the National Core Curriculum. Places great emphasis on raising awareness of the processes of learning and teaching, acquiring the knowledge and skills necessary for effective learning, with particular attention to lifelong learning. Aims to develop the ability for knowledge-based, deliberative thinking in students. Considers the development of tolerance towards ethnicities and nationalities important. Encourages the expression of positive attitudes towards the environment. Monitors the impact of his/her activities on others, strives to improve his/her activities reflectively, and continuously develops his/her professional preparedness.

History teacher competences:

Develops students' analytical and problem-solving thinking through the acquisition of historical knowledge and concepts, the consideration of historical sources and interpretations, and the formulation of hypotheses, using appropriate practical examples. Characterised by active citizenship, respect for the law, adherence to the rules of coexistence, respect for human dignity and human rights, non-violence and fairness, and respect and appreciation for national values. Recognises the values of Hungarian and European identity, and Hungarian and European culture. Ensures that formal and informal evaluations provide positive feedback to students and have a motivating effect. Authentically represents the values of sustainability in teaching history.

-

Autonomy and responsibility:

-

-

11. Előtanulmányi követelmények:

12. A tantárgy tananyagának leírása, tematika. Description of the subject, curriculum (magyarul, angolul - English):

12.1. Bevezetés – NAT, KET, ÉVK áttekintése, félévi feladatok megbeszélése (Introduction - NAT, KET, ÉVK overview, discussion of termly tasks - NAT: National Education Scheme, KET: History framework curricula, ÉVK: the regulations for the school-leaving examination)

12.2. Tanítási gyakorlat előkészítése, tanári portfolió összeállítása, önéletrajz, motiváció (Preparation of teaching practice, teacher portfolio, CV, motivation)

12.3. Emelt szintű érettségi előkészítő II. (Advanced level Baccalaureate Preparation II)

12.4. Mérés, értékelés tanítása VII. (Teaching measurement and evaluation VII.)

12.5. Csoportos hospitálás iskolában (Group visits to school)

12.6. Zárthelyi dolgozat (max. 30 perc) - A második világháború kitörése, a hadviselő

felek, frontok, a fordulópontok, a háború lezárása, a világháború jellemzői (hátország, ellenállás) mikrotanítás

(Written test (max. 30 min.) -The outbreak of the Second World War, the warring parties, the fronts, the turning points, the end of the war, the characteristics of the world war (the home front, the resistance, microteaching)

12.7. A területi revízió lépései, az ország hadba sodródásának folyamata és háborús részvétele 1944. márciusig, mikrotanítás (The steps of territorial revision, the process of the country's entry into the war and its participation in the war until March 1944, microteaching)

12.8. Népirtások (háborús bűnök, polgári célpontok és lakosság elleni erőszak); és a zsidóság

jogfosztásának folyamata és a holokauszt Európában és Magyarországon, mikrotanítás

(Genocide: war crimes, civilian targets and violence against the population; and the process of disenfranchisement of the Jews and the Holocaust in Europe and Hungary, microteaching)

12.9. Német megszállás, nyilas diktatúra - a hadszíntérré vált ország, deportálások a Szovjetunióba. A határon túli magyarság tragédiái 1944–1946, mikrotanítás (German occupation, Arrow Cross dictatorship - the country turned into a theatre of war, deportations to the Soviet Union. The tragedies of Hungarians living beyond the borders 1944-1946, microteaching

)

12.10. A szovjet-amerikai szembenállás, a két világrend jellemzői, mikrotanítás (Soviet-American confrontation, characteristics of the two world orders, microteaching)

12.11. A szembenállás és enyhülés hullámai, hidegháborús konfliktusok: két Németország

létrejötte; Korea, Szuez, Kuba, Vietnám, Afganisztán, mikrotanítás

(Waves of confrontation and détente, Cold War conflicts: the creation of the two Germanies; Korea, Suez, Cuba, Vietnam, Afghanistan, microteaching)

12.12. India függetlenné válása, kommunista fordulat Kínában, Izrael megalapítása, arab–izraeli

háborúk, mikrotanítás

(Independence of India, Communist turn in China, establishment of Israel, Arab-Israeli wars, microteaching)

12.13. A rendszerváltás: a német kérdés és a német újra egyesülés, a Szovjetunió és Jugoszlávia

felbomlása, a kommunista diktatúrák bukása Közép-Európában, mikrotanítás

(The change of regime: the German question and German reunification, the break-up of the Soviet Union and Yugoslavia, the fall of communist dictatorships in Central Europe, microteaching)

12.14. Értékelő óra, összefoglalás (Evaluation lesson, summary)

13. **A tantárgy meghirdetésének gyakorisága/a tantervben történő félévi elhelyezkedése:** 7. félév/ősz;

14. **A tanórákon való részvétel követelményei, az elfogadható hiányzások mértéke, a távolmaradás pótlásának lehetősége:**

A 25%-os hiányzáson túli indokolt és igazolt távollét (pl. egészségügyi ok, szolgálatteljesítés) esetén a hallgató az oktatóval egyeztetett formában és határidővel pótolhatja a mulasztást. A hallgató köteles továbbá a gyakorlat anyagát beszerezni, abból önállóan felkészülni. A fentiekben meghatározottnál több hiányzás esetén a hallgató nem kaphat aláírást, a kurzus ebben az esetben nem teljesítettnek minősül. Kedvezményes tanrenden lévő hallgatónak – az NKE Tanulmányi és Vizsgaszabályzatában az e tanulmányi rendre vonatkozóan rögzített szabályok betartása mellett – a kurzus oktatójával egyeztetett formában elkészítendő feladatot szükséges teljesítenie a szorgalmi időszak végét megelőző utolsó munkanapig. A hallgatónak a kedvezményes tanulmányi rendet engedélyező határozat kézhezvételétől számított 10 munkanapon belül szükséges felvennie a kapcsolatot a kurzus oktatójával az elkészítendő feladat teljesítési feltételeinek egyeztetése érdekében.

A csoportos és egyéni iskolai hospitáláson való részvétel a hallgató számára kötelező, az esetleges hiányzást, hiányzásokat legkésőbb a póthét végéig köteles pótolni. A pótlásról a gyakorlatvezető mentortanárral kell egyeztetnie.

15. **Félévközi feladatok, ismeretek ellenőrzésének rendje:**

A tanulmányi munka alapja a gyakorlati órákon való figyelmes és aktív részvétel. Minden hallgatónak a félév során egy mikrotanítást kell tartania a félév elején vállalt témából, és a szorgalmi időszak végére az adott félév tananyagából óravázlatokat, témazárót tartalmazó beadandó anyagot kell írnia. A gyakorlati jegy a mikrotanítás, a beadandó feladat és a zárthelyi dolgozat együttes értékeléséből áll össze. A zárthelyi dolgozat pótlása, vagy javítása legkésőbb a vizsgaidőszak első hetének végéig egy alkalommal kísérelhető meg.

A hallgatónak a tárgy keretében az iskolai csoportos hospitálás mellett egyéni iskolai hospitáláson is részt kell vennie az alábbiak szerint:

3 szaktárgyi iskolai tanítási óra hospitálás, (amelynek utolsó óráján 1x15 perc időtartamban mikrotanítást végez) és 2 óra előre meghatározott tartalmú óra hospitálása tanulói közösségépítés fókusszal (lehetőség szerint osztályfőnöki óra abban az osztályban, ahol majd a mikrotanítást végzi).

A hallgató mindegyik óráról/foglalkozásról hospitálási naplót vezet a félév elején a gyakorlatvezető által meghatározott megfigyelési szempontok alapján. A hospitálási naplót a szorgalmi időszak 12. hetéig kell a hallgatónak leadnia a vezetőtanárnak. A hospitálási naplót a gyakorlatvezető mentortanár megfelelő/nem megfelelő minősítéssel értékeli.

A mikrotanításhoz a hallgató megfelelő óratervet készít, amelyet egyeztetésre a megtartandó óra előtt legalább 24 órával elküld a gyakorlatvezető mentortanárnak. A hospitálási naplót, a mikrotanítás óratervét és a mikrotanítást a gyakorlatvezető mentortanár értékeli. Ezen feladat a gyakorlati jegy 20%-t teszi ki.

16. **Az értékelés, az aláírás és a kreditek megszerzésének pontos feltételei:**

16.1. Az aláírás megszerzésének feltételei:

Az aláírás megszerzésének egyik feltétele a 14. pontban meghatározott arányú részvétel a foglalkozásokon, valamint a 15. pontban meghatározott félévközi feladatok legalább elégséges szintű teljesítése.

Az egyéni és csoportos hospitálás, valamint annak dokumentációjának (hospitálási napló, mikrotanítás óraterve) megfelelő minősítés megszerzése és határidőben történő leadása az aláírás megszerzésének a másik feltétele.

16.2. Az értékelés:

Gyakorlati jegy, melyen ötfokozatú érdemjegyet kapnak a hallgatók. A gyakorlati jegy a megírt zárthelyi dolgozat, a mikrotanítás és leadott feladatok százalékos átlaga. A gyakorlati teljesítmény értékelése az órai aktivitás (10%, vagy pontszám, vagy érdemjegy 1-től 5-ig), a mikrotanítás (25 %, vagy pontszám, vagy érdemjegy 1-től 5-ig), a beadandó feladat (40%, vagy pontszám, vagy érdemjegy 1-től 5-ig) és a zárthelyi dolgozat (25 %, vagy pontszám, vagy érdemjegy 1-től 5-ig) együttes értékeléséből áll össze. A zárthelyi dolgozat értékelése ötfokozatú skálán a következőképpen történik: 50%-ig: elégtelen, 51%-tól elégséges, 65%-tól közepes, 80%-tól jó, 90%-tól jeles. Bármely elem elégtelen teljesítése esetén a hallgató elégtelen érdemjegyben részesül a gyakorlaton.

16.3. A kreditek megszerzésének feltételei:

A kreditek megszerzésének feltétele az aláírás megszerzése és legalább elégséges gyakorlati jegy (GYJ).

17. Irodalomjegyzék:

17.1. Kötelező irodalom:

1. Borhegyi Péter - Nánay Mihály: Történelem 11., Oktatási Hivatal, Budapest 2022. ISBN: 9789634362333;

2. Borhegyi Péter - Nánay Mihály: Történelem 12., Oktatási Hivatal, Budapest 2023. ISBN: 9789634364382;

3. Boronkai Sz. - Gianone A. - Kormos Z. - Kovács Ö. - Simonkay M.: Történelem 11., Szent István Társulat, Budapest 2022. ISBN: 9789632779225;

4. Boronkai Sz.- Gianone A. - Kormos Z. - Kovács Ö. - Tamásiné: Történelem 12., Szent István Társulat, Budapest 2023. ISBN: 9789632779232;

5. Száray Miklós: Történelem 12., Oktatási Hivatal, Budapest 2023. ISBN: 9789634364399;

6. Tóth Attila, T. Palágyi Márta : Történelem 8. , Oktatási Hivatal, Budapest 2023. ISBN: 9789634364368;

17.2. Ajánlott irodalom:

1. Bánki István (1997): Multimédia eszközök alkalmazása a történelemtanításban. In: Történelempedagógiai füzetek 1997. évi 1. sz. pp. 53: Multimédia eszközök alkalmazása a történelemtanításban. (In: Történelempedagógiai füzetek 1997. évi 1. sz. pp. 53-74), Magyar Történelmi Társulat Tanári Tagozata és az Eötvös Loránd Tudományegyetem Bölcsészettudományi Kara, Budapest 1997. évi 1. sz.. ISBN: helyett ISSN: 1417-7498;

2. Farkas Zoltán: A számítástechnikai eszközök a történelemtanításban. (In: Nyelvünk és kultúránk 123. sz. pp. 56–62), Magyar Nyelv és Kultúra Nemzetközi Társasága, Budapest 2002. ISBN: helyett ISSN: 0133-2066;

3. Korpics, Zsolt: Az interaktív térképek helyzete és lehetőségei a modern történelemoktatásban. (In: Történelemtanítás online történelemdidaktikai folyóirat (XLV.) Új évfolyam I.–2010. 3. szám.), ÁRÉDÓ 55 Oktatási és Kultúrális Szolgáltató Kft., www.folyoirat.tortenelemtanitas.hu 2010. ISBN: helyett ISSN: 2061-6260;

4. Margraf Erik : Versenyfutás Afrikáért. Szituációs játék Afrika gyarmatosításáról. (in: Történelem: tanári kincsestár 40. sz. H 1.47 pp- 1–24)., Raabe Tanácsadó és Kiadó Kft., Budapest 2010. ISBN: 9638612320;

5. Vajda Barnabás: Bevezetés a történelemdidaktikába és a történelemmetodikába., Selye János Egyetem, Komárom 2018. ISBN: 978-80-8122-239-9;

6. Vajda Barnabás: Szöveggyűjtemény és források a hidegháború és az európai integráció történetéhez, Selye János Egyetem Tanárképző Kar, Komárom 2024. ISBN: 978-80-8122-494-2;

Budapest, 2025.

Dr. Kovács Örs László, PhD
közszolgálati egyetemi docens
sk.

TANTÁRGYI PROGRAM

1. **A tantárgy kódja: TTTTT125**
2. **A tantárgy megnevezése (magyarul):** A hidegháború kora (1945–1991)
3. **A tantárgy megnevezése (angolul):** The Cold War (1945–1991)
4. **Kreditérték és képzési karakter:**
   - **4.1.** 6 kredit
   - **4.2.** a tantárgy elméleti vagy gyakorlati jellegének mértéke: 50% elmélet, 50% gyakorlat
5. **A szak(ok), szakirányok/specializációk megnevezése (ahol oktatják):**

   5.1. történelemtanár;

6. **Az oktatásért felelős oktatási szervezeti egység megnevezése:** Történelem és Társadalom Tanszék
7. **A tantárgyfelelős oktató neve, beosztása, tudományos fokozata:** Prof. Dr. Simándi Irén, PhD, egyetemi tanár
8. **A tanórák száma és típusa**
   - **8.1.** össz óraszám/félév:

   8.1.1. nappali munkarend: 56 (28 EA + 28 GY)

   8.1.2. levelező munkarend: 0 (0 EA + 0 GY)

   - **8.2.** heti óraszám - nappali munkarend: 4
   - **8.3.** Az ismeret átadásában alkalmazandó további sajátos módok, jellemzők: -
9. **A tantárgy szakmai tartalma (magyarul):**

   A tantárgy célja, hogy a hallgatók megismerjék a második világháború befejezésétől a Szovjetunió összeomlásáig tartó, napjainkban is meghatározó időszak egyetemes történetét, a hidegháború összefüggésrendszerében értelmezve azt. A kurzus kronologikus rendben, az érvényben lévő köznevelési tantervi szabályozás tartalmi előírásainak megfelelően tekinti át a bipoláris világ történetét. Bemutatja a két szuperhatalom, az Amerikai Egyesült Államok és a Szovjetunió közötti viszony alakulását, a kelet-nyugati szembenállás által meghatározott európai és világpolitika főbb eseményeit, tárgyalja az 1945 és 1991 közötti jelentősebb hidegháborús katonai konfliktusokat, de az esemény- és politikatörténet mellett teret szentel a második világháború utáni nemzetközi gazdasági és társadalmi változások ismertetésének is. A szeminárium nagy figyelmet fordít arra, hogy feltárja a hidegháború működési mechanizmusait, olyan kérdésekre keresve a választ, hogy milyen tényezők alakították a hidegháborús kapcsolatokat, hogyan születtek a külpolitikai döntések, mit jelentett a fegyverkezési verseny, vagy éppen a hidegháború dinamikája. Az egyes résztémák alaposabb feltárása érdekében nagy hangsúlyt helyez a különböző típusú ide

vonatkozó források, valamint a magyar nyelvű szakirodalom feldolgozására és értelmezésére.

A tantárgy szakmai tartalma (angolul) (Course description):

The course aims to provide students with a comprehensive understanding of the global political history of the period from the end of the WWII to the collapse of the USSR. It also situates this period within the context of the Cold War. The course reviews the history of the bipolar world in chronological order, in accordance with the content requirements of the current public education curriculum. It presents a chronological analysis of the evolution of the relationship between the two superpowers of the bipolar world, the United States of America and the Soviet Union, in the decades between 1945 and 1991. The course provides an analysis of the major military conflicts of the Cold War between 1945 and 1991. Additionally, it offers insights into the evolution of political and economic systems, as well as social transformations, in the aftermath of the Second World War. The seminar places significant emphasis on the examination of the mechanisms underlying the Cold War. It aims to provide insights into the factors influencing Cold War relations, the processes involved in formulating foreign policy decisions, the implications of the arms and space race, and the dynamics that shaped the Cold War. It places significant emphasis on presenting scholarly approaches to the definition and periodisation of the Cold War. Furthermore, it underscores the processing and interpretation of various types of relevant sources and literature, thereby enabling a comprehensive examination of each sub-theme.

10. Elérendő kompetenciák (magyarul):

Tudása:

A szakképzett tanár birtokában van a szaktárgy tanításához szükséges szaktudományi, szakmódszertani, tanítás- és tanuláselméleti, valamint tantervi tudásnak. Rendelkezik szaktárgya tudományos ismeretrendszerével, az információszerzéshez, az információk feldolgozásához, értelmezéséhez és elrendezéséhez szükséges alapvető (szövegértési, logikai, informatikai) felkészültséggel. Ismeri az általa tanított szakterület (tanulási/műveltségi terület, művészeti terület) ismeretelméleti alapjait, megismerési sajátosságait, logikáját és terminológiáját, valamint kapcsolatát más tudományokkal, tantárgyakkal, tanulási területekkel. Ismeri a fenntarthatóság értékeit, az alapvető ok-okozati összefüggéseket. Ismeretekkel rendelkezik az erőforrások megújulási képességéről, a tudatos, takarékos és felelősségteljes használati módozatokról, azok életkori sajátosságokhoz és a tanulók előzetes tudásához igazodó iskolai és iskolán kívüli pedagógiai feldolgozásáról.

Ismeri a magyar, az európai, valamint az egyetemes történelem történelmi korszakait. Ismeri a történettudomány alapvető szakkifejezéseit. Ismeri a magyar és az egyetemes/világtörténelem kölcsönhatásait. Ismeri a történelemtudomány speciális forrásait és alapvető kutatási, valamint interpretációs módszereit. Ismeri a történeti tudás, a történeti ismeretek megszerzésének, feldolgozásának sajátosságait, a történelem jellemző forrásfajtáit, elsajátítja a történeti források és a tudományos feldolgozások, módszerek közötti különbségtételt. Megismeri és tudatosan használja a történelmi forrásokat tartalmazó internetes portálokat, hang- és filmarchívumokat és adatbázisokat. Ismeri a magyar és európai identitás szakterületileg legfontosabb kulturális objektumait, szövegeit, kontextusait, valamint legalább egy Európán kívüli kultúra legfontosabb vonásait. Tisztában van a történelem tanításának etikai kérdéseivel, a történelemoktatás identitásképző erejével.

-

Képességei:

Képes szaktudományi, szakmódszertani, szaktárgyi, tanuláselméleti és tantervi tudásának hatékony integrálására. Képes a szaktárgyának megfelelő tudományterületeken a fogalmak, elméletek és tények közötti összefüggések megteremtésére, közvetítésére. Képes átlátni a tudáshoz és az információkhoz való hozzáférés hagyományos és digitális lehetőségeit az alkotó információhasználatra.

Fel tudja tárni események, folyamatok, cselekedetek mozgatórugóit és következményeit, felismeri az ok-okozati összefüggéseket. El tud helyezni térben és időben eseményeket, folyamatokat, jelenségeket, személyeket. Áttekintő és tudományosan alapozott ismeretekkel rendelkezik a magyar, valamint az egyetemes történelem egyes korszakairól, illetve ezek egyes tematikus részterületeiről. Képes átlátni a Kárpát-medence népeinek történetét, a multietnikus, multikulturális közösség alakulását a térségben, az őskortól napjainkig. Felkészült a történelem diszciplína területén az önálló ismeretszerzésre, a szakirodalom kritikus értelmezésére, továbbá a legújabb kutatási eredmények nyomon követésére és felhasználására. Birtokában van a tudományos kutatás módszereinek, eljárásainak, segédeszközeinek, képes a számítástechnika, az informatika használatára tárgyában. Képes a történelmi és jelenkori folyamatoknak a magyar nemzeti érdekek tükrében való értelmezésére. Képes saját történelmi narratíva kialakítására, a reflexív, tudatos formálására, illetve az eltérő nézőpontból fakadó értelmezés és értékelés különbségeinek felismerésére. Képes történelmi források kritikus elemzésére, értelmezésére, feldolgozására, interpretációjára a történelem tér és idő dimenzióiban való eligazodásra, történelmi és társadalomismereti fogalmak szakszerű használatára, a fogalmak térbeli és időbeli változásainak értelmezésére. Képes a múlt és a jelen társadalmi, gazdasági, politikai és kulturális folyamatairól és jelenségeiről árnyalt, megalapozott véleményt alkotni.

-

Attitűdje:

Reálisan ítéli meg szaktárgya oktatásban és nevelésben elfoglalt helyét, kiaknázza a benne rejlő nevelési lehetőségeket. A szakképzett tanár szakterületének megfelelő szintetizált tudása birtokában törekszik beépíteni a környezeti nevelés és a fenntarthatóságra nevelés értékeit, célkitűzéseit és alapelveit mindennapi pedagógiai tevékenységébe. Végig gondolja és képviseli az adott szakterület etikai kérdéseit. A szakképzett tanár jelentős mértékű önállósággal rendelkezik szakmája átfogó és speciális kérdéseinek felvetésében, átgondolásában, tudományos források alapján megfelelő válaszok kidolgozásában, szakmai nézetek képviseletében, indoklásában. A szakmáját és a szaktárgyainak megfelelő tudományterületeket megalapozó nézeteket felelősséggel vállalja.

Felismeri a történelemoktatás identitásképző szerepét és jelentőségét. Nyitott a történettudomány aktuális eredményeinek és a történelemtanítás módszertani újításainak adaptálására. Elkötelezett történeti tudásának folyamatos fejlesztése mellett.

-

Autonómiája és felelőssége:

-

-

Elérendő kompetenciák (angolul) (Competences – English):

Knowledge:

Possesses the subject-specific, methodological, teaching and learning theory, and curriculum knowledge necessary for teaching the subject. Familiar with the scientific knowledge base of his/her subject, and the basic (reading comprehension, logical, IT) skills necessary for acquiring, processing, interpreting, and organising information. Knows the epistemological foundations, cognitive characteristics, logic, and terminology of the subject area (learning/knowledge area, artistic area) he/she teaches, as well as its relationship with other sciences, subjects, and learning areas. Understands the values of sustainability and the basic cause-and-effect relationships. Possesses knowledge about the renewal capacity of resources, conscious, economical, and responsible usage methods, and their pedagogical processing in school and out-of-school settings, tailored to age characteristics and students' prior knowledge.

Knows the historical periods of Hungarian, European, and universal history. Knows the fundamental terminology of historiography. Knows the interactions between Hungarian and universal/world history. Knows the specialised sources of historiography and its basic research and interpretative methods. Knows the characteristics of acquiring and processing historical knowledge, the typical types of historical sources, and distinguishes between historical sources and academic interpretations and methods. Knows and consciously uses internet portals, audio and film archives, and databases containing historical sources. Knows the most important cultural objects, texts, and contexts of Hungarian and European identity, as well as the main features of at least one non-European culture. Aware of the ethical issues in teaching history and the identity-forming power of history education.

-

Capabilities:

Capable of effectively integrating his/her knowledge of the discipline, methodology, subject area, learning theory, and the curriculum. Capable of establishing and conveying the relationships between concepts, theories, and facts in the relevant scientific fields of his/her subject. Capable of understanding the traditional and digital possibilities for accessing knowledge and information for creative information use.

Capable of uncovering the motivations and consequences of events, processes, and actions, and recognising cause-and-effect relationships. Capable of placing events, processes, phenomena, and individuals in spatial and temporal context. Possesses comprehensive and academically grounded knowledge of certain periods of Hungarian and universal history, as well as their thematic subfields. Capable of understanding the history of the peoples of the Carpathian Basin, the development of multi-ethnic, multicultural communities in the region, from prehistoric times to the present. Prepared to independently acquire knowledge in the field of history, to critically interpret academic literature, and to track and utilise the latest research results. Possesses the methods, procedures, and tools of scientific research, and capable of using computers and information technology in his/her field. Capable of interpreting historical and contemporary processes in the light of Hungarian national interests. Capable of creating his/her own historical narrative, consciously and reflectively shaping it, and recognising the differences in interpretation and evaluation arising from

different perspectives. Capable of critically analysing, interpreting, processing, and interpreting historical sources, navigating the spatial and temporal dimensions of history, using historical and social science concepts correctly, and interpreting the spatial and temporal changes of concepts. Capable of forming nuanced, well-founded opinions about the social, economic, political, and cultural processes and phenomena of the past and present.

-

Attitude:

Realistically assesses the place of his/her subject in education and teaching, and exploits the educational opportunities inherent in it. Committed to the continuous development of students' knowledge, learning abilities, and social skills. Possesses significant independence in raising and considering comprehensive and specific questions of his/her profession, developing appropriate answers based on scientific sources, and representing and justifying professional views. Possesses synthesised knowledge appropriate to his/her field and strives to incorporate the values, goals, and principles of environmental education and education for sustainability into everyday pedagogical activities. Responsibly undertakes the views that underpin his/her profession and the relevant scientific fields.

Open to adapting current results of historiography and methodological innovations in history teaching. Committed to the continuous development of historical knowledge. Recognises the identity-forming role and significance of history education. Thinks through and represents the ethical issues of the given field.

-

Autonomy and responsibility:

-

-

11. Előtanulmányi követelmények:

12. A tantárgy tananyagának leírása, tematika. Description of the subject, curriculum (magyarul, angolul - English):

12.1. 1945 – a nulla év – A világ a második világháború után (a szemináriumon esettanulmány és forráselemzés) (1945 - Year Zero – The World after the Second World War – Case study and source analysis in the seminar)

12.2. A hidegháborús konfliktus alapvonalai, 1945–1947 (a szemináriumon esettanulmány és forráselemzés) (Foundations of the Cold War conflict, 1945–1947 – Case study and source analysis in the seminar)

12.3. Kitelepítések, lakosságcserék és az 1947-es párizsi békeszerződések (a szemináriumon esettanulmány és forráselemzés) (Displacements, population exchanges and the Paris Peace Treaties of 1947 – Case study and source analysis in the seminar)

12.4. A két német állam kialakítása és Köztes-Európa szovjetizálása (a szemináriumon esettanulmány és forráselemzés) (Emergence of the two German States and the sovietization of Central Europe – Case study and source analysis in the seminar)

12.5. Hidegháborús konfliktusok Sztálin halálától a kubai rakétaválságig, 1953–1962

(a szemináriumon esettanulmány és forráselemzés) (Cold War conflicts from Stalin's death to the Cuban missile crisis – Case study and source analysis in the seminar)

12.6. A gyarmati világ felbomlása (a szemináriumon esettanulmány és forráselemzés) (The disintegration of the colonial empires – Case study and source analysis in the seminar)

12.7. Az enyhülés időszaka, 1963–1979 (a szemináriumon esettanulmány és forráselemzés) (The Era of Détente, 1969–1973 – Case study and source analysis in the seminar)

12.8. Gazdasági változások a második világháború után (a szemináriumon esettanulmány és forráselemzés) (Economic changes after World War II – Case study and source analysis in the seminar)

12.9. Az 1960-as, 1970-es évek mindennapjai (a szemináriumon esettanulmány és forráselemzés) (Everyday life in the 1960s and 1970s – Case study and source analysis in the seminar)

12.10. A „kis hidegháború" évei, 1979–1985 (a szemináriumon esettanulmány és forráselemzés) (The Second Cold War, 1979–1985 – Case study and source analysis in the seminar)

12.11. A peresztrojkától a berlini fal leomlásáig, 1985–1989 (a szemináriumon esettanulmány és forráselemzés) (From the perestroika to the fall of the Berlin Wall, 1985–1989 – Case study and source analysis in the seminar)

12.12. A szovjet birodalom szétesése és Kelet-Közép-Európa a rendszerváltások után, 1989–1992 (a szemináriumon esettanulmány és forráselemzés) (The collapse of the Soviet empire and East-Central Europe after the regime changes, 1989-1992 – Case study and source analysis in the seminar)

12.13. Jugoszlávia felbomlása és a délszláv háború (a szemináriumon esettanulmány és forráselemzés) (The break-up of Yugoslavia and the Yugoslav War – Case study and source analysis in the seminar)

12.14. Összegzés. Feladatlap kitöltése. (Summary. Complete the worksheet.)

13. A tantárgy meghirdetésének gyakorisága/a tantervben történő félévi elhelyezkedése: 7. félév/ősz;

14. A tanórákon való részvétel követelményei, az elfogadható hiányzások mértéke, a távolmaradás pótlásának lehetősége:

A hallgató az előadásokon és a szemináriumi foglalkozásokon egyaránt legfeljebb három alkalommal hiányozhat igazolás bemutatása és pót- vagy többletfeladat teljesítése nélkül. A három hiányzáson túli indokolt és igazolt távollét (pl. egészségügyi ok, szolgálatteljesítés) esetén a hallgató az oktatóval egyeztetett formában és határidővel pótolhatja a mulasztást. A hallgató köteles továbbá az előadás anyagát beszerezni, abból önállóan felkészülni. Indokolatlan és igazolatlan távolmaradás esetén a negyedik alkalmat követően a hallgató az oktatóval egyeztetett módon és határidővel többletfeladat elkészítésével teljesítheti a kurzust. Négynél több hiányzás után a hallgató nem kaphat aláírást, a kurzus ebben az esetben nem teljesítettnek minősül.

Kedvezményes tanrenden lévő hallgatónak – az NKE Tanulmányi és Vizsgaszabályzatában az e tanulmányi rendre vonatkozóan rögzített szabályok

betartása mellett – a kurzus oktatójával egyeztetett formában elkészítendő feladatot szükséges teljesítenie a szorgalmi időszak végét megelőző utolsó munkanapig. A hallgatónak a kedvezményes tanulmányi rendet engedélyező határozat kézhezvételétől számított 10 munkanapon belül szükséges felvennie a kapcsolatot a kurzus oktatójával az elkészítendő feladat teljesítési feltételeinek egyeztetése érdekében.

15. Félévközi feladatok, ismeretek ellenőrzésének rendje:

A tanulmányi munka alapja a gyakorlati órákon való figyelmes és aktív részvétel. A szemináriumi munka során a feldolgozandó források és szakirodalom ismeretét az oktató rendszeresen ellenőrzi. A szeminárium keretében minden hallgatónak egy prezentációval kísért referátumot kell tartania a tantárgyi tematikában szereplő valamely témakörből, amelyből beadandó feladatot is el kell készítenie a szemeszter során az oktatóval a félév elején egyeztetett tartalmi és formai követelmények alapján és időpontban. A gyakorlati kurzust feladatlap kitöltése zárja. A feladatlap kitöltésének pótlása, vagy javítása legkésőbb a vizsgaidőszak első hetének végéig egy alkalommal kísérelhető meg.

16. Az értékelés, az aláírás és a kreditek megszerzésének pontos feltételei:

16.1. Az aláírás megszerzésének feltételei:

Az aláírás megszerzésének feltétele a tanórákon való részvétel a 14. pontban jelzett feltételekkel, valamint a szemináriumra vonatkozó, a 15. pontban ismertetett félévközi feladatok és számonkérések teljesítése.

16.2. Az értékelés:

Ötfokozatú érdemjegy, melynek megállapításához A hidegháború kora (Egyetemes történelem 1945–1991) című előadás és szeminárium teljesítése során elért eredmények szolgálnak alapul. Az előadáshoz kapcsolódó kollokvium szóbeli vagy írásbeli vizsga alkalmával a hallgatónak egy témát kell bemutatnia az előadások és a kötelező szakirodalom alapján, majd be kell számolnia egy általa választott szakirodalmi tételről az ajánlott irodalom köréből. A gyakorlati teljesítmény értékelése az órai aktivitás (5%), referátum (5%), a beadandó feladat (10%) és a feladatlap (20%) együttes értékeléséből áll össze. A feladatlap értékelése ötfokozatú skálán a következőképpen történik: 50%-ig: elégtelen, 51%-tól elégséges, 65%-tól közepes, 80%-tól jó, 90%-tól jeles. Bármely elem elégtelen teljesítése esetén a hallgató elégtelen érdemjegyben részesül a szemináriumon. A kollokviumon elért eredményt a kurzus értékelésekor 60%-os, míg a szemináriumon nyújtott teljesítményt 40%-os aránnyal kell figyelembe venni, de bármelyik elem elégtelen teljesítése esetén a hallgató elégtelen értékelést kap a kurzuson.

16.3. A kreditek megszerzésének feltételei:

A kreditek megszerzésének feltétele az aláírás megszerzése és legalább elégséges kollokviumi jegy.

17. Irodalomjegyzék:

17.1. Kötelező irodalom:

1. Németh István (szerk.): 20. századi egyetemes történet I. Európa, Osiris Kiadó, Budapest 2006. ISBN: 9633897602;

2. Németh István (szerk.): 20. századi egyetemes történet II. Európán kívüli országok, Osiris Kiadó, Budapest 2006. ISBN: 9633897612;

3. Schrek Katalin (szerk.): A nemzetközi kapcsolatok története, Debreceni Egyetem Történelmi Intézete, Debrecen 2020. ISBN: 9786158135412;

4. Vajda Barnabás: Hidegháború és európai integráció, Második, módosított szövegű kiadás, Selye János Egyetem Tanárképző Kar, Komárom 2020. ISBN: 978-80-8122-351-8;

5. Vajda Barnabás: Szöveggyűjtemény és források a hidegháború és az európai integráció történetéhez, Selye János Egyetem Tanárképző Kar, Komárom 2024. ISBN: 978-80-8122-494-2;

17.2. Ajánlott irodalom:

1. Benkes Mihály: Szuperhatalmak kora 1945–1992, AbiPrint, Budapest 2007. ISBN: 978-963-06261-3-2;

2. Fischer Ferenc: A kétpólusú világ 1945–1989, Dialóg Campus Kiadó, Budapest-Pécs 2014. ISBN: 978 963 9542 85 3;

3. Kershaw, Ian: Európa globális története 1950–2017, Kossuth Kiadó, Budapest 2022. ISBN: 978 963 5440 35 1;

4. Németh István: A globális hidegháború. Béke az atombomba árnyékában, Atlantis-Centaur, Chicago 2018. ISBN: 1-930902-09-3;

5. Németh István: A globális hidegháború. Béke az atombomba árnyékában 2.: dokumentumok, Atlantis-Centaur, Chicago 2018. ISBN: 978-615-80875-1-3;

Budapest, 2025.

Prof. Dr. Simándi Irén, PhD
egyetemi tanár
sk.

TANTÁRGYI PROGRAM

1. **A tantárgy kódja: TTTTT126**
2. **A tantárgy megnevezése (magyarul):** A második világháború magyar és egyetemes története
3. **A tantárgy megnevezése (angolul):** World War II (Hungarian and World History 1939–1945)
4. **Kreditérték és képzési karakter:**
   - **4.1.** 3 kredit
   - **4.2.** a tantárgy elméleti vagy gyakorlati jellegének mértéke: 100% elmélet, 0% gyakorlat
5. **A szak(ok), szakirányok/specializációk megnevezése (ahol oktatják):**

   5.1. történelemtanár;

6. **Az oktatásért felelős oktatási szervezeti egység megnevezése:** Történelem és Társadalom Tanszék
7. **A tantárgyfelelős oktató neve, beosztása, tudományos fokozata:** Prof. Dr. Simándi Irén, PhD, egyetemi tanár
8. **A tanórák száma és típusa**

   8.1. össz óraszám/félév:

   8.1.1. nappali munkarend: 28 (28 EA + 0 GY)

   8.1.2. levelező munkarend: 0 (0 EA + 0 GY)

   8.2. heti óraszám - nappali munkarend: 2

   8.3. Az ismeret átadásában alkalmazandó további sajátos módok, jellemzők: -

9. **A tantárgy szakmai tartalma (magyarul):**

   A tantárgy célja, hogy a hallgatók megismerjék a második világháború egyetemes és magyarországi történetét, oly módon, hogy a fronthelyzet alakulását meghatározó legfontosabb politika- és hadtörténeti mozzanatok mellett a hátország viszonyairól is képet kapjanak. Ennek megfelelően a kurzus az Európából kiinduló újabb világégéshez vezető folyamatok feltárását követően időrendben tárgyalja a háború eseménytörténetét. A legjelentősebb hadmozdulatok és csaták áttekintésén túl kiemelten foglalkozik a háború menetét és Magyarország revíziós szándékainak teljesülését és háborús részvételét egyaránt döntően befolyásoló diplomáciai tárgyalásokkal és megállapodásokkal, a nemzetközi kapcsolatok alakulásával. Ezzel párhuzamosan nagy figyelmet fordít a totális háború jellegzetességeinek taglalására, a polgári lakosság megváltozott életkörülményeinek bemutatására, az őket érintő atrocitások és háborús bűncselekmények, valamint az ellenállás különböző formáinak ismertetésére. Hangsúlyosan jelenik meg az egyes előadásokban az európai és a

magyar zsidóság tragédiájához vezető jogfosztások sora, és kiemelten a holokauszt témája. A kurzus végül kitér a magyarországi szovjet megszállás közvetlen következményeire és a háború utáni számonkérésekre is.

A tantárgy szakmai tartalma (angolul) (Course description):

The aim of the course is to provide students with an understanding of the historical context of the Second World War. In addition to the most significant political and military historical moments that shaped the situation on the front, the course also provides an overview of the conditions in the hinterland. The course examines the processes that led to the Second World War from a European perspective. It also analyses the diplomatic negotiations and agreements that had a decisive influence on the course of the war and on the fulfilment of Hungary's revisionist intentions and its participation in the war. Furthermore, it analyses the evolution of international relations. Simultaneously, it gives considerable attention to the characteristics of total war, the altered living circumstances of the civilian population, the atrocities and war crimes that affected them, and the diverse forms of resistance. The series of infringements of rights that precipitated the tragedy of European and Hungarian Judaic communities, and most notably the Holocaust, are articulated with particular emphasis in the lectures. The course closes with an examination of the immediate consequences of the Soviet occupation of Hungary and the post-war reckoning.

10. Elérendő kompetenciák (magyarul):

Tudása:

Tanári kompetenciák:

A hallgató birtokában van a szaktárgy tanításához szükséges szaktudományi, szakmódszertani, tanítás- és tanuláselméleti, valamint tantervi tudásnak. Rendelkezik szaktárgya tudományos ismeretrendszerével, az információszerzéshez, az információk feldolgozásához, értelmezéséhez és elrendezéséhez szükséges alapvető (szövegértési, logikai, informatikai) felkészültséggel. Tisztában van szaktárgya és az ahhoz kapcsolódó műveltségterület személyiségformáló hatásaival. A szakképzett tanár rendelkezik az oktatás-nevelést segítő kommunikáció sajátosságaival kapcsolatos tudással.

Történelemtanári kompetenciák:

Ismeri a magyar, az európai, valamint az egyetemes történelem történelmi korszakait. Ismeri a történettudomány alapvető szakkifejezéseit. Ismeri a magyar és az egyetemes/világtörténelem kölcsönhatásait. Ismeri a történelem tér- és idődimenzióinak jellemző változásait.

-

Képességei:

Tanári kompetenciák:

Képes a szaktárgyának megfelelő tudományterületeken a fogalmak, elméletek és tények közötti összefüggések megteremtésére, közvetítésére. Képes a tanulókat helyi, regionális, nemzeti és egyetemes emberi értékek elfogadására nevelni. Képes átlátni a tudáshoz és az információkhoz való hozzáférés hagyományos és digitális lehetőségeit az alkotó információhasználatra. Jól tájékozódik a pedagógiai és szaktárgyi szakirodalomban, képes elemezni, értelmezni e területek kutatási, fejlesztési eredményeit, tisztában van a pedagógiai kutatás, fejlesztés, valamint innováció

sajátosságaival. Képes a hagyományos és az információ- és kommunikációtechnológiára épülő eszközök, digitális tananyagok hatékony, szakszerű alkalmazására.

Történelemtanári kompetenciák:

El tud helyezni térben és időben eseményeket, folyamatokat, jelenségeket, személyeket. Fel tudja tárni események, folyamatok, cselekedetek mozgatórugóit és következményeit, felismeri az ok-okozati összefüggéseket. Képes a történelmi és jelenkori folyamatoknak a magyar nemzeti érdekek tükrében való értelmezésére. Áttekintő és tudományosan alapozott ismeretekkel rendelkezik a magyar, valamint az egyetemes történelem egyes korszakairól, illetve ezek egyes tematikus részterületeiről. Képes kiemelni egy adott témához tartozó lényeges ismereteket. Képes a múlt és a jelen társadalmi, gazdasági, politikai és kulturális folyamatairól és jelenségeiről árnyalt, megalapozott véleményt alkotni. Képes átlátni a Kárpát-medence népeinek történetét, a multietnikus, multikulturális közösség alakulását a térségben, az őskortól napjainkig. El tud helyezni térben és időben eseményeket, folyamatokat, jelenségeket, személyeket. Fel tudja tárni események, folyamatok, cselekedetek mozgatórugóit és következményeit, felismeri az ok-okozati összefüggéseket. Képes a történelmi és jelenkori folyamatoknak a magyar nemzeti érdekek tükrében való értelmezésére. Áttekintő és tudományosan alapozott ismeretekkel rendelkezik a magyar, valamint az egyetemes történelem egyes korszakairól, illetve ezek egyes tematikus részterületeiről. Képes kiemelni egy adott témához tartozó lényeges ismereteket. Képes a múlt és a jelen társadalmi, gazdasági, politikai és kulturális folyamatairól és jelenségeiről árnyalt, megalapozott véleményt alkotni. Képes átlátni a Kárpát-medence népeinek történetét, a multietnikus, multikulturális közösség alakulását a térségben, az őskortól napjainkig.

-

Attitűdje:

Tanári kompetenciák:

Reálisan ítéli meg szaktárgya oktatásban és nevelésben elfoglalt helyét, kiaknázza a benne rejlő nevelési lehetőségeket. A szakmáját és a szaktárgyainak megfelelő tudományterületeket megalapozó nézeteket felelősséggel vállalja. Végig gondolja és képviseli az adott szakterület etikai kérdéseit. Bátorítja a környezettel kapcsolatos pozitív attitűdök (viszonyulások) kinyilvánítását. A szakképzett tanár fontosnak tartja a tanulókkal és szülőkkel való együttműködés, társas megértés megvalósítását az oktatási és nevelési folyamat hatékonyságának érdekében.

Történelemtanári kompetenciák:

Árnyalt, megalapozott véleményt alkot a múlt és a jelen társadalmi, gazdasági, politikai és kulturális folyamatairól és jelenségeiről. A történelmi ismereteken alapuló szilárd identitással rendelkezik. Nyitott a történettudomány aktuális eredményeinek és a történelemtanítás módszertani újításainak adaptálására. Tiszteli a személyiségi és az emberi jogokat. Felismeri és elfogadja a demokrácia értékeit, az aktív állampolgárság jelentőségét. Fontosnak tartja az etnikumok és nemzetiségek iránti tolerancia kialakítását.

-

Autonómiája és felelőssége:

-

-

Elérendő kompetenciák (angolul) (Competences – English):

Knowledge:

Teaching competences:

Possesses the subject-specific, methodological, teaching and learning theory, and curriculum knowledge necessary for teaching the subject. Familiar with the scientific knowledge base of his/her subject, and the basic (reading comprehension, logical, IT) skills necessary for acquiring, processing, interpreting, and organising information. Aware of the personality-shaping effects of his/her subject and the related field of knowledge. Possesses knowledge of the characteristics of communication that supports education and teaching.

History teaching competences:

Knows the historical periods of Hungarian, European, and universal history. Knows the fundamental terminology of historiography. Knows the interactions between Hungarian and universal/world history. Knows the interactions between Hungarian and universal/world history. Knows the characteristic changes in the spatial and temporal dimensions of history.

-

Capabilities:

Teaching competences:

Capable of understanding the traditional and digital possibilities for accessing knowledge and information for creative information use. Well-informed about pedagogical and subject-specific literature, capable of analysing and interpreting research and development results in these areas, and aware of the characteristics of pedagogical research, development, and innovation. Capable of effectively and professionally applying traditional and information and communication technology-based tools, as well as digital teaching materials.

History teaching competences:

Capable of placing events, processes, phenomena, and individuals in spatial and temporal context. Capable of uncovering the motivations and consequences of events, processes, and actions, and recognising cause-and-effect relationships. Capable of interpreting historical and contemporary processes in the light of Hungarian national interests. Possesses comprehensive and academically grounded knowledge of certain periods of Hungarian and universal history, as well as their thematic subfields. Capable of highlighting the essential knowledge related to a given topic. Capable of forming nuanced, well-founded opinions about the social, economic, political, and cultural processes and phenomena of the past and present. Capable of understanding the history of the peoples of the Carpathian Basin, the development of multi-ethnic, multicultural communities in the region, from prehistoric times to the present. Capable of establishing and conveying the relationships between concepts, theories, and facts in the relevant scientific fields of his/her subject. Capable of educating students to accept local, regional, national, and universal human values.

-

Attitude:

Teaching competences:

Realistically assesses the place of his/her subject in education and teaching, and exploits the educational opportunities inherent in it. Responsibly undertakes the views that underpin his/her profession and the relevant scientific fields. Thinks through and represents the ethical issues of the given field. Encourages the expression of positive attitudes towards the environment. Considers cooperation and social understanding with students and parents important for the effectiveness of the educational and teaching process.

History teaching competences:

Forms nuanced, well-founded opinions about the social, economic, political, and cultural processes and phenomena of the past and present. Possesses a solid identity based on historical knowledge. Open to adapting current results of historiography and methodological innovations in history teaching. Respects personal and human rights. Recognises and accepts the values of democracy and the significance of active citizenship. Considers the preservation of local values important, as well as the responsibilities of the mother country in maintaining the identity of Hungarians living abroad.

-

Autonomy and responsibility:

-

-

11. Előtanulmányi követelmények:

12. A tantárgy tananyagának leírása, tematika. Description of the subject, curriculum (magyarul, angolul - English):

12.1. A háború kitörésétől az angliai csatáig (1939–1940) (From the outbreak of the Second World War to the Battle of Britain, 1939–1940)

12.2. Ragaszkodás a semlegességhez – Magyarország a háború első évében (Holding on to neutrality – Hungary in the first year of the Second World War)

12.3. Sodródás a háborúba. A területi revízió újabb lépései, a déli hadszíntér megnyitása és a magyar fegyveres semlegesség feladása (Drifting into war. Further steps of territorial revision, the opening of the southern theatre of operations and the abandonment of Hungarian armed neutrality)

12.4. Német támadás a Szovjetunió ellen (The German attack on the Soviet Union)

12.5. Japán és az USA belépése a háborúba – háború az Atlanti-óceántól a Csendes-óceánig (Japan and the US enter the Second World War – war from the Atlantic to the Pacific)

12.6. A Délvidék visszafoglalásától az amerikai és brit hadüzenetig – Magyarország belépése a második világháborúba (From the reconquest of Vojvodina to the American and British declaration of war – Hungary's entry into the Second World War)

12.7. Fordulat a háború menetében (1942–43) (A turning point in the Second World War, 1942–43)

12.8. Magyarország háborúja a Szovjetunióban – a doni katasztrófa (Hungary's war in the Soviet Union – The catastrophe of the Second Hungarian Army at the River Don)

12.9. A szövetségesek ellentámadása (1943–44) (The Allies counter-attack, 1943–44)

12.10. Magyarország kiútkeresése és a német megszállás (Hungary’s quest for peace and German occupation of Hungary)

12.11. A holokauszt Európában és Magyarországon. Felelősség és embermentés (The Holocaust in Europe and Hungary. Responsibility and saving lives)

12.12. A háború befejező szakasza és a szövetségesek győzelme (The end of the war and the triumph of the Allied forces)

12.13. Nyilas rémuralomtól a szovjet megszállásig. Magyarország hadszíntérré válása. A határon túli magyarság tragédiái, 1944-1946 (From the Arrow Cross reign of terror to the Soviet occupation of Hungary. Hungary becomes a theatre of war. The tragedies of Hungarians beyond the border, 1944-1946)

12.14. Háborús bűnök és a polgári lakosság elleni terror. Az ellenállás formái. A háború utáni számonkérések és a nürnbergi per. Összefoglalás. Készülés a kollokviumra (War crimes and terror against civilians. Forms of resistance. Post-war accountability and the Nuremberg Trials.) (Summary. Preparing for the colloquium)

13. A tantárgy meghirdetésének gyakorisága/a tantervben történő félévi elhelyezkedése: 7. félév/ősz;

14. A tanórákon való részvétel követelményei, az elfogadható hiányzások mértéke, a távolmaradás pótlásának lehetősége:

A hallgató az előadásokon legfeljebb három alkalommal hiányozhat igazolás bemutatása és pót- vagy többletfeladat teljesítése nélkül. A három hiányzáson túli indokolt és igazolt távollét (pl. egészségügyi ok, szolgálatteljesítés) esetén a hallgató az oktatóval egyeztetett formában és határidővel pótolhatja a mulasztást. A hallgató köteles továbbá az előadás anyagát beszerezni, abból önállóan felkészülni. Indokolatlan és igazolatlan távolmaradás esetén a negyedik alkalmat követően a hallgató az oktatóval egyeztetett módon és határidővel többletfeladat elkészítésével teljesítheti a kurzust. Négynél több hiányzás után a hallgató nem kaphat aláírást, a kurzus ebben az esetben nem teljesítettnek minősül.

Kedvezményes tanrenden lévő hallgatónak – az NKE Tanulmányi és Vizsgaszabályzatában az e tanulmányi rendre vonatkozóan rögzített szabályok betartása mellett – a kurzus oktatójával egyeztetett formában elkészítendő feladatot szükséges teljesítenie a szorgalmi időszak végét megelőző utolsó munkanapig. A hallgatónak a kedvezményes tanulmányi rendet engedélyező határozat kézhezvételétől számított 10 munkanapon belül szükséges felvennie a kapcsolatot a kurzus oktatójával az elkészítendő feladat teljesítési feltételeinek egyeztetése érdekében.

15. Félévközi feladatok, ismeretek ellenőrzésének rendje:

A kurzushoz nem tartoznak félévközi feladatok.

16. Az értékelés, az aláírás és a kreditek megszerzésének pontos feltételei:

16.1. Az aláírás megszerzésének feltételei:

Az aláírás megszerzésének feltétele a kurzuson való részvétel a 14. pontban

meghatározott feltételek szerint.

16.2. Az értékelés:

Ötfokozatú érdemjegy, melynek megállapításához a szóbeli vagy írásbeli kollokvium teljesítése szolgál alapul. A kollokvium időpontjára/időpontjaira a szorgalmi időszak utáni első héten lehet jelentkezni a Neptun rendszeren keresztül.

16.3. A kreditek megszerzésének feltételei:

A kreditek megszerzésének feltétele az aláírás megszerzése és legalább elégséges kollokviumi teljesítés.

17. Irodalomjegyzék:

17.1. Kötelező irodalom:

1. Cornelius, Deborah S.: Magyarország és a II. világháború, Rubicon-Ház, Budapest 2015. ISBN: 978 963 9839 12 0;

2. Németh István (szerk.): 20. századi egyetemes történet I. Európa, Osiris Kiadó, Budapest 2006. ISBN: 9633897602;

3. Németh István (szerk.): 20. századi egyetemes történet II. Európán kívüli országok, Osiris Kiadó, Budapest 2006. ISBN: 9633897612;

4. Schrek Katalin (szerk.): A nemzetközi kapcsolatok története, Debreceni Egyetem Történelmi Intézete, Debrecen 2020. ISBN: 9786158135412;

5. Szabó Péter: Keleti front, nyugati fogság: A magyar honvédség a második világháborúban és azután, 1941-1946, Jaffa Kiadó, Budapest 2018. ISBN: 9789634750567;

17.2. Ajánlott irodalom:

1. Deák István: Európa próbatétele, Együttműködés, ellenállás és megtorlás a második világháború alatt, Argumentum Kiadó, Budapest 2015. ISBN: 978 963 446 753 3;

2. Jakab Attila (szerk.): Más faj, más vallás, más sors – A magyar holokauszt története, Holokauszt Dokumentációs Központ és Emlékgyűjtemény, Budapest 2024. ISBN: 978 615 513 233 9;

3. Nemeskürty István: Requiem egy hadseregért, Magvető Könyvkiadó, Budapest 1972.

4. Stone, Norman: A második világháború rövid története, MCC Press, Budapest 2023. ISBN: 978 615 6351 78 4;

5. Szakály Sándor: Volt-e alternatíva? Magyarország a második világháborúban, Ister Kiadó, Budapest 2000. ISBN: 963 858 8703 2;

Budapest, 2025.

Prof. Dr. Simándi Irén, PhD
egyetemi tanár
sk.

TANTÁRGYI PROGRAM

1. **A tantárgy kódja: TTTTT127**
2. **A tantárgy megnevezése (magyarul):** Újkori és jelenkori eszme- és vallástörténet
3. **A tantárgy megnevezése (angolul):** History of ideas and religion: modern and contemporary issues
4. **Kreditérték és képzési karakter:**
   - **4.1.** 2 kredit
   - **4.2.** a tantárgy elméleti vagy gyakorlati jellegének mértéke: 100% elmélet, 0% gyakorlat
5. **A szak(ok), szakirányok/specializációk megnevezése (ahol oktatják):**

   5.1. történelemtanár;

6. **Az oktatásért felelős oktatási szervezeti egység megnevezése:** Történelem és Társadalom Tanszék
7. **A tantárgyfelelős oktató neve, beosztása, tudományos fokozata:** Dr. Ványi Éva, PhD, egyetemi docens
8. **A tanórák száma és típusa**
   - **8.1.** össz óraszám/félév:
   - 8.1.1. nappali munkarend: 28 (28 EA + 0 GY)
   - 8.1.2. levelező munkarend: 0 (0 EA + 0 GY)
   - **8.2.** heti óraszám - nappali munkarend: 2
   - **8.3.** Az ismeret átadásában alkalmazandó további sajátos módok, jellemzők: -
9. **A tantárgy szakmai tartalma (magyarul):**

   A tárgy illeszkedve a hatályos Nemzeti alaptanterv és a kapcsolódó kerettantervek tartalmaihoz felkészíti a hallgatókat az általános és középiskolai történelem tananyag újkori eszme-és vallástörténeti tananyagából. A vallástörténeti kérdések tekintetében a tárgy kitér a reformáció és ellenreformáció történetére, értékeli a jelentőségét egyetemes és magyar történeti szempontból. Ezen kívül a tárgy keretén belül feldolgozásra kerülnek a legfőbb politika-és államelméleti irányzatok a felvilágosodástól a huszadik század végéig.

   A tantárgy szakmai tartalma (angolul) (Course description):

   The subject prepares students for the modern history of ideas and religions based in the history curriculum of primary and secondary schools, in accordance with the content of the current National Core Curriculum and related framework curricula. In the field of religious history, the course covers the history of the Reformation and Counter-Reformation, assessing their significance from a universal and Hungarian

historical perspective. It also covers the main political theoretical ideas from the Enlightenment to the end of the twentieth century.

10. Elérendő kompetenciák (magyarul):

Tudása:

Tanári alapozó tudás:

Rendelkezik szaktárgya tudományos ismeretrendszerével, az információszerzéshez, az információk feldolgozásához, értelmezéséhez és elrendezéséhez szükséges alapvető (szövegértési, logikai, informatikai) felkészültséggel. Ismeri az általa tanított szakterület (tanulási/műveltségi terület, művészeti terület) ismeretelméleti alapjait, megismerési sajátosságait, logikáját és terminológiáját, valamint kapcsolatát más tudományokkal, tantárgyakkal, tanulási területekkel. Ismeri a szaktárgy tantervét, a benne megfogalmazott tanulási eredményeket és vizsgakövetelményeket, valamint a tantárgy tanulásának sajátosságait, megismerési módszereit, tananyagstruktúráját, illetve belső logikáját. Tisztában van a tervezéshez szükséges hiteles és megbízható információforrások körével és azokkal a kritikai szempontokkal, amelyek ezek kiválasztásához és értékeléséhez szükségesek. Tudja, hogy a megfelelő tanulási légkör megteremtéséhez figyelembe kell venni a tanulók sajátosságait, ötleteit, kezdeményezéseit. Ismeri a szaktantárgy tanításának-tanulásának tanórai, tanórán kívüli és iskolán kívüli lehetőségeit, színtereit. Ismeri az egész életen át tartó tanulásra való felkészítés jelentőségét. Ismeri a szaktárgya tanítása-tanulása során fejlesztendő speciális kompetenciákat, ezek feltérképezésének és kibontakoztatásának módszereit. Tisztában van szaktárgya és az ahhoz kapcsolódó műveltségterület személyiségformáló hatásaival. Ismeri a magyar nemzeti és az európai kultúra alapjait. Naprakész ismeretei vannak a differenciált értékelés elméleti alapjairól és alkalmazásának lehetőségeiről. Ismeri a digitális technológiai alapú kommunikációs csatornákat, alkalmazásokat, tisztában van ezek funkcióival és veszélyeivel.

Történelemtanári tudás:

Ismeri a magyar és az egyetemes/világtörténelem kölcsönhatásait. Ismeri a gyakorlatorientált tanítás előnyeit és módszereit a történelemoktatás hatékonyságának növelése érdekében és képes ezek alkalmazására. Ismeri és felelősséggel kezeli a történelem szerepét a tanulók személyiségfejlődésében. Ismeri a történelem tantárgyban megjelenő fogalmak kialakulásának életkori sajátosságait. Tisztában van a történelem tanításának etikai kérdéseivel, a történelemoktatás identitásképző erejével.

-

Képességei:

Tanári alapozó:

Képes a szaktárgyának megfelelő tudományterületeken a fogalmak, elméletek és tények közötti összefüggések megteremtésére, közvetítésére. Képes a tanulók előzetes tudására építeni, az esetleges megértési nehézségeket leküzdeni. Képes a szaktárgyak tanítása során fejlesztett kompetenciák szintetizálására.Felismeri a más szaktárgyakhoz, a Nemzeti alaptanterv műveltségterületeihez való kapcsolódás lehetőségeit, és nevelő-oktató munkája során képes felhasználni és azokat elkötelezetten átadni a tanulóknak. Képes a szaktárgya tanítása során felhasználható nyomtatott és digitális taneszközöket, az iskolán belüli és kívüli tanulási forrásokat kritikusan értékelni, valamint az aktuális pedagógiai céloknak megfelelően használni,

különös tekintettel az információs és kommunikációs technológiákra. Képes a szaktárgy tanórai és tanórán kívüli tanulásának tervezésére a tanári képesítésének megfelelő korosztály, valamint a felnőttoktatás keretében is. Képes a szaktárgy speciális összefüggéseivel, fogalmaival kapcsolatos megértési nehézségek felismerésére és kezelésére. Képes olyan tanulási környezet kialakítására, amelyben a tanulók értékesnek és kompetensnek érezhetik magukat, és amelyben megtanulják tisztelni az eltérő kulturális közegekből érkező társaikat. Képes az iskolai és osztálytermi, továbbá a különböző tanulási környezetben megvalósuló toleráns, esélyteremtő légkör megteremtésére. Képes a tanulókat helyi, regionális, nemzeti és egyetemes emberi értékek elfogadására nevelni. A tanulókat egymás elfogadására, kölcsönös támogatására és előítélet-mentes együttműködésre neveli.

Történelemtanári:

Fel tudja tárni események, folyamatok, cselekedetek mozgatórugóit és következményeit, felismeri az ok-okozati összefüggéseket. Képes kiemelni egy adott témához tartozó lényeges ismereteket. Képes a véleményét és értékelését logikus és tényeket tartalmazó érvekkel alátámasztani. Képes saját történelmi narratíva kialakítására, a reflexív, tudatos formálására, illetve az eltérő nézőpontból fakadó értelmezés és értékelés különbségeinek felismerésére. Képes történelmi források kritikus elemzésére, értelmezésére, feldolgozására, interpretációjára a történelem tér és idő dimenzióiban való eligazodásra, történelmi és társadalomismereti fogalmak szakszerű használatára, a fogalmak térbeli és időbeli változásainak értelmezésére. Képes a motivációt, tanulói aktivitást biztosító, a tanulók gondolkodási, problémamegoldási és együttműködési képességeinek fejlesztését segítő módszerek megválasztására, alkalmazására. Eligazodik a média által közvetített aktuális politikai és gazdasági információk világában, amelyek értékelése során a nemzeti érdekek elsődlegességét veszi figyelembe.

-

Attitűdje:

Tanári alapozó:

Reálisan ítéli meg szaktárgya oktatásban és nevelésben elfoglalt helyét, kiaknázza a benne rejlő nevelési lehetőségeket. Együttműködésre törekszik a szaktárgy, valamint más szaktárgyak tanáraival, a Nemzeti alaptanterv műveltségterületeinek pedagógusaival. Fontosnak tartja a tanulókkal való együttműködés, társas megértés megvalósítását a tanulási folyamat hatékonyságának érdekében, továbbá figyelembe veszi a tanulók sajátos igényeit, ötleteit, kezdeményezéseit az optimális tanulási környezet, tanulási légkör szempontjából. Törekszik az életkori, egyéni és csoportsajátosságoknak megfelelő, aktivitást, interaktivitást, differenciálást elősegítő tanulási-tanítási stratégiák, módszerek alkalmazására. Ösztönzi a tanulók közti konstruktív véleménycserét, kiaknázza az együttnevelésből fakadó lehetőségeket, fejleszti a tanulók empátiás képességét és toleranciáját. A szakképzett tanár elkötelezett a nemzeti és egyetemes értékek iránt, szociális érzékenység, segítőkészség jellemzi.

Célul tűzi ki az ismereteken alapuló, mérlegelő gondolkodás képességének kialakítását a tanulókban. Fontosnak tartja az etnikumok és nemzetiségek iránti tolerancia kialakítását. Igyekszik elsajátíttatni tanulóival jogaikat és kötelességeiket. Rávilágít a személyes felelősségvállalás fontosságára, és személyes példaadással is törekszik megerősíteni a tanulókat abban, hogy saját viselkedésükkel és cselekedeteikkel

járuljanak hozzá egy fenntartható jövő kialakításához.

Történelemtanári

Árnyalt, megalapozott véleményt alkot a múlt és a jelen társadalmi, gazdasági, politikai és kulturális folyamatairól és jelenségeiről. Cselekvő állampolgári magatartás, törvénytisztelet, az együttélés szabályainak betartása, az emberi méltóság és az emberi jogok tisztelete, erőszakmentesség és méltányosság, a nemzeti értékek tisztelete, megbecsülése jellemzi. Elismeri a magyar és európai identitás, a magyar és az európai kultúra értékeit. Fontosnak tekinti a helyi értékek megőrzését, valamint az anyaország feladatait a határon kívül élő magyarság identitásának megőrzésében. Felismeri és elfogadja a demokrácia értékeit, az aktív állampolgárság jelentőségét. Tiszteli a személyiségi és az emberi jogokat.

-

Autonómiája és felelőssége:

-

-

Elérendő kompetenciák (angolul) (Competences – English):

Knowledge:

Basic teaching knowledge:

Familiar with the scientific knowledge base of his/her subject, and the basic (reading comprehension, logical, IT) skills necessary for acquiring, processing, interpreting, and organising information. Knows the epistemological foundations, cognitive characteristics, logic, and terminology of the subject area (learning/knowledge area, artistic area) he/she teaches, as well as its relationship with other sciences, subjects, and learning areas. Knows the curriculum of the subject, the learning outcomes and examination requirements formulated in it, as well as the characteristics of learning the subject, its cognitive methods, the structure of the teaching material, and its internal logic. Aware of the range of reliable and trustworthy information sources necessary for planning and the critical criteria needed for selecting and evaluating them. Understands that creating an appropriate learning atmosphere requires taking into account the characteristics, ideas, and initiatives of the students. Knows the classroom, extracurricular, and out-of-school opportunities and venues for teaching and learning the subject. Understands the significance of preparing for lifelong learning. Knows the specific competences to be developed during the teaching and learning of his/her subject, and the methods for exploring and developing these competences. Aware of the personality-shaping effects of his/her subject and the related field of knowledge. Knows the foundations of Hungarian national and European culture. Has up-to-date knowledge of the theoretical foundations and application possibilities of differentiated assessment. Knows the digital technology-based communication channels and applications, and understands their functions and dangers.

History teacher's knowledge:

Knows the interactions between Hungarian and universal/world history. Knows the advantages and methods of practice-oriented teaching to increase the effectiveness of history education and is capable of applying them. Knows and responsibly handles the role of history in students' personality development. Knows the age-specific

characteristics of the formation of concepts appearing in the history subject. Aware of the ethical issues in teaching history and the identity-forming power of history education.

-

Capabilities:

Basic teaching capabilities:

Capable of establishing and conveying the relationships between concepts, theories, and facts in the relevant scientific fields of his/her subject. Capable of building on students' prior knowledge and overcoming potential comprehension difficulties.

Capable of synthesising the competences developed during the teaching of subjects. Recognises the possibilities for connecting to other subjects and the knowledge areas of the National Core Curriculum, capable of utilising them and conveying them to students with commitment in his/her educational and teaching work. Capable of critically evaluating and using printed and digital teaching tools, as well as in-school and out-of-school learning resources, with particular attention to information and communication technologies, in line with current pedagogical goals. Capable of planning the in-class and extracurricular learning of his/her subject for the age group corresponding to his/her teaching qualification, as well as within the framework of adult education. Capable of recognising and addressing comprehension difficulties related to the specific relationships and concepts of his/her subject. Capable of creating a learning environment in which students feel valued and competent, and learn to respect peers from different cultural backgrounds. Capable of creating a tolerant and inclusive atmosphere in school and classroom settings, as well as in different learning environments. Capable of educating students to accept local, regional, national, and universal human values. Educates students to accept each other, provide mutual support, and cooperate without prejudice.

History teacher's capabilities:

Capable of uncovering the motivations and consequences of events, processes, and actions, and recognising cause-and-effect relationships. Capable of highlighting the essential knowledge related to a given topic. Capable of supporting his/her opinions and evaluations with logical and fact-based arguments. Capable of creating his/her own historical narrative, consciously and reflectively shaping it, and recognising the differences in interpretation and evaluation arising from different perspectives. Capable of critically analysing, interpreting, processing, and interpreting historical sources, navigating the spatial and temporal dimensions of history, using historical and social science concepts correctly, and interpreting the spatial and temporal changes of concepts. Capable of selecting and applying methods that ensure motivation, student activity, and help develop students' thinking, problem-solving, and cooperation skills. Navigates the world of current political and economic information conveyed by the media, considering the primacy of national interests in his/her evaluations.

-

Attitude:

Basic teaching attitudes:

Realistically assesses the place of his/her subject in education and teaching, and

exploits the educational opportunities inherent in it. Strives for cooperation with teachers of his/her subject and other subjects, as well as with educators of the knowledge areas of the National Core Curriculum. Considers cooperation and social understanding with students important for the effectiveness of the learning process, and takes into account students' specific needs, ideas, and initiatives for an optimal learning environment and atmosphere. Strives to apply learning-teaching strategies and methods that promote activity, interactivity, and differentiation, appropriate to age, individual, and group characteristics. Encourages constructive exchange of opinions among students, exploits the opportunities arising from inclusive education, and develops students' empathy and tolerance. Committed to national and universal values, characterised by social sensitivity and helpfulness. Aims to develop the ability for knowledge-based, deliberative thinking in students. Considers the development of tolerance towards ethnicities and nationalities important. Endeavours to teach students their rights and duties. Highlights the importance of personal responsibility and strives to reinforce students' understanding that their behaviour and actions contribute to creating a sustainable future through personal example.

History teacher's attitudes:

Forms nuanced, well-founded opinions about the social, economic, political, and cultural processes and phenomena of the past and present. Characterised by active citizenship, respect for the law, adherence to the rules of coexistence, respect for human dignity and human rights, non-violence and fairness, and respect and appreciation for national values. Recognises the values of Hungarian and European identity, and Hungarian and European culture. Considers the preservation of local values important, as well as the responsibilities of the mother country in maintaining the identity of Hungarians living abroad. Recognises and accepts the values of democracy and the significance of active citizenship. Respects personal and human rights.

-

Autonomy and responsibility:

-

-

11. Előtanulmányi követelmények:

12. A tantárgy tananyagának leírása, tematika. Description of the subject, curriculum (magyarul, angolul - English):

12.1. A reformáció és ellenreformáció, vallási konfliktusok Európában (Reformation and Counter-Reformation, religious conflicts in Europe)

12.2. A reformáció és ellenreformáció a magyar történelemben (Reformation and Counter-Reformation in Hungary)

12.3. A szuverenitáselmélet és a társadalmi szerződéselmélet alapvetései (Jean Bodin, Thomas Hobbes) (Ideas of sovereignty and social contract therories (Jean Bodin, Thomas Hobbes)

12.4. Az angol polgári forradalom korszaka a politikai gondolkodásban (John Locke) (The period of the British Civic Revolution in political thought (John Locke)

12.5. A skót felvilágosodás klasszikusai (Adam Smith, David Hume) (Classics of the

Scottish Enlightenment (Adam Smith, David Hume)

12.6. A francia felvilágosodás államelmélete (az Enciklopédia, Diderot, Rousseau, Montesquieu) (The French Enlightenment theory of the state (the Encyclopaedia, Diderot, Rousseau, Montesquieu)

12.7. A liberalizmus kialakulása és szerzői a XVIII-XIX. században (The development and authors of liberalism in the 18th and 19th centuries)

12.8. A konzervativizmus kialakulása és szerzői a XVIII-XIX. században (The development and authors of conservatism in the 18th and 19th centuries)

12.9. A szocializmus, keresztényszocializmus, szociáldemokrácia, kommunizmus ideológiája (The idea od Socialism, Christian Socialism, Social Democracy, and Communism)

12.10. A politikai gondolkodás a XIX. századi Magyarországon (Hungarian political thought in the 19th century)

12.11. A két világháború közti magyar politikai gondolkodás (Hungarian political thought in the interwar period)

12.12. Totális állam, totális ideológiák (Totalitarian state, totalitarian ideologies)

12.13. A jóléti állam értelmezése és hatása a politikai gondolkodásra (The welfare state and its impact on political thought)

12.14. 1968 és hatásai egykor és ma (1968 and its consequences in the past and nowadays)

13. **A tantárgy meghirdetésének gyakorisága/a tantervben történő félévi elhelyezkedése:** 7. félév/ősz;

14. **A tanórákon való részvétel követelményei, az elfogadható hiányzások mértéke, a távolmaradás pótlásának lehetősége:**

A hallgató az előadásokról legfeljebb három alkalommal hiányozhat igazolás bemutatása és pót- vagy többletfeladat teljesítése nélkül. A három hiányzáson túli indokolt és igazolt távollét (pl. egészségügyi ok, szolgálatteljesítés) esetén a hallgató az oktatóval egyeztetett formában és határidővel pótolhatja a mulasztást. A hallgató köteles továbbá az előadás anyagát beszerezni, abból önállóan felkészülni. Négynél több hiányzás után a hallgató nem kaphat aláírást, a kurzus ebben az esetben nem teljesítettnek minősül.

Kedvezményes tanrenden lévő hallgatónak – az NKE Tanulmányi és Vizsgaszabályzatában az e tanulmányi rendre vonatkozóan rögzített szabályok betartása mellett – a kurzus oktatójával egyeztetett formában elkészítendő feladatot szükséges teljesítenie a szorgalmi időszak végét megelőző utolsó munkanapig. A hallgatónak a kedvezményes tanulmányi rendet engedélyező határozat kézhezvételétől számított 10 munkanapon belül szükséges felvennie a kapcsolatot a kurzus oktatójával az elkészítendő feladat teljesítési feltételeinek egyeztetése érdekében.

15. **Félévközi feladatok, ismeretek ellenőrzésének rendje:**

nincsenek félévközi feladatok

16. Az értékelés, az aláírás és a kreditek megszerzésének pontos feltételei:

16.1. Az aláírás megszerzésének feltételei:

Az aláírás megszerzésének feltétele a 14. pontban meghatározott arányú részvétel a foglalkozásokon.

16.2. Az értékelés:

Szóbeli vagy írásbeli vizsga a vizsgaidőszakban.

16.3. A kreditek megszerzésének feltételei:

A kreditek megszerzésének feltétele az aláírás megszerzése: aláírást az kaphat, aki részt vett megfelelő számú előadáson és a vizsgára legalább elégséges értékelést kapott.

17. Irodalomjegyzék:

17.1. Kötelező irodalom:

1. Horváth Pál: Vallásfilozófia és vallástörténet., L'Harmattan Kiadó, Budapest 2006. ISBN: 9789639683334;

2. Paczolay Péter-Szabó Máté (szerk.): Az egyetemes politikai gondolkodás története. Szöveggyűjtemény., Rejtjel Kiadó, Budapest 1999. ISBN: 963-9149-31-4;

3. Schlett István: A politikai gondolkodás története Magyarországon 1-2., Századvég Kiadó, Budapest 2018. ISBN: 978 963 7340 87 1; 978 963 7340 88 8;

4. Strauss, Leo- Joseph Cropsey (szerk.): A politikai filozófia története I-II., Európa Kiadó, Budapest 1994. ISBN: 2399971297563;

17.2. Ajánlott irodalom:

1. Balázs Zoltán - Molnár Csaba: Irányzatok a magyar politikai gondolkodásban., Jelen és Múlt Kiadó, Budapest 2019. ISBN: 978 963 276 355 2;

2. Bayer József: A politikai gondolkodás története., Osiris Kiadó, Budapest 2005. ISBN: 9789633897942;

Budapest, 2025.

Dr. Ványi Éva, PhD
egyetemi docens
sk.

TANTÁRGYI PROGRAM

1. **A tantárgy kódja: TTTTT130**
2. **A tantárgy megnevezése (magyarul):** Második világháború utáni magyar történelem (1945–2011)
3. **A tantárgy megnevezése (angolul):** Hungarian history after the Second World War 1945-2011
4. **Kreditérték és képzési karakter:**
   - **4.1.** 6 kredit
   - **4.2.** a tantárgy elméleti vagy gyakorlati jellegének mértéke: 50% elmélet, 50% gyakorlat
5. **A szak(ok), szakirányok/specializációk megnevezése (ahol oktatják):**

   5.1. történelemtanár;

6. **Az oktatásért felelős oktatási szervezeti egység megnevezése:** Történelem és Társadalom Tanszék
7. **A tantárgyfelelős oktató neve, beosztása, tudományos fokozata:** Dr. Szerencsés Károly, PhD, habil., egyetemi docens
8. **A tanórák száma és típusa**

   8.1. össz óraszám/félév:

   8.1.1. nappali munkarend: 56 (28 EA + 28 GY)

   8.1.2. levelező munkarend: 0 (0 EA + 0 GY)

   8.2. heti óraszám - nappali munkarend: 4

   8.3. Az ismeret átadásában alkalmazandó további sajátos módok, jellemzők: -

9. **A tantárgy szakmai tartalma (magyarul):**

   A tantárgy célja, hogy a hallgatók megismerjék a második világháború utáni Magyarországon végbement folyamatokat, a háborús veszteségeket, a szovjet megszállás következményeit, az 1945-ös nemzetgyűlési választások eredményeit, a politikai küzdelmeket 1945 és 1947 között. Megértsék a parlamentarizmus felszámolásának állomásait, a magyarországi sztálinizmus kiépítését és azt, hogyan vezetett mindez az 1956-os forradalom és szabadságharc kirobbanásához. Elsajátítsák az új kommunista diktatúra kiépítését, a Kádár-korszak jellemzőit, a rendszer bukásának okait és következményeit. A rendszerváltoztatás és a jogállam létrejöttének folyamatát. Magyarország helyét a nemzetközi szervezetekben. Megtanulják az Alaptörvény és a magyar jogállam intézményrendszerének működését. A szemináriumi foglalkozás keretében megismerjék a tantárgyi programban leírt témakörök írott forrásait, lássák az ok-okozati összefüggéseket és ezeket képesek legyenek megfogalmazni is. A szeminárium keretében fejleszteni kell a hallgatók

írásbeli és szóbeli képességeit. A hallgatóknak meg kell ismerni és elsajátítani az önálló kutatás lépéseit, a források elemzését a forráskritika figyelembevételével.

A tantárgy szakmai tartalma (angolul) (Course description):

The aim of the course is for students to learn about the processes that took place in Hungary after the Second World War, the war losses, the consequences of the Soviet occupation, the results of the 1945 National Assembly elections, and the political struggles between 1945 and 1947. Understand the stages of the abolition of parliamentarism, the construction of Stalinism in Hungary and how all this led to the outbreak of the 1956 revolution and war of independence. Learn the construction of the new communist dictatorship, the characteristics of the Kádár era, the causes and consequences of the fall of the system. The process of system change and the establishment of the rule of law. Hungary's place in international organizations. They learn the functioning of the Basic Law and the institutional system of the Hungarian rule of law. In the seminar session, they should get to know the written sources of the topics described in the subject program, see the cause-and-effect relationships and be able to formulate them. Within the framework of the seminar, the written and oral skills of the students must be developed. Students must learn and master the steps of independent research, the analysis of sources taking into account source criticism.

10. Elérendő kompetenciák (magyarul):

Tudása:

Tanári kompetenciák:

A szakképzett tanár birtokában van a szaktárgy tanításához szükséges szaktudományi, szakmódszertani, tanítás- és tanuláselméleti, valamint tantervi tudásnak. Rendelkezik szaktárgya tudományos ismeretrendszerével, az információszerzéshez, az információk feldolgozásához, értelmezéséhez és elrendezéséhez szükséges alapvető (szövegértési, logikai, informatikai) felkészültséggel. Ismeri az általa tanított szakterület (tanulási/műveltségi terület, művészeti terület) ismeretelméleti alapjait, megismerési sajátosságait, logikáját és terminológiáját, valamint kapcsolatát más tudományokkal, tantárgyakkal, tanulási területekkel. Tisztában van szaktárgya és az ahhoz kapcsolódó műveltségterület személyiségformáló hatásaival. Ismeri a magyar nemzeti és az európai kultúra alapjait. Szakterületének megfelelő tudása van a környezeti nevelésről és a fenntarthatóság fogalmáról, alapelveiről. Tájékozott a szakterületéhez és tanári hivatásához kötődő információs forrásokkal, szervezetekkel kapcsolatban. A szakképzett tanár rendelkezik az oktatás-nevelést segítő kommunikáció sajátosságaival kapcsolatos tudással.

Történelemtanári kompetenciák:

Ismeri a magyar, az európai, valamint az egyetemes történelem történelmi korszakait. Ismeri a történettudomány alapvető szakkifejezéseit. Ismeri a magyar és az egyetemes/világtörténelem kölcsönhatásait. Ismeri a történelemtudomány speciális forrásait és alapvető kutatási, valamint interpretációs módszereit. Ismeri a történeti tudás, a történeti ismeretek megszerzésének, feldolgozásának sajátosságait, a történelem jellemző forrásfajtáit, elsajátítja a történeti források és a tudományos feldolgozások, módszerek közötti különbségtételt. Megismeri és tudatosan használja a történelmi forrásokat tartalmazó internetes portálokat, hang- és filmarchívumokat és adatbázisokat. Ismeri a Nemzeti alaptanterv és az arra épülő kerettantervek szerinti történelem szaktárgyi követelményeket, az iskolai nevelő-oktató munka tartalmi szabályozását. Ismeri az ehhez szükséges tankönyveket, taneszközöket,

segédanyagokat, oktatástechnikai eszközöket. Ismeri a történelem tanításához kapcsolódó jogszabályi hátteret, tanterveket, vizsgakövetelményeket, a tananyag-kiválasztás és -rendszerezés szempontjait. Ismeri és felelősséggel kezeli a történelem szerepét a tanulók személyiségfejlődésében. Ismeri a történelem tanítása során fejlesztendő kompetenciákat. Ismeri az érvényes érettségi vizsgakövetelményeket. Ismeri azokat a gazdasági és társadalmi folyamatokat, amelyek változásokat, válságokat idézhetnek elő, és azok megjelenési lehetőségeit a történelem tanítása során.

-

Képességei:

Tanári kompetenciák:

Képes a szaktárgyának megfelelő tudományterületeken a fogalmak, elméletek és tények közötti összefüggések megteremtésére, közvetítésére. Képes szaktudományi, szakmódszertani, szaktárgyi, tanuláselméleti és tantervi tudásának hatékony integrálására. Képes a szaktárgy speciális összefüggéseivel, fogalmaival kapcsolatos megértési nehézségek felismerésére és kezelésére. Képes a tanulókat helyi, regionális, nemzeti és egyetemes emberi értékek elfogadására nevelni. Pedagógiai munkájában képes arra, hogy hitelesen jelenítse meg a fenntarthatóság értékeit. Képes megértetni az ok-okozati összefüggéseket és rávilágítani a globális kihívások és helyi cselekvések közötti kapcsolatokra és megoldási lehetőségekre. A szakképzett tanár saját tanítási területén mind szóban, mind írásban képes érthetően, árnyaltan kifejezni magát. Képes a szakszerű, nyílt és hiteles kommunikációra a tanulókkal, szülőkkel, tanártársaival, valamint az iskolai és az iskolán kívüli munkatársaival. Képes meghatározni saját szakmai elhivatottságát, szerepvállalását. Jól tájékozódik a pedagógiai és szaktárgyi szakirodalomban, képes elemezni, értelmezni e területek kutatási, fejlesztési eredményeit, tisztában van a pedagógiai kutatás, fejlesztés, valamint innováció sajátosságaival. Képes kutatási módszerek használatára. Képes a hagyományos és az információ- és kommunikációtechnológiára épülő eszközök, digitális tananyagok hatékony, szakszerű alkalmazására.

Történelemtanári kompetenciák:

El tud helyezni térben és időben eseményeket, folyamatokat, jelenségeket, személyeket. Felkészült a történelem diszciplína területén az önálló ismeretszerzésre, a szakirodalom kritikus értelmezésére, továbbá a legújabb kutatási eredmények nyomon követésére és felhasználására. Fel tudja tárni események, folyamatok, cselekedetek mozgatórugóit és következményeit, felismeri az ok-okozati összefüggéseket. Képes a történelmi és jelenkori folyamatoknak a magyar nemzeti érdekek tükrében való értelmezésére. Képes átlátni a Kárpát-medence népeinek történetét, a multietnikus, multikulturális közösség alakulását a térségben, az őskortól napjainkig. Képes saját történelmi narratíva kialakítására, a reflexív, tudatos formálására, illetve az eltérő nézőpontból fakadó értelmezés és értékelés különbségeinek felismerésére. Képes történelmi források kritikus elemzésére, értelmezésére, feldolgozására, interpretációjára a történelem tér és idő dimenzióiban való eligazodásra, történelmi és társadalomismereti fogalmak szakszerű használatára, a fogalmak térbeli és időbeli változásainak értelmezésére. Képes a múlt és a jelen társadalmi, gazdasági, politikai és kulturális folyamatairól és jelenségeiről árnyalt, megalapozott véleményt alkotni. A gyermekeket, tanulókat egymás elfogadására, tiszteletére, kölcsönös segítésére, előítélet-mentességre neveli, különös tekintettel a

többi gyermek, tanuló történelmi felkészültségére vonatkozóan. Eligazodik a média által közvetített aktuális politikai és gazdasági információk világában, amelyek értékelése során a nemzeti érdekek elsődlegességét veszi figyelembe.

-

Attitűdje:

Tanári kompetenciák:

A szakképzett tanár elkötelezett a tanulók tudásának, tanulási képességeinek és szociális készségeinek folyamatos fejlesztése iránt. Reálisan ítéli meg szaktárgya oktatásban és nevelésben elfoglalt helyét, kiaknázza a benne rejlő nevelési lehetőségeket. Együttműködésre törekszik a szaktárgy, valamint más szaktárgyak tanáraival, a Nemzeti alaptanterv műveltségterületeinek pedagógusaival. A szakképzett tanár elkötelezett a nemzeti és egyetemes értékek iránt, szociális érzékenység, segítőkészség jellemzi. Törekszik úgy nevelni, hogy tanítványai mások véleményét és értékeit tiszteljék. Célul tűzi ki az ismereteken alapuló, mérlegelő gondolkodás képességének kialakítását a tanulókban. Fontosnak tartja az etnikumok és nemzetiségek iránti tolerancia kialakítását. Igyekszik elsajátíttatni tanulóival jogaikat és kötelességeiket. Együttműködés és felelősségvállalás jellemzi szakmájával, szakterületével, illetve azok képviselőivel kapcsolatban. Kész a folyamatos szaktudományi, szakmódszertani és neveléstudományi megújulásra. Kész részt vállalni a szaktárggyal kapcsolatos fejlesztési, innovációs tevékenységben. A szakképzett tanár jelentős mértékű önállósággal rendelkezik szakmája átfogó és speciális kérdéseinek felvetésében, átgondolásában, tudományos források alapján megfelelő válaszok kidolgozásában, szakmai nézetek képviseletében, indoklásában. A szakmáját és a szaktárgyainak megfelelő tudományterületeket megalapozó nézeteket felelősséggel vállalja. A szakképzett tanár képes értelmezni azokat a társadalmi-kulturális jelenségeket, amelyek befolyásolják a tanulók esélyeit, iskolai, illetve iskolán kívüli életét, s a pedagógiai munkájában képes építeni ezekre. Betartja a pedagóguspálya jogi és etikai normáit. Felelősséggel vállalja a kezdeményező szerepét a szakmai együttműködés kialakítására. Egyenrangú partner a szakmai kooperációban.

Történelemtanári kompetenciák:

A történelmi ismeretek, fogalmak elsajátításával, valamint a történelmi források és interpretációk mérlegelésével, hipotézisek alkotásával fejleszti a tanulók elemző, problémamegoldó gondolkodását, a gyakorlati példák megfelelő beemelése alkalmazásával. Árnyalt, megalapozott véleményt alkot a múlt és a jelen társadalmi, gazdasági, politikai és kulturális folyamatairól és jelenségeiről. Felismeri a történelemoktatás identitásképző szerepét és jelentőségét. Cselekvő állampolgári magatartás, törvénytisztelet, az együttélés szabályainak betartása, az emberi méltóság és az emberi jogok tisztelete, erőszakmentesség és méltányosság, a nemzeti értékek tisztelete, megbecsülése jellemzi. Fontosnak tekinti a helyi értékek megőrzését, valamint az anyaország feladatait a határon kívül élő magyarság identitásának megőrzésében. Felismeri és elfogadja a demokrácia értékeit, az aktív állampolgárság jelentőségét. Tiszteli a személyiségi és az emberi jogokat. Elkötelezett történeti tudásának folyamatos fejlesztése mellett. Nyitott a történettudomány aktuális eredményeinek és a történelemtanítás módszertani újításainak adaptálására.

-

Autonómiája és felelőssége:

-

-

Elérendő kompetenciák (angolul) (Competences – English):

Knowledge:

Possesses the subject-specific, methodological, teaching and learning theory, and curriculum knowledge necessary for teaching the subject. Familiar with the scientific knowledge base of his/her subject, and the basic (reading comprehension, logical, IT) skills necessary for acquiring, processing, interpreting, and organising information. Knows the epistemological foundations, cognitive characteristics, logic, and terminology of the subject area (learning/knowledge area, artistic area) he/she teaches, as well as its relationship with other sciences, subjects, and learning areas. Aware of the personality-shaping effects of his/her subject and the related field of knowledge. Knows the foundations of Hungarian national and European culture. Possesses knowledge appropriate to his/her field about environmental education and the concept and principles of sustainability. Informed about the information sources and organisations related to his/her field and teaching profession. Possesses knowledge of the characteristics of communication that supports education and teaching.

Knows the historical periods of Hungarian, European, and universal history. Knows the fundamental terminology of historiography. Knows the interactions between Hungarian and universal/world history. Knows the specialised sources of historiography and its basic research and interpretative methods. Knows the characteristics of acquiring and processing historical knowledge, the typical types of historical sources, and distinguishes between historical sources and academic interpretations and methods. Knows and consciously uses internet portals, audio and film archives, and databases containing historical sources. Knows the subject-specific requirements for history according to the National Core Curriculum and the related framework curricula, and the content regulation of educational work. Knows the necessary textbooks, teaching aids, supplementary materials, and educational technology tools. Knows the basics of the Latin language. Knows the legal background, curricula, examination requirements, and criteria for selecting and organising teaching materials related to teaching history. Knows and responsibly handles the role of history in students' personality development. Knows the competences to be developed during the teaching of history. Knows the current school-leaving examination requirements. Knows the economic and social processes that can cause changes and crises, and their potential manifestations in the teaching of history.

-

Capabilities:

Capable of establishing and conveying the relationships between concepts, theories, and facts in the relevant scientific fields of his/her subject. Capable of effectively integrating his/her knowledge of the discipline, methodology, subject area, learning theory, and the curriculum. Capable of recognising and addressing comprehension difficulties related to the specific relationships and concepts of his/her subject. Capable of educating students to accept local, regional, national, and universal human values. Capable of authentically representing the values of sustainability in his/her pedagogical

work. Capable of explaining cause-and-effect relationships and highlighting the connections and solutions between global challenges and local actions. Capable of expressing himself/herself clearly and nuancedly, both orally and in writing, in his/her teaching area. Capable of professional, open, and authentic communication with students, parents, fellow teachers, and both in-school and out-of-school colleagues. Capable of determining his/her own professional dedication and role. Well-informed about pedagogical and subject-specific literature, capable of analysing and interpreting research and development results in these areas, and aware of the characteristics of pedagogical research, development, and innovation. Capable of using research methods. Capable of effectively and professionally applying traditional and information and communication technology-based tools, as well as digital teaching materials. Capable of interpreting the socio-cultural phenomena that influence students' opportunities, school life, and out-of-school life, and building on these in his/her pedagogical work.

Capable of placing events, processes, phenomena, and individuals in spatial and temporal context. Prepared to independently acquire knowledge in the field of history, to critically interpret academic literature, and to track and utilise the latest research results. Capable of uncovering the motivations and consequences of events, processes, and actions, and recognising cause-and-effect relationships. Capable of interpreting historical and contemporary processes in the light of Hungarian national interests. Capable of understanding the history of the peoples of the Carpathian Basin, the development of multi-ethnic, multicultural communities in the region, from prehistoric times to the present. Capable of creating his/her own historical narrative, consciously and reflectively shaping it, and recognising the differences in interpretation and evaluation arising from different perspectives. Capable of critically analysing, interpreting, processing, and interpreting historical sources, navigating the spatial and temporal dimensions of history, using historical and social science concepts correctly, and interpreting the spatial and temporal changes of concepts. Capable of forming nuanced, well-founded opinions about the social, economic, political, and cultural processes and phenomena of the past and present. Educates children and students to accept, respect, and help each other, and to be free from prejudice, with particular attention to the historical preparedness of other children and students. Navigates the world of current political and economic information conveyed by the media, considering the primacy of national interests in his/her evaluations.

-

Attitude:

Committed to the continuous development of students' knowledge, learning abilities, and social skills. Realistically assesses the place of his/her subject in education and teaching, and exploits the educational opportunities inherent in it. Strives for cooperation with teachers of his/her subject and other subjects, as well as with educators of the knowledge areas of the National Core Curriculum. Committed to national and universal values, characterised by social sensitivity and helpfulness. Strives to educate students to respect others' opinions and values. Aims to develop the ability for knowledge-based, deliberative thinking in students. Considers the development of tolerance towards ethnicities and nationalities important. Endeavours to teach students their rights and duties. Characterised by cooperation and responsibility in relation to his/her profession, field, and its representatives. Ready for continuous renewal in subject-specific, methodological, and educational sciences.

Ready to participate in development and innovation activities related to his/her subject. Possesses significant independence in raising and considering comprehensive and specific questions of his/her profession, developing appropriate answers based on scientific sources, and representing and justifying professional views. Responsibly undertakes the views that underpin his/her profession and the relevant scientific fields. Adheres to the legal and ethical norms of the teaching profession. Takes on the role of initiator in establishing professional cooperation with responsibility. An equal partner in professional cooperation.

Develops students' analytical and problem-solving thinking through the acquisition of historical knowledge and concepts, the consideration of historical sources and interpretations, and the formulation of hypotheses, using appropriate practical examples. Forms nuanced, well-founded opinions about the social, economic, political, and cultural processes and phenomena of the past and present. Characterised by active citizenship, respect for the law, adherence to the rules of coexistence, respect for human dignity and human rights, non-violence and fairness, and respect and appreciation for national values. Considers the preservation of local values important, as well as the responsibilities of the mother country in maintaining the identity of Hungarians living abroad. Recognises and accepts the values of democracy and the significance of active citizenship. Respects personal and human rights. Committed to the continuous development of historical knowledge. Open to adapting current results of historiography and methodological innovations in history teaching.

-

Autonomy and responsibility:

-

-

11. Előtanulmányi követelmények:

12. A tantárgy tananyagának leírása, tematika. Description of the subject, curriculum (magyarul, angolul - English):

12.1. A kurzus célkitűzésének áttekintése. A tantárgy szakirodalmának, forrásainak megismerése. A tárgy teljesítésének feltétele. Magyarország második világháborús veszteségei (szemináriumon esettanulmány és forráselemzés) (Course objective overview. Getting to know the literature and sources of the subject. A condition for the completion of the subject. Hungary's World War II losses (case study and source analysis at seminar)

12.2. A második világháború utáni újrakezdés: a szovjet megszállás jellemzői és következményei, a kommunisták térnyerése (szemináriumon esettanulmány és forráselemzés) (A new start after the Second World War: the characteristics and consequences of the Soviet occupation and the rise of the communists (case study and source analysis at seminar)

12.3. A korlátozott többpártrendszer: Politikai küzdelmek 1945-1947 (szemináriumon esettanulmány és forráselemzés) (The limited multi-party system: political struggles 1945-1947 (case study and source analysis at seminar)

12.4. Politikai küzdelmek 1945-1947 (szemináriumon esettanulmány és forráselemzés) (Political struggles 1945-1947. Case study and source analysis at seminar)

12.5. A szovjetizálás Magyarországon: A parlamentarizmus felszámolása, az egypárti diktatúra kiépítése Magyarországon (szemináriumon esettanulmány és forráselemzés) (Sovietisation in Hungary: the abolition of parliamentarism, the establishment of a one-party dictatorship in Hungary (case study and source analysis at seminar)

12.6. A Rákosi-diktatúra. A magyarországi sztálinizmus (szemináriumon esettanulmány és forráselemzés) (The Rákosi dictatorship. Stalinism in Hungary (case study and source analysis at seminar)

12.7. Az 1956-os forradalom előzményei, eredményei. A szabadságharc és nemzetközi háttere (szemináriumon esettanulmány és forráselemzés) (Precedents and results of the 1956 revolution. The freedom fight and its international background (case study and source analysis in seminar)

12.8. Az 1956-os szabadságharc leverése és a megtorlás (szemináriumon esettanulmány és forráselemzés) (The crushing of the 1956 War of Independence and the reprisals (case study and source analysis at seminar)

12.9. A kommunista rendszer válsága és bukása (szemináriumon esettanulmány és forráselemzés) (The crisis and fall of the communist system. Case study and source analysis at seminar)

12.10. A rendszerváltoztatás, a jogállam és a piacgazdaság megteremtése (szemináriumon esettanulmány és forráselemzés) (The regime change, the rule of law and the creation of a market economy (case study and source analysis in seminar)

12.11. Belpolitikai fordulópontok 1990-2010 (szemináriumon esettanulmány és forráselemzés) (The turning points in domestic politics 1990-2010 (case study and source analysis at seminar)

12.12. Az Alaptörvény (2011) és a magyar jogállam intézményrendszerének működése (szemináriumon esettanulmány és forráselemzés) (The Fundamental Law (2011) and the functioning of the institutional system of the Hungarian rule of law. (case study and source analysis at seminar)

12.13. A határon túli magyarság és a magyarországi nemzetiségek a 20-21. században (szemináriumon esettanulmány és forráselemzés) (The Hungarians beyond the borders and the nationalities in Hungary in the 20th-21st centuries (case study and source analysis in seminar)

12.14. Magyarország helye a nemzetközi együttműködésben: Európai Unió, NATO (szemináriumon esettanulmány és forráselemzés) (Hungary's place in international cooperation: the European Union, NATO (case study and source analysis at seminar)

13. **A tantárgy meghirdetésének gyakorisága/a tantervben történő félévi elhelyezkedése:** 8. félév/tavasz;

14. **A tanórákon való részvétel követelményei, az elfogadható hiányzások mértéke, a távolmaradás pótlásának lehetősége:**

A hallgató az előadásokon és a szemináriumi foglalkozásokon egyaránt legfeljebb három alkalommal hiányozhat igazolás bemutatása és pót- vagy többletfeladat teljesítése nélkül. A három hiányzáson túli indokolt és igazolt távollét (pl. egészségügyi ok, szolgálatteljesítés) esetén a hallgató az oktatóval egyeztetett formában és határidővel pótolhatja a mulasztást. A hallgató köteles továbbá az előadás anyagát

beszerezni, abból önállóan felkészülni. Indokolatlan és igazolatlan távolmaradás esetén a negyedik alkalmat követően a hallgató az oktatóval egyeztetett módon és határidővel többletfeladat elkészítésével teljesítheti a kurzust. Négynél több hiányzás után a hallgató nem kaphat aláírást, a kurzus ebben az esetben nem teljesítettnek minősül.

Kedvezményes tanrenden lévő hallgatónak – az NKE Tanulmányi és Vizsgaszabályzatában az e tanulmányi rendre vonatkozóan rögzített szabályok betartása mellett – a kurzus oktatójával egyeztetett formában elkészítendő feladatot szükséges teljesítenie a szorgalmi időszak végét megelőző utolsó munkanapig. A hallgatónak a kedvezményes tanulmányi rendet engedélyező határozat kézhezvételétől számított 10 munkanapon belül szükséges felvennie a kapcsolatot a kurzus oktatójával az elkészítendő feladat teljesítési feltételeinek egyeztetése érdekében.

15. Félévközi feladatok, ismeretek ellenőrzésének rendje:

A tanulmányi munka alapja a gyakorlati órákon való figyelmes és aktív részvétel. A szemináriumi munka során a feldolgozandó források és szakirodalom ismeretét az oktató rendszeresen ellenőrzi. A szeminárium keretében minden hallgatónak egy prezentációval kísért referátumot kell tartania a tantárgyi tematikában szereplő valamely témakörből, amelyből beadandó feladatot is el kell készítenie a szemeszter során az oktatóval a félév elején egyeztetett tartalmi és formai követelmények alapján és időpontban. A gyakorlati kurzust zárthelyi dolgozat zárja. A zárthelyi dolgozat pótlása, vagy javítása legkésőbb a vizsgaidőszak első hetének végéig egy alkalommal kísérelhető meg.

16. Az értékelés, az aláírás és a kreditek megszerzésének pontos feltételei:

16.1. Az aláírás megszerzésének feltételei:

Az aláírás megszerzésének feltétele a tanórákon való részvétel a 14. pontban jelzett feltételekkel, valamint a szemináriumra vonatkozó, a 15. pontban ismertetett félévközi feladatok és számonkérések teljesítése.

16.2. Az értékelés:

Ötfokozatú érdemjegy, melynek megállapításához az előadás és szeminárium teljesítése során elért eredmények szolgálnak alapul. Az előadáshoz kapcsolódó szóbeli vagy írásbeli vizsga alkalmával a hallgatónak egy témát kell bemutatnia az előadások és a kötelező szakirodalom alapján, majd be kell számolnia egy általa választott szakirodalmi tételről az ajánlott irodalom köréből. A gyakorlati teljesítmény értékelése az órai aktivitás (érdemjegy 1-től 5-ig), a referátum (érdemjegy 1-től 5-ig), a beadandó feladat (érdemjegy 1-től 5-ig) és a zárthelyi dolgozat (érdemjegy 1-től 5-ig) együttes értékeléséből áll össze. A zárthelyi dolgozat értékelése ötfokozatú skálán a következőképpen történik: 50%-ig: elégtelen, 51%-tól elégséges, 65%-tól közepes, 80%-tól jó, 90%-tól jeles. Bármely elem elégtelen teljesítése esetén a hallgató elégtelen érdemjegyben részesül a szemináriumon. A kollokviumon elért eredményt a kurzus értékelésekor 60%-os, míg a szemináriumon nyújtott teljesítményt 40%-os aránnyal kell figyelembe venni, de bármelyik elem elégtelen teljesítése esetén a hallgató elégtelen értékelést kap a kurzuson.

16.3. A kreditek megszerzésének feltételei:

A kreditek megszerzésének feltétele az aláírás megszerzése és legalább elégséges kollokviumi jegy.

17. Irodalomjegyzék:

17.1. Kötelező irodalom:

1. Borvendég Zsuzsanna (szerk.): Hamis gulyás. Új megközelítések a szocialista Magyarország gazdaság- és társadalomtörténetéhez, Magyarságkutató Intézet, Budapest 2022. ISBN: 978-615-6117-56-4;

2. Csikós Gábor – Horváth Gergely Krisztián – Ö. Kovács József: A vidék szovjetizálása, Jaffa Kiadó, Budapest 2011. ISBN: 9789634757498;

3. Pintér Éva - Pintér Tibor: Magyarország integrációja az Európai Unióba - gazdasági és társadalmi megközelítés. (In: Új magyar közigazgatás. 11. Klnsz. 1-10., Közszolgálati Tisztviselők Szakmai Szervezeteinek Szövetsége, Budapest 2018. ISBN: 2060-4599;

4. Stark Tamás: Magyarország II. világháborús háborús embervesztesége (In: Rubicon. 9-10. sz.), Rubicon-Ház Kft., Budapest 2011. ISBN: Online ISSN: 1586-0337;

5. Szerencsés Károly: 1956 – A vidék forradalma (In: Rubicon Online. Internetes forrás: https://rubicon.hu/cikkek/1956-a-videk-forradalma?rovat=rubicon-rendezvenyek), Rubicon-Ház Kft., Budapest. ISBN: Online ISSN: 1586-0337;

17.2. Ajánlott irodalom:

1. Bába Iván: Rendszerváltoztatás Magyarországon: egy történelmi pillanat leírása., Veritas, Budapest 2015. ISBN: 978-615-5465-37-6;

2. Gyarmati György: A Rákosi-korszak. Rendszerváltó fordulatok évtizede Magyarországon, 1945–1956, Rubicon Intézet Nonprofit Kft., Budapest 2021. ISBN: 9786156280039;

3. Simon János: Hét választás Magyarországon - Országgyűlési választások kézikönyve, CEPoliti Kiadó, Budapest 2016. ISBN: 9789638967435;

4. Szerencsés Károly: Ingadozás nélkül?: Mozgások a magyar kommunista vezérkarban 1945-1956. (In: Rubicon. 23. 8. sz. 34-41.), Rubicon-Ház Kft., Budapest 2012. ISBN: ISSN: 0865-6347;

5. Szerencsés Károly - Simon István: Azok a kádári „szép” napok: Dokumentumok a hetvenes évek történetéből, Kairosz Kiadó, Budapest 2004. ISBN: 9639568759;

Budapest, 2025.

Dr. Szerencsés Károly, PhD, habil.
egyetemi docens
sk.

TANTÁRGYI PROGRAM

1. **A tantárgy kódja: TTTTT133**
2. **A tantárgy megnevezése (magyarul):** Komplex magyar történelmi terepgyakorlat 2.
3. **A tantárgy megnevezése (angolul):** Comprehensive Hungarian historical field practicum II.
4. **Kreditérték és képzési karakter:**
   - **4.1.** 3 kredit
   - **4.2.** a tantárgy elméleti vagy gyakorlati jellegének mértéke: 0% elmélet, 100% gyakorlat
5. **A szak(ok), szakirányok/specializációk megnevezése (ahol oktatják):**

   5.1. történelemtanár;

6. **Az oktatásért felelős oktatási szervezeti egység megnevezése:** Történelem és Társadalom Tanszék
7. **A tantárgyfelelős oktató neve, beosztása, tudományos fokozata:** Nánay Mihály, PhD, közszolgálati egyetemi docens
8. **A tanórák száma és típusa**

   8.1. össz óraszám/félév:

   8.1.1. nappali munkarend: 28 (0 EA + 28 GY)

   8.1.2. levelező munkarend: 0 (EA + GY)

   8.2. heti óraszám - nappali munkarend: 2

   8.3. Az ismeret átadásában alkalmazandó további sajátos módok, jellemzők: -

9. **A tantárgy szakmai tartalma (magyarul):**

   A tantárgy célja, hogy a hallgatók gyakorlati, terepi munkán keresztül a megszokott elméleti lehetőségektől különböző, gyakorlatias módokon ismerjék meg a magyar történelem eseményeit, jellemzőit. A szakmai fejlődés, ismeretek bővülése mellett a terepgyakorlat a hallgatók módszertani felkészültségét is fejleszti. A terepgyakorlat során a hallgatók a magyar történelem teljes hosszmetszetével (a középkortól a jelenkorig) találkoznak.

   A tantárgy szakmai tartalma (angolul) (Course description):

   The objective of the programme is to facilitate students' acquisition of knowledge about the events and characteristics of Hungarian history through practical fieldwork, diverging from the conventional theoretical approaches. In addition to fostering professional development and expanding knowledge, fieldwork also contributes to the development of students' methodological skills.

10. Elérendő kompetenciák (magyarul):

Tudása:

Tanári kompetenciák:

Tisztában van a köznevelésnek és a szakképzésnek a társadalom fejlődésében betöltött szerepével, a nemzet közösségének kohéziójára gyakorolt hatásával. Tisztában van a különböző tanulási környezetek tanulási eredményességet potenciálisan befolyásoló hatásaival. Ismeri a szaktantárgy tanításának-tanulásának tanórai, tanórán kívüli és iskolán kívüli lehetőségeit, színtereit. Tisztában van szaktárgya és az ahhoz kapcsolódó műveltségterület személyiségformáló hatásaival. Ismeri a magyar nemzeti és az európai kultúra alapjait.

Történelemtanári kompetenciák:

Ismeri a magyar, az európai, valamint az egyetemes történelem történelmi korszakait. Ismeri a történelemtudomány speciális forrásait és alapvető kutatási, valamint interpretációs módszereit. Ismeri a magyar és európai identitás szakterületileg legfontosabb kulturális objektumait, szövegeit, kontextusait, valamint legalább egy Európán kívüli kultúra legfontosabb vonásait. Ismeri a történelem és állampolgári ismeretek tanításának korszerű munkaformáit és eszközeit, az infokommunikációs technológia felhasználásának lehetőségeit. Ismeri és felelősséggel kezeli a történelem szerepét a tanulók személyiségfejlődésében.

Képességei:

Tanári képességek:

A szakképzett tanár képes a szaktudományi, továbbá az általános pedagógiai-pszichológiai és a pedagóguskompetenciák fejlesztésére irányuló képzésben tanult módszerek, eljárások szaktárgyi alkalmazására, a különböző tudásterületek közötti összefüggések, kapcsolódások, átfedések és egymásra hatások felismerésére, a szaktárgyi integráció megvalósítására. Képes szaktudományi, szakmódszertani, szaktárgyi, tanuláselméleti és tantervi tudásának hatékony integrálására. Képes átlátni a tudáshoz és az információkhoz való hozzáférés hagyományos és digitális lehetőségeit az alkotó információhasználatra. Képes a szaktárgya tanítása során felhasználható nyomtatott és digitális taneszközöket, az iskolán belüli és kívüli tanulási forrásokat kritikusan értékelni, valamint az aktuális pedagógiai céloknak megfelelően használni, különös tekintettel az információs és kommunikációs technológiákra. A szakképzett tanár képes a rá bízott tanulókból közösséget formálni, a csoportok, közösségek számára olyan pedagógiai helyzeteket teremteni, amelyek biztosítják a közösségek fejlődését és egészséges működését. A szakképzett tanár képes a tanulási-tanítási céloknak megfelelő oktatási stratégiákhoz a motivációt, a differenciálást, a tanulói aktivitást biztosító, a tanulók gondolkodási, problémamegoldási és együttműködési képességének fejlesztését segítő módszerek, szervezési formák adekvát alkalmazására. Mind a szaktárgyi oktatás keretében, mind a szabadidős tevékenységek során képes alkalmazni az együttműködést segítő, motiváló módszereket.

Történelemtanári képességek:

El tud helyezni térben és időben eseményeket, folyamatokat, jelenségeket, személyeket. Felkészült a történelem diszciplína területén az önálló ismeretszerzésre, a szakirodalom kritikus értelmezésére, továbbá a legújabb kutatási eredmények nyomon követésére és felhasználására. Képes a történelmi és jelenkori folyamatoknak

a magyar nemzeti érdekek tükrében való értelmezésére. Képes átlátni a Kárpát-medence népeinek történetét, a multietnikus, multikulturális közösség alakulását a térségben, az őskortól napjainkig. Képes a történelem tér- és idődimenzióiban való eligazodásra, a történelmi fogalmak térbeli és időbeli változásainak értelmezésére. Képes kiemelni egy adott témához tartozó lényeges ismereteket. Képes a motivációt, tanulói aktivitást biztosító, a tanulók gondolkodási, problémamegoldási és együttműködési képességeinek fejlesztését segítő módszerek megválasztására, alkalmazására. Képes elsajátíttatni azokat az ismereteket, amelyek megalapozzák az otthon, a lakóhely, a szülőföld, a haza és népei megismerését, megbecsülését. Képes kialakítani a közösséghez tartozás, a hazaszeretet érzését. Képes oktatását úgy szervezni, hogy az általa közvetített értékrend erősítse a nemzettudatot, a lokálpatriotizmust és hazafiságot. Képes a közösségszervezésben központi szerep betöltésére. A történelemtanítás sajátos igényeit, a tantárgyak közötti koncentráció lehetőségeit kihasználva képes együttműködni kollégáival. Képes a folyamatos önművelésre.

Attitűdje:

Tanári attitűdök:

Nyitott a megismerés, illetve a tapasztalatszerzés iránt, törekszik a tanulók megismerési és alkotási vágyának, önművelési igényének a felébresztésére és fenntartására. Törekszik az életkori, egyéni és csoportsajátosságoknak megfelelő, aktivitást, interaktivitást, differenciálást elősegítő tanulási-tanítási stratégiák, módszerek alkalmazására. Irányítja a tanulók tanórai, tanórán kívüli és iskolán kívüli tevékenységének összehangolását, az egész életen át tartó tanulással kapcsolatos pozitív attitűdök (viszonyulások) kialakítását. A szakképzett tanár elkötelezett a nemzeti és egyetemes értékek iránt, szociális érzékenység, segítőkészség jellemzi. Nyitott a különböző tanulási környezetekben megvalósuló szocializációs, támogató folyamatok lehetőségeinek megismerésére, elfogadja és érti azok működését.

Történelemtanári attitűdök:

A történelmi ismereteken alapuló szilárd identitással rendelkezik. Felismeri a történelemoktatás identitásképző szerepét és jelentőségét. Az együttnevelés keretei között is módot talál a gyermekek, a tanulók esetében az egyéni fejlődés lehetőségeinek megteremtésére a történelem tanulásában. Elismeri a magyar és európai identitás, a magyar és az európai kultúra értékeit. Fontosnak tekinti a helyi értékek megőrzését, valamint az anyaország feladatait a határon kívül élő magyarság identitásának megőrzésében. Elkötelezett aziránt, hogy a történelmi ismereteket kisebb-nagyobb közösségekben ismeretterjesztő szinten bemutassa, népszerűsítse, magyarázza, az élethosszig tartó tanulásra motiváló módon terjessze. Elkötelezett a tanulóközpontú és együttműködésen alapuló, gyakorlatorientált tanítási-tanulási módszerek alkalmazása mellett. Nyitott az iskolán kívüli nevelés lehetőségei iránt és kapcsolatot tart más szereplőkkel (múzeumok, levéltárak, közművelődési intézmények, szakmai és pedagógiai szervezetek). Elkötelezett történeti tudásának folyamatos fejlesztése mellett.

Autonómiája és felelőssége:

Elérendő kompetenciák (angolul) (Competences – English):

Knowledge:

Teaching competences:

Aware of the role of public education and vocational training in the development of society and their impact on the cohesion of the national community. Aware of the potential impacts of different learning environments on learning effectiveness. Knows the classroom, extracurricular, and out-of-school opportunities and venues for teaching and learning the subject. Aware of the personality-shaping effects of his/her subject and the related field of knowledge. Knows the foundations of Hungarian national and European culture.

History teaching competences:

Knows the historical periods of Hungarian, European, and universal history. Knows the specialised sources of historiography and its basic research and interpretative methods. Knows the most important cultural objects, texts, and contexts of Hungarian and European identity, as well as the main features of at least one non-European culture. Knows the modern work forms and tools for teaching history and civic studies, and the possibilities of using information and communication technology. Knows and responsibly handles the role of history in students' personality development.

Capabilities:

Teaching capabilities:

Capable of applying the methods and procedures learned in subject-specific, general pedagogical-psychological, and teacher competence development training to the subject area, recognising the connections, overlaps, and interactions between different knowledge areas, and achieving subject integration. Capable of effectively integrating his/her knowledge of the discipline, methodology, subject area, learning theory, and the curriculum. Capable of understanding the traditional and digital possibilities for accessing knowledge and information for creative information use. Capable of critically evaluating and using printed and digital teaching tools, as well as in-school and out-of-school learning resources, with particular attention to information and communication technologies, in line with current pedagogical goals. Capable of forming a community from the students entrusted to him/her, creating pedagogical situations for groups and communities that ensure their development and healthy functioning. Capable of adequately applying methods and organisational forms that ensure motivation, differentiation, student activity, and the development of students' thinking, problem-solving, and cooperation skills, in line with the educational strategies appropriate to the learning-teaching goals. Capable of applying cooperation-fostering and motivating methods both within the framework of subject teaching and during leisure activities.

History teaching capabilities:

Capable of placing events, processes, phenomena, and individuals in spatial and temporal context. Prepared to independently acquire knowledge in the field of history, to critically interpret academic literature, and to track and utilise the latest research results. Capable of interpreting historical and contemporary processes in the light of Hungarian national interests. Capable of understanding the history of the peoples of the Carpathian Basin, the development of multi-ethnic, multicultural communities in the region, from prehistoric times to the present. Capable of navigating the spatial and temporal dimensions of history, and interpreting the spatial and temporal changes of historical concepts. Capable of highlighting the essential knowledge related to a given topic. Capable of selecting and applying methods that ensure motivation, student activity, and help develop students' thinking, problem-solving, and cooperation skills.

Capable of imparting knowledge that lays the foundation for understanding and appreciating home, locality, homeland, and its peoples. Capable of fostering a sense of belonging to the community and patriotism. Capable of organising teaching in a way that the values conveyed strengthen national consciousness, and local and national patriotism. Capable of playing a central role in community organisation. Capable of cooperating with colleagues by utilising the specific needs of history teaching and the possibilities of subject integration. Capable of continuous self-education.

Attitude:

Teaching attitude:

Open to learning and gaining experience, and strives to awaken and maintain students' desire for knowledge, creativity, and self-improvement. Strives to apply learning-teaching strategies and methods that promote activity, interactivity, and differentiation, appropriate to age, individual, and group characteristics. Directs the coordination of students' in-class, extracurricular, and out-of-school activities, and the development of positive attitudes towards lifelong learning. Committed to national and universal values, characterised by social sensitivity and helpfulness. Open to learning about and understanding the possibilities of socialisation and supportive processes in different learning environments.

History teaching attitude:

Possesses a solid identity based on historical knowledge. Recognises the identity-forming role and significance of history education. Finds ways to create opportunities for individual development in history learning within the framework of inclusive education. Recognises the values of Hungarian and European identity, and Hungarian and European culture. Considers the preservation of local values important, as well as the responsibilities of the mother country in maintaining the identity of Hungarians living abroad. Committed to presenting, popularising, and explaining historical knowledge at an educational level in small and large communities, and promoting it in a way that motivates lifelong learning. Committed to applying student-centred and cooperative, practice-oriented teaching and learning methods. Open to the possibilities of extracurricular education and maintains connections with other entities (museums, archives, public cultural institutions, professional and pedagogical organisations). Committed to the continuous development of historical knowledge.

Autonomy and responsibility:

11. Előtanulmányi követelmények:

12. A tantárgy tananyagának leírása, tematika. Description of the subject, curriculum (magyarul, angolul - English):

12.1. Ismerkedés Budapest történetével. Tanulmányi kirándulások programjának összeállítása: szakmai és szervezési praktikumok (Getting to know the history of Budapest. Designing study trip programs: professional and organizational practices)

12.2. Felkészülés a szakmai programra: kiselőadások, helyszíni kvízek formai és tartalmi kérdései (Preparing for the professional program: presentations, on-site quizzes – formal and content-related aspects)

12.3. Terepi feladatok készítése és elvégzése 1: térképes városbejáró feladatok készítése és megoldása (Preparing and conducting field tasks 1: creating and completing map-based urban exploration assignments)

12.4. Mit adtak nekünk a rómaiak? – Séta Budapest római kori emlékei között. A római kori emlékhelyek feltérképezése (What did the Romans give us? – A walk among the Roman monuments of Budapest. Mapping the Roman monuments)

12.5. A középkori Buda a mai városban (Medieval Buda in today's city)

12.6. Buda és Pest a török korban (Buda and Pest in the Turkish era)

12.7. Pest-Buda a 18. században (Pest-Buda in the 18th century)

12.8. Budapest világvárossá fejlődése a 19. században (The development of Budapest into a cosmopolitan city in the 19th century)

12.9. Budapest építészete a két világháború között (Budapest's architecture between the two world wars)

12.10. Budapest a második világháború idején (Budapest during World War II)

12.11. Az 1945 utáni újjáépítés és a Rákosi-rendszer Budapestje (Budapest after 1945 reconstruction and the Rákosi regime)

12.12. Budapest a Kádár- korszakban (Budapest in the Kádár era)

12.13. Változások 1990 után (Changes after 1990)

12.14. Összefoglalás, értékelés (Summary, evaluation)

13. **A tantárgy meghirdetésének gyakorisága/a tantervben történő félévi elhelyezkedése:** 8. félév/tavasz;

14. **A tanórákon való részvétel követelményei, az elfogadható hiányzások mértéke, a távolmaradás pótlásának lehetősége:**

A hallgató a gyakorlati foglalkozásokon egyaránt legfeljebb három alkalommal hiányozhat igazolás bemutatása és pót- vagy többletfeladat teljesítése nélkül. A három hiányzáson túli indokolt és igazolt távollét (pl. egészségügyi ok, szolgálatteljesítés) esetén a hallgató az oktatóval egyeztetett formában és határidővel pótolhatja a mulasztást. A hallgató köteles továbbá a gyakorlat anyagát beszerezni, abból önállóan felkészülni. Indokolatlan és igazolatlan távolmaradás esetén a negyedik alkalmat követően a hallgató az oktatóval egyeztetett módon és határidővel többletfeladat elkészítésével teljesítheti a kurzust. Négynél több hiányzás után a hallgató nem kaphat aláírást, a kurzus ebben az esetben nem teljesítettnek minősül.

Kedvezményes tanrenden lévő hallgatónak – az NKE Tanulmányi és Vizsgaszabályzatában az e tanulmányi rendre vonatkozóan rögzített szabályok betartása mellett – a kurzus oktatójával egyeztetett formában elkészítendő feladatot szükséges teljesítenie a szorgalmi időszak végét megelőző utolsó munkanapig. A hallgatónak a kedvezményes tanulmányi rendet engedélyező határozat kézhezvételétől számított 10 munkanapon belül szükséges felvennie a kapcsolatot a kurzus oktatójával az elkészítendő feladat teljesítési feltételeinek egyeztetése érdekében.

15. **Félévközi feladatok, ismeretek ellenőrzésének rendje:**

A tanulmányi munka alapja terepgyakorlaton való figyelmes és aktív részvétel. A terepgyakorlat során minden hallgatónak legalább egy referátumot és kvízt kell tartania az előzetesen vállalt témákból, emellett a terepgyakorlat feladatainak elvégzésében is aktívan részt kell vennie. A szorgalmi időszak végére le kell adnia a terepgyakorlat

dokumentációját.

16. Az értékelés, az aláírás és a kreditek megszerzésének pontos feltételei:

16.1. Az aláírás megszerzésének feltételei:

Az aláírás megszerzésének feltétele a 14. pontban meghatározott részvétel a terepgyakorlaton, valamint a 15. pontban meghatározott feladatok eredményes teljesítése.

16.2. Az értékelés:

Ötfokozatú gyakorlati jegy, mely a terepgyakorlaton tanúsított aktivitás, a referátum és a beadott dokumentációs feladatok – melyekből egyik sem lehet elégtelen – együttes értékeléséből áll össze.

16.3. A kreditek megszerzésének feltételei:

A kreditek megszerzésének feltétele az aláírás és legalább elégséges gyakorlati jegy megszerzése.

17. Irodalomjegyzék:

17.1. Kötelező irodalom:

1. Dr. Papp Adrienn - Dr. Sudár Balázs: Budavár története - A török kor (1526-1686), Batthyány Lajos Alapítvány, 2025. ISBN: 9786158221368;

2. Gerevich László (szerk.): Budapest története I-V. I. kötet: Budapest története az őskortól az Árpád-kor végéig. II. kötet: Budapest története a későbbi középkorban és a török hódoltság idején. III. kötet: Budapest története a török kiűzésétől a márciusi forradalomig., IV. kötet: Budapest története a márciusi forradalomtól az őszirózsás forradalomig. Az V. kötet: Budapest története a forradalmak korától a felszabadulásig, Akadémiai Kiadó, Budapest 1980. ISBN: 9630522640;

3. Kuti Zoltán: Budapesti időutazás - Kass János és Mácsai István 1963-ban rajzolt térképének segítségével, Fornebu Tanácsadó Bt., 2022. ISBN: 9786150159614;

4. Török András: Budapest Könyv - Igazmondó városkalauz modern lokálpatriótáknak, Park Könyvkiadó, 2024. ISBN: 9789633556986;

5. Zsidi Paula: Budapest római emlékei, Az Archaeolingua Alapítvány és Kiadó, Budapest 2006. ISBN: 978 963 9340 61 8;

17.2. Ajánlott irodalom:

1. Lukacs, John: Budapest 1900 - A város és kultúrája, Helikon Kiadó, 2024. ISBN: 9789636204921;

2. Preisich Gábor: Budapest városépítésének története Buda visszavételétől a II. világháború végéig, TERC Kft., 2004. ISBN: 963 9535 05 2;

3. Saly Noémi: Az Én Budám, Ab Ovo, 2024. ISBN: 9786155640711;

4. Saly Noémi: Az Én Pestem, Ab Ovo, 2024. ISBN: 9786155640742;

5. Saly Noémi (szerk.): Margitsziget - Budapesti Kultúrtörténeti Séták IV., Fekete Sas Kiadó, 2020. ISBN: 9786156168085;

Budapest, 2025.

Nánay Mihály, PhD
közszolgálati egyetemi docens
sk.

TANTÁRGYI PROGRAM

1. **A tantárgy kódja: TTTTT129**
2. **A tantárgy megnevezése (magyarul):** Második világháború utáni magyar történelem (1945 – 2011) és állampolgári ismeretek a köznevelésben
3. **A tantárgy megnevezése (angolul):** Hungarian history after World War II (1945 - 2011) and civics in public education
4. **Kreditérték és képzési karakter:**
   - **4.1.** 2 kredit
   - **4.2.** a tantárgy elméleti vagy gyakorlati jellegének mértéke: 0% elmélet, 100% gyakorlat
5. **A szak(ok), szakirányok/specializációk megnevezése (ahol oktatják):**

   5.1. történelemtanár;

6. **Az oktatásért felelős oktatási szervezeti egység megnevezése:** Történelem és Társadalom Tanszék
7. **A tantárgyfelelős oktató neve, beosztása, tudományos fokozata:** Dr. Kovács Örs László, PhD, közszolgálati egyetemi docens
8. **A tanórák száma és típusa**
   - **8.1.** össz óraszám/félév:

   8.1.1. nappali munkarend: 28 (0 EA + 28 GY)

   8.1.2. levelező munkarend: 0 (0 EA + 0 GY)

   - **8.2.** heti óraszám - nappali munkarend: 2
   - **8.3.** Az ismeret átadásában alkalmazandó további sajátos módok, jellemzők: - 8.3. Az ismeret átadásában alkalmazandó további sajátos módok, jellemzők: - Iskolai gyakorlat is részét képezi a kurzusnak.
9. **A tantárgy szakmai tartalma (magyarul):**

   A félév során a leendő tanárok megismerik a korszakhoz kapcsolódó szabályozókat, mint a NAT, a történelem kerettantervek, érettségi vizsga szabályzata, valamint a tankönyvek ide vágó részeit. A hallgatókat segítjük a teljes tanári portfólió összeállításában, felkészítjük őket a tanítási gyakorlatra, mentoráljuk őket az iskolai gyakorlat előkészítésében. Folytatjuk a képzésüket a tanulók mérésével, értékelésével, a számonkérések, kompetenciamérések különböző formáival. Majd részletesen feldolgozzuk az iskolai tananyag második világháború utáni magyar történelmi fejezeteit, tanulunk az Európai Unióról, és új témaként állampolgári ismeretek tanításáról is. Mikrotanításokon keresztül különféle módszereket próbálunk ki. A félév során a csoport egy alkalommal iskolalátogatáson vesz részt külső helyszínen.

A tantárgy szakmai tartalma (angolul) (Course description):

During the semester, prospective teachers will learn about the regulations related to the period, such as the NAT, the history framework curricula, the regulations for the school-leaving examination, and the relevant sections of the textbooks. We help students to compile a complete teaching portfolio, prepare them for teaching practice and mentor them in preparing for their school placement. We will continue their training in measuring and assessing pupils, and in various forms of assessment and competency tests. We will then go into detail on the Hungarian history chapters of the school curriculum after the Second World War, learn about the European Union and, as a new topic, about teaching citizenship. Through micro-teaching we will try out different methods. During the semester, the group will visit a school in an external location.

10. Elérendő kompetenciák (magyarul):

Tudása:

Tanári kompetenciák

Tudása:

Rendelkezik szaktárgya tudományos ismeretrendszerével, az információszerzéshez, az információk feldolgozásához, értelmezéséhez és elrendezéséhez szükséges alapvető (szövegértési, logikai, informatikai) felkészültséggel. Ismeri a szaktárgy tanítása-tanulása során felhasználható információforrásokat, az azokról való tájékozódás lehetőségeit, a tankönyveket, a papíralapú és online taneszközöket, tanulásszervezési módokat, fontosabb módszereket, tanítási és tanulási stratégiákat. Alapvető ismeretekkel rendelkezik a különböző motivációelméletekről, azok iskolapedagógiai alkalmazhatóságáról, továbbá a tanulási motiváció felismerésének és fejlesztésének módszereiről. Ismeri a legalapvetőbb tanulási-tanítási stratégiákat, ismeri a tanulási környezetek jellemzőit. Alapos tájékozottsággal rendelkezik az online környezetben rejlő veszélyekről. Ismeri a digitális technológiai alapú kommunikációs csatornákat, alkalmazásokat, tisztában van ezek funkcióival és veszélyeivel. Ismeri az online környezet sajátosságait, átlátja a virtuális világ személyiségfejlődésre gyakorolt hatásait. Alapos tájékozottsággal rendelkezik az online környezetben rejlő veszélyekről.

Történelemtanári kompetenciák

Tudása:

Ismeri a nemzeti, népi kultúránk értékeit, hagyományait. Ismeri a mai magyar állam intézményeit, a választási rendszert, az alapvető állampolgári kötelességeket és jogokat, a közösségi együttélés normáit, kiforrott elképzeléssel rendelkezik a nemzeti értékek és érdekek jelentőségéről. Rendelkezik a történelem és állampolgári ismeretek tantárgy tanításának a Nemzeti alaptantervben és a kerettantervekben meghatározott ismeretanyagához szükséges korszerű ismeretekkel. Ismeri a Nemzeti alaptanterv és az arra épülő kerettantervek szerinti történelem szaktárgyi követelményeket, az iskolai nevelő-oktató munka tartalmi szabályozását. Ismeri az ehhez szükséges tankönyveket, taneszközöket, segédanyagokat, oktatástechnikai eszközöket. Ismeri a történelem és állampolgári ismeretek tanításának korszerű munkaformáit és eszközeit, az infokommunikációs technológia felhasználásának lehetőségeit. Ismeri a gyakorlatorientált tanítás előnyeit és módszereit a történelemoktatás hatékonyságának növelése érdekében és képes ezek alkalmazására. Ismeri a

történelem kompetenciamérés feladattípusait és értékelési rendszerét.

-

Képességei:

Tanári képességek:

Képes átlátni a tudáshoz és az információkhoz való hozzáférés hagyományos és digitális lehetőségeit az alkotó információhasználatra. Képes a tanulók előzetes tudására építeni, az esetleges megértési nehézségeket leküzdeni. Képes az érdeklődés, a figyelem folyamatos fenntartására, a megértés élményének biztosítására, a tanulási nehézségek felismerésére a tanított korosztályi csoportban és a felnőttoktatás keretében is. Aktívan közreműködik a csoporttagok közösség iránti elkötelezettségének, felelős, aktív szerepvállalásának kialakításában. A szakképzett tanár saját tanítási területén mind szóban, mind írásban képes érthetően, árnyaltan kifejezni magát. Képes a szakszerű, nyílt és hiteles kommunikációra a tanulókkal, szülőkkel, tanártársaival, valamint az iskolai és az iskolán kívüli munkatársaival. A szakképzett tanár képes árnyalt és minden részletre kiterjedő képet kialakítani a tanulók értelmi, érzelmi, szociális és erkölcsi fejlettségi szintjéről. Képes a konfliktusok és a bántalmazás megelőzésére és adott esetben hatékony kezelésére.

Történelemtanári képességek:

Képes a történelmi és jelenkori folyamatoknak a magyar nemzeti érdekek tükrében való értelmezésére. Képes átlátni a Kárpát-medence népeinek történetét, a multietnikus, multikulturális közösség alakulását a térségben, az őskortól napjainkig. Képes a történelem tér- és idődimenzióiban való eligazodásra, a történelmi fogalmak térbeli és időbeli változásainak értelmezésére. Képes a véleményét és értékelését logikus és tényeket tartalmazó érvekkel alátámasztani. Képes a múlt és a jelen társadalmi, gazdasági, politikai és kulturális folyamatairól és jelenségeiről árnyalt, megalapozott véleményt alkotni. Képes oktatását úgy szervezni, hogy az általa közvetített értékrend erősítse a nemzettudatot, a lokálpatriotizmust és hazafiságot. Eligazodik a média által közvetített aktuális politikai és gazdasági információk világában, amelyek értékelése során a nemzeti érdekek elsődlegességét veszi figyelembe.

-

Attitűdje:

Tanári attitűdök:

Tervezőmunkája során a legkorszerűbb elméleti és gyakorlati tudásra épít, és a kimeneti célokhoz alkalmazkodva határozza meg a tanítási-tanulási folyamatot, az alkalmazható módszereket, az optimális munkaformákat és a felhasználható segédeszközöket. A szakképzett tanár rendelkezik olyan fokú flexibilitással, amely lehetővé teszi a tervdokumentumoktól való esetenkénti eltérést, amennyiben az észszerű pedagógiai megfontolások és a tanulócsoportok érdekei úgy kívánják. Fontosnak tartja a tanulókkal való együttműködés, társas megértés megvalósítását a tanulási folyamat hatékonyságának érdekében, továbbá figyelembe veszi a tanulók sajátos igényeit, ötleteit, kezdeményezéseit az optimális tanulási környezet, tanulási légkör szempontjából. Rávilágít a személyes felelősségvállalás fontosságára, és személyes példaadással is törekszik megerősíteni a tanulókat abban, hogy saját viselkedésükkel és cselekedeteikkel járuljanak hozzá egy fenntartható jövő

kialakításához. Elkötelezett a tanártársaival való aktív együttműködés iránt. Igényli a pedagógiai munkájával kapcsolatos rendszeres visszajelzéseket, nyitott azok befogadására.

Történelemtanári attitűdök:

Felismeri és elfogadja a demokrácia értékeit, az aktív állampolgárság jelentőségét. Cselekvő állampolgári magatartás, törvénytisztelet, az együttélés szabályainak betartása, az emberi méltóság és az emberi jogok tisztelete, erőszakmentesség és méltányosság, a nemzeti értékek tisztelete, megbecsülése jellemzi. Elkötelezett a tanulóközpontú és együttműködésen alapuló, gyakorlatorientált tanítási-tanulási módszerek alkalmazása mellett. Fontosnak tekinti a helyi értékek megőrzését, valamint az anyaország feladatait a határon kívül élő magyarság identitásának megőrzésében. Nyitott a történettudomány aktuális eredményeinek és a történelemtanítás módszertani újításainak adaptálására.

-

Autonómiája és felelőssége:

-

-

Elérendő kompetenciák (angolul) (Competences – English):

Knowledge:

Teaching competences

Knowledge:

Familiar with the scientific knowledge base of his/her subject, and the basic (reading comprehension, logical, IT) skills necessary for acquiring, processing, interpreting, and organising information. Familiar with the information sources that can be used in teaching and learning the subject, the possibilities for obtaining information about them, textbooks, paper-based and online teaching tools, learning organisation methods, important teaching methods, and teaching and learning strategies.Possesses basic knowledge of various motivation theories, their applicability in school pedagogy, and the methods for recognising and developing learning motivation. Knows the most fundamental teaching and learning strategies and the characteristics of learning environments. Possesses thorough knowledge of the dangers inherent in the online environment. Knows the digital technology-based communication channels and applications, and understands their functions and dangers. Possesses thorough knowledge of the dangers inherent in the online environment.

History teaching competences

Knowledge:

Knows the values and traditions of our national and folk culturKnows the institutions of the modern Hungarian state, the electoral system, the fundamental civic duties and rights, the norms of community coexistence, and has a well-developed understanding of the significance of national values and interests.Possesses up-to-date knowledge necessary for teaching the subject of history and civic studies as defined in the National Core Curriculum and the framework curricula.Knows the subject-specific requirements for history according to the National Core Curriculum and the related framework curricula, and the content regulation of educational work. Knows the necessary

textbooks, teaching aids, supplementary materials, and educational technology tools.Knows the modern work forms and tools for teaching history and civic studies, and the possibilities of using information and communication technology.Knows the advantages and methods of practice-oriented teaching to increase the effectiveness of history education and is capable of applying them.Knows the task types and evaluation system of history competence measurement.

-

Capabilities:

Teaching capabilities:

Capable of understanding the traditional and digital possibilities for accessing knowledge and information for creative information use. Capable of building on students' prior knowledge and overcoming potential comprehension difficulties. Capable of maintaining continuous interest and attention, ensuring the experience of understanding, and recognising learning difficulties in the taught age group and within the framework of adult education. Actively contributes to developing group members' commitment to the community and their responsible, active participation. Capable of expressing himself/herself clearly and nuancedly, both orally and in writing, in his/her teaching area. Capable of professional, open, and authentic communication with students, parents, fellow teachers, and both in-school and out-of-school colleagues. Capable of forming a nuanced and comprehensive picture of students' intellectual, emotional, social, and moral development levels. Capable of preventing and, if necessary, effectively managing conflicts and bullying.

History teaching capabilities:

Capable of interpreting historical and contemporary processes in the light of Hungarian national interests.Capable of understanding the history of the peoples of the Carpathian Basin, the development of multi-ethnic, multicultural communities in the region, from prehistoric times to the present.Capable of navigating the spatial and temporal dimensions of history, and interpreting the spatial and temporal changes of historical concepts.Capable of supporting his/her opinions and evaluations with logical and fact-based arguments.Capable of forming nuanced, well-founded opinions about the social, economic, political, and cultural processes and phenomena of the past and present.Capable of organising teaching in a way that the values conveyed strengthen national consciousness, and local and national patriotism.Navigates the world of current political and economic information conveyed by the media, considering the primacy of national interests in his/her evaluations.

-

Attitude:

Teaching attitude:

Bases his/her planning work on the most up-to-date theoretical and practical knowledge, and defines the teaching-learning process, applicable methods, optimal work forms, and usable aids in accordance with the output goals. Possesses a degree of flexibility that allows for occasional deviations from planning documents if reasonable pedagogical considerations and the interests of student groups so require. Considers cooperation and social understanding with students important for the effectiveness of the learning process, and takes into account students' specific needs,

ideas, and initiatives for an optimal learning environment and atmosphere. Highlights the importance of personal responsibility and strives to reinforce students' understanding that their behaviour and actions contribute to creating a sustainable future through personal example. Committed to active cooperation with fellow teachers. Seeks regular feedback on his/her pedagogical work and is open to receiving it.

History teaching attitude:

Recognises and accepts the values of democracy and the significance of active citizenship.Characterised by active citizenship, respect for the law, adherence to the rules of coexistence, respect for human dignity and human rights, non-violence and fairness, and respect and appreciation for national values.Committed to applying student-centred and cooperative, practice-oriented teaching and learning methods.Considers the preservation of local values important, as well as the responsibilities of the mother country in maintaining the identity of Hungarians living abroad.Open to adapting current results of historiography and methodological innovations in history teaching.

-

Autonomy and responsibility:

-

-

11. Előtanulmányi követelmények:

12. A tantárgy tananyagának leírása, tematika. Description of the subject, curriculum (magyarul, angolul - English):

12.1. Bevezetés – NAT, KET, ÉVK, áttekintése, félévi feladatok megbeszélése (Introduction - NAT, KET, ÉVK, overview, discussion of termly tasks

(NAT: National Education Scheme, KET: History framework curricula, ÉVK: the regulations for the school-leaving examination)

12.2. Pedagógus életpálya és TÉR (Teachers' career paths and TÉR, TÉR: Performance reviews)

12.3. Mérés, értékelés tanítása VIII. (Teaching measurement and evaluation VIII.)

12.4. A kompetenciamérés történelemből (Measuring competences in history)

12.5. Zárthelyi dolgozat (max. 30 perc) - A szovjetizálás Magyarországon: a kommunisták térnyerése, a korlátozott többpártrendszer, az egypárti diktatúra kiépítése, mikrotanítás (Sovietisation in Hungary: the rise of the communists, the limited multi-party system, the establishment of a one-party dictatorship, microteaching)

12.6. Rákosi-diktatúra, mikrotanítás (Rákosi dictatorship, microteaching)

12.7. Az 1956-os forradalom, mikrotanítás (The Hungarian Revolution of 1956, microteaching)

12.8. Kádár-diktatúra, mikrotanítás (Kádár dictatorship, microteaching)

12.9. Rendszerváltás / Rendszerváltoztatás története, mikrotanítás (History of the regime change, microteaching)

12.10. A határon túli magyarok (Hungarians living beyond the borders, microteaching)

12.11. Az Európai Unió és Magyarország (The European Union and Hungary, microteaching)

12.12. Alaptörvény és az állampolgári ismeretek (Fundamental Law and the Citizens' Rights, microteaching)

12.13. Mai magyar társadalom, gazdaság, etnikumok – állampolgári ismeretek, mikrotanítás (Contemporary Hungarian society, economy, ethnicities - civics, microteaching)

12.14. Értékelő óra, összefoglalás (Evaluation lesson, summary)

13. A tantárgy meghirdetésének gyakorisága/a tantervben történő félévi elhelyezkedése: 9. félév/ősz;

14. A tanórákon való részvétel követelményei, az elfogadható hiányzások mértéke, a távolmaradás pótlásának lehetősége:

A 25%-os hiányzáson túli indokolt és igazolt távollét (pl. egészségügyi ok, szolgálatteljesítés) esetén a hallgató az oktatóval egyeztetett formában és határidővel pótolhatja a mulasztást. A hallgató köteles továbbá a gyakorlat anyagát beszerezni, abból önállóan felkészülni. A fentiekben meghatározottnál több hiányzás esetén a hallgató nem kaphat aláírást, a kurzus ebben az esetben nem teljesítettnek minősül. Kedvezményes tanrenden lévő hallgatónak – az NKE Tanulmányi és Vizsgaszabályzatában az e tanulmányi rendre vonatkozóan rögzített szabályok betartása mellett – a kurzus oktatójával egyeztetett formában elkészítendő feladatot szükséges teljesítenie a szorgalmi időszak végét megelőző utolsó munkanapig. A hallgatónak a kedvezményes tanulmányi rendet engedélyező határozat kézhezvételétől számított 10 munkanapon belül szükséges felvennie a kapcsolatot a kurzus oktatójával az elkészítendő feladat teljesítési feltételeinek egyeztetése érdekében.

15. Félévközi feladatok, ismeretek ellenőrzésének rendje:

A tanulmányi munka alapja a gyakorlati órákon való figyelmes és aktív részvétel. Minden hallgatónak a félév során egy mikrotanítást kell tartania a félév elején vállalt témából, és a szorgalmi időszak végére az adott félév tananyagából óravázlatokat, témazárót tartalmazó beadandó anyagot kell írnia. A gyakorlati jegy a mikrotanítás, a beadandó feladat és a zárthelyi dolgozat együttes értékeléséből áll össze. A zárthelyi dolgozat pótlása, vagy javítása legkésőbb a vizsgaidőszak első hetének végéig egy alkalommal kísérelhető meg.

16. Az értékelés, az aláírás és a kreditek megszerzésének pontos feltételei:

16.1. Az aláírás megszerzésének feltételei:

Az aláírás megszerzésének feltétele a 14. pontban meghatározott arányú részvétel a foglalkozásokon, valamint a 15. pontban meghatározott félévközi feladatok legalább elégséges szintű teljesítése.

16.2. Az értékelés:

Gyakorlati jegy, melyen ötfokozatú érdemjegyet kapnak a hallgatók. A gyakorlati jegy a megírt zárthelyi dolgozat, a mikrotanítás és leadott feladatok százalékos átlaga. A gyakorlati teljesítmény értékelése az órai aktivitás (10%, vagy pontszám, vagy

érdemjegy 1-től 5-ig), a mikrotanítás (25%, vagy pontszám, vagy érdemjegy 1-től 5-ig), a beadandó feladat (40%, vagy pontszám, vagy érdemjegy 1-től 5-ig) és a zárthelyi dolgozat (25%, vagy pontszám, vagy érdemjegy 1-től 5-ig) együttes értékeléséből áll össze. A zárthelyi dolgozat értékelése ötfokozatú skálán a következőképpen történik: 50%-ig: elégtelen, 51%-tól elégséges, 65%-tól közepes, 80%-tól jó, 90%-tól jeles. Bármely elem elégtelen teljesítése esetén a hallgató elégtelen érdemjegyben részesül a gyakorlaton.

16.3. A kreditek megszerzésének feltételei:

A kreditek megszerzésének feltétele az aláírás megszerzése és legalább elégséges gyakorlati jegy (GYJ).

17. Irodalomjegyzék:

17.1. Kötelező irodalom:

1. Borhegyi Péter - Nánay Mihály: Történelem 12., Oktatási Hivatal, Budapest 2023. ISBN: 9789634364382;

2. Boronkai Sz.- Gianone A. - Kormos Z. - Kovács Ö. - Tamásiné: Történelem 12., Szent István Társulat, Budapest 2023. ISBN: 9789632779232;

3. Oktatási Hivatal munkaközössége: Állampolgári ismeretek 12., Oktatási Hivatal, Budapest 2022. ISBN: 978-963-436-443-6;

4. Száray Miklós: Történelem 12., Oktatási Hivatal, Budapest 2023. ISBN: 9789634364399;

5. Tóth Attila, T. Palágyi Márta: Történelem 8., Oktatási Hivatal, Budapest 2023. ISBN: 9789634364368;

17.2. Ajánlott irodalom:

1. F. Dárdai Ágnes: Történelmi megismerés - történelmi gondolkodás I-II., ELTE BTK és MTTTT, Pécs 2006. ISBN: 963 463 839 2 és 963 463 838 4;

2. Gyertyánfy András: Munkaformák a történelemtanításban – a frontális munkától a kooperatív csoportmunkáig (In: Történelemtanítás Online történelemdidaktikai folyóirat (LVII.) Új folyam XIII. – 2022. 3-4. Paper: 13-03-04, 28 p.szám pp., ÁRÉDÓ 55 Oktatási és Kultúrális Szolgáltató Kft., www.folyoirat.tortenelemtanitas.hu 2022. ISBN: helyett ISSN:2061-6260;

3. Kaposi József: Közelítések a történelemtanítás elméletéhez és gyakorlatához. Oktatási segédlet., Pázmány Péter Katolikus Egyetem, Budapest 2020. ISBN: 9786155224904;

4. Knausz Imre: A múlt kútjának tükre. A történelemtanítás céljairól., Miskolci Egyetem, Miskolc 2015. ISBN: 9786155216862;

5. Kojanitz László: A történelmi gondolkodás fejlesztése. - válogatott tanulmányok, Belvedere Meridionale, Szeged 2021. ISBN: 9786156060419;

Budapest, 2025.

Dr. Kovács Örs László, PhD

közszolgálati egyetemi docens
sk.

TANTÁRGYI PROGRAM

1. **A tantárgy kódja: TTTTT131**
2. **A tantárgy megnevezése (magyarul):** Állampolgári ismeretek
3. **A tantárgy megnevezése (angolul):** Civic Education
4. **Kreditérték és képzési karakter:**
   - **4.1.** 3 kredit
   - **4.2.** a tantárgy elméleti vagy gyakorlati jellegének mértéke: 0% elmélet, 100% gyakorlat
5. **A szak(ok), szakirányok/specializációk megnevezése (ahol oktatják):**

   5.1. történelemtanár;

6. **Az oktatásért felelős oktatási szervezeti egység megnevezése:** Történelem és Társadalom Tanszék
7. **A tantárgyfelelős oktató neve, beosztása, tudományos fokozata:** Dr. Ványi Éva, PhD, egyetemi docens
8. **A tanórák száma és típusa**
   - **8.1.** össz óraszám/félév:
   - 8.1.1. nappali munkarend: 28 (0 EA + 28 GY)
   - 8.1.2. levelező munkarend: 0 (0 EA + 0 GY)
   - **8.2.** heti óraszám - nappali munkarend: 2
   - **8.3.** Az ismeret átadásában alkalmazandó további sajátos módok, jellemzők: -
9. **A tantárgy szakmai tartalma (magyarul):**

   A tárgy illeszkedve a hatályos Nemzeti alaptanterv és a kapcsolódó kerettantervek tartalmaihoz felkészíti a hallgatókat az Állampolgári ismeretek tárgy oktatására, ennek megfelelően célja az Állampolgári ismeretek tantárgy ismeretanyagának elméleti megalapozása. Tematikájába beépülnek mindazon ismeretkörök, amelyeket a vonatkozó dokumentumok tartalmaznak: család, nemzet, nemzeti identitás, állampolgári jogok és kötelességek, az állami intézményrendszer, állami ellátó rendszerek, mindennapi ügyintézési folyamatok, alapvető pénzügyi ismeretek.

   A tantárgy szakmai tartalma (angolul) (Course description):

   The subject prepares students for the teaching of civic education in primary and secondary schools based on the current National Core Curriculum and related framework curricula. It covers all the topics included in the relevant documents: family, nation, national identity, rights and duties of citizens, state institutions, state care systems, everyday administrative processes, basic financial literacy.

10. **Elérendő kompetenciák (magyarul):**

Tudása:

Tanári kompetenciák:

Rendelkezik szaktárgya tudományos ismeretrendszerével, az információszerzéshez, az információk feldolgozásához, értelmezéséhez és elrendezéséhez szükséges alapvető (szövegértési, logikai, informatikai) felkészültséggel. Ismeri az általa tanított szakterület (tanulási/műveltségi terület, művészeti terület) ismeretelméleti alapjait, megismerési sajátosságait, logikáját és terminológiáját, valamint kapcsolatát más tudományokkal, tantárgyakkal, tanulási területekkel. Ismeri a szaktárgy tantervét, a benne megfogalmazott tanulási eredményeket és vizsgakövetelményeket, valamint a tantárgy tanulásának sajátosságait, megismerési módszereit, tananyagstruktúráját, illetve belső logikáját. Tisztában van a tervezéshez szükséges hiteles és megbízható információforrások körével és azokkal a kritikai szempontokkal, amelyek ezek kiválasztásához és értékeléséhez szükségesek. Tudja, hogy a megfelelő tanulási légkör megteremtéséhez figyelembe kell venni a tanulók sajátosságait, ötleteit, kezdeményezéseit. Ismeri a szaktantárgy tanításának-tanulásának tanórai, tanórán kívüli és iskolán kívüli lehetőségeit, színtereit. Ismeri az egész életen át tartó tanulásra való felkészítés jelentőségét. Ismeri a szaktárgya tanítása-tanulása során fejlesztendő speciális kompetenciákat, ezek feltérképezésének és kibontakoztatásának módszereit. Tisztában van szaktárgya és az ahhoz kapcsolódó műveltségterület személyiségformáló hatásaival. Ismeri a magyar nemzeti és az európai kultúra alapjait. Naprakész ismeretei vannak a differenciált értékelés elméleti alapjairól és alkalmazásának lehetőségeiről. Ismer az aktív és felelősségteljes pedagógusszerep betöltése szempontjából is lényeges, az iskolai nevelés és az intézmények számára mintaadó környezeti nevelési, fenntarthatósági programokat, jó gyakorlatokat. Ismeri az országos és intézményi szintű pedagógiai dokumentumok fenntarthatóságra nevelésre vonatkozó elvárásait.

Történelemtanári kompetenciák:

Ismeri a nemzeti, népi kultúránk értékeit, hagyományait. Ismeri a magyar és európai identitás szakterületileg legfontosabb kulturális objektumait, szövegeit, kontextusait, valamint legalább egy Európán kívüli kultúra legfontosabb vonásait. Ismeri a mai magyar állam intézményeit, a választási rendszert, az alapvető állampolgári kötelességeket és jogokat, a közösségi együttélés normáit, kiforrott elképzeléssel rendelkezik a nemzeti értékek és érdekek jelentőségéről. Rendelkezik a történelem és állampolgári ismeretek tantárgy tanításának a Nemzeti alaptantervben és a kerettantervekben meghatározott ismeretanyagához szükséges korszerű ismeretekkel. Ismeri a történelem és állampolgári ismeretek tanításának korszerű munkaformáit és eszközeit, az infokommunikációs technológia felhasználásának lehetőségeit. Ismeri a gyakorlatorientált tanítás előnyeit és módszereit a történelemoktatás hatékonyságának növelése érdekében és képes ezek alkalmazására. Ismeri és felelősséggel kezeli a történelem szerepét a tanulók személyiségfejlődésében. Ismeri azokat a gazdasági és társadalmi folyamatokat, amelyek változásokat, válságokat idézhetnek elő, és azok megjelenési lehetőségeit a történelem tanítása során.

-

Képességei:

Tanári kompetenciák:

Képes a szaktárgyának megfelelő tudományterületeken a fogalmak, elméletek és tények közötti összefüggések megteremtésére, közvetítésére. Képes a tanulók előzetes tudására építeni, az esetleges megértési nehézségeket leküzdeni. Képes a szaktárgyak tanítása során fejlesztett kompetenciák szintetizálására. Felismeri a más szaktárgyakhoz, a Nemzeti alaptanterv műveltségterületeihez való kapcsolódás lehetőségeit, és nevelő-oktató munkája során képes felhasználni és azokat elkötelezetten átadni a tanulóknak. Képes a szaktárgya tanítása során felhasználható nyomtatott és digitális taneszközöket, az iskolán belüli és kívüli tanulási forrásokat kritikusan értékelni, valamint az aktuális pedagógiai céloknak megfelelően használni, különös tekintettel az információs és kommunikációs technológiákra. Képes a szaktárgy tanórai és tanórán kívüli tanulásának tervezésére a tanári képesítésének megfelelő korosztály, valamint a felnőttoktatás keretében is. Képes a szaktárgy speciális összefüggéseivel, fogalmaival kapcsolatos megértési nehézségek felismerésére és kezelésére. Képes olyan tanulási környezet kialakítására, amelyben a tanulók értékesnek és kompetensnek érezhetik magukat, és amelyben megtanulják tisztelni az eltérő kulturális közegekből érkező társaikat. Képes az iskolai és osztálytermi, továbbá a különböző tanulási környezetben megvalósuló toleráns, esélyteremtő légkör megteremtésére. Képes a tanulókat helyi, regionális, nemzeti és egyetemes emberi értékek elfogadására nevelni. A szakképzett tanár képes értelmezni azokat a társadalmi-kulturális jelenségeket, amelyek befolyásolják a tanulók esélyeit, iskolai, illetve iskolán kívüli életét, s a pedagógiai munkájában képes építeni ezekre. A szakképzett tanár képes a fenntarthatósági és környezeti nevelési célokat szolgáló, motivációt, differenciálást, tanulói aktivitást biztosító, a tanulók környezettudatosságát, problémamegoldási és együttműködési képességét fejlesztő, szaktárgyi és tantárgyközi tartalmakhoz kötött tanulási folyamatok szervezésére, irányítására és értékelésére.

Történelemtanári kompetenciák:

Képes a történelmi és jelenkori folyamatoknak a magyar nemzeti érdekek tükrében való értelmezésére. Képes kiemelni egy adott témához tartozó lényeges ismereteket. Képes a véleményét és értékelését logikus és tényeket tartalmazó érvekkel alátámasztani. Képes a múlt és a jelen társadalmi, gazdasági, politikai és kulturális folyamatairól és jelenségeiről árnyalt, megalapozott véleményt alkotni. Képes a motivációt, tanulói aktivitást biztosító, a tanulók gondolkodási, problémamegoldási és együttműködési képességeinek fejlesztését segítő módszerek megválasztására, alkalmazására. Képes elsajátítani azokat az ismereteket, amelyek megalapozzák az otthon, a lakóhely, a szülőföld, a haza és népei megismerését, megbecsülését. Képes kialakítani a közösséghez tartozás, a hazaszeretet érzését. Képes oktatását úgy szervezni, hogy az általa közvetített értékrend erősítse a nemzettudatot, a lokálpatriotizmust és hazafiságot. Eligazodik a média által közvetített aktuális politikai és gazdasági információk világában, amelyek értékelése során a nemzeti érdekek elsődlegességét veszi figyelembe.

-

Attitűdje:

Tanári kompetenciák:

Reálisan ítéli meg szaktárgya oktatásban és nevelésben elfoglalt helyét, kiaknázza a benne rejlő nevelési lehetőségeket. Együttműködésre törekszik a szaktárgy, valamint más szaktárgyak tanáraival, a Nemzeti alaptanterv műveltségterületeinek

pedagógusaival. Fontosnak tartja a tanulókkal való együttműködés, társas megértés megvalósítását a tanulási folyamat hatékonyságának érdekében, továbbá figyelembe veszi a tanulók sajátos igényeit, ötleteit, kezdeményezéseit az optimális tanulási környezet, tanulási légkör szempontjából. Törekszik az életkori, egyéni és csoportsajátosságoknak megfelelő, aktivitást, interaktivitást, differenciálást elősegítő tanulási-tanítási stratégiák, módszerek alkalmazására. Ösztönzi a tanulók közti konstruktív véleménycserét, kiaknázza az együttnevelésből fakadó lehetőségeket, fejleszti a tanulók empátiás képességét és toleranciáját. A szakképzett tanár elkötelezett a nemzeti és egyetemes értékek iránt, szociális érzékenység, segítőkészség jellemzi. Célul tűzi ki az ismereteken alapuló, mérlegelő gondolkodás képességének kialakítását a tanulókban. Fontosnak tartja az etnikumok és nemzetiségek iránti tolerancia kialakítását. Igyekszik elsajátíttatni tanulóival jogaikat és kötelességeiket. Rávilágít a személyes felelősségvállalás fontosságára, és személyes példaadással is törekszik megerősíteni a tanulókat abban, hogy saját viselkedésükkel és cselekedeteikkel járuljanak hozzá egy fenntartható jövő kialakításához.

Történelemtanári kompetenciák:

Árnyalt, megalapozott véleményt alkot a múlt és a jelen társadalmi, gazdasági, politikai és kulturális folyamatairól és jelenségeiről. Cselekvő állampolgári magatartás, törvénytisztelet, az együttélés szabályainak betartása, az emberi méltóság és az emberi jogok tisztelete, erőszakmentesség és méltányosság, a nemzeti értékek tisztelete, megbecsülése jellemzi. Elismeri a magyar és európai identitás, a magyar és az európai kultúra értékeit. Fontosnak tekinti a helyi értékek megőrzését, valamint az anyaország feladatait a határon kívül élő magyarság identitásának megőrzésében. Felismeri és elfogadja a demokrácia értékeit, az aktív állampolgárság jelentőségét. Tiszteli a személyiségi és az emberi jogokat.

-

Autonómiája és felelőssége:

-

-

Elérendő kompetenciák (angolul) (Competences – English):

Knowledge:

Teaching competences:

Familiar with the scientific knowledge base of his/her subject, and the basic (reading comprehension, logical, IT) skills necessary for acquiring, processing, interpreting, and organising information. Knows the epistemological foundations, cognitive characteristics, logic, and terminology of the subject area (learning/knowledge area, artistic area) he/she teaches, as well as its relationship with other sciences, subjects, and learning areas. Knows the curriculum of the subject, the learning outcomes and examination requirements formulated in it, as well as the characteristics of learning the subject, its cognitive methods, the structure of the teaching material, and its internal logic. Aware of the range of reliable and trustworthy information sources necessary for planning and the critical criteria needed for selecting and evaluating them. Understands that creating an appropriate learning atmosphere requires taking into account the characteristics, ideas, and initiatives of the students. Knows the

classroom, extracurricular, and out-of-school opportunities and venues for teaching and learning the subject. Understands the significance of preparing for lifelong learning. Knows the specific competences to be developed during the teaching and learning of his/her subject, and the methods for exploring and developing these competences. Aware of the personality-shaping effects of his/her subject and the related field of knowledge. Knows the foundations of Hungarian national and European culture. Has up-to-date knowledge of the theoretical foundations and application possibilities of differentiated assessment. Familiar with environmental education and sustainability programmes and best practices that are exemplary for schools and institutions and essential for fulfilling an active and responsible teacher role. Knows the expectations of national and institutional-level pedagogical documents regarding education for sustainability.

History teaching competences:

Knows the values and traditions of our national and folk culture. Knows the most important cultural objects, texts, and contexts of Hungarian and European identity, as well as the main features of at least one non-European culture. Knows the institutions of the modern Hungarian state, the electoral system, the fundamental civic duties and rights, the norms of community coexistence, and has a well-developed understanding of the significance of national values and interests. Possesses up-to-date knowledge necessary for teaching the subject of history and civic studies as defined in the National Core Curriculum and the framework curricula. Knows the advantages and methods of practice-oriented teaching to increase the effectiveness of history education and is capable of applying them. Knows and responsibly handles the role of history in students' personality development. Knows the economic and social processes that can cause changes and crises, and their potential manifestations in the teaching of history.

-

Capabilities:

Teaching competences:

Capable of establishing and conveying the relationships between concepts, theories, and facts in the relevant scientific fields of his/her subject. Capable of building on students' prior knowledge and overcoming potential comprehension difficulties. Capable of synthesising the competences developed during the teaching of subjects. Recognises the possibilities for connecting to other subjects and the knowledge areas of the National Core Curriculum, capable of utilising them and conveying them to students with commitment in his/her educational and teaching work. Capable of critically evaluating and using printed and digital teaching tools, as well as in-school and out-of-school learning resources, with particular attention to information and communication technologies, in line with current pedagogical goals. Capable of planning the in-class and extracurricular learning of his/her subject for the age group corresponding to his/her teaching qualification, as well as within the framework of adult education. Capable of recognising and addressing comprehension difficulties related to the specific relationships and concepts of his/her subject. Capable of creating a learning environment in which students feel valued and competent, and learn to respect peers from different cultural backgrounds. Capable of creating a tolerant and inclusive atmosphere in school and classroom settings, as well as in different learning environments. Capable of educating students to accept local, regional, national, and universal human values. Capable of interpreting the socio-cultural phenomena that

influence students' opportunities, school life, and out-of-school life, and building on these in his/her pedagogical work. Capable of organising, directing, and evaluating learning processes tied to subject-specific and interdisciplinary content that serve sustainability and environmental education goals, ensuring motivation, differentiation, and student activity, and developing students' environmental awareness, problem-solving, and cooperation skills.

History teaching competences:

Capable of interpreting historical and contemporary processes in the light of Hungarian national interests. Capable of highlighting the essential knowledge related to a given topic. Capable of supporting his/her opinions and evaluations with logical and fact-based arguments. Capable of forming nuanced, well-founded opinions about the social, economic, political, and cultural processes and phenomena of the past and present. Capable of selecting and applying methods that ensure motivation, student activity, and help develop students' thinking, problem-solving, and cooperation skills. Capable of imparting knowledge that lays the foundation for understanding and appreciating home, locality, homeland, and its peoples. Capable of fostering a sense of belonging to the community and patriotism. Capable of organising teaching in a way that the values conveyed strengthen national consciousness, and local and national patriotism. Navigates the world of current political and economic information conveyed by the media, considering the primacy of national interests in his/her evaluations.

-

Attitude:

Teaching competences:

Realistically assesses the place of his/her subject in education and teaching, and exploits the educational opportunities inherent in it. Strives for cooperation with teachers of his/her subject and other subjects, as well as with educators of the knowledge areas of the National Core Curriculum. Considers cooperation and social understanding with students important for the effectiveness of the learning process, and takes into account students' specific needs, ideas, and initiatives for an optimal learning environment and atmosphere. Strives to apply learning-teaching strategies and methods that promote activity, interactivity, and differentiation, appropriate to age, individual, and group characteristics. Encourages constructive exchange of opinions among students, exploits the opportunities arising from inclusive education, and develops students' empathy and tolerance. Committed to national and universal values, characterised by social sensitivity and helpfulness. Aims to develop the ability for knowledge-based, deliberative thinking in students. Considers the development of tolerance towards ethnicities and nationalities important. Endeavours to teach students their rights and duties. Highlights the importance of personal responsibility and strives to reinforce students' understanding that their behaviour and actions contribute to creating a sustainable future through personal example.

Teaching competences:

Forms nuanced, well-founded opinions about the social, economic, political, and cultural processes and phenomena of the past and present. Characterised by active citizenship, respect for the law, adherence to the rules of coexistence, respect for human dignity and human rights, non-violence and fairness, and respect and appreciation for national values. Recognises the values of Hungarian and European

identity, and Hungarian and European culture. Considers the preservation of local values important, as well as the responsibilities of the mother country in maintaining the identity of Hungarians living abroad. Recognises and accepts the values of democracy and the significance of active citizenship. Respects personal and human rights.

-

Autonomy and responsibility:

-

-

11. Előtanulmányi követelmények:

12. A tantárgy tananyagának leírása, tematika. Description of the subject, curriculum (magyarul, angolul - English):

12.1. Család, családi szocializáció és családtervezés (Family, family socialisation and family planning)

12.2. A családi gazdálkodás és pénzügyek megértése (Understanding family finances)

12.3. Állampolgári jogok és kötelességek, társadalmi felelősségvállalás (Citizens' rights and duties, social responsibility)

12.4. Honvédelem (National defence)

12.5. Nemzet és identitás országos és nemzetközi összefüggései. A település, a helyi hagyományok szerepe a szocializációban (Local, national and internatioanl contexts of nation and identity. The role of the community and local traditions in socialisation)

12.6. Magyarországi nemzetiségek és a határon túli magyarság (Nationalities in Hungary and Hungarians across the bordres)

12.7. A magyar állam intézményei (Institutions of the Hungarian State)

12.8. Az állam szerepének értelmezése a gazdaságban (Understanding the role of the state in the economy)

12.9. Nagyobb hazai ellátórendszerek (Larger domestic care systems)

12.10. A mindennapi élet feladatai, hivatali ügyintézés (Tasks of daily life, office administration)

12.11. Fogyasztóvédelem, környezet-és természetvédelem (Consumer protection, environment protection and nature protection)

12.12. Mindennapi pénzügyek: bankrendszer, hitelfelvétel (Everyday finance: banking, borrowing)

12.13. Vállalkozási alapismeretek (Basic business skills)

12.14. Félév végi számonkérés (End-of-semester report)

13. A tantárgy meghirdetésének gyakorisága/a tantervben történő félévi elhelyezkedése: 9. félév/ősz;

14. A tanórákon való részvétel követelményei, az elfogadható hiányzások mértéke, a távolmaradás pótlásának lehetősége:

A hallgató a szemináriumi foglalkozásokról legfeljebb három alkalommal hiányozhat igazolás bemutatása és pót- vagy többletfeladat teljesítése nélkül. A három hiányzáson túli indokolt és igazolt távollét (pl. egészségügyi ok, szolgálatteljesítés) esetén a hallgató az oktatóval egyeztetett formában és határidővel pótolhatja a mulasztást. A hallgató köteles továbbá az előadás anyagát beszerezni, abból önállóan felkészülni. Négynél több hiányzás után a hallgató nem kaphat aláírást, a kurzus ebben az esetben nem teljesítettnek minősül.

Kedvezményes tanrenden lévő hallgatónak – az NKE Tanulmányi és Vizsgaszabályzatában az e tanulmányi rendre vonatkozóan rögzített szabályok betartása mellett – a kurzus oktatójával egyeztetett formában elkészítendő feladatot szükséges teljesítenie a szorgalmi időszak végét megelőző utolsó munkanapig. A hallgatónak a kedvezményes tanulmányi rendet engedélyező határozat kézhezvételétől számított 10 munkanapon belül szükséges felvennie a kapcsolatot a kurzus oktatójával az elkészítendő feladat teljesítési feltételeinek egyeztetése érdekében.

A hallgató köteles foglalkozások legalább 75%-án részt venni. Az ezt meghaladó, egy alkalom jogos (betegség, kórházi kezelés, rendkívüli szolgálat) indokkal történt, igazolt hiányzást a hallgató egy beadandó dolgozat elkészítésével pótolhatja. A dolgozat témáját, formai követelményeit, terjedelmét, benyújtási határidejét az oktatóval kell a szemeszter ideje alatt egyeztetni. További hiányzás esetén a hallgató nem szerezheti meg az aláírást. // A hallgató köteles az órák anyagát beszerezni, abból önállóan felkészülni.

Az egyéni tanrenddel rendelkező hallgatók, valamint a tanulmányaikat külföldön folytató hallgatók (Erasmus, egyéb külföldi ösztöndíjprogram) a foglalkozásokon való részvétel alól felmentést kapnak. Az érdemjegyet a félévközi feladatok teljesítésével szerzik meg. A hallgató köteles az órák anyagát beszerezni, abból önállóan felkészülni.

15. Félévközi feladatok, ismeretek ellenőrzésének rendje:

Egy témában órai prezentáció, amely magában foglalja az adott téma lehetséges oktatásmódszertani megközelítését is.

Részvétel és csoportos írásos állásfoglalás készítése a valamely témához tartozó vitában.

Félév utolsó óráján írásbeli számonkérés (zárthelyi dolgozat).

16. Az értékelés, az aláírás és a kreditek megszerzésének pontos feltételei:

16.1. Az aláírás megszerzésének feltételei:

Az aláírás megszerzésének feltétele a 14. pontban meghatározott arányú részvétel a foglalkozásokon és a 15. pontban meghatározott félévközi feladatokban való dokumentált részvétel.

16.2. Az értékelés:

Az értékelés alapja az órai aktivitás (5 pont); tanórai prezentáció (10 pont). Részvétel egy téma csoportos vitájában, a vitához kapcsolódó (csoport) állásfoglalás határidőre történő benyújtása (30 pont); félév végi zárthelyi dolgozat megírása (55 pont).

Ponthatárok a gyakorlati jegy megszerzéséhez:

100-87 – 5

86-75 – 4

74-63 – 3

62-51 – 2

16.3. A kreditek megszerzésének feltételei:

A kreditek megszerzésének feltétele az aláírás megszerzése: Aláírást az kaphat, aki minden félévközi feladatot teljesített, a zárthelyi dolgozatra legalább elégséges értékelést kapott.

17. Irodalomjegyzék:

17.1. Kötelező irodalom:

1. Magyarország Alaptörvénye, 2011. április 25..

2. Dr. Burkáné Szolnoki Ágnes: Vállalkozási ismeretek mindenkinek., Műszaki Könyvkiadó, Budapest 2020. ISBN: 9789631667172;

3. Giddens, Anthony: Szociológia, Osiris, Budapest 2008. ISBN: 9789633899847;

4. Izmindi Richárd: A magyar kormányzati rendszer (1848-2018)., Ludovika Egyetemi Kiadó, Budapest 2020. ISBN: 9789635312795;

5. Pál Gábor (szerk.): Politológia. A politika világa a politikatudomány szemével., Ludovika Egyetemi Kiadó, Budapest 2020. ISBN: 978-615-6020-97-0;

17.2. Ajánlott irodalom:

1. Körösényi András – Tóth Csaba – Török Gábor: A magyar politikai rendszer, Osiris Kiadó, Budapest 2007. ISBN: 963389543X;

2. Körösényi András (szerk.): A magyar politikai rendszer-negyedszázad után, Osiris-MTA Társadalom¬tudományi Kutatóközpont, Politikatudományi Intézet, Budapest 2015. ISBN: 978963-418-004-3;

3. Smuk Péter: Magyar közjog és politika 1989-2011., Osiris Kiadó, Budapest 2011. ISBN: 9789632762180;

Budapest, 2025.

Dr. Ványi Éva, PhD
egyetemi docens
sk.

TANTÁRGYI PROGRAM

1. **A tantárgy kódja: TTTTT132**
2. **A tantárgy megnevezése (magyarul):** A globális világ és jelenkori kihívások
3. **A tantárgy megnevezése (angolul):** The global world and contemporary challenges
4. **Kreditérték és képzési karakter:**
   - **4.1.** 2 kredit
   - **4.2.** a tantárgy elméleti vagy gyakorlati jellegének mértéke: 100% elmélet, 0% gyakorlat
5. **A szak(ok), szakirányok/specializációk megnevezése (ahol oktatják):**

   5.1. történelemtanár;

6. **Az oktatásért felelős oktatási szervezeti egység megnevezése:** Történelem és Társadalom Tanszék
7. **A tantárgyfelelős oktató neve, beosztása, tudományos fokozata:** Dr. Ványi Éva, PhD, egyetemi docens
8. **A tanórák száma és típusa**
   - **8.1.** össz óraszám/félév:
   - 8.1.1. nappali munkarend: 28 (28 EA + 0 GY)
   - 8.1.2. levelező munkarend: 0 (0 EA + 0 GY)
   - **8.2.** heti óraszám - nappali munkarend: 2
   - **8.3.** Az ismeret átadásában alkalmazandó további sajátos módok, jellemzők: -
9. **A tantárgy szakmai tartalma (magyarul):**

   A tárgy illeszkedve a hatályos Nemzeti alaptanterv és a kapcsolódó kerettantervek tartalmaihoz bevezeti a hallgatókat a globalizálódás történeti folyamataiba, bemutatja a globális világ legfontosabb problémaköreit, a mindennapjainkat meghatározó témákat politika-és gazdaságtörténeti aspektusból. A tárgy fontos részét képezi napjaink demográfiai átalakulásának megértése, a migráció jelenségének értelmezése, a globalizáció kulturális hatásainak ismerete, általában a globalizáció a mindennapokra gyakorolt hatásainak megértése és ezek tanítására való felkészítés.

   A tantárgy szakmai tartalma (angolul) (Course description):

   In line with the content of the current National Core Curriculum and related framework curricula, the subject introduces students to the historical processes of globalisation, presents the major problems of the global world and the issues that determine our everyday lives from a political and economic historical perspective. An important part of the subject is to understand the recent demographic changes, to understand the phenomenon of migration, to learn about the cultural impact of globalisation and

generally to understand and be prepared to teach about the impact of globalisation on everyday life.

10. Elérendő kompetenciák (magyarul):

Tudása:

Tanári kompetenciák:

Rendelkezik szaktárgya tudományos ismeretrendszerével, az információszerzéshez, az információk feldolgozásához, értelmezéséhez és elrendezéséhez szükséges alapvető (szövegértési, logikai, informatikai) felkészültséggel. Ismeri az általa tanított szakterület (tanulási/műveltségi terület, művészeti terület) ismeretelméleti alapjait, megismerési sajátosságait, logikáját és terminológiáját, valamint kapcsolatát más tudományokkal, tantárgyakkal, tanulási területekkel. Ismeri a szaktárgy tantervét, a benne megfogalmazott tanulási eredményeket és vizsgakövetelményeket, valamint a tantárgy tanulásának sajátosságait, megismerési módszereit, tananyagstruktúráját, illetve belső logikáját. Tisztában van a tervezéshez szükséges hiteles és megbízható információforrások körével és azokkal a kritikai szempontokkal, amelyek ezek kiválasztásához és értékeléséhez szükségesek. Ismeretekkel rendelkezik a mesterséges intelligenciáról, és ismeri a köznevelésben, a nevelésben-oktatásban és az adminisztratív feladatok elvégzésében történő alkalmazási lehetőségeit. Tudja, hogy a megfelelő tanulási légkör megteremtéséhez figyelembe kell venni a tanulók sajátosságait, ötleteit, kezdeményezéseit. Ismeri a szaktantárgy tanításának-tanulásának tanórai, tanórán kívüli és iskolán kívüli lehetőségeit, színtereit. Ismeri az egész életen át tartó tanulásra való felkészítés jelentőségét. A szakképzett tanár széles bázisra épülő interdiszciplináris tudással rendelkezik a tanulói személyiség sajátosságairól és fejlődéséről, személyiségalakító munkája értékrendjének alapjait az alaptörvény szellemében határozza meg. Ismeri a szaktárgya tanítása-tanulása során fejlesztendő speciális kompetenciákat, ezek feltérképezésének és kibontakoztatásának módszereit. Tisztában van szaktárgya és az ahhoz kapcsolódó műveltségterület személyiségformáló hatásaival. Ismeri a magyar nemzeti és az európai kultúra alapjait. Naprakész ismeretei vannak a differenciált értékelés elméleti alapjairól és alkalmazásának lehetőségeiről. A szakképzett tanár tájékozott az ENSZ által megfogalmazott fenntartható fejlődési célok és alapelvek tekintetében. Tudja, hogy a Nemzeti alaptanterv egyik kiemelt fejlesztési területe maga a fenntarthatóság. Ismeri az alaptanterv elvárását, mely szerint a felnövekvő nemzedéknek meg kell tanulnia, hogy az erőforrásokat tudatosan, takarékosan és felelősségteljesen, megújulási képességükre tekintettel használja. Ismer az aktív és felelősségteljes pedagógusszerep betöltése szempontjából is lényeges, az iskolai nevelés és az intézmények számára mintaadó környezeti nevelési, fenntarthatósági programokat, jó gyakorlatokat.

Történelemtanári kompetenciák:

Ismeri a magyar és az egyetemes/világtörténelem kölcsönhatásait. Ismeri a gyakorlatorientált tanítás előnyeit és módszereit a történelemoktatás hatékonyságának növelése érdekében és képes ezek alkalmazására. Ismeri és felelősséggel kezeli a történelem szerepét a tanulók személyiségfejlődésében. Ismeri a történelem tantárgyban megjelenő fogalmak kialakulásának életkori sajátosságait. Tisztában van a történelem tanításának etikai kérdéseivel, a történelemoktatás identitásképző erejével. Ismeri azokat a gazdasági és társadalmi folyamatokat, amelyek változásokat, válságokat idézhetnek elő, és azok megjelenési lehetőségeit a történelem tanítása során.

-

Képességei:

Tanári kompetenciák:

Képes a szaktárgyának megfelelő tudományterületeken a fogalmak, elméletek és tények közötti összefüggések megteremtésére, közvetítésére. Képes átlátni a tudáshoz és az információkhoz való hozzáférés hagyományos és digitális lehetőségeit az alkotó információhasználatra. Képes a tanulók előzetes tudására építeni, az esetleges megértési nehézségeket leküzdeni. Képes a szaktárgyak tanítása során fejlesztett kompetenciák szintetizálására. Felismeri a más szaktárgyakhoz, a Nemzeti alaptanterv műveltségterületeihez való kapcsolódás lehetőségeit, és nevelő-oktató munkája során képes felhasználni és azokat elkötelezetten átadni a tanulóknak. Pedagógiai munkáját képes úgy megtervezni, hogy szem előtt tartja az iskola pedagógiai programjában megfogalmazott alapelveket és helyzetértékelést, el tudja végezni a rendelkezésére álló infrastruktúra és a tantervi célkitűzések összehangolását. Képes a szaktárgya tanítása során felhasználható nyomtatott és digitális taneszközöket, az iskolán belüli és kívüli tanulási forrásokat kritikusan értékelni, valamint az aktuális pedagógiai céloknak megfelelően használni, különös tekintettel az információs és kommunikációs technológiákra. Képes a szaktárgy tanórai és tanórán kívüli tanulásának tervezésére a tanári képesítésének megfelelő korosztály, valamint a felnőttoktatás keretében is. Képes a szaktárgy speciális összefüggéseivel, fogalmaival kapcsolatos megértési nehézségek felismerésére és kezelésére. Képes olyan tanulási környezet kialakítására, amelyben a tanulók értékesnek és kompetensnek érezhetik magukat, és amelyben megtanulják tisztelni az eltérő kulturális közegekből érkező társaikat. Képes az iskolai és osztálytermi, továbbá a különböző tanulási környezetben megvalósuló toleráns, esélyteremtő légkör megteremtésére. Képes a tanulókat helyi, regionális, nemzeti és egyetemes emberi értékek elfogadására nevelni. A szakképzett tanár képes a fenntarthatósági és környezeti nevelési célokat szolgáló, motivációt, differenciálást, tanulói aktivitást biztosító, a tanulók környezettudatosságát, problémamegoldási és együttműködési képességét fejlesztő, szaktárgyi és tantárgyközi tartalmakhoz kötött tanulási folyamatok szervezésére, irányítására és értékelésére.

Történelemtanári kompetenciák:

Fel tudja tárni események, folyamatok, cselekedetek mozgatórugóit és következményeit, felismeri az ok-okozati összefüggéseket. Képes kiemelni egy adott témához tartozó lényeges ismereteket. Képes a véleményét és értékelését logikus és tényeket tartalmazó érvekkel alátámasztani. Képes saját történelmi narratíva kialakítására, a reflexív, tudatos formálására, illetve az eltérő nézőpontból fakadó értelmezés és értékelés különbségeinek felismerésére. Képes történelmi források kritikus elemzésére, értelmezésére, feldolgozására, interpretációjára a történelem tér és idő dimenzióiban való eligazodásra, történelmi és társadalomismereti fogalmak szakszerű használatára, a fogalmak térbeli és időbeli változásainak értelmezésére. Képes a motivációt, tanulói aktivitást biztosító, a tanulók gondolkodási, problémamegoldási és együttműködési képességeinek fejlesztését segítő módszerek megválasztására, alkalmazására. Képes olyan történelmi feladatokat készíteni, amelyek a fenntarthatósággal, környezettudatossággal kapcsolatosak. Eligazodik a média által közvetített aktuális politikai és gazdasági információk világában, amelyek értékelése során a nemzeti érdekek elsődlegességét veszi figyelembe.

-

Attitűdje:

Tanári kompetenciák:

Reálisan ítéli meg szaktárgya oktatásban és nevelésben elfoglalt helyét, kiaknázza a benne rejlő nevelési lehetőségeket. Együttműködésre törekszik a szaktárgy, valamint más szaktárgyak tanáraival, a Nemzeti alaptanterv műveltségterületeinek pedagógusaival. Fontosnak tartja a tanulókkal való együttműködés, társas megértés megvalósítását a tanulási folyamat hatékonyságának érdekében, továbbá figyelembe veszi a tanulók sajátos igényeit, ötleteit, kezdeményezéseit az optimális tanulási környezet, tanulási légkör szempontjából. Törekszik az életkori, egyéni és csoportsajátosságoknak megfelelő, aktivitást, interaktivitást, differenciálást elősegítő tanulási-tanítási stratégiák, módszerek alkalmazására. Ösztönzi a tanulók közti konstruktív véleménycserét, kiaknázza az együttnevelésből fakadó lehetőségeket, fejleszti a tanulók empátiás képességét és toleranciáját. A szakképzett tanár elkötelezett a nemzeti és egyetemes értékek iránt, szociális érzékenység, segítőkészség jellemzi. Célul tűzi ki az ismereteken alapuló, mérlegelő gondolkodás képességének kialakítását a tanulókban. Fontosnak tartja az etnikumok és nemzetiségek iránti tolerancia kialakítását. Igyekszik elsajátíttatni tanulóival jogaikat és kötelességeiket. Rávilágít a személyes felelősségvállalás fontosságára, és személyes példaadással is törekszik megerősíteni a tanulókat abban, hogy saját viselkedésükkel és cselekedeteikkel járuljanak hozzá egy fenntartható jövő kialakításához.

Történelemtanári kompetenciák:

Árnyalt, megalapozott véleményt alkot a múlt és a jelen társadalmi, gazdasági, politikai és kulturális folyamatairól és jelenségeiről. Cselekvő állampolgári magatartás, törvénytisztelet, az együttélés szabályainak betartása, az emberi méltóság és az emberi jogok tisztelete, erőszakmentesség és méltányosság, a nemzeti értékek tisztelete, megbecsülése jellemzi. Elismeri a magyar és európai identitás, a magyar és az európai kultúra értékeit. Fontosnak tekinti a helyi értékek megőrzését, valamint az anyaország feladatait a határon kívül élő magyarság identitásának megőrzésében. Felismeri és elfogadja a demokrácia értékeit, az aktív állampolgárság jelentőségét. Tiszteli a személyiségi és az emberi jogokat.

-

Autonómiája és felelőssége:

-

-

Elérendő kompetenciák (angolul) (Competences – English):

Knowledge:

Teaching competences:

Familiar with the scientific knowledge base of his/her subject, and the basic (reading comprehension, logical, IT) skills necessary for acquiring, processing, interpreting, and organising information. Knows the epistemological foundations, cognitive characteristics, logic, and terminology of the subject area (learning/knowledge area, artistic area) he/she teaches, as well as its relationship with other sciences, subjects,

and learning areas. Knows the curriculum of the subject, the learning outcomes and examination requirements formulated in it, as well as the characteristics of learning the subject, its cognitive methods, the structure of the teaching material, and its internal logic. Aware of the range of reliable and trustworthy information sources necessary for planning and the critical criteria needed for selecting and evaluating them. Possesses knowledge about artificial intelligence and understands its application possibilities in public education, training, and administrative tasks. Understands that creating an appropriate learning atmosphere requires taking into account the characteristics, ideas and initiatives of the students. Knows the classroom, extracurricular, and out-of-school opportunities and venues for teaching and learning the subject. Understands the significance of preparing for lifelong learning. Possesses interdisciplinary knowledge based on a broad foundation about the characteristics and development of student personality, and defines the value system of his/her personality-shaping work in the spirit of the Fundamental Law of Hungary. Knows the specific competences to be developed during the teaching and learning of his/her subject, and the methods for exploring and developing these competences. Aware of the personality-shaping effects of his/her subject and the related field of knowledge. Has up-to-date knowledge of the theoretical foundations and application possibilities of differentiated assessment. Informed about the sustainable development goals and principles formulated by the United Nations. Aware that one of the key development areas of the National Core Curriculum is sustainability. Knows the curriculum's expectation that the growing generation must learn to use resources consciously, economically, and responsibly, considering their renewal capacity. Familiar with environmental education and sustainability programmes and best practices that are exemplary for schools and institutions and essential for fulfilling an active and responsible teacher role.

History teaching competences:

Knows the interactions between Hungarian and universal/world history. Knows the advantages and methods of practice-oriented teaching to increase the effectiveness of history education and is capable of applying them. Knows and responsibly handles the role of history in students' personality development. Knows the age-specific characteristics of the formation of concepts appearing in the history subject. Aware of the ethical issues in teaching history and the identity-forming power of history education. Knows the economic and social processes that can cause changes and crises, and their potential manifestations in the teaching of history.

-

Capabilities:

Teaching competences:

Capable of establishing and conveying the relationships between concepts, theories, and facts in the relevant scientific fields of his/her subject. Capable of understanding the traditional and digital possibilities for accessing knowledge and information for creative information use. Capable of building on students' prior knowledge and overcoming potential comprehension difficulties. Capable of synthesising the competences developed during the teaching of subjects. Recognises the possibilities for connecting to other subjects and the knowledge areas of the National Core Curriculum, capable of utilising them and conveying them to students with commitment in his/her educational and teaching work. Capable of planning his/her

pedagogical work while considering the principles and situation assessment formulated in the school's pedagogical programme, and aligning the available infrastructure with the curriculum objectives. Capable of critically evaluating and using printed and digital teaching tools, as well as in-school and out-of-school learning resources, with particular attention to information and communication technologies, in line with current pedagogical goals. Capable of planning the in-class and extracurricular learning of his/her subject for the age group corresponding to his/her teaching qualification, as well as within the framework of adult education. Capable of recognising and addressing comprehension difficulties related to the specific relationships and concepts of his/her subject. Capable of creating a learning environment in which students feel valued and competent, and learn to respect peers from different cultural backgrounds. Capable of creating a tolerant and inclusive atmosphere in school and classroom settings, as well as in different learning environments. Capable of educating students to accept local, regional, national, and universal human values. Capable of organising, directing, and evaluating learning processes tied to subject-specific and interdisciplinary content that serve sustainability and environmental education goals, ensuring motivation, differentiation, and student activity, and developing students' environmental awareness, problem-solving, and cooperation skills.

History teaching competences:

Capable of uncovering the motivations and consequences of events, processes, and actions, and recognising cause-and-effect relationships. Capable of highlighting the essential knowledge related to a given topic. Capable of supporting his/her opinions and evaluations with logical and fact-based arguments. Capable of creating his/her own historical narrative, consciously and reflectively shaping it, and recognising the differences in interpretation and evaluation arising from different perspectives. Capable of critically analysing, interpreting, processing, and interpreting historical sources, navigating the spatial and temporal dimensions of history, using historical and social science concepts correctly, and interpreting the spatial and temporal changes of concepts. Capable of selecting and applying methods that ensure motivation, student activity, and help develop students' thinking, problem-solving, and cooperation skills. Capable of producing historical tasks related to sustainability and environmental awareness. Navigates the world of current political and economic information conveyed by the media, considering the primacy of national interests in his/her evaluations.

-

Attitude:

Teaching competences:

Realistically assesses the place of his/her subject in education and teaching, and exploits the educational opportunities inherent in it. Strives for cooperation with teachers of his/her subject and other subjects, as well as with educators of the knowledge areas of the National Core Curriculum. Considers cooperation and social understanding with students important for the effectiveness of the learning process, and takes into account students' specific needs, ideas, and initiatives for an optimal learning environment and atmosphere. Strives to apply learning-teaching strategies and methods that promote activity, interactivity, and differentiation, appropriate to age, individual, and group characteristics. Encourages constructive exchange of opinions among students, exploits the opportunities arising from inclusive education,

and develops students' empathy and tolerance. Committed to national and universal values, characterised by social sensitivity and helpfulness.

Aims to develop the ability for knowledge-based, deliberative thinking in students. Considers the development of tolerance towards ethnicities and nationalities important. Endeavours to teach students their rights and duties. Highlights the importance of personal responsibility and strives to reinforce students' understanding that their behaviour and actions contribute to creating a sustainable future through personal example.

History teaching competences:

Forms nuanced, well-founded opinions about the social, economic, political, and cultural processes and phenomena of the past and present. Characterised by active citizenship, respect for the law, adherence to the rules of coexistence, respect for human dignity and human rights, non-violence and fairness, and respect and appreciation for national values. Recognises the values of Hungarian and European identity, and Hungarian and European culture. Considers the preservation of local values important, as well as the responsibilities of the mother country in maintaining the identity of Hungarians living abroad. Recognises and accepts the values of democracy and the significance of active citizenship. Respects personal and human rights.

-

Autonomy and responsibility:

-

-

11. Előtanulmányi követelmények:

12. A tantárgy tananyagának leírása, tematika. Description of the subject, curriculum (magyarul, angolul - English):

12.1. Globalizáció, globális világ: politika és gazdaságtörténeti előzmények (Globalisation, global world: political and economic history)

12.2. Regionalizmus, centrum, periféria: elméleti alapok (Regionalism, centre, periphery: theoretical foundations)

12.3. A globális világ kihívásai: demográfiai kihívások, migráció (Challenges of the global world: demographic challenges, migration)

12.4. A globális világ kihívásai: vallási megosztottság, keresztény kultúra, az iszlám térhódítása (Challenges of the global world: religious divisions, Christian culture, the rise of Islam)

12.5. A globális világ kihívásai: átalakuló értékek, hagyományos és modern identitások, globalizáció és kultúra (Challenges of the global world: changing values, traditional and modern identities, globalisation and culture)

12.6. A globális világ kihívásai: biztonsági problémák (terrorizmus, mesterséges intelligencia) és válsággócok (Challenges of the global world: security issues (terrorism, airtificial intelligence) and crisis zones)

12.7. A globális világ kihívásai: a fenntartható fejlődés és a klímavédelem problémái (Challenges of the global world: sustainable development and climate change)

12.8. A globális világ politikai kihívásai: demokrácia-kihívások, politikai rendszer kihívások átalakuló közélet, politikai korrektség (Political challenges of the global world: challenges to democracy, challenges to the political system, changing public life, political correctness)

12.9. A globális világ gazdasági kihívásai: világgazdaság, multinacionális vállalatok (Economic challenges of the global world: world economy, multinational corporations)

12.10. A globális világ gazdasági és politikai perspektívából I: az Egyesült Államok és a nyugati államok (The global world from an economic and political perspective I: the United States and the Western countries)

12.11. A globális világ gazdasági és politikai perspektívából II: Kína és a feltörekvő ázsiai országok (The global world from an economic and political perspective II: China and the emerging Asian countries)

12.12. A globális világ gazdasági és politikai perspektívából III: Oroszország (The global world from an economic and political perspective III: Russia)

12.13. Magyarország és Közép-Európa helye és szerepe a globalizálódó világban (The place and role of Hungary and Central Europe in a globalizing world)

12.14. Társadalmi jövőképesség (Social future vision)

13. A tantárgy meghirdetésének gyakorisága/a tantervben történő félévi elhelyezkedése: 9. félév/ősz;

14. A tanórákon való részvétel követelményei, az elfogadható hiányzások mértéke, a távolmaradás pótlásának lehetősége:

A hallgató köteles foglalkozások legalább 75%-án részt venni. Az ezt meghaladó, egy alkalom jogos (betegség, kórházi kezelés, rendkívüli szolgálat) indokkal történt, igazolt hiányzást a hallgató egy beadandó dolgozat elkészítésével pótolhatja. A dolgozat témáját, formai követelményeit, terjedelmét, benyújtási határidejét az oktatóval kell a szemeszter ideje alatt egyeztetni. További hiányzás esetén a hallgató nem szerezheti meg az aláírást. // A hallgató köteles az előadás anyagát beszerezni, abból önállóan felkészülni.

Az egyéni tanrenddel rendelkező hallgatók, valamint a tanulmányaikat külföldön folytató hallgatók (Erasmus, egyéb külföldi ösztöndíjprogram) a foglalkozásokon való részvétel alól felmentést kapnak. Az érdemjegyet a félév végi vizsga teljesítésével szerzik meg. A hallgató köteles az előadás anyagát beszerezni, abból önállóan felkészülni.

15. Félévközi feladatok, ismeretek ellenőrzésének rendje:

Az egyes témákhoz kapcsolódóan csoportos órai feladatokban való részvétel, országtanulmányok órai feldolgozása.

16. Az értékelés, az aláírás és a kreditek megszerzésének pontos feltételei:

16.1. Az aláírás megszerzésének feltételei:

Az aláírás megszerzésének feltétele a 14. pontban meghatározott arányú részvétel a foglalkozásokon és a 15. pontban meghatározott félévközi feladatokban való dokumentált részvétel.

16.2. Az értékelés:

Szóbeli vagy írásbeli vizsga a vizsgaidőszakban.

16.3. A kreditek megszerzésének feltételei:

A kreditek megszerzésének feltétele az aláírás megszerzése: Aláírást az kaphat, aki részt vett megfelelő számú előadáson és a vizsgára legalább elégséges értékelést kapott.

17. Irodalomjegyzék:

17.1. Kötelező irodalom:

1. Bernek Ágnes: Közép- és Kelet-Európa a 21. század geopolitikai/geoökonómiai stratégiáiban. A 20. század Nyugat és Kelet közötti ütközőzónájától a 21. század eurázsiai hídtérségéig., Akadémiai Kiadó, Budapest 2018. ISBN: 978-963-454-198-1;

2. Hervainé Szabó Gyöngyvér (szerk.): A 21. század eleji államiság kérdőjelei., Kodolányi János Főiskola, Székesehérvár 2015. ISBN: 978-615-5075-25-4;

3. Samuel P. Huntington: A civilizációk összecsapása és az új világrend., Európa, Budapest 2008. ISBN: 9630795722;

4. Szilágyi István: A geopolitika elmélete., Pallas Athéné Könyvkiadó, Budapest 2018. ISBN: 978-615-5884-07-8;

5. Tóth József (szerk): Világföldrajz., Akadémiai Kiadó, Budapest 2012. ISBN: 9789630589482;

17.2. Ajánlott irodalom:

1. Hervainé Szabó Gyöngyvér: A globalizáció selyemutas és atlanti ösvényei., L'Harmattan Kiadó, Budapest 2022. ISBN: 9789634148678;

2. Horváth Levente: A kínai geopolitikai gondolkodás., Pallas Athéné Könyvkiadó, Budapest 2022. ISBN: 978-963-573-124-4;

3. Matus János: Globális trendek és kockázatok a 21. században – az első évtized. (In: Nemzet és Biztonság 2018/4. szám, 3–21.), Budapest 2018. ISBN: ISSN: 2559-8651;

Budapest, 2025.

Dr. Ványi Éva, PhD
egyetemi docens
sk.

1. számú melléklet: Tanóra-, kredit- és vizsgaterv

TANÓRA-, KREDIT- ÉS VIZSGATERV

Történelemtanár

érvényes 2025/2026-os tanévtől felmenő rendszerben.

nappali munkarend szerint tanuló hallgatók részére

tantárgy kódja	tanterv jellege	tanulmányi terület/tantárgy	félév/szemeszter																																		összesen						TÁRGYFELELŐS SZERVEZETI EGYSÉG	TÁRGYFELELŐS SZEMÉLY
			1.					2.					3.					4.					5.					6.					7.					8.					9.					10.												
			elm.		gyak.			elm.		gyak.			elm.		gyak.			elm.		gyak.			elm.		gyak.			elm.		gyak.			elm.		gyak.			elm.		gyak.			elm.		gyak.			elm.		gyak.										
			heti tanóra	félévi tanóra	heti tanóra	félévi tanóra	kredit

2. <u>számú melléklet: Előtanulmányi rend</u>

Kódszám	Tantárgy	Előtanulmányi követelmény		Egyidejű felvétel megengedett (IGEN/NEM)
		Kódszám	Tantárgy	
Törzsanyag				
-	-	-	-	-